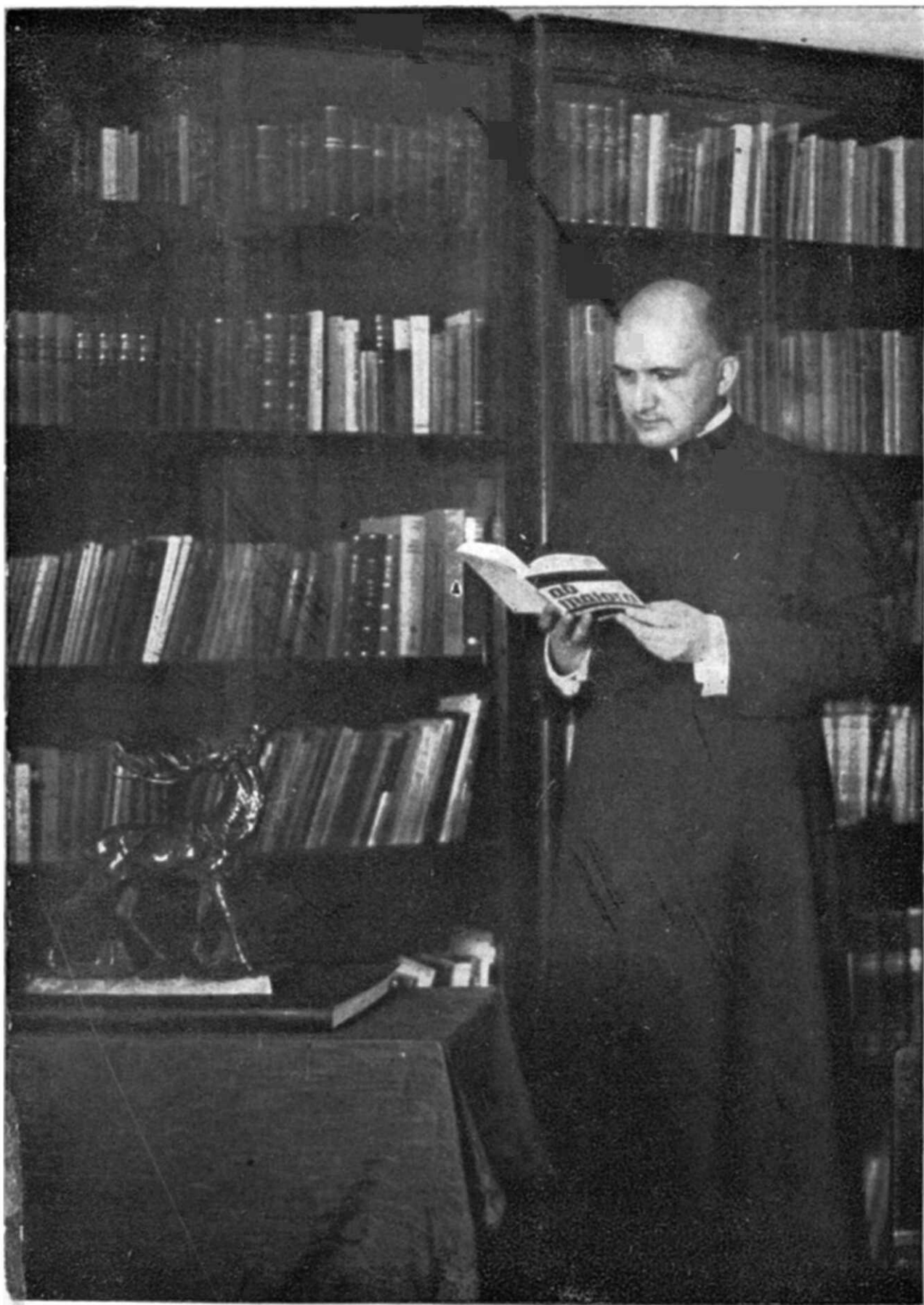

TI HAMÉR TÓTH
JE ŽÍŠ KRISTUS

VYŠEHRAU

JEŽÍŠ KRISTUS

NIHIL OBSTAT

Dr. Otto Stanovský
censor.

IMPRIMATUR

Prael. Dr. Th. Opatrný,
Vicarius generalis.

Pragae, die 27. Januarii 1938.

N. 1315.

DR. TIHAMÉR TÓTH

JEŽÍŠ KRISTUS

AUTOR. PŘEKLAD Z MAĎARŠTINY
POŘÍDIL JOSEF MFZER

UPRAVIL
DR. ANTONÍN STRÍŽ

1 9 4 0

NAKLADATELSTVÍ „VYŠEHRAĐ“, SPOL. S R. O. V PRAZE

I.

VĚČNÝ KRISTUS A ČLOVĚK DNEŠKA.

Draží bratři a sestry v Kristu!

Poláci mají spisovatele, který je znám již v celé Evropě (Ossendovski). Tento spisovatel rozebírá ve svých cestopisech se zvláštní zálibou mystickou duši východního člověka. V jedné ze svých knih — s nadpisem: »Duše Sahary« — líčí své dojmy, jež si nashromáždil, když cestoval po Alžírsku a Tunisu.

Vypráví tam kromě mnoha jiných episod také jednu velmi smutnou, zdrcující příhodu. Líčí, jak se tam v Africe jednou setkal jeden francouzský mladík s pohanskou kněžnou, která však již něco slyšela o Kristu Pánu, ba dokonce již i věřila v něho. Svou mateřskou řečí nazývá Krista: Aissa.

»Aissa nebyl pouze prorok, ale také Bůh,« pravi tato pohanská kněžna Francouzovi. »Kdo je pouze člověk, ten nemůže pro jiné lidi úplně na sebe zapomenout. Pouze Bůh je toho schopen. Aissa tak učinil, tedy není pochybností, že je Bůh a že je dobrotivý Bůh.«

Ted' se však ozve pochybovačný Evropan.

»Nuže, nebyli i jiní lidé, kteří obětovali svůj život a své pohodlí pro jiné?«

»Ale ano!« odvětila pohanka. »Ti však měli ve svém životě i radosti a štěstí, měli dům, rodinu, měli čest a dobrou pověst . . . Aissa však byl sám — proto musel býti Bůh!«

A nato ona pohanská kněžna prosila toho francouzského křesťana, aby jí mnoho vyprávěl o Kristu.

»Nauč mne, jak se mám modlit k Aissovi.« prosila úpěnlivě pohanská kněžna.

A tu se ten evropský křesťan musí přiznati: »Nemohl jsem vyplnit její žádost, poněvadž sám jsem se modlit neuměl!« (Strana 212.)

Drazí moji, není to nekonečně pustý, smutný zjev? Pohanská kněžna s dychtivou duší žádá evropského křesťana, aby jí něco vyprávěl o Kristu, a ten se musí přiznati: »Nemohl jsem jí nic říci, poněvadž sám jsem Krista nepoznal!«

Nebyl by ten zjev tak smutný, kdyby to byla pouze ojedinělá výjimka. Bohužel, den ze dne vidíme, že jsou mezi námi lidé, kteří se podle Krista »christiani« křesťany nazývají, ale jak málo vědí při tom o Kristu, jak málo ho znají a milují, a především, jak málo lidí žije podle jeho vůle! Tento nový cyklus kázání, který začínám dnešním dnem, pokračuje ve výkladu »Kreda« o Kristu Pánu, bude mít za cíl odpomoci této nevědomosti.

Není to ovšem hlavní cíl, který mám na zřeteli, když mám v úmyslu po dvě léta o Kristu Pánu kázati! Vždyť vy, bratři a sestry, kteří mne tu posloucháte s takovým vytrvalým a obětavým zájmem, vy, z nichž nejeden musí vykonati cestu tramvají, která někdy trvá i přes hodinu, vy nepatříte k typům onoho francouzského mladíka. Vy věříte v Krista a milujete ho. A proto bych chtěl, abyste se i vy mnohému naučili z těchto posvátných řečí. Ani pro vás to nebude zbytečné, když mnoho, ba co nejvíce, budete slyšeti o Kristu Pánu. Jaký užitek pro duši očekávám z tohoto cyklu kázání, jehož nadpis bude: »*Věřím v Ježíše Krista!*« — nebo jinak řečeno, *proč bych rád o tomto tématu mluvil celé dva roky*, vyjádření této myšlenky věnuji dnešní své úvodní ká-

zání. Vždyť zajisté sledujeme něco s mnohem větším zájmem, když poznáme užitek, který nám z toho plyne!

Proč je tedy důležité, abych mluvil o Pánu Ježiši obšírně a mnoho? Je to důležité proto, aby se naše víra v něho zvětšila a abychom ho více následovali. Tedy je to *důležité I. pro naši víru, pak také II. pro náš život.*

1. Je to důležité pro naši víru.

1. Proč chci tak mnoho mluvit o Kristu Pánu? Především proto, že *základní článek víry v něho je jedním ze základních článků křesťanství.* Druhý základ křesťanství je víra v Boha. Na těchto dvou sloupech je vybudována celá naše víra, a v kom jsou tyto dva sloupy neochvějně silné, totiž: víra v Boha a víra v Krista, Syna Božího, v tom je také celé náboženské přesvědčení silné. Neboť všechny ostatní náboženské projevy, jako modlitba, návštěva chrámu, používání svátostí, zachovávání příkazů, příkladný a dobročinný život . . . vše to spočívá na oněch dvou sloupech: zda věřím v Boha a zda věřím v Ježíše Krista.

Že Kristus je Syn Boží, to je pól celého křesťanství. Že Kristus je Syn Boží, to je klíč další naší víry: a to víry v Nejsvětější Trojici, v Pannu Marii, v Církev a v poslední věci. Že Kristus je Syn Boží, to je základ všech sedmi svátostí. Neboť co jsou svátosti? Jsou to průchody milostí Kristových, který neustále mezi námi přebývá.

Uprostřed každého článku víry stojí náš Pán Ježíš Kristus. Proto nazýváme křesťanský názor světový názorem Kristo-centrickým, a kdo nevěří v Krista, v Syna Božího, ten nemůže býti křesťanem.

2. »My jsme přece křesťané!« namítne snad někdo. »Křesťan« však znamená člověka, který Krista následuje,

který v Krista věří. Tedy proč bychom měli zapotřebí, aby nám vykládali, dokazovali božství Kristovo a řešili nám v dlouhých řečech vůli Kristovu? Kdo je křesťanem, ten i bez toho věří neochvějně v Krista!

To je pravda nebo aspoň někdy to byla pravda: Kdo se pokládal za křesťana, ten také pevně věřil v Krista.

Dnes však žijeme v takovém světě, že miliony bacilů se hemží nejen na zaprášených ulicích, ale také ve vzduchu duchovního života. Vzduch moderního života velkoměstského kazí pohozené slupky melounů, smetí a benzinové plyny; i do vzduchu moderního duchovního života vrhají nakažlivé duševní bacily různé do světa vyhozené falešné filosofické názory, smetí protináboženských směrů a dusivý plyn spisů napadajících Krista. Celý náš dnešní život, celá naše společnost, naše spisy, naše zábavy jsou vesměs nakaženy bacily, které napadají osobu Kristovu nebo jeho učení, víru v Krista a mravouku Kristovu. A marná snaha: tomu se nemůžeme vyhnouti ani my, křesťané, dýchající nakaženým vzduchem dneška. S tím musíme zápasiti všichni.

Je všeobecně známo, že všichni vdachujeme do sebe denně ohromné množství tuberkulosních bacilů — ale zdravému člověku to vůbec nepřichází na vědomí, poněvadž jeho silný organismus nemilosrdně ničí protivníka, který se lstivě do něho vkradl. Nuže, proto chci o Kristu mnoho mluvit i vám, moji drazí, vytrvalí, obětaví posluchači, aby, až vás napadne množství pokušení, otravujících duši a podrážvajících víru a mravnost, vaše zesílená víra v Krista a vaše zvětšená láska ke Kristu mohla vítězně zlomit sílu náporu.

3. A chci mnoho mluvit o Kristu též proto, *abychom ho zcela zblízka poznali a ještě více si ho zamilovali.*

»Ach, vždyť já jsem již mnoho o něm četl!...« myslí si snad někteří z vás.

Nikoliv! Uvidíte, jak málo ví dnešní člověk, a to i křesťan, o Kristu! Ne to, že se narodil v Betlemě a že zemřel na Kalvarii, ne — vždyť to vše víme. Ale jak málokteří sestoupili do největších hloubek nauky Kristovy. A uvidíte, jaké neznámé, vznešené, běloskvoucí vrcholky nalezneme v jeho učení, jak teplé, oživující, nepoznané prameny prýští z jeho Srdce, jaké důvěryplné rysy se usmívají z jeho tváře, a jaká vítězná životní síla zaplaví naši duši z jeho očí . . .

Co nejlépe poznati Krista! — znamená tolik, že si ho tím více zamilujeme. I o Bohu tak mnoho slyšíme a mluvíme; avšak nemysleme si, že ho úplně známe. Myslím, že v srdci těch, kdož poslouchali můj cyklus kázání o Bohu, který jsem ukončil minulou nedělí, je obraz Boží teď mnohem živější!

Tak bych si to přál i s tématem, které dnes začínám: »Věřím v Ježíše Krista!« Přál bych si, abychom — po dvou letech — až ukončíme tento cyklus, mohli říci: »Ach, teď už vím, co znamená, že jsem křesťan! To není jakýsi sváteční šat, který jsem zdědil po svých předcích! Není to tradice, v které jsem se zrodil! Ale s celou dychtivou touhou své rozohněné duše obejmou Krista a tisíckrát mu poděkuji, že i já jsem jeho dítětem, že i já mohu být křesťanem! . . .«

4. A proč ještě chci mnoho mluvíti o Kristu Pánu? *Proto, abychom tak ještě lépe poznali Otce.*

Jak to? Vždyť právě před týdnem jsem ukončil dlouhý cyklus kázání, v němž jsem jediné mluvil o Otci nebeském! A při tom pravím, že ještě stále neznáme dostatečně Boha?

Věru, je tomu tak! Kolik problémů, kolik tajemství, kolik nerozřešených otázek zůstalo ještě stále na požehnané tváři Otce nebeského. Úplně poznati Boha v životě není ani možno, ale Kristus je obrazem Otcovým, »kterýžto jest výbleskem slávy i výrazem podstaty jeho«. (Žid. 1, 3.) On

pak řekl sám o sobě: »Kdo vidí mne, vidí i Otce.« (Jan 14, 9.) Když tedy dobře budeme znáti Krista, poznáme tím lépe i jeho Otce.

Hle, bratři a sestry, to by byla první odpověď na otázku, kterou jsem si kladl na začátku kázání: Proč je důležité, abych tak mnoho mluvil o Bohu. Je to důležité především pro naši víru.

Ale za druhé je to důležité také: pro náš život!

II. Je to důležité pro náš život.

1. Čteme v evangeliu sv. Jana, že když Pán Ježíš šel na velikonoční svátky do Jerusalema, bylo tam mezi poutníky i několik pohanů, kteří hledali Boha. Ti se obrátili na apoštola Filipa s touto prosbou: »Pane, chtěli bychom viděti Ježíše!« Filip se nejdříve radil s Ondřejem a pak předložili žádost Pánu.

Chtěli bychom viděti Ježíše! Jako by se i dnes ozýval tento povzdech v lidstvu! Co všechno jsme už vyzkoušeli, kolik jiných cest jsme už zkoumali, abychom našli klidnější, šťastnější život: nic nám nepomohlo! Budeme-li ponecháni sami sobě, nemáme věru naděje. Chtěli bychom viděti Ježíše...

Já však bych chtěl ukázati Ježíše ve svých kázáních. Ukázati... ale tak, aby, kdo ho uvidí, nikdy již se nemohl od něho uvolniti.

Mnozí viděli sice Ježíše i za jeho pozemského života, ale jen povrchně, jen zběžně! *Viděli, ale nenašli ho!*

Také Jidáš viděl Ježíše, plná tři léta byl s ním každý den — a přece ho zradil. Viděli Ježíše také velekněží a znalci Pisma — a když se naň podívali, byly jejich oči zastřeny nenávistí. Viděl ho Pilát a na všechno se ho tázal — a pře-

ce ho zbaběle vydal katům. Viděl ho lidský dav. Na Květnou neděli mu ještě volal Hosanna, na Velký pátek již volal Ukřižuj ho, ukřižuj ho!

Ti všichni viděli Ježíše, ale nenalezli ho.

2. I my všichni jsme viděli Ježíše — zda jsme ho i všichni našli? Sotva jsme byli v mládí schopni slova, první, čemu jsme se naučili, bylo jméno Pána Ježíše . . . Ve škole jsme se celá léta učili o Pánu Ježíši . . . Co však znamená Ježíš pro nás dnes, v našem dospělém věku? Co víme o něm? A jak smýšlíme o něm? Známe jej dobře? Milujeme ho? Tyto dvě otázky jsou vlastně jedna: čím lépe znám Krista, tím více ho miluji a tím více ho i následuji.

Jak málo ho však znají dokonce i ti, kteří se řadí mezi jeho věřící! Mnozí z vás uslyší celkem nové věci, když budete pozorně sledovati moje kázání! Snad i spatříte zející prázdno mezi Kristem a mezi vlastním životem!

Mnoho — mnoho neděl budu mluvit o Pánu Ježíši.

Kristus! Jaký balzám je to slovo pro trpícího člověka! A kdo jest, jenž by ještě nebyl trpěl? Kdo ještě nepocítil velikou tragiku života: člověkem býti znamená trpět! Kdo ještě nevztahoval ruce za tmavé noci, která se snesla na jeho duši, po Kristu, který i nad smrtí zvítězil?

Kristus! Jaké oživující slovo pro hříšníka! A kdož je bez hříchu? Kdo se ještě nestal obětí lidské přirozenosti, která má náklonnosti k zlému? Kdo ještě nemusel zaplakati za tmavé noci hříchu: Pane můj, buď milostiv mně bídnému hříšníku!

Kristus! Jaké to útěchyplné slovo pro umirajícího! A kdož by dovedl prchnouti před svou poslední hodinkou? Komu by nebylo úlevou a posilou, když chladnouchými rty může polibiti ukřižovaného Krista!

Kristus! Základní hlas, který se ozývá celým křesťan-

ským životem: zní v naší radosti, zvučí v našem žalu a jako královský zvon se ozývá toto požehnané jméno tisíciletými dějin! Bylo ve zvyku, že se psávala na zvony slova: »Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango.« — »Volám živé, oplakávám mrtvé, lámu sílu blesku.« Nuže, přenesme tato slova na svaté jméno Kristus, jak se ozývá nad hlavami lidstva! »Volá živé,« mladé i staré, prosté i vzdělané, chudobné i bohaté. Volá je k životu věčnému. »Oplakává zemřelé,« pobádaje, zneklidňuje smrtelné oběti hříchu, povzbuzuje je ke vzkříšení. »Láme sílu blesku,« neboť neexistuje tak silné pokušení, peklo nemá tak soustředěného útoku, jehož síla by se nezlomila o sílu svatého jména Kristus.

3. A tu je vlastně odpověď na to, proč chci tak mnoho mluvit o Kristu. Proto, abych mohl dáti podrobnou odpověď na palčivou otázku: *Jak může dnešní moderní člověk 20. století žiti životem podle vůle Kristovy?*

Neboť to je náš důležitý problém. Ne to, jaký byl svět předtím, nýbrž jaký má býti dnes.

Není nás hodno, abychom vždy snili o »starých zlatých časech«, kdy byl život pohodlnější a klidnější a kdy prý ještě byli lidé lepší. Napjaté energii v křesťanství se nesluší neplodně sníti, nýbrž: je potřebí zapnouti se do uhánějícího kola času a snažiti se rozřešiti úkoly, před které Prozřetelnost Boží staví dnes nás, syny přítomné doby, zápasící s těžkou kříží. Kdo se dovede hluboko zakořeniti v Krista, ten nebude s rukama v klínu bédovati nad minulostí »starých zlatých časů« a nad »špatností dnešního světa«, *ale při záři učení Kristova bude hledati rozřešení současných problémů, které jsou obestřeny mlhou.* A já ve svém novém cyklu kázání bych rád také poukázal na tyto problémy.

Nezalekneme se tedy 20. století, vždyť konečně i otřesy,

kteřé se v něm stanou, se vesměs nacházejí v plánech Pro-
zřetelnosti Boží! Rád bych pak poukázal na to, že i úplně
moderní člověk své doby může býti dobrým křesťanem —
jen slovo »moderní« musíme při tom správně chápat! Ne-
ten je moderní, kdo překoná z roku na rok každou módu,
kdo se dá uchvacovati každým duchovním proudem své
doby; nýbrž ten, kdo každou novou myšlenku své doby,
každou ideu, každý nový způsob života rozebírá hrano-
lem evangelia na jejich prvky a s odvahou sáhne po každé
hodnotě, kterou uzná za hodnotu v spektrálním obraze těch-
to nových myšlenek.

A i když málo zlata v nich najde, ale tím více smeti a
zla — ani to zlo ho nepudí k tomu, aby si stěžoval a ne-
činně bědoval, nýbrž aby milujícím srdcem léčil zlo a smě-
lou rukou zametal smeti.

Rád bych poukázal ve svém cyklu kázání na to, že kdo
se zapojuje v Krista, ten bude optimistou i při zkaženosti
světa a uprostřed střízlivého pesimismu krvavých zápasů.
Kdo následuje Krista, ten dobře ví, že toto »slzavé údolí«
se nikdy nepromění v ráj; ví dobře, že technika nikdy ne-
vyčerpá zákony, které Bůh v přírodě ukryl; že věda nikdy
nedojde k svému konci; že zlo, nemoci a smrt nikdy nepo-
minou; že věčný klid na světě nikdy nebude; že zlá náklon-
nost lidské přirozenosti povede vždy k týmž hříchům; že
hospodářské a politické krise vždycky budou . . . Ano, křes-
ťan to vše velmi dobře ví . . . a přece přes to všechno věří,
že vývoj lidstva postupuje vzhůru; nejen že to věří, ale pra-
cuje také o tom vši silou, aby království Boží naplnilo tento
svět a jeho duši aby naplnilo učení Kristovo: to je první
podmínka skutečného pokroku. Bratři! Jaký bude obraz svě-
ta za sto let, nevíme; nevíme, ale pracujeme. *Naším údělem
je práce, její korunování zdarem patří Bohu!*

To je duševní postoj moderního křesťana — a to by také bylo konečným svatým cílem mého cyklu kázání.

•

Drazí moji! Zajisté ještě nikdy nesesedělo tolik lidí u radia, jako v roce 1931, dvanáctého února v pět hodin odpoledne, když se po prvé ozval před mikrofonem vatikánské vysílací stanice papež Pius XI., aby v pravém slova smyslu hlásal věčné slovo Krista Pána do celého světa. »Laudetur Jesus Christus!« — »Pochválen buď Ježíš Kristus!« — byla první věta, která zazněla ve vatikánské vysílačce.

Skutečně, nejvážnější věcí člověka je, kam se staví: ke křesťanské kultuře nebo k její negaci?

Zajisté, každá loď je hrdá na svou vlajku! Když oslavuji něco na lodi, vztyčí vlajku, když se lodi střetnou na širém moři, poznávají se podle vlajky, a když těžká lodní děla zahřmí k boji, i tehdy se vztyčí na stěžeň vlajka: je čest vyznávat svou barvu, ať vidí celý svět, co jsem, kdo jsem.

»Naroditi se křesťanem je bezpochyby velkým štěstím a je to zvláště krásný dar nebes,« píše hrabě Štěpán Széchenyi. (Öuisméret, 592.) Zda veřejně vlaje i na naši životní lodi vlajka: naše křesťanská víra a náš křesťanský život?

Pane Ježíši, o kterém chci nyní tak mnoho mluvit, dej své požehnání mým slabým slovům, aby každý, kdo je slyší, posílen ve víře a v lásce se veřejně a s odvahou postavil do šťastného zástupu tvých následovníků! Amen.

II.

JAK MÁME HLEDĚTI NA KRISTA?

Drazi bratři a sestry v Kristu!

Dnešní kázání je také ještě jen úvodem nového cyklu kázání, který jsem započal minulou nedělí o Pánu Ježíši. Dříve než bych mohl blíže přistoupiti k osobě Páně, musím objasnit jednu předběžnou otázku. Chci celá dvě léta mluvit o Kristu, je však vůbec časové o něm ještě mluvit?

Jsou lidé, kteří na tuto otázku odpoví udiveně novou otázkou: Jak možno vůbec takového něco ještě se tázati! Zda je Kristus časový? Jen se, prosím, projděte několik týdnů před vánocemi v jehličnatém lese na břehu Dunaje: v roce 1930 prý přinesli na pešťský trh 400.000 vánočních stromečků! Račte se, prosím, otázati obchodníka, který svůj celoroční bídný obchod zotaví ve vánočních týdnech! Jsou vánoce časové? Nuž, hleďte na rozčilené očekávání zvědavých dětí, které se projevuje už týdny před vánocemi! Hleďte na velké přípravy v rodinách! Hleďte, jak vybočuje celý svět na jeden den ze správné koleje... Jak se tedy může člověk takového něco tázati?

To vše já vím také dobře — moji drazi — a přece se táží. Táží se, poněvadž právě s poslední větou se nemohu uspokojiti: »Hleď, jak vybočuje na 24 hodin celý svět ze správné koleje!«

Vím dobře, jakou tajemnou silu mají vánoce. Není svátku na světě, který by nás, ve víře ztrnulé lidi, kteří víru ztratili, ba dokonce lidi nekřesťanské, dovedl v takové míře dojmouti. Zda se však nachází i nějaký obsah za tímto citovým dojetím? Takový hluboký obsah, který by odpovídal

tomuto vznešenému mysteriu vánoční noci! Zevnější rámec slavnosti je sice skvělý, ale zda netisní rám příliš skutečný obraz, podstatu, ten vlastní důležitý obsah?

I. *Každý sice hledí na Krista, ale nevidí ho.* Nevidí ho, poněvadž se naň nedívá správně chápající duši.

II. *Jakým pohledem my se máme dívat na Krista,* tomu bych chtěl své drahé posluchače v dnešním kázání naučit.

I. Každý sice hledí na Krista, ale nevidí ho.

1. Bez šelestu padají sněhové vločky za tiché noci... celá země odpočívá ve zvláštním posvátném osvětlení. Bliží se půlnoc... Za jiných nocí již v této době každý spí, ale v dnešní tajuplné noci, která připadá z 24. na 25. prosinec, vrhají ozářená okna svá světla na zasněžený kraj a za těmi okny čekají rozradostnění lidé na půlnoční mši svatou.

V této jediné tajuplné noci je prolomena dokonce i síla temnoty: kamkoliv se jen obrátí při své noční cestě tato stará země, *všude je světlo, osvětlené domy, osvětlené kostely, radosti rozzářené lidské oči.* A když přesně o půlnoci zazní zvonek na půlnoční mši svatou, proběhne zvláštní podivuhodný pocit každým věřícím v přeplněném kostele a na jejich rtech zazní překypující píseň radosti, která je podobna povodni, jež přetrhla hráze: »Narodil se Kristus Pán, veselme se!«

2. A tak je tomu už dlouhá staletí. Za jedné tmavé chladné noci v roce pluje tento starý svět v samé záři, v samé teplotě... a tu se v nás vynoří otázka: z čeho prýští tedy tato tajuplná síla, tato vánoční radost? A odpověď může býti jediná: z naší křesťanské víry. Z této neochvějné, svaté víry, že toto betlemské dítě není takové jako ostatní miliardy dětí, které se na tomto světě narodily anebo ještě

narodí. *Toto dítě je — Bůh!* Toto v plenkách ležící nemluvně — je všemohoucí Bůh! Neznámé novorozenátko této maličké stáje — je sám vznešený Bůh.

Ještě nikdy nepřešla přes lidské rty závratnější odpověď než právě tato! Není to jen závratná odpověď, ale také zvrhlá odpověď, ba drzé rouhání, když — když to není pravda.

Ale když je to pravda?

A proč by to nemohla být pravda? Proč se to tolik přiči lidskému myšlení?

Protože my bychom nikdy nebyli na to přišli. My bychom si byli příchod Boha na svět představovali zcela jinak.

Zcela jinak! Ale když přece víme, že Bůh nemyslí naším rozumem, tedy jakým způsobem se odvážíme stanovit Bohu, co a jak má činiti? Bůh nechtěl spasiti jen bohaté, učené, mocné, ale také chudé, prosté, slabé — a právě proto sestoupil chudě, prostě, v dětské bezmocnosti mezi nás. Ne: chudoba, prostota betlemského nemluvněte nás ještě nezklidňuje! Ano, zneklidňovala by nás, kdyby se byl Kristus narodil v nádheře císařského paláce, neboť její zář by zatlačovala do pozadí vznešenost Boží. Ale betlemská stáj? *Opravdu: chtěl-li Bůh mezi nás přijíti, mohl jedině tak přijíti.*

Bohužel — nedívá se každý takto na Krista, který mezi nás přišel. Jsou mnozí, kteří oslavují vánoce, ale jsou přitom slepí, kteří se sice dívají na Krista, ale nevidí ho: nevidí v něm Boha, který mezi nás přišel.

II. Jak se dívati na Krista?

Nyní tedy kladu velikou otázku: Jak máme dnes smýšlet o Kristu důstojným způsobem? Kdo dovede podivuhodné

tajemství vánoc důstojně oslaviti? Kdo dovede z plného srdce, plným právem zazpívati starou, krásnou píseň: »Narodil se Kristus Pán, veselme se!« A na kladenou otázku odpoví sám Pán Ježiš: »Vpravdě pravím vám« — řekl jednou svým apoštolům — »neobráťte-li se a nebudete-li jako ditky, nevejdete do království nebeského.« (Mat. 18, 3.) Tedy jedině ten, kdo dovede býti jako dítě, jedině ten může správně hleděti na učení Kristovo.

A tu se zamyslíme na chvíli nad vlastním přáním Pána Ježíše: Co asi mohl tím rozuměti? »Abychom byli jako ditky,« my, dospělí? Jak to minil Pán Ježiš? Zajisté tak, že: 1. *dětským zrakem máme hleděti na svět*, a 2. *nebo snad ještě více, že dětskou vírou máme hleděti na něho samého*.

1. *Dětským zrakem máme hleděti na svět!*

a) Malému dítěti je celý svět pouze hračkou. Ať vezme do rukou cokoliv, kousek dříví, hrst písku, se všim si hned začne hrát — drazí moji — Kristus pravi, že my se máme přiučiti od dítěte této velké moudrosti! Jaké moudrosti? Nuže té, že přihody každodenního života, starosti o každodenní chléb, boje, společnost, v které žijeme, celý život, ba vůbec všechno je pouze hračka: jediný výjev na velikém jevišti Božím. Snad to na první pohled divně zní, ale přece je tomu tak: *život je veliká hra!* Nejdříve v dětských letech je to bezstarostná betlemská hra, pak v dospělém věku je to pašijová hra a na konci — ach! A to je právě důležité! — Je to věčně trvající hra před Bohem na nebeském jevišti.

A ve hře, není-liž pravda, nezávisí na mně, jaké úlohy se mi dostalo, a proto mne ani nebudou posuzovat podle toho, jakou jsem měl úlohu, *nýbrž jak jsem hrál úlohu, která mi byla přidělena*. Velký pořadatel světových dějin, Pán Bůh, přiděluje lidem různé úkoly: jeden bude ministerským předsedou, druhý hrabětem, třetí cikánem — a to vše nerozho-

duje. Důležité je jedině to, zda jsem dobře zahrál úlohu, která mi byla v životě určena. Zda jsem plnil povinnosti, kterých ode mne požaduje svěřený mi úkol, a zda jsem plnil přikázání Boží, jež Bůh každému člověku ukládá.

b) Zda jsem vykonal to, co mi bylo svěženo, nebo jsem snad chtěl býti vždy jiným, než jakým mi Bůh býti přikázal? Zda jsem se spokojil s místem, na které jsem se dostal, a zda jsem se snažil ve svém vlastním okruhu splnit úkol, který mi Bůh určil, anebo snad jsem se i já tak nešťastně sháněl po štěstí druhých jako někdejší bratr heisterbašského kláštera.

Neznáte onu poučnou událost s tímto starým fráterem? Zaprášené, zažloutlé písmo ji zachovalo mezi záznamy klášterními.

Staré dějiny kláštera zaznamenávají, že tam žil jednou v dávných časech mnich, který byl šťastný, spokojený mezi svými spolubratry tak dlouho, až jednoho dne zaletěl do klášterní zahrady ptáček a svým čarokrásným zpěvem úplně pobouřil duši mnichovu. »Ach! Tohoto ptáčka musím polapit!« blesklo mu mozkem.

Ale ptáček vzletěl a vzdálil se ze zahrady: mnich pospíchal za ním. A pronásledoval ho s větve na větev, vždy hlouběji do lesa. Kolikrát si pomyslí, že teď ho konečně chyti! . . . Ale v posledním okamžiku ptáček zase uletěl — až mu jednou úplně zmizel s očí.

A ubožák? Co si měl počít, než se vrátit do opuštěného kláštera. A když na smrt unaven a po dlouhé době tam konečně došel, zaklepal na vrata a přišel fráter-vrátný — byl mu úplně neznám a cizí mu byli také Otcové v domě, nepoznal ho už nikdo; zatím co on honil ptáče, vyrostlo úplně nové pokolení na místě starých. Jen malý potůček byl ten-

týž; ten tam ještě bublal před klášterem. A když pozřel do zrcadla, nepoznal již sama sebe . . .

Zda nejedná mnoho lidí podobně se štěstím, drazí moji? Zda nezávidí, netouží vždycky neklidně po domnělém štěstí jiných? Zda se neshání mnoho lidí s podobným neklidem vždy po jiném místě, po jiném postavení, a když ho dosáhnou, zda nemusí zakusiti, že chodník se na druhé straně silnice zdá vždy méně zablácený, ale jen se — zdá; a že protilehlý břeh řeky se zdá vždy krásnější, ale jen se — zdá!

Přiučit se od dítek veliké moudrosti: hleděti na svět s dětským smýšlením! Budme hrajícími si dítkami Boha, celou duši plnice úkol, ke kterému nás Prozřetelnost postavila. »Nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského.«

2. Zajímavý ten výrok Pána Ježíše však nežádá jen to, *abychom hleděli na život zrakem dítěte*, nýbrž tím spíše, *abychom na něj samého hleděli vírou dítěte*.

A nyní jsme u nejdůležitějšího napomenutí dnešního kázání.

Viděli jste už živou silu víry, jež září z dětských očí a otřásá horami? Dítě nemá náboženských pochybností, ono nepochybuje: *dítě věří s podivuhodným pocitem jistoty ve své náboženství*.

»Ano, ano,« — odvětiš na to — dítě může tak pevně věřiti, poněvadž ještě nepozoruje *těžká tajemství víry* a nevidí *trapné otazníky života*!

a) Dětská víra vůči Kristu? Ach, ve svém dětském věku jsem ještě netušil, *jaký ohromný boj se vede kolem Krista*! Nevěděl jsem, *kolik nepochopitelných tajemství je v něm*!

Toto v jesličkách se třesoucí dítě, to je svrchovaným pánem všehomíra? — jaké to tajemství! Na hoře Olivetské

v prachu zmítaný, krvi se potící člověk, to je Bůh Stvořitel? — jaké to tajemství! Na dřevě kříže v opuštěnosti si naříkající, umírající člověk, to je můj Bůh? — jaké to tajemství! A tento urputný boj proti Kristu a jeho učení, který na světě neustále zuří — jaké to nepochopitelné tajemství!

»Narodil se Kristus Pán, radujme se —« zpíváme o vánocích. Ale proč to zpíváme?

Řekneš: proto, že je mezi námi Život, že je mezi námi Pán. Ale kde je mezi námi dnes Pán? Praviš: je mezi námi Život — a všude cítíme chladný dech smrti. Praviš: je mezi námi Naděje — a všude vidíš zklamané, znavené tváře. Přejdí po hlučných, přeplněných ulicích nebo vstup do hloubky své duše: najdeš tam Pána? Na ulicích se střetáš s celými zástupy lidí, kteří nechtějí o Kristu nic slyšet; a v hloubce své duše se střetáš s tužbami, s plány, s myšlenkami a skutky, které nic nechtějí slyšet o přikazech Kristových.

Kristus Pán se narodil — ó, kde jsi, Kriste? Hledím na vnitřní život mnoha rodin, hledím na nesčetné projevy společenského, hospodářského, uměleckého a vědeckého života, hledím na nebrzděné nepřístojnosti uvolněných nižších pudů — kde jsi, ó Kriste! . . .

Jaké to bolestné otázky! *A přece!*

Ano, ano! Dva tisíce let se vede boj o Krista, to však mou vírou nejen neotřásá, nýbrž ji posiluje. Ze dvoutisíciletému písku, který vše pohřbívá, vzdoruje jedině jméno Kristovo, že lidstvo nemůže bez povšimnutí mimo ně přejíti, buď s ním nebo proti němu, vždy však musí nějaké stanovisko k němu zaujmouti, to mi ukazuje, že Kristus nemůže býti jenom člověk. A o tom budu velmi mnoho mluvit v příštích kázáních.

Dnes uvedu jen jeden příklad.

Před několika desetiletími způsobil ve světě veliký rozruch profesor Drews, který vrhl do světa svůj senační objev: Kristus vůbec ani nežil, jeho postava je pouhá báj, pouhá legenda! Hle, krajní forma útoků proti Kristu.

V těchto dnech se objevila dokonce nová zvěst v novinách, podle které ten či onen německý profesor prý objevil v jistém hrobě v Jerusalemě kosti Kristovy. Hle, druhá krajnost útoků proti Kristu. Jeden tvrdí: Kristus vůbec nežil. Druhý dokonce našel i jeho kostil. A mezi těmito dvěma protivnými póly bourání náboženství stojí nesmírný tábor vyznavačů Kristových. Tam jsou miliony, kterým i dnes je nejsvětějším slovem požehnané jméno Kristovo, kteří ve všech svízelních života nacházejí posilu v krvavém kříži, kteří svůj umírající pohled i dnes naň upírají ve svaté důvěře.

Ať kdo řekne cokoli o tomto tajuplném nemluvněti, tolik je jisto, že ještě i dnes klečí rok co rok miliony a miliony lidí před jeho jeslemi; ještě i dnes v něm oslavují miliony Stvořitele nebe i země; miliony volají do světa: »Narodil se Kristus Pán, radujme se!«

A o tom budu mnoho mluvit ve svých příštích kázáních.

b) Tato stížnost však zní ještě dál: »Ach, ano, dítě! *Kam se však poděla má dětská víra?* Věřiti tak jako ve svém dětském věku? Večer si kleknouti před lůžkem a modliti se se sepjatýma rukama? S takovou dávnou teplotou — s dávnou důvěrou? *Ano, kdyby ten život nebyl tak nemilosrdně tvrdý!* . . . Kdyby ta země nebyla tak ukrutně zablácená! . . . Kdyby můj rozum se nehlásil krok za krokem s otázkou: proč, proč?«

Tak si stěžuje mnoho dospělých lidí a já přistupuji k nim a utěšuji je: Máš pravdu, bratře, máš pravdu. Život je strašně těžký a země je hrozně zablácená. Ale právě proto, aby tě tvrdost života nezlomila a bláto na zemi tě nezašpi-

nilo, právě proto si musíš za každou cenu získati někdejší víru svého dětství. I malé dítě se stále táže, proč to a proč ono? I ty se taž! Taž se všeho, co by bylo nerozřešitelným problémem v tvé víře. Pátrej po všem, co by se protivilo tvé staré silné víře. Proč to, proč ono?

Křesťanská víra stojí na dvou sloupech: Věřim v Boha a věřim v Ježíše Krista, Syna Božího. První sloup jsem stavěl půl druhého roku ve svých nedělních kázáních a teď věnuji ještě více času druhému sloupu. Kdo je to betlemské dítě, jehož narození o vánocích vyšine každý rok celý svět z jeho klidného běhu? »*Věřim v Ježíše Krista, Syna Božího!*« Postupně budu v mnoha a mnoha kázáních odpovídati na otázku: Proč? Na jakém podkladě vyznáváme, že Kristus je Bůh? A když to vyznáváme, co z toho následuje? Čemu učil on, co přikázal, v čem nám dal příklad?

Abychom pak, když cyklus zakončíme, mohli říci: Opět mám svou starou víru, svou důvěryplnou, oživující dětskou víru! Vidim, že jedině Kristus může býti králem světa, hlavou lidstva, a když člověk utratí svou víru, stane se chvátavým, nervosním, nešťastným, poněvadž »ztratil hlavu«: Krista.

Hle, drazí moji, nyní vidíme jasně před sebou cíl, jehož bych rád svým novým cyklem kázání dosáhl. Ať jej požehná Pán Ježíš!

★

Roku 368 po narození Páně, 11. října, stihla město Niceu strašná katastrofa, jež má málo podobných v dějinách lidstva.

Nicea ještě odpočívala nočním spánkem, skvělé to město maloasijské, když se náhle strašně zatřásla země, a za několik vteřin bylo celé město zříceninou. Ve zřícenině se

změnila jak chatrč, tak i palác a spící lidé našli hrob pod nimi. Málo lidí si zachránilo život. Mezi nimi byl také místodržitel, pohan Césarius. Dlouhé, trapné hodiny se svíjel pod zříceninami, ale zatím co jeho tělo tam trpělo, problesklo jeho duši podivuhodné rozhodnutí. A když ho vytáhli zpod zřícenin, viděl už jasně svou novou životní cestu: »Sbohem, ty marnivý světe! Budu si hledat nový domov, který spočívá na pevnějších základech a který se nikdy nezhroutí.« Dal se pokřtiti, svůj majetek rozdělil chudým a svůj další život chtěl úplně zasvětit Bohu. Bůh se však spokojil i s dobrým úmyslem. Po několika dnech Césarius onemocněl a zemřel . . . Zemřel, když ještě nosil bílý šat novokřtěnců. (Migne: P. Gr. 35, 774.)

Drazi bratři a sestry! I dnes se pod námi tak třese svět a hroutí se kolem nás vše . . . Kéž by i v našich duších, kteří trpíme pod zříceninami zhrouceného světa, dozrálo svaté rozhodnutí: *»Sbohem, ty marný světe, ty pozemský živote! Ty budeš v mých rukou pouze hračkou, pouhým prostředkem, ne však konečným cílem! Mým konečným cílem bude dospěti toho druhého domova, který je pevný a který se nikdy neotřese: dospěti k našemu Pánu, Ježíši Kristu.«* Amen.

KDO JE KRISTUS?

III.

KDO JE KRISTUS?

Draží bratři a sestry v Kristu!

Když se loď blíží do přístavu Rio de Janeiro, může cestující viděti na vrchu 300 m vysokém ohromnou sochu. Každý z vás už jistě slyšel o newyorské soše Svobody, ale mnozí ještě jistě neslyšeli o této 45 m vysoké soše Kristově, která své žehnající ruce rozprostírá nad městem i přístavem, jako by chtěla každého přivinouti na své milující srdce.

Na této soše se pracovalo dva roky. Já bych také rád ve svém novém cyklu kázání o Ježíši Kristu pracoval na podobné soše: rád bych tím více okrášlil svatou tvář našeho Pána Ježíše v duších mých milovaných posluchačů.

Kázání uplynulých dvou neděl byla úvodem k tomuto novému cyklu. Půl druhého roku jsem mluvil o první větě Kreda: »Věřím v Boha!« Dvě léta bych chtěl věnovati následující větě: »Věřím v Ježíše Krista!« A po těchto úvodních kázáních již se můžeme zahleděti do očí nejpodstatnějšímu, nejdůležitějšímu a základnímu bodu otázky: Věřím v Ježíše Krista! Ale — *kdo je ten Ježíš Kristus?*

Tento nový cyklus kázání není méně důležitý, než byl první. Neboť kdo vyznává jen první článek víry, ten není ještě křesťanem. Kdo by řekl toliko: Věřím v Boha, Otce, Stvořitele nebe i země,« ten ještě není křesťanem. *Křesťanem býti znamená věřiti v božství Kristovo!* A je-li osudně důležité pro můj pozemský i věčný život, zda věřím v Boha, neméně důležité je i to, zda věřím, že Kristus je Bůh.

Nebor, když Kristus není Bůh — nepohoršujte se — pak křesťanství je lež, nejhroznější lež, která kdy lidi oklamala, a pak je celý svět pouze hádankou, bláznovstvím anebo — jak se vyjádřil nevěrec *Voltaire* — »une mauvaise plaisanterie«, »zlomyslný žert«.

Byl-li však Kristus Bůh a má-li křesťanské kredo pravdu, musí býti náš život, naše smýšlení, naše tužby, celé naše pojetí života od kořenů jiné. A jakmile by celé lidstvo uvěřilo v božství Kristovo, prýštily by takové prameny životní vůle, pokoje, spravedlnosti a lásky v jeho duši, které by najednou rozřešily každý problém naší lidské společnosti, která krvácí z tisícerych ran.

Kdo je tedy Kristus? — táži se a odpovím na to nejen dnes, ale i v šesti dalších kázáních. Otázka je totiž tak důležitá, že ji nemohu odbyti několika slovy. Chtěl bych ukázati s každé strany, které jsou důvody, z nichž se vyvinulo naše svaté vyznání víry: Věřím v Ježiše Krista, Syna Božího!

Dnešní kázání bude pouze přehledem tématu, pokud totiž dá odpověď jen na dvě otázky: I. *Za koho již považovali lidé Krista*, a II. *Za koho považujeme ho my?*

I. Za koho považovali již Krista?

»Co se vám zdá o Kristu?« (Mat. 22, 42) — tázal se jednou Pán sám. A od té doby, co tato otázka po prvé zazněla před 1900 lety, od té doby se neustále ozývá na světě a každý člověk musí na ni odpověděti. Právě to je podivuhodné na osobnosti Kristově, že ji nemůžeme zničiti, že ji nemůžeme zatlačiti do pozadí, že ji nemůžeme nechat bez povšimnutí: každý musí vůči ní zaujmouti nějaké stanovisko.

Oblak nemůže učiniti jinak, než že povýšeně přejde přes

nebetyčné hory nebo se o ně roztrhne. Blesk nemůže učiniti jinak, než že se připlíží k mořskému úskali anebo se o ně rozdrtí. A tak i člověk vůči Kristu: Buď se postaví k němu anebo brojí proti němu! Buď mu dobrořečí nebo ho pronásleduje. Buď je s ním šťasten nebo bez něho zahyne!

A nadlidskou velikost Kristovu ukazuje i to, že každá lidská strana, každý duševní směr by ho rád získal na svou stranu.

Co vše řekli o Kristu již ti, kteří to poslední slovo — že byl Bůh — se vysloviti neodvážil! Že Kristus byl revolucionář, že byl první socialista, že byl komunista, že byl prorok, že byl nejmoudřejší člověk, který vůbec na světě žil, že byl nejideálnější člověk, že byl veliký učitel . . . atd.

Co vše již řekli o Kristu!

1. »*Kristus byl revolucionář?*« Byl v tom smyslu, v jakém se toho slova někdy užívá, ve smyslu ničení a nerozumného bourání? V tom smyslu nikoliv! Ale dáme-li slovu správný smysl, pak se tomu neprotivím. Neboť, že s Kristem se počíná úplně nový svět, že pokorně od jeho narození počítáme letopočty, že toto bezmocné betlemské nemluvně vyvrátilo celý svět z jeho pólů — to je pravda: to můžeme klidně nazývatí největší revolucí světových dějin.

Jen si musíme povšimnout, jaké názory měl svět před Kristem o manželství, o pozemských útrapách, o dětech, o práci, o lásce — a co vše hlásal o tom Kristus! V pohanském světě měnili ženu podobně jako šat. V pohanském světě vyložil otec dravé zvěři dítě, zachtělo-li se mu. Pohan-ský svět neznal sirotčinců, chudobinců a nemocnic. Pohan mohl svého sluhu hoditi do rybníka rybám za potravu. Pohanský svět považoval práci za hanbu. V pohanském světě platilo pěstní právo a krevní msta . . . Nuž, byl Kristus revolucionářem? Že učinil všemu tomu konec, v tom byl revo-

lucionářem. Ale *jakým způsobem* učinil tomu konec: silou lásky a zdůrazňováním zásady vážnosti; v tom byl všim jiným, jen revolucionářem ne.

Je pravda: Kristus chtěl nového člověka, chtěl přetvořiti starý svět! Ale nechtěl zevnějším násilím bourati, nýbrž chtěl vnitřní svět člověka proměnit. Nauka Kristova není dynamitem, který bourá a ničí, ale je kvasem, který přetváří a oživuje. Kristus nechce učiniti lidstvo šťastnějším tak, že rozdrť dosavadní hospodářský a společenský řád, ale chce udělati člověka lepším, urozenějším, aby si takovýto člověk zorganizoval sebe hodnější a spravedlivější společenský řád. Krista můžeme nazvati revolucionářem pouze tehdy, když nazýváme revolucionářem i jarní paprsek sluneční, který vyvolává čilý život na zimním hřbitovu přírody.

2. Pak přišli jiní a tvrdili, že Kristus byl — »první komunista«.

»*Ze Kristus byl komunistou?*« Komunismus neuznává právo na vlastnictví, Pán Ježíš však hlásal, že neruší platnosti na vlastnictví, Pán Ježíš však hlásal, že neruší platnosti desatera přikázání, tedy ani 7. a 10. přikázání, která chrání vlastnictví. Kristus neměl jen chudé učedníky, ale také bohaté následovníky: Marta, Magdalena, Salome, Nikodem, Zacheus, Josef z Arimathie. Kristus nesnil o utopistickém společenském zařízení, kde se každý bude mít dobře, ba řekl dokonce veřejně: »Vždyť chudé máte vždycky s sebou.« (Mar. 14, 7.) Jeho řeči jsou plny výrazů, jako nájem, mzda, služba, dávati a bráti, úroky, což svědčí o tom, že Kristus uznával tehdejší společenský řád, který byl vybudován na soukromém vlastnictví.

Naopak zase, i když Pán Ježíš nebyl komunistou, z toho ještě neplyne, že by souhlasil ve všem s dnešním rozdělením

pozemských statků a s častokrát nespravedlivým hospodářským zařízením. Kristus nebyl komunistou, ale nedovoluje při tom nemilosrdné hodování boháčů a požívání soukromého majetku bez závazků povinnosti.

Nejen hlásal, že »blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou« (Mat. 5, 7.), nejen radil bohatému mladíku, aby rozdělil svůj majetek mezi chudé, ale také bolestnými slovy dal najevo, jak je těžko bohatému dostat se do nebe, a v podobenství o bohatci a chudém Lazaru je bohatý dokonce zatracen, třebaš neměl jiného hříchu, než že byl nemilosrdný k chudým.

Byl tedy Kristus komunista? Když si pod komunismem představujeme rabování, nebyl jím; znamená-li však dobročinnou lásku — pak připouštím. Když komunismus znamená, že můžeš vniknouti do domu jiného a že mu můžeš vzít chléb — tu jistě nebyl komunistou; když však znamená »Lámej chléb svůj tomu, který lační, nuzné a pocestné uváděj do svého domu« (Is. 58, 7), pak Kristus komunistou byl. Když komunismus znamená: strhni s druhého oblek, pak komunistou nebyl; znamená-li však: kdo má dva obleky, ať dá jeden tomu, kdo nemá — možno říci, že Kristus komunistou byl. Když znamená komunismus krvelačné zvíře, pak Kristus komunistou nebyl. Znamená-li však pelikána, který, když není s to zaopatřit výživu svým mláďatům, rozdrásá svá prsa a živí je vlastní krví — pak možno ho nazvat komunistou.

3. Nuž, co byl tedy Kristus? Revolucionář nebyl, komunista nebyl — nuž, čím byl tedy? Byl snad laskavý, moudrý učitel? Nejlepší člověk, po němž již tisíce roků před jeho narozením úpěla touha lidstva a po jehož narození ještě i po tisíciletích stávají se miliony a miliony lidí v den

jeho narozenin jedinou radující se rodinou? *Byl Kristus člověk, pouhý člověk?*

Drazi moji! Musíme nejdříve dobře znáti člověka a pak budeme nuceni potvrditi: *Kristus byl více než člověk!* Je v něm nějaké mysterium, které se do lidských mezí nevčetněná, které nemůžeme do lidských forem sloučit. »Uvěřte mi,« pravil *Napoleon*, »já vím, co je člověk. Ježíš Kristus však byl více než pouhý člověk!«

I před Kristem žili geniové, i za jeho času a i po něm byli velcí lidé, ale že byli pouze lidmi, ukazuje ten fakt, že ani jediného člověka nedovedli přetvořit, duševně znovu utvořit. Kristus však chodí mezi námi už skoro dva tisíce let a miliardy a miliardy lidí otvírají před ním své srdce; a svatými se stanou hříšníci, obrátí se zločinci, vyrovnávají se s životem shrbení a zesilují zápasící se smrti. Kde jsou ti věhlasní lidé, kteří dovedli opravdu potěšit, byť jen jediného trpícího!

A hleďte: balzám Kristův již tisíce let léčí ztýrané duše! Zda potřebujeme živější pramen energie, než který prýští z osobnosti Kristovy neustávající silou, potřebujeme tu ještě úchvatnější důvod, že Kristus nemůže býti pouze člověk?

A tu přichází druhá otázka:

II. Za koho máme Krista my?

1. *Kdo byl Kristus a co chtěl?* — to bude dvojím hlavním tématem mého celého cyklu kázání.

Kdo byl Kristus? »Syn Boží!« Co chtěl? »Chtěl spasiti!«

Jaká prostá, všeobecně známá odpověď — ale uvidíme: jaký je to nevyvážitelný důl pokladů vznešených náboženských myšlenek.

Nemáme se čeho obávati, nemáme co ukrývati! Tak křesťalově jasná je naše víra!

»Kdo byl Kristus?«

»Bůh a člověk.«

»Bůh? Odkud to víš?«

»On to sám řekl.«

»Nuže dobře! On to řekl. Možno však takovou neslýchanou věc jen tak prostě uvěřiti?«

»Nikoliv. „Tak jednoduše“ to nemožno uvěřiti! Ale kdo takové věci činil jako On a kdo měl takový *charakter*, život a individualitu jako On, tomu to možno uvěřit.«

V příštím kázání otevřeme evangelium, a kdekoliv se dáme do čtení řeči Pána Ježíše, nemůžeme se vyhnouti důsledku: Mluví zde Pán života. Taková jistota, taková rozhodnost! Hle, o tom budu mluvit v následujících třech kázáních.

Kristus je Bůh: hlásá to sám; Kristus je Bůh: hlásají to jeho skutky; a Kristus je Bůh: hlásá to jeho charakter.

Ale ani zde se nezastavíme.

»Kdo byl Kristus?« budeme se pak tázati dál.

»Bůh a člověk,« odpovíme znovu.

»Bůh? Odkud to víš?«

»Z poučení dvou tisíců let. Ten, v jehož božství věří miliardy lidí již skoro po dva tisíce let, pro něhož obětovali a obětují lidé své tužby, své ambice, své kariéry a uplatnění, z něhož čerpají ve všech svých bojích sílu, jehož nepřítomnost cítí lidstvo podobně jako smrtelnou nemoc — ten nemůže býti pouze člověkem podobným jiným. Kristus — je Bůh!«

Jeden filosof napsal na jednom místě tato rouhavá slova: »Když v neděli slyšíme zvuk zvonů, tážeme se: Je to možné? To vše se děje jedinému před dvěma tisíci lety ukřižovanému Židu, který o sobě tvrdil, že je Božím Synem. Tomuto tvrzení však chybí důkaz!« Velký cynik při tom ne-

zpozoroval, jak si odporuje. Neboť není-li pro božství Kristovo žádného důkazu — jak to napsal — je už to vyzvánění po dvou tisíci letech snad dostatečným důkazem! Zda si to dovedeme představit, že, kdyby Kristus byl pouhý člověk, jeho jméno by tak vznešeně mohlo vzdorovati písku světových dějin, který všecko pohřbí? Hle, i o tom budu mluvit ve třech zvláštních kázáních. Kristus je Bůh: hlásají to dějiny!

2. Šest kázání chci věnovati otázce: zda byl Kristus Bůh? *Ale což je tato otázka tak důležitá?*

Ano, velmi důležitá! Na této otázce se bude zakládati síla a význam mých dalších kázání.

Mně nestačí, když nazývám Krista nejmodřejším učitelem světa: nestačí, když ho považuji za nejmírnějšího Mistra, za nejobetavějšího a nejideálnějšího člověka — vše to nestačí, když nepřidám: *»Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!«*

Neboť, je-li Kristus opravdu Bůh, pak bude kolem něho vše jiné, než jako když Bohem není.

Je pravda, že jeho učení zůstane krásným a dojmavým, je-li při tom pouze člověkem; tak si z jeho slov vyberu a z jeho učení přijmu to, co uznám za dobré; je-li však Bůh: pak musím v každé jeho slovo s pokorou věřit.

Je pravda, že jeho *přikázání* jsou i tehdy platná, když je pouze člověkem. Ale věru, když se mi budou protivit, když jejich zachovávání bude těžké, pak se jim budu vyhýbat, budu před nimi utíkat.

Je-li však Kristus Bůh, pak dal Bůh tyto příkazy, a jako takové je musím zachovávat do posledního písmenka, i když jsou těžké.

Je-li Kristus Bůh, musíme jeho vyhrůžky brátí tím vážněji. Je-li Kristus Bůh, dávají nám jeho přísliby tím větší

útěchu! Je-li Kristus Bůh, je jeho příklad tím přitažlivější! A hlavně: je-li Kristus Bůh, pak je i jeho utrpení, které za mne podstoupil, mnohem požehnanější, mnohem cennější!

Ano, tak již nyní chápu, že s božstvím Kristovým stojí nebo padá celé křesťanské náboženství! Nyní chápu, že tento článek viry chránilo křesťanství od nejstarších dob jak za těžkých krvavých, tak i duševních bojů a snáze sneslo, že se od něho obrovské krajiny odtrhly, než aby se vzdalo božství Kristova. Nyní vidím, proč se křesťanství tak pevně přidrželo tohoto učení!

Neboť, není-li Kristus Bůh, pak může býti náboženským hrdinou, ale nemůže býti Spasitelem světa.

Když Kristus není Bůh, pak ho můžeme zařadit mezi ostatní zakladatele náboženství, mezi Budhu, Mohameda, Konfutse a jiné.

Když Kristus není Bůh, co bude s jeho útěchyplným zmocněním: »Komu odpustíte hříchy, budou odpuštěny«?

Není-li Kristus Bůh, co bude s jeho slovem, že on jednou přijde soudit živé i mrtvé?

Ano: není-li Kristus Bůh, pak není více křesťanství.

Ale Kristus jest Bůh!

A protože je Bůh, vrhneme se před ním na kolena ve svém trápení a zvoláme: »Pane, zachraň nás, hyneme!«

Protože je Bůh, můžeme k němu volati s duší plnou lítosti: »Pane, buď milostiv nám hříšníkům!«

Protože je Bůh, mohl říci: »Kdo ji mé tělo a pije mou krev, živ bude na věky.«

Protože je Bůh: je naším Spasitelem; protože je člověk: je naším bratrem; a jako Bohočlověk: je naším Pánem a Spasitelem, který každého k sobě volá na kříži... všichni si tam před ním klekněme a modleme se: Ježíši, tobě žiji, Ježíši, tobě umírám! Ježíši! Tvůj jsem v životě i při smrti!

Draží bratři a sestry! Když je nejkratší den a nejdelší noc v roce, oslavuje naše svatá Církev 21. prosince svátek pochybujícího »nevěřícího apoštola Tomáše«.

Jaké jsou tyto mlhavé prosincové dny, o tom nemusím lidem v hlavním městě mnoho vykládati. Zde v Pešti máme mnoho takových prosincových dnů: nebe je špinavě-hnědé, mlha je příšerně hustá, dala by se až krájet, sedá na plíce, na mysl, dýchání je přímo dusivé.

Takovým mlhovitým dnem byl Tomášovi první Velký pátek. Pán zemřel! Jakou důvěru měl v něho! Jak mnoho od něho očekával! A najednou nastal konec... on zemřel... a jeho hrob byl zapečetěn. Dusivá mlha nevěry zalehla duši Tomášovu.

O velikonocích se pak objevil zmrtvýchvstalý Kristus mezi svými učedníky, ale Tomáš tam nebyl. Jeho druhové mu vykládali radostnou tu zvěst, Tomáš však nevěřil.

»Nevěřím! Já jsem slyšel, jak se mu lid vysmívá! Já vím, že na kříži zvolal: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Viděl jsem ho na kříži umírat! Nevěřím! Nemohu věřit!«

Jaká to strašná, dusivá, prosincová mlha!

Je zajímavé, že svátek tohoto apoštola, jenž zakolísal ve víře — spadá právě na ty dny, v nichž naše svaté náboženství ukládá naši víře největší zkoušku. Několik dní po svátku apoštola Tomáše přicházejí vánoce, kdy si musíme kleknout před nepochopitelné tajemství, před Boha, jenž se stal bezmocným slabým dítětem, a musíme věřit; věřit, že betlemský Ježíš je sám Bůh, jenž sestoupil mezi nás.

Duše Tomášova byla najednou zproštěna smrtelné mlhy, když za týden potom se Pán znovu objevil a Tomáš dojat zvolal: »Pán můj, Bůh můj!«

Pane Ježíši! I vira dnešního člověka je podobna počasi kolem 21. prosince: kolik tmy, kolik mlhy, kolik pošmurno-

sti v našem životě, kolik útoků proti našemu náboženství, proti naší víře! Ne, Pane, ne, nenechávej to tak! Dej světlo v řečech, které pronesu o tobě! Pomáhej nám zřítí, kdo jsi ty byl! Pomoz, abychom mohli všichni říci s obráceným Tomášem: *»Věřím v tebe, Kriste! Pán můj, Bůh můj!«* Amen.

IV.

KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ TO JEHO SLOVA.

Drazi bratři a sestry v Kristu!

Svatý Petr apoštol nám klade na srdce ve svém druhém listě zajímavou věc. Piše takto: *»Rosťte však v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista.«* (II. Petr 3, 18.) Jako by řekl: Nestačí jenom věřiti v Krista. Nestačí o něm věděti pouze to nebo ono. Ale snažte se ho čím dále tím více poznávati, do jeho nazírání se čím dál tím více nořiti, neboť na tom závisí, zda budeme šťastní nebo nešťastní, na tom závisí naše bytí nebo nebytí, náš život nebo naše smrt.

Přidržím se slov sv. Petra, když nyní šest neděl věnuji této jediné otázce: *Kdo byl Ježíš Kristus?* Sám Pán kladl první tuto otázku, když takto pravil k svým učedníkům: *»Vy pak za koho mě máte?«* Odpovězme i my to, co pověděl tehdy Petr ve jménu všech apoštolů: *»Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«* (Mat. 16, 16.) Ano, takto odpovíme —

odkud to však víme? My věříme a vyznáváme, že Kristus byl Bůh — ale jakým právem to věříme?

Věříme tomu především proto, že to on řekl sám o sobě v různých formách — a o tom promluvíme v dnešním kázání: o *vlastním vyznání Kristově*.

Ale věříme tomu také proto, že o tom svědčí i jeho skutky, jak to uvidíme při příští příležitosti. A věříme tomu také proto, že to vyplývá z celého charakteru a individuality Kristovy — to bude předmětem třetího kázání. A v dalších třech kázáních se pak budeme tázati dějin: co říkají ony o božství Kristově. Závratná to je víra, kterou hlásá křesťanství: *Kristus byl Bůh!* — Závratná sice, ne však bez základů! Hlásáme to, věříme tomu, poněvadž zdravým rozumem ani jinak činiti nemůžeme.

Přihlédněme tedy dnes blíže k první otázce: *Co řekl Kristus sám o sobě?* Řekl, že on je jediné a téže podstaty božské s Otcem nebeským? Řekl, že on je Syn Boží?

1. Kristus, „Syn člověka“.

a) Ti, kdož mají ve zvyku čísti Písmo svaté, mohou se snadno zastavit hned u první otázky. Krok za krokem se setkáváme s takovými výroky Páně, které jako by vyvracely božství Kristovo. Ve čtyřech evangeliích zaznívá celkem 82krát z úst Páně zvláštní výrok, že on je »Syn člověka«. — »Syn člověka nemá kde hlavu skloniti...« — »Syn člověka bude trpět.« — »Syn člověka přijde s velkou mocí a v slávě...« atd.

Co znamená »Syn člověka«? Proč si dává sám Pán tak rád tento název? Dnešnímu člověku působí jen těžkosti, když čte, že Kristus se sám nazýval Synem člověka. »Hle, vždyť

Nikoliv! Nám je toto vyjádření snad nepochopitelné, ale nebylo nepochopitelné právě Židům, kteří velmi dobře věděli, co to znamená. Z tehdejších posluchačů Páně znal každý ono místo v knize proroka Daniele, kde prorok mluví o novém období ve světových dějinách. (Daniel 7, 13 a násl.) Daniel vidí ve svém vidění, jak na oblacích nebeských, t. j. v moci Boží přijde někdo, který se »podobá Synu člověka«, a každý lid a národ se mu bude klaněti, jeho moc bude trvati na věky a jeho říši nic nezničí. Tak mluví Daniel o Mesiáši, který má přijíti. Toto vidění Danielovo bylo Židům všeobecně známo, a když se Kristus Pán nazýval tímto všeobecně známým »Synem člověka«, každý Žid při prvním slyšení porozuměl, že tím bije na splnění svého příchodu Danielem předpověděného.

b) Ale i ten, který by neznal toho biblického výroku proroka Daniele, může seznati z jiných výroků Pána Ježíše, že on činil v jednom bodě *velmi jasný rozdíl mezi sebou a námi, pouhými lidmi.*

Tento Pán Ježíš, který se svým způsobem života úplně podobal lidem, který ve všem byl opravdu člověkem (vyjma hříchu), když poučoval své apoštoly sám o sobě, nikdy se nepočítal mezi lidi, nikdy se nestavěl s nimi na tutéž úroveň.

To je velmi důležité! Mluví o Bohu jako »o svém Otci« a mluví o něm jako »o vašem Otci«. Nikdy však neříká: »náš Otec«. Jako by řekl: Bůh je i mým Otcem, i vašim — ale já jsem zcela jinak Synem Božím než vy. Když ho apoštolové prosili, aby je naučil modliti se, řekl jim: »Když se modlíte, rcete: Otče náš, jenž jsi na nebesích.« (Luk. 11, 2.) Vy tedy říkejte: »Otče náš,« já však neříkám: »Otče náš.« A právě totéž slyšíme od něho jindy: »Vstupuji k Otci svému a Otci vašemu.« (Jan 20, 17.) Dále: »Jest to Otec můj... o němž vy pravíte, že jest vašim Bohem.« (Jan 8, 54.)

Z toho všeho můžeme vidět, že Pánu Ježiši byl Bůh zcela jiným způsobem Otcem, než jako to říkáme my lidé, že Bůh je našim nebeským Otcem.

Je samozřejmé, že by zdaleka nedostačovalo, kdybychom jen tento jediný důvod měli pro božství Kristovo. Věc se však zdaleka tak nemá! Vezměme si do ruky evangelia a najdeme tam ještě množství výroků Páně, z nichž bez nejmenší pochybnosti vyplývá, že se Kristus jasně a rozhodně považoval za Boha.

Abych vystačil s časem, uvedu zde pouze hlavnější výroky Páně. Kdybych chtěl říci vše, musel bych přečísti skoro celé evangelium.

II. Bytnost Kristova je totožná s Otcem nebeským

a) Především poukáži na ony výroky Kristovy, v kterých jasně praví, že je jedné podstaty s Otcem nebeským.

Jednou se vrátilo 72 učedníků z misijní cesty a nadšeně hlásili Kristu, že na jeho jméno je i zlý duch poslouchal. A tu zazněl se rtů Kristových chvalozpěv k Otci nebeskému jako zpěv skřivánka vzlétajícího za časného rána k vycházejícímu slunci: »Všecko jest mi dáno od mého Otce, aniž kdo zná (úplně) Otce leč Syn, a komu by chtěl Syn zjevití.« (Mat. 11, 27.) Kdo se vhloubá do těchto slov, ten nemůže mítí nejmenších pochybností o tom, že se Kristus pokládal za rovna Bohu. A Kristus i opakoval tuto myšlenku, které pouhý člověk nikdy nevytkl a střízlivý člověk nemůže vyřknouti, v posledních chvílích svého pozemského života: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.« (Mat. 28, 18.)

Při jiné příležitosti ho zase obkličí a táží se ho, ba dorážejí na něho: »Jsi-li ty Kristus, pověz nám to zjevně.« (Jan

10, 24.) A tehdy Pán se zvýšeným hlasem a nedosažitelnou vznešeností říká, aby to slyšelo každé století a každý národ: »Já a Otec jedno jsme.« (Jan 10, 30.) Nuž, takových slov ještě neslyšela ta stará země! Jeden jest Bůh a nic s ním není totožného na světě — já však jsem jedno s Bohem. Jedno nejen v moci, nejen ve vědění, nýbrž jedno v bytnosti, jedno v božském životě jeho.

Pak zase: »Otec jest ve mně a já v Otci« (10, 38). Hlásá o sobě, že byl u Otce, než přišel na tento svět (Jan 3, 13); dříve nežli svět byl, již měl účast na slávě Otcově (Jan 17, 5), ba »Prve než Abraham byl, jsem já« (Jan 8, 58).

A kdyby se Kristus nebyl považoval za podstatně totožného s Otcem, jakým právem by mohl říci: »Kdo vidí mne, vidí toho, který mě poslal« (Jan 12, 45), a když se tu apoštol Filip k němu obrátil s prosbou, aby mu ukázal Otce, jakým právem mu mohl říci: »Tak dlouhý čas jsem s vámi, a nepoznali jste mne, Filipe? Kdo vidí mne, vidí i Otce. Kterak ty praviš: Ukaž nám Otce? Nevěříš, že já v Otci a Otec ve mně jest?« (Jan 14, 9, 10.)

b) Postupme dále, drazí moji! I ve svých *podobnostech* tak zřejmě mluví o své božské důstojnosti! V podobenství o špatných vinařích označuje sebe za syna vinaře, vinařem však zcela zřejmě rozumí Boha. (Mat. 21. kap.) V podobenství o královské svatbě (Mat. 22. kap.) pak je Kristus synem nebeského krále.

Jindy se zase táže farizeů, za koho mají Krista, či syn je? Ti mu odpovědí, že Davidův. A na to Kristus odpovídá takto: David napsal v jednom žalmu (109), že Mesiáš, který přijde, je jeho pánem. Je tedy pravda, že podle těla je z krve Davidovy, ale kromě toho je ještě mnohem více! (Mat. 22, 41 a násl.)

c) Kromě toho si Kristus taková *práva* vyhradil, která

jsou zase jen z toho pochopitelná, že se považoval za totožného s podstatou Boží.

Tu je na př. chování Pána Ježíše vůči příkázáním, která dal Bůh. V 5. kapitole evangelia sv. Matouše vícekrát opakuje Pán Ježíš: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Ne-zabiješ! Já však pravím vám . . .« A tak dále o manželství, o sňatku, o cizoložství, o lásce bratrské . . . Šestkrát opakuje Pán slavnostně: »Já však pravím vám.« Na co se tu Kristus odvolává, to je podstata zákonodárství Mojžišova. Zákony Mojžišovy dal Bůh. Nuže, kdože je ten Kristus, za koho se považoval ten Kristus, že se odvážil doplniti tyto zákony? Nedává tu Kristus jasně najevo, že on stojí nad těmito zákony, neboť je jedno s tím, který tyto zákony dal: s Bohem? Tehdy mluvil Bůh na hoře Sinai, i nyní mluví Bůh v horské řeči. Tak se ani jeden prorok neodvážil mluvit. Všichni bojovali za zachovávání zákonů Mojžišových — na nové zákony se neodvážili ani jen pomyslit. Proroci začínali těmito slovy své úvodní řeči: »Takto praví Pán . . .« Kristus však začínal takto: »Já však pravím vám.« Jak ohromný to rozdíl!

Je známo, že Židé velmi úzkostlivě zachovávali zákonem přikázaný odpočinek sobotní. A Pán Ježíš, když to uznal za dobré, porušil i tento zákon. Židé reptali a měli mu to za zlé. Kristus jim však sebevědomě dí: »Pánem zajisté (i) soboty jest Syn člověka.« (Mat. 12, 8.) Nuž, toto prohlášení je něco neslýchaného z úst člověka! A Židé velmi dobře chápali, že tím Kristus vyznal, že je Bůh.

Když v sobotu uzdravil člověka, který byl 38 let nemocen, opravňuje svůj čin tím, že i jeho Otec nebeský pracuje v sobotu (na díle zachování světa), a proto pracuje i On. (Jan 5, 17.)

»Neboť Otec nesoudí nikoho, ale veškeren soud dal

Synu . . . Kdo necti Syna, necti Otce, který ho poslal.« (Jan 5, 22. 23.) Co je to než veřejné zdůraznění božství Kristova z jeho vlastních úst?

A když Kristus říká, že Otec pošle Ducha Svatého v jeho jménu (Jan 14, 26) a Duch Svatý pak oslaví Krista (Jan 16, 14), nehlásá i tehdy o sobě taková práva, která přísluší Bohu?

III. Božské sliby a vyhrůžky Kristovy.

Jenom postupme ještě dál, moji drazi! Že se Kristus považoval za Boha, to plyne také z jeho slibů a vyhrůžek. Kdyby se nebyl považoval za rovného Bohu, mohl by požadovat pro svou osobu takové bezpodmínečné odevzdání a lásku, která přísluší pouze Bohu?

A věru to požadoval!

»Kdo miluje otce nebo matku více než mne, není mne hoden, a kdo miluje syna neb dceru více než mne, není mne hoden.« (Mat. 10, 37.)

Nuže, byl už někdo na světě, kdo se odvážil od lidí požadovati, aby jej milovali více než své nejbližší příbuzné?

»Já jsem cesta a pravda a život« (Jan 14, 6) — praví na jiném místě. Nejmodřejší lidé jenom hledali cestu, hledali pravdu a všichni vyznali smutnou skutečnost: mýlit se je lidské — a hle, Kristus říká o sobě, že on je ztělesněná pravda, jediná cesta a život věčný!

A pak jeho s bezpříkladným sebevědomím vyřčená slova o posledním soudě! Kristus praví o sobě, že On bude soudit o věčném osudu lidí a na něm záleží, kdo dojde života věčného a kdo bude zatracen.

Kdyby sebe nebyl považoval za Boha, mohl požadovat takovou bezpodmínečnou víru v sebe, že na tom závisí i ži-

vot věčný? »Kdo věří v Syna, má život věčný; kdo však nevěří v Syna, neužije života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.« (Jan 3, 36.) »Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« (Jan 11, 25.) — Nuž, mohl pouhý člověk takového něco o sobě říci?

Když se Kristus nepokládal za Boha, jakým právem mohl slíbiti těm, kteří ho následovali, odměnu v nebesích, a jakým právem vyhrožoval nevěřícím, že budou věčně zatraceni? »Vpravdě pravím, že vy, kteří jste mne následovali, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, seděti budete i vy na dvanácti stolicích, soudíce dvanáct pokolení izraelských. A každý, kdo opustí dům nebo bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb děti pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane.« (Mat. 19, 28. 29.) Nuž, který člověk by se odvážil to o sobě říci?

Běda však těm, kteří v Krista nevěřili! »Syn člověka zajiště přijde ve slávě Otce svého s anděly svými a tehdy odplatí jednomu každému podle skutků jeho.« (Mat. 16, 27.) Byl by se odvážil pouhý člověk takto mluvit?

Nuž, když se Kristus nepovažoval za člověka, za koho se tedy považoval? Za *anděla*? Ještě více než za anděla. Vždyť čteme, že po jeho pokušení ďáblem na poušti přišli k němu andělé a sloužili mu (Mat. 4, 11). A když sv. Petr ve své prudkosti utal ucho sluhovi, praví Pán sebevědomě: »Či myslíš, že nemohu prosit Otce svého, a dá mi nyní více než dvanáct pluků andělů?« (Mat. 26, 53.) Nuž, za koho se považuje Kristus?

A nyní jsme došli k jeho nejjasnějším slovům: k jeho otevřenému mesiášskému vyznání.

IV. Kristus-Bůh-Spasitel.

Ze se Kristus Pán vpravdě považoval za více než za pouhého člověka, vyplývá obzvláště z jeho *mesiášského sebevědomí*. Mnohokrát mluví o tom, že bude trpěti a zemře proto, aby *svou smrti zadostučinil za hříchy lidské*. »Neboť tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.« (Jan 3, 16.) Dále: »Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé.« (Mar. 10, 45.) »Neboť toto jest krev má Nového zákona, která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů.« (Mat. 26, 28.) Nuže, kde na světě je člověk, který by se opovážil tvrditi o sobě, že jeho vylitá krev očistí lidstvo? Vylitá krev zanechá nanejvýš skvrnu na šatech a na svědomí. Ale aby její síla vystoupila k trůnu Nejvyššího a učinila zadost za hřích miliard lidí — kdo takového něco tvrdí o sobě, ten docela jasně tvrdí, že není pouhý člověk.

A projev tohoto božského sebevědomí se vystupňoval v slavnostním vyznání Krista před nejvyšším knězem. Kristus obkliččen nepravými svědky stojí před Kaifášem. Jeho protivníci vše dobře připravili, aby svůj rozsudek zákonným postupem okrášlili — ale pekelný ten plán se nyní jaksi nechce dařit. Nepraví svědkové si odporují, zdá se, že celý plán se zhroutí . . . až nakonec povstane velekněz se slavnostní tváří a klade otázku, na kterou se nyní jedině musí soustředit osud obžalovaného: »Zapřisáhám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží?« (Mat. 26, 63.)

Nyní přichází rozhodný okamžik! Pán klidně dí: »Ty jsi to řekl,« to jest: »Tak jest, správně to říkáš!« Pán věděl, že ho za to stihne smrt, a přece nezamlčel odpověď.

A odpověď nepřipouští žádné pochybnosti. Tu velekněz roztrhl roucha svá a řekl: »Rouhal se! Což ještě potřebujeme svědků? Hle, nyní jste slyšeli rouhání!« (Mat. 26, 65.)

Kristus musí zemřít, poněvadž se vydával za Boha!

*

Hle, drazí moji, to jest náš první důvod pro božství Kristovo: Byl Bůh, protože to sám řekl. To však není náš jediný důvod — příští neděli uvidíme ještě i další důvody — ti však, kteří popírají božství Kristovo, jsou již před nerozřešitelnou záhadou. Tvrdí totiž, že Kristus sice není Bůh, ale že byl nejlepší, nejmoudřejší člověk na světě. *Táži se však: zda mohl být Kristus nejideálnější člověk na světě, když — lhal?* Neboť, že on sto a stokrát poukazoval na své božské vlastnosti a že sám se vyhlásil za Boha, to je zřejmé. Když však přesto byl pouhý člověk, pak by po takovýchto slovech, takovýchto projevech, jaké jsme právě z jeho úst slyšeli, nemohl opravdu být ani jen rozumným člověkem!

Uznávám, nechápeme vše ze života Kristova! Ať to jakoliv zkoumáme, ať s jakoukoliv láskou sledujeme jeho kroky, nakonec přece zůstane v něm mnoho tajemství, mnoho záhad. Tajemství — v něž musíme věřit. Tajemstvím je jeho příchod ve vánoční noci, která se ozývá zpěvem andělským. Tajemstvím je jeho narození z Panny, »která muže nepoznala«. Tajemstvím je jeho pobyt mezi námi. Tajemstvím je jeho utrpení. Tajemstvím je jeho vzkříšení. Tajemstvím je jeho nanebevstoupení.

A je podivuhodné: *i po tolika nepochopitelných vlastnostech na něm není ve světových dějinách ani jediná osoba, která by byla v takové hřejivé blízkosti, v takovém požehnaném osobním vztahu k nám jako on.* A i když mnoho z něho nechápeme, naše odpověď nemůže být jiná, než byla

odpověď apoštolů, kteří také nechápali Krista, když jim po prvé mluvil o nejsvětější Svátosti oltářní. A nevěřící lid ho proto i opustil.

Rekl tedy Ježíš ke dvanácti: »Chcete i vy odejítí?« Simon Petr odpověděl mu: »Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží.« (Jan 6. 68—70.) Amen.

V.

KRISTUS JEST BŮH: HLÁSAJÍ TO JEHO SKUTKY.

Drazí bratři a sestry v Kristu!

Pána Ježíše zobrazují různým způsobem a jedno z nejvýstižnějších zobrazení je to, kde vidíme malého Ježíše v rukou se světovou koulí. Tato bezpříkladná protiva, která je mezi obrovskou koulí země a bezmocným dítětem, nádherně vystihuje posvátný článek naší víry: »Kristus jest Bůh — Stvořitel světa a jeho suverénní pán.«

»Děrátko narodilo se nám a Syn dán jest nám, jehož knížetství spočívá na ramenou jeho,« těmito hluboce významnými slovy se začíná jedna ze mši svatých na Boží hod vánoční.

Odkud toto nadšení, proč je tak posvátná tato vánoční noc? Proto, že se v této noci udála kdysi veliká věc, větší než kdyby byly vznikly nové světy: Božská přirozenost Syna věčného Otce vzala na sebe přirozenost lidskou, Bůh se stal člověkem.

Bůh se stal člověkem? »Neuvěřitelné!« zvolá člověk, když

to slyší po prvé, a již toto bezděčné zvolání je znakem toho, že máme před sebou skutečnou událost; neboť to je taková závratná, všecku lidskou fantasii přesahující myšlenka, že člověku by nikdy nebylo napadlo, aby si to vymyslíl.

Naše víra v Krista však nespočívá na tomto zvolání. Ze Kristus byl vpravdě Bůh, jenž mezi nás sestoupil, tento neslýchaný článek, který by lidský rozum nikdy nebyl vymyslíl, nadiktovala lidskému myšlení nutnost logických zákonů. Život Kristův je naplněn takovými skutky, které pouhou lidskou silou vysvětliti nemůžeme, nemůžeme proto ani jeho život vtěsnati do rámce lidské přirozenosti.

Minulou neděli jsme se zabývali slovy Krista Pána, kterými se sám veřejně vyhlášoval za Boha. Dnešní kázání věnuji přezkoumání jeho činů, které také svědčí o jeho nadlidskosti. V minulém kázání jsme se krok za krokem setkávali s vyznáními samého Krista Pána o jeho božství — to by však samo nepostačilo.

Konečně za Syna Božího se mohl vydávat jakýkoliv falešný prorok; kterýkoliv nápadník židovského trůnu, jakýkoliv hysterický nebo fantastický člověk to mohl o sobě tvrditi. Ale nejen říci: Já jsem Syn Boží, nýbrž také *jednatí*, jak Bůh jedná, to již nemohl nikdo jiný, než kdo byl vpravdě Syn Boží.

Udělejme tedy z dnešní příležitosti přehlídku podivuhodných činů Pána Ježíše a uvidíme, jak se jevil svrchovaným pánem nad životem i smrtí ve svých skutcích, bezpodmínečným rozkazovatelem nad živou i neživou přírodou a bude nemožné, abychom se vyhnuli přisvědčení konečnému důsledku: *kdo takové věci činil jako Kristus, ten nemůže býti pouhý člověk.*

1. Zázraky Kristovy.

Nemám dosti času, abych podrobně vypočetl zázraky Kristovy, ba ani abych aspoň nejvýznačnější vyzvedl — čtete evangelia, střetnete se s nimi krok za krokem. Považuji však za mnohem důležitější říci několik myšlenek o ceně jejich důkazu.

1. Sám Pán Ježíš se veřejně nejednou odvolal na to, že i jeho skutky podávají důkaz o jeho božství.

Jednou povolal sv. Jan Křtitel své učedníky ke Kristu, aby jim řekl, zda on je ten, který přijít má. Kristus je poslal nazpět s touto odpovědí: »Jděte a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých.« (Mat. 11, 4—5.) Tyto mimořádné věci vydávají o mně dostatečné svědectví.

Při jiné příležitosti zase takto odsoudil Pán nevěru města Korozain a Betsaidy: »Běda tobě, Korozain, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žinici a popelu učinili pokání.« (Mat. 11, 21.)

Jednou zase, když ho obklíčili Židé v chrámě a tázali se ho: »Dokavad držíš duši naši v napětí? Jsi-li ty Kristus, pověz nám to zjevně,« odpověděl Pán takto: »Rekl jsem vám to a nevěříte. Skutky, které já činím ve jménu Otce mého, ty vydávají svědectví o mně.« (Jan 10, 24—25.)

Ze slov Páně je tedy zjevno, že s uvědomělou plánovitostí konal mimořádné věci, aby tím potvrdil své božské poslání, a právě proto, že chtěl dokázati svou božskou moc skutky, nekonal je v kruzích důvěrných přátel, před povolanými hosty v nočních sedánkách v zatemnělých místnostech, při vzrušení, které rozdražďuje nervy, nýbrž konal

je před nejširší veřejností, na denním světle, před množstvím, které se někdy skládalo ze 100, ba 1000 lidí, před zraky lstivých nepřátel, kteří všechno bedlivě sledovali, a dělal to bez nejmenšího kouzelnického gesta, slova nebo pohybu. Každé gesto, každé slovo, každé uzdravení je u něho takové přirozené, prýští z jeho individuality přímo tak přirozeně, jako prýští léčivá voda v zemi skrytá z pramene.

2. Tyto okolnosti jsem proto musel vyzvednout, poněvadž nepřátelé Kristovi se během dvou tisíc let všeho chopili, aby se vymanili ze zjevné a nepřijemné důkazné síly zázraků Kristových. Neboť, jsou-li zázraky evangelia pravdivy, pak byl Kristus Bůh — o tom není pochybností!

Že zázraky Kristovy byly skutečností, to se nikdo neodvážl popírat. I Rousseau byl nucen takto psáti: »Pečeť pravdivosti, kterou na sobě mají evangelia, je tak velká, tak překvapující, tak nenapodobitelná, že nemohla býti takto vymyšlena. Činy Sokratovy nepopírá nikdo, a přece zdaleka nejsou tak věrohodny jako skutky Ježíšovy.«

Popírat zázraky nemohli — *snažili se je proto vysvětliti.*

»Kristus konal zázraky?« říkají. Nuž jistě, že konal! *K tomu však není potřebi božské moci! Sugescí! Hypnosa! Přenášení myšlenek! Claire voyance! Jasnozření! Spiritismus! Okultismus!* atd.

Zastavme se jenom na chvíli u jejich vysvětlení.

Kdybychom mezi zázraky Kristovými nacházeli jen takové, že léčil nervosní, že promluvil k chromým a oni povstali, pak bychom mohli vysvětliti činy Kristovy sugescí.

Zajisté již jsme něco slyšeli o »conéismu«, že některé nemocné možno vyléčiti, když jim nařídíme, aby si denně dvacet nebo třicekrát říkali sami sobě: »Vždyť já ani nejsem nemocen . . . nejsem nemocen . . . nejsem nemocen . . .« Ano, slyšeli jsme, že některé nemoce možno tak skutečně vyléčit.

Ale přečtěte si na příklad 7. kapitolu v evangeliu sv. Lukáše, jak *Kristus uzdravil chorého sluhu, kterého vůbec neviděl* — může tu někdo podezřívati Krista, že léčil conéismem?

Ať někdo zkusil vsugerovat zdraví synu královského člověka z Kafarnaum, kterého Kristus nikdy neviděl, o kterém ani nevěděl, kde leží, věděl pouze tolik, že je na smrt nemocen. Otec chorého syna přichází s prosbou a Kristus mu praví: »Jdi, syn tvůj jest živ.« A otec se dal na cestu domů. Dříve však, než došel domů, již mu přicházejí vstříc s velkým nadšením jeho sluhové a vítají ho se zprávou, že včera v hodinu sedmou minula nemoc jeho syna, tedy přesně v onu hodinu, kdy mluvil s Kristem. (Jan 4, 46—52.)

A ať se pokusi kdokoliv na tomto světě vsugerovati *rozbouřenému moři*, aby v okamžiku přestaly vlny se dmouti — jak je utišil Pán. (Mat. 4, 35.) Ať zkusí kdokoliv vsugerovati *rybám*, aby se najednou nahrnuly do sítě, takže se trhá, když jim celou noc ani nenapadlo k ní se přiblížiti — Pán to učinil. (Luk. 5, 1—11.)

Ať se pokusi někdo *5000 vyhladovělým lidem* vsugerovati, aby se nasytili 5 chleby a 7 rybami; ba z pozůstalých zbytků ať naplní 12 košů — jak to udělal Pán.

Ať se pokusi někdo hypnosou, sugescí, uzdravit *člověka, který byl slepý od narození*. Vždyť, když došlo k tomuto smutnému neštěstí, totiž k oslepnutí, které nastalo po narození následkem očního zápalu (blennorococa neonatorum), nejen že sugescí, ale vůbec žádným způsobem to nedovede vyléčit ani dnešní lékařská věda! Kristus ho přesto uzdravil. (Jan 9.)

Dnešní lékařská věda si neví rady s *malomocenstvím*, Kristus pouze promluvil k takovému ubožáku: »Chci, buď čist!« (Mat. 8, 3) — a nešťastník je uzdraven.

A nakonec ještě: ať se pokusí někdo vsugerovatí *zemřelému*, kterého právě vynášejí na hřbitov, nebo *zemřelému*, který již čtyři dni v hrobě se rozkládal, že žije!

Nikoliv, drazí moji! Kdo s nezaumatou duší a se zdravým rozumem přečte evangelium, ten musí užítí v Kristu nadlidskou sílu, Pána a Boha celého stvořeného světa.

Ale ještě jsem nepromluvil o nejvelkolepějším činu Pána Ježíše, o činu, při němž se nám tají dech: o *jeho vlastním zmrtvýchvstání*. Dvě věci jsou jisté: Kristus na Velký pátek skutečně zemřel (vždyť římský vojin mu na dřevě kříže probodl srdce) a hrob Kristův byl ve velikonoční ráno skutečně prázdný. Že síla tohoto skutku znamená smrtelnou ránu pro nepřátele Kristovy, to oni hned prohlédli. Ztratili hlavu a jen pohrůžkou vojinům, kteří hrob střežili, chtěli tomu postaviti protiváhu. Avšak i pro nás je síla tohoto skutku ohromného významu.

Pán Ježíš řekl jednou o sobě: »Já jsem život.« Co to může býti jiného — drazí moji — buď neslýchané absurdum anebo sebevědomí božské vznešenosti! Ano: buď to neb ono! A kdybychom o Kristu Pánu věděli pouze tolik: »Trpěl muky pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben byl,« pak by tato věta byla neslýchaným absurdem. My však víme o něm více; známe i pokračování: »Třetího dne vstal z mrtvých.« A věru, kdo vstane z mrtvých, ten již může o sobě říci, »já jsem život«, neboť tomu nemohl nikdo jiný dátí život, jemu je život bytím, on je pánem života: *on — je Bůh!*

3. A pak se při poznávání zázraků Kristových nepohoršíme ani nad takovými skutky, které ještě více překvapují než jeho zázraky: myslím tím *slova Pána Ježíše, jimiž odpouštěl hříchy*.

Co je hřích? Urážka Boha. Kdo může tedy odpouštětí

hřích? Pouze ten, jenž urážku utrpěl: Bůh. A Pán Ježíš krok za krokem hlásal, že on odpouští hřichy; to je tedy buď strašné rouhání (není-li při tom božské moci), anebo *nový důkaz božství Kristova*.

Kristus odpouštěl hřichy, a to zjevně, hlasitě, ba řekl bych: nápadně, aby ti, kteří to slyši, se nad tím zamyslili a viděli, že on je více než člověk. S jakým sebevědomím řekl na př. při uzdravení ochrnulého v Kafarnaum: »Synu, odpouštějí se tobě hřichové tvoji!« (Mar. 2, 5.) A právě tak řekl Magdaleně, jež oplakávala své hřichy: »Odpouštějí se tobě hřichy!« (Luk. 7, 48.) Farizeové hned pochopili ohromný význam těchto slov a začali si říkati: »Kdo jest tento, jenž hřichy odpouští?« (Luk. 7, 49.)

Proto také chtěli Krista »pro rouhání« tak často ukamenovat: »Ukamenujeme tě,« řekli mu, »pro rouhání, totiž, že ty, jsa člověk, děláš se Bohem.« (Jan 10, 33.) Ale Kristus Pán ne snad že by byl vysvětlil svá slova jinak, nýbrž ve své odpovědi ještě více zdůraznil, co předtím řekl: »Nečiním-li skutků Otce mého, nevěřte mi; jestliže však (je) činím a nechcete věřit mně, skutkům věřte, abyste poznali a uvěřili, že Otec jest ve mně a já v Otci.« (Jan 10, 37 až 38.)

Nuže, kdo je Kristus? Velký člověk? Nikoliv! Prorok? Ne! Posel Boží? Ne! Nýbrž: *sám Bůh, který vzal na sebe tělo lidské!* Kdo jeho vidí, vidí i Otce, komu on odpouští hřichy, tomu je odpouští Otec nebeský; a kdo jí jeho tělo a pije jeho krev, ten má takový život jako Otec nebeský: život věčný.

II. Proroctví Kristova.

Kromě zázračných skutků Kristových, kterých nedovedeme vysvětliti lidskou silou, jsou ještě i *prorocké výroky*

Kristovy, jejichž pramenem nemůže býti lidské vědění.

Při jedné příležitosti se *Bedřich Veliký* ve společnosti tá-
zal, zda by byl nějaký malý důvod, který by svědčil o prav-
divosti slov Kristových. Někdo na to odpověděl pouze to-
lik: »Majestät, die Juden!« (Veličenstvo, Židé!) Dotyčný
chtěl říci: Splnilo se všechno do posledního písmene, co po-
věděl Kristus o ponížení Židů a o roztroušení jejich v dal-
ším životě. Slova Kristova se ukázala správná. Kdo takto
viděl budoucnost, ten musel býti více než člověk.

Ale to ještě není vše! Neboť dotyčný mohl odpovědět
na důkaz pravdivosti slov Kristových Bedřichovi Velikému
i takto: »Majestät, Jerusalem!« Jak se vše splnilo na tom-
to městě, co Kristus předpověděl!

A dotyčný mohl povědět i toto: »Majestät, die Mar-
tyrer!« (Veličenstvo, mučedníci!) Jak se doslova naplnilo
během století, co předpověděl Kristus svým následovníkům:
»Vpravdě pravím vám: Vy budete kvíleti a plakati, ale
svět se bude radovati; vy pak se budete rmoutiti, ale zá-
rmutek váš obrátí se v radost.« (Jan 16, 20.)

Ale mohl také říci: »Majestät, die katholische Kirche!«
(Veličenstvo, katolická církev!) »Jděte a učte všechny ná-
rody« — byla slova, kterými se Kristus loučil. Kdo na světě
by se byl odvážil alespoň ve snách na to mysliti? Ze jeho
učení překročí hranice neznámého malého židovského ná-
roda, překročí řeky, pohoří, moře, pevniny. Učte všechny
národy! Nebudete mít děl, ani pušek, ani vojinů — a pře-
ce zvítězíte. A vpravdě zvítězili! Co lidská zloba jen vy-
myslit mohla, to vše uvedli do boje proti Církvi. A přece
vždy byla pravdivá slova Páně: »Brány pekelné ji nepře-
mohou.«

Mohl však ještě pokračovati: »Majestät, die Worte
Christi!« (Veličenstvo, slova Kristova!) Která slova? Nuž,

ta neslýchaná, tato neuvěřitelná slova, která přes pouhé lidské rty ještě nikdy nepřešla: »Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.« Neuvěřitelná slova — a přece již po dva tisíce let vidíme, jak se plní. Od chvíle, kdy Kristus vyřkl tato slova, se osa lidských dějin již nejednou vykřívla ze svého pólu, zahynulo již tolik národů, vznikla a zapadla nejedna dynastie, utvořila se a zašla nejedna říše, vystoupil již nejeden filosof se svým učením a zapadl v zapomenutí — jen slova Kristova znějí v nás ještě s takovou silou, jako bychom je byli slyšeli včera po prvé. Vše na světě podléhá změně. Už i za několik století jak se změní obraz světa, — slova Kristova však jsou i během dvou tisíc let stále živá a rodí také požehnaný život.

Ano, zázračné skutky Kristovy a jeho vševědoucí slova svědčí, že Kristus nemůže býti pouze člověk — je Bůh!

•

Draží moji! V Graubündner Landu, v té divoké části Švýcarska, nejsou vzácností závratné, strmé horské stezky, ale i mezi těmi je taková divoká horská strž, že tamější obyvatelé nazývají tuto cestu již od pradávných dob »zlou cestou — via mala«. Na jedné straně cesty, dole v hloubce hučí bystrý Rýn, na druhé straně zvedají se strmé skály a cestující v každé chvíli myslí, že mu padají na hlavu; a skutečně nejednoho člověka už usmrtily. A když se cestující vyhnul již mnoha a mnoha nebezpečím a už si chce klidně vydechnout, čeká ho na konci cesty ještě veliká strž... Může býti vděčen Bohu, když bez úrazu prošel touto cestou...

Není i náš pozemský život takovou »via mala«, takovou »zlověstnou cestou«? Přeplněn nebezpečími, úrazy?

Kdo nás přes to všechno převede bez úrazu? Kdo může býti našim bezpečným vůdcem mezi trhlinami života? Kdo jiný než Pán a Stvořitel života, náš Pán Ježíš Kristus?

Ar je naše životní pout jakkoli nebezpečná, nic se nám nemůže stát, když se neochvějnou vírou budeme držet božské ruky Kristovy! Jen na jedno nezapomeňme. Nezapomeňme, že by nám valně neprospělo, kdybychom mnoho slyšeli o řečech Kristových, kdybychom se divili jeho skutkům — kdyby nám chyběla dobrá vůle, kterou musíme udělat poslední krok k víře. Život Kristův, jeho slova, skutky mohou před námi zářiti v oslňující jasnosti a přece může někdo setrvat na ledových pólech nevěry.

Při zakončení svých rozjímání a zkoumání nezapomeňme nikdy se pomodliti i za milost víry. »Pane Ježíši, ačkoliv svým rozumem vidím, že bys musil býti Bůh, svým omezeným lidským myšlením nemohu tě úplně pochopit. *Nemohu tě pochopit, ale věřím v tebe neochvějně. Věřím v tebe na zemi, abych tě pak mohl jednou uzříti v nebesích!*« Amen.

VI.

KRISTUS JE BŮH: HLÁSÁ TO JEHO ŽIVOT.

Drazí bratři a sestry v Kristu!

V souvislosti se smrtí Pána Ježíše připomíná evangelium dojímavou epizodu: obrácení pohanského setníka a jeho vyznání víry.

Setník stál v čele setniny, které bylo svěženo vykonávání rozsudku. Tato římská kohorta již stála před palácem

Pilátovým, zatím co se vykonával rozsudek nad Pánem. Setník tedy již zde měl příležitost slyšet odpovědi Páně, uzříti jeho vznešené chování, viděti jeho imponující duševní povýšenost. Pak ho následoval na krvavé cestě křížové, viděl jeho tři hodiny trvající smrtelný zápas, slyšel jeho poslední slova s kříže, viděl, jak se v okamžiku jeho smrti zatmívá slunce, cítil, jak se zatřásla země, — a bylo tolik odvahy v tomto tvrdém Řimanu, že hlasitě zvolal: »Vpravdě Syn Boží byl tento!« (Mat. 27, 54.)

Setníkův výkřik na zatemněné Kalvarii — to bylo první »kredo«, jež zaznělo do světa. Z úst pohanského muže, z úst vojína zaznělo první vyznání víry. Poznal pouze poslední hodiny Kristovy — ale i to stačilo, aby přetvořilo jeho duši. Slyšel pouze několik slov Páně, ale vznešenost, která vyplývala z těchto slov, vynutila mu z duše vyznání víry. My však víme o Kristu mnohem více. Známe nejen jeho poslední hodiny, ale celý jeho pozemský život! A kdo si přečte evangelium a slyší vznešená slova Kristova, vidí jeho obdivuhodný charakter a individualitu a kdo s otevřenými očima římského setníka pozorně sleduje tu zákeřnou popravu, kterou zloba již od dvou tisíc let chce oddáliti, vyloučiti ze sebe Krista, a k žádnému výsledku nikdy nedospěje — kdo to všechno pozoruje, je nemožné, aby i z jeho duše nezaznělo vyznání: Kristus byl opravdu Syn Boží!

Pokusím se nyní — drazi bratři a sestry! — během tohoto krátkého času vylíčiti charakter Pána Ježíše, jeho vznešenou individualitu. Není to lehký úkol, ba je to přímo neuskutečnitelný záměr vylíčiti charakter Kristův v několika minutách. Ale i takto věřím, že, když pohanského setníka pouhé sledování posledních chvil Pána Ježíše přesvědčilo o jeho božství, pak i k prohloubení naší víry bude velmi prospěšné, když vyzvednu několik myšlenek nevyčerpatelného množ-

ství toho *vznešeného a imponujícího charakteru*, který projevila individualita Kristova.

1. Tajemná dvojitost.

Prvý rys, na který bych chtěl v životě Pána Ježíše poukázat, je ona tajemná dvojitost, množství oněch rozporů, které nemůžeme jinak vysvětlit, než právě jeho dvojitou, božskou a lidskou přirozeností.

V opuštěné stáji se narodí slabé dítě podobně, jako se již narodily miliardy jiných dětí — ale nad ním se otvírá nebe a andělé mu zpívají ukolébavku. Kdo je toto podivuhodné nemluvně?

Čtyřicátého dne po jeho narození donesla ho jeho matka do chrámu, aby ho představila před Hospodinem, jako představili již mnoho jiných dětí před ním — ale tam ho vezme na lokty své stařec a prorockými slovy hlásá, že osud národů a pokolení se obrátí působením nemluvněte.

Hladověje a žízně chodí po Palestině a nemá kam svou hlavu sklonit — ale když to uzná za dobré, zasáhne do světového běhu, léčí slepé a mrzáky několika pouhými slovy a několika chleby nakrmí 5000 lidí. Kdo je tento Kristus?

Unaví se a spí hluboce jako každý jiný smrtelník — ale pak povstane na loďce, vichřicí zmítané, promluví k rozzuřeným vlnám a hned nastane klid. Kdo je tento Kristus?

Na hoře Olivetské ho ovládne takový strach, že se krví potí — několik minut později zahledí se svým bleskovým zrakem na vojíny, kteří proň přišli, a celá četa padá na zem. Kdo je tento Kristus?

Zemře na kříži, byv popraven jako zločinec — ale v té chvíli se zatřese země, zatmí se slunce a pohanský setník pod křížem zavolá: »Ten byl opravdu Syn Boží!«

Nuže, kdože byl tento Kristus, drazí moji?

Byli ještě i jiní zakladatelé víry a jsou lidé, kteří Krista považují za rovného s nimi: jako byl Buddha, Mohamed, Konfucius . . . Ale není zapotřebí než jen postupně si přečíst jejich životopisy a po nich si přečíst životopis Kristův z evangelia — a člověk se cítí, jako když se z tmavého sklepa náhle octne na oslňujícím světle. Neboť kdo se zahledí na charakter Páně, na jeho individualitu, na jeho duševní vznešenost, toho udeří hned do očí dvě takové vlastnosti Páně, o nichž bychom nikdy nemohli říci, že jsou vlastnostmi člověka, které tedy zřejmě svědčí o božství Kristově.

Které jsou ty nápadné vlastnosti na imponujícím charakteru Kristově? *To, že nebylo v něm žádného hříchu a že všechna ctnost byla v něm.* Kdo by to mohl tvrdit o kterémkoliv člověku?

II. Kristus byl prost všeho hříchu.

1. *Že v Kristu nebylo žádného hříchu, to nejlépe dosvědčují právě jeho nepřátelé.*

Zaslepení kněží židovští ho stíhali za každým krokem, kladli mu choulostivé otázky, jen aby se mohli nějak zarýti do jeho vyřčeného slova — a Pán mohl přece s největším sebevědomím říci do očí svým největším nepřátelům: »Kdo z vás bude mne vinit z hříchu?« (Jan 8, 46.) Je na světě člověk, který by se odvážil takového něco o sobě tvrdit? A ono hrobové ticho, které následovalo po této otázce, je největším důkazem bezhříšnosti Kristovy.

A hleďme jen, z jakého hříchu ho mohou obvinít před Pilátem? Vždyť jeho nepřátelé by v oněch rozhodných okamžicích, když horečně volali před Pilátem: »Ukřižuj ho!«,

byli se zajisté vytasili s každým jeho proviněním. Pilát se také táže: »Co zlého učinil?« A jeho nepřátelé mohou pouze odpovědět: »Ukřižuj ho!« Že Pilát nijak nebyl přesvědčen o hříšném životě Kristově, vyplývá z jeho slov. Když ve své zbabělosti vydal Krista přece jeho nepřátelům, umyl si ruce, řka: »Nevinen jsem krví spravedlivého tohoto; vy vizte!« (Mat. 27, 24.)

A o nevinnosti Kristově svědčí také manželka Pilátova Claudia Procula, která vzkázala svému muži: »Nic neměj se spravedlivým tímto!« (Mat. 27, 19.) Svědectvím je také vyznání setníkovy pod křížem: »Jistě člověk tento byl spravedlivý.« (Luk. 23, 47.)

Ba, svědkem je také sám nešťastný Jidáš, který, když se v něm probudilo svědomí, hodil židům zpět třicet stříbrných se slovy: »Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.« (Mat. 27, 4.)

Hle, v Kristu ani jeho nepřátelé nenašli žádného hříchu!

2. Nenašli však v Kristu *hřích ani jeho přátelé*. A tento důvod není méně cenný než předcházející! Neboť vtipně praví přísloví: »Nikdo není velký před svým domácím sluhou...« Ať je někdo jakkoliv imponující, milý, dobrý, když ho vidíme z dálky, věru, před těmi, s kterými se každodenně stýká, s kterými žije, jí, spí, před těmi, věru, je zřejma každá křehkost a nedokonalost i největšího člověka.

S Pánem Ježíšem tomu však nebylo tak. Ani nejbližší jeho známi, apoštolové, nenalézají na něm žádné chyby, žádné skvrny, ba naopak, považují ho za Boha a klanějí se mu jako Bohu. Oni neviděli pouze jeho veřejné vystupování; oni mohli nahlédnouti i do každodenního života Kristova a jejich úsudek o Kristu je přece nejsvětější.

Když sv. Petr uzdravil chromého před branou jerusalemského chrámu, vytýká shromážděnému lidu ukřižování

Krista následujícími slovy: »Vy však jste zapřeli světce a spravedlivého.« (Sk. ap. 3, 14.) Ve svém prvním listu nazývá Krista »Beránkem neúhonným a neposkvrněným« (Petr 1, 29). A dále o něm praví, že Kristus »hříchu ne- učinil, aniž se našla lest v ústech jeho« (I. Petr 2, 22).

Právě tak nazývá sv. Jan Krista »spravedlivým« (I. Jan 2, 1) a takto píše o něm: »Víte-li, že jest spravedlivý, vězte, že každý, kdo činí spravedlnost, z něho jest zrozen.« (I. Jan 2, 29.)

Svatý Pavel ve svém listu k židům zvláště zdůrazňuje, že Kristus nám byl ve všem podoben, »kromě hříchu« (4, 15).

Ze všech výroků apoštolů bude snad nejkrásnější a nejnadšenější výrok sv. Pavla: »Takový zajisté příslušel nám velekněz, svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříš- níků a vyvýšenější nad nebesa.« (Žid. 7, 26.) Opravdu, nebyl-li Kristus Bůh, pak stojíme před velkou záhadou: *jak bylo tedy možné, že ho apoštolové přece považovali za Boha?*

Neboť považovat někoho za velkého, za hrdinu jen tak z dálky, z historické perspektivy — to není nic zvláštního. Ba, na velikány světových dějin smíme hledět pouze z dálky, právě tak jako na krásné vrcholky hor; neboť při- stoupí-li člověk docela blízko k nim, věru, je na nich znáti také množství roztríštěnosti, slabosti, chyb a nedostatků.

U Krista však tomu tak není. Jeho apoštolové s ním jedli a spali, spolu s ním chodili a unavovali se. Oni slyšeli, co předpovídal o svém utrpení a o své smrti. Viděli, jak ho vojáci svázali. Svatý Jan slyšel, když zazněl na kříži z jeho úst výkřik největší opuštěnosti. Viděli jeho zapečetěný hrob — nuž, ať někdo vyřeší tuto záhadu, že přes takové dokonalé zhroucení všeho lidského na něm ho přece měli za Boha!

Jinak si to nemůžeme vysvětliti než individualitou Kristovou, která všechno upoutala.

Dosud jsme malovali pouze jednu část obrazu Kristova: v Kristu nebylo žádného hřichu. To byla práce snadnější.

Máme před sebou mnohem těžší úkol, když chceme ukázati druhou část.

III. V Kristu byla každá ctnost.

Kdo by se podjal práce, že vylíčí ctnosti Kristovy, aby se to byť jen přibližně rovnalo skutečnosti? Jak dlouho hledal, zkoušel věhlasný Leonardo da Vinci, než našel vhodný model pro Krista v »Poslední večeři«! A není umělce, který by dovedl namalovati tvář Kristovu tak, aby z ní hleděl na nás věčný Bůh — ale není také řečníka, který by důstojnými slovy vylíčil individualitu Kristovu.

Spokojme se tedy i my s několika tahy. Snad bude naše práce ještě snadnější, když vyjdeme z vlastních slov Páně. On totiž při jedné příležitosti se nám představil několika slovy v takové nedostižitelné vznešenosti, že o těchto slovech můžeme rozjímati celé hodiny.

Která jsou ta slova?

»Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím . . . Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« (Mat. 11, 28. 29.)

Hle, Pán se zvláštní oblibou poukazuje na svoji pokoru a mírnost!

Jak mírný byl Kristus! Jak miloval děti! Jak miloval své nepřátele! Ani zrádci Jidášovi neodpírá polibek. Jak mírně hledí na Petra, který ho zapřel! S jakou šetrností promluvil k vojínovi, když ho udeřil do tváře! A jak se modlil za své nepřátele ještě i na kříži! Svatý Petr měl skutečně pravdu,

když napsal: Kristus »hříchu neučinil, aniž se našla lest v ústech jeho; když mu spílali, nespílal v odvetu; když trpěl, nehrozil, nýbrž odevzdával se tomu, jenž soudí spravedlivě« (I. Petr 2, 22, 23).

A jak pokorný byl Kristus! Ten, jenž stvořil svět, se spokojuje jeslemi a chlévem. »Lišky mají doupata a ptactvo nebeské hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu položil.« (Mat. 8, 20.)

A svým učedníkům rozkázal: »Víte, že knížata národů panují nad nimi. Tak nebuď mezi vámi, nýbrž kdo chce stát se mezi vámi větším, buď služebníkem vašim, a kdo chce mezi vámi býti první, buď nevolníkem vašim, jako Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé.« (Mat. 20, 25—28.)

A mám připomenout to největší jeho pokoření: Když si při poslední večeři podvázal zástěru, On, Syn Boží, kleká před prosté rybáře, aby jim umýval nohy!

A jakou láskou bylo přeplněno srdce Kristovo! »Pojďte ke mně všichni!« — zní z úst Kristových slovo lásky. Ne nadarmo nazývají křesťanství »náboženstvím lásky«. Jeho Zakladatel nejen *hlásal* lásku, nejen *požadoval* lásku od svých věřících, ale *sám ji projevoval* v takové míře, která převyšuje všechna lidská měřítka.

Kristus hlásal lásku. »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« (Mat. 22, 39.)

Kristus požadoval od svých věřících lásku. »Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek; jako jsem já miloval vás, abyste se i vy milovali vespolek. Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li mítí lásku jedni k druhým.« (Jan 13, 34. 35.)

Kristus však také sám projevoval lásku. »Větší lásku nikdo nemá nad tu, kdo položil život svůj za své přátele.«

(Jan 15, 13.) Nuž, a jeho smrt na kříži byla důkazem jeho nekonečné lásky. Tam na zatemněné Golgotě stojí kříž, který naučil člověka: co je pravá láska.

Když si tak člověk povšimne života Kristova, jeho jednoduchých a přece bezpříkladně vznešených slov, jeho pokory a při tom přece jeho božského sebevědomí — není možné, aby nedal za pravdu velkému skladateli *Richardu Wagnerovi*, který své dojmy líčí takto: »Někdo by si mýslil, vždyť již přece žilo tolik mučedníků a svatých, proč by měl právě Kristus býti z nich Bohem? Avšak tyto svatí mužové a ženy se stali svatými jen skrze milost Boží, skrze vnitřní proměnu, která z hříšných lidí udělala nadlidských lidí, že jsou nám nyní přímo cizí. Ježíš však je od samého počátku prost každé náruživosti a každého hříchu, jeho božská čistota, kterou má od své přirozenosti, a při tom to přece není nějaký „zajímavý tah“ v něm — jak si snad někdo myslí — nebo snad něco cizího od lidí rozdílného, ale toto čisté božství je naplněno čistou lidskostí, která musí každého člověka zaujmouti. Bezpříkladný, jedinečný zjev. Každý má potřebi Vykupitele. A on je Vykupitelem.«

Opravdu — drazí bratři a sestry! — kdo prostuduje charakter Kristův a v božství Kristovo přesto věřiti nechce, ten se nakonec octne před nevyřešitelnou záhadou. Nevyřešitelná bude pro něho jeho *láska k lidem*, která neznala hranic, která se nedala znechutiti žádnou nevděčností a která přesto byla prosta všeho blouznění. Nevyřešitelný bude pro něho jeho nezlomný a neochvějný *optimismus*. Nevyřešitelná bude *velká láska* této duše, která byla radikálně odvrácena od každého hříchu, *vůči hříšníkům*. Nevyřešitelné bude také, že při božském jeho sebevědomí chybí *každé sobectví, pýcha a touha po moci*. Nevyřešitelná bude *celá individualita* toho tak ideálního člověka.

Když tedy se nechceme přiznati, že Kristus je pro nás nevyřešitelným problémem, pak nám nic jiného nezbývá než vyznání sv. Petra: »My jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží.« (Jan 6, 70.)

*

Kdo byl Ježíš? — tážeme se již třetí neděli a přece ještě nemáme konečnou odpověď. Literatura, která se touto otázkou zabývá, je ohromného rozsahu a odpověď, pravda, nikdy nemůže býti taková, aby přinutila každého člověka poddati se. A konečně, k pravé odpovědi je potřebí víry. Je potřebí víry, aby se můj rozum pod tíhou uvážení důvodů nejen poklonil, nýbrž aby také udělal konečný krok. Závisí na víře, zda řeknu s apoštolem Petrem: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« (Mat. 16, 16) nebo se zhrozím s Kaifášem nad tím, že se Kristus pokládal za Syna Božího.

Ani nám nezbývá jiná odpověď než tato: Kristus byl buď tím, za koho se vydával — byl Bůh, nebo byl genius, který překročil hranice šílenství, nejhroznější oběť manie velikášství v dějinách lidských vůbec. Abychom však tuto poslední možnost považovali za nemožnou, k tomu nemůžeme býti ani křesťany; postačí, když jsme psychology znajícími lidmi, a už se budeme dívat s údivem na individualitu Kristovu, na onen harmonický, vyvážený, imponující, vznešený charakter.

Snad již někdo z vás četl onen román Gárdonyiho, jak spěchá starý bratr Sicardus s malým frátrek Janem z Budy na ostrov Marketin a ukazuje mu na opilce: »Hleď, tam je opilý muž! Vypadá jako pán, ve skutečnosti však je otrok.« Nedlouho nato vidí u pultu směnárny takové lidi, kteří vypadají jako páni, ale se vztaženými rukama sahají po penězích: »Hleď, to jsou otroci peněz.« Přicházejí tři šlechtici:

»To jsou otroci přepychu.« Malý fráter se překvapeně táže:
 »Což každý je otrok? Snad dokonce i král je otrok?« —
 »Ano,« odpověděl starý fráter, »každý je otrok. I král je
 otrok; a to otrok národa.« — »Jsme i my otroky?« tázal se
 dále mladý. — »Ano, i my jsme otroky,« odpověděl stařec.
 »*My jsme otroky Boha.*«

Pravda je tedy ta, že každý člověk na světě je otrokem.
 Jeden je otrokem majetku, druhý peněz, třetí přepychu,
 čtvrtý těla, pátý je otrokem ženy, další je otrokem mar-
 nivosti . . .

*Bratři a sestry! Když již i tak jsme všichni otroky, když
 již musíme někomu anebo něčemu otročiti, buďme otroky
 nejvyššího Pána, nejlepšího, nejvznešenějšího Pána: buďme
 šťastnými otroky našeho Pána Ježíše Krista! Amen.*

VII.

KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY. (I.)

Draží bratři a sestry v Kristu!

Dnes je Boží hod svatodušní, který je zároveň výcho-
 diskem vítězné cesty Kristovy myšlenky. Bylo to u příleži-
 losti dnešního svátku, co začali apoštolové po prvé kázati,
 aby pak od této chvíle hlásání křesťanství již nikdy ne-
 přestalo. Dnešního dne zazněla první křesťanská kázání,
 když sv. Petr pozvedl svých slov před shromážděným lidem
 v Jerusalemě a hlásal jim Krista »osvědčeného u vás od
 Boha mocnými skutky a divy a zázraky« (Sk. ap. 2, 22).
 »věz veškeren dům izraelský, že Bůh jej učinil i Pánem
 i Vykupitelem — toho (totiž) Ježíše, kterého jste vy ukři-
 žovali« (Sk. ap. 2, 36).

A po řeči sv. Petra se ještě téhož dne dalo pokřtiti tři tisíce lidí — to byl první vpád křesťanství do dějin.

Od té chvíle přešlo skoro dva tisíce let a dnes již svědectví dvou tisíc let svědčí o pravdivosti pravdy Kristovy. Že On nebyl pouhý člověk, nýbrž Bůh v lidském těle, to také sám hlásal o sobě a to dokazoval také jeho podivuhodný život a jeho individualita, jako jsme to viděli v třech předešlých kázáních.

Vedle Krista Pána však chci také připustit k slovu ve třech dalších kázáních dějiny. Není ani jediné postavy v dějinách, která by tak vítězně vzdorovala prachu staletí, který všecko pokrývá; z jejíž osobnosti by prýštilo takové nekonečné moře duševní energie; po jejíž smrti by se ji ještě miliardy lidí po tisíciletích klaněly a proti níž lidská zloba s takovým nepřetržitým bouřením brojila — a marně brojila.

Co říkají o Kristu dějiny, kdo byl Kristus? — to bude společným tématem následujících tří kázání. V dnešním kázání učiníme první krok: I. Co říkají o Kristu jeho bezprostřední vrstevníci? a za II. Co říkají první křesťanská století?

I. Co říkají o Kristu jeho vrstevníci?

Když se zabýváme otázkou, co říkají o Kristu dějiny, je zcela přirozené, že nás především zajímá úsudek jeho bezprostředních vrstevníků, a to hlavně jeho apoštolů. Vždyť nikdo není povolanejší odpověděti na tuto otázku jako právě ti mužové, kteří žili celá léta v jeho bezprostřední blízkosti, s ním chodili, každé jeho slovo slyšeli, všechny jeho skutky viděli.

První představitelé křesťanských dějin jsou apoštolové. a zkoumáme-li kterýkoliv z jejich spisů, ať to jsou evangelia, nebo Skutky apoštolské, nebo 14 listů sv. Pavla.

nebo listy sv. Jakuba, sv. Petra, sv. Jana, vycitujeme z každého krok za krokem, že byli neochvějně přesvědčeni o božství Kristově.

Jen si proberme postupně, za koho měli Krista jeho vrstevníci a apoštolové.

a) Když se sv. Jan Křtitel, předchůdce Pána Ježíše, střetil u Jordánu s Kristem, pozdravil ho těmito slovy: »Ecce agnus Dei!« — »Ejhle Beránek Boží!« (Jan 1, 29), jinými slovy: Hle, od nás očekávaný Mesiáš! A že Mesiáš bude Bůh, na tom bylo vybudováno celé náboženství židovské.

b) Za koho považoval Krista sv. Jan apoštol? Vite, jakými vznešenými slovy se začíná evangelium sv. Jana: »Na počátku bylo Slovo; a Slovo bylo u Boha a Slovo bylo Bůh.« (Jan 1, 1.) »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« (Jan 1, 14.)

A zase sv. Jan praví, že zapíratí Krista znamená zapíratí Boha: »Kdokoli popírá Syna, nemá ani Otce, kdo vyznává Syna, má také Otce.« (I. Jan 2, 23.) »Po tomto poznávejte Ducha Božího: Všeliký duch, jenž vyznává Ježíše Krista přišlého v těle, jest z Boha, a žádný duch, jenž nevyznává Ježíše, z Boha není, a to jest (duch) antikristův.« (I. Jan 4, 2, 3.) »A toto je svědectví: že Bůh nám dal život věčný, a tento život jest v Synu jeho. Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna (Božího), nemá života« (I. Jan 5, 11. 12).

Může někdo ještě jasněji svědčiti o božství Kristově?

c) Za koho považoval Krista sv. Petr? Jednou se tázal sám Kristus svých apoštolů, za koho ho pokládají? I předstoupil Petr a vyznal ve jménu všech: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého« (Mat. 16, 16).

d) Za koho považoval Krista sv. Pavel? Abychom se o tom přesvědčili, stačí kdekoli nahlédnouti do jeho 14 listů, v nichž nazývá Krista více než dvěstěkrát »Kyrios«, což

znamenal každému židovi »Pán Bůh«. Musil by popírat všechny listy sv. Pavla ten, kdo by pochyboval o božství Kristově. Zde bych již musil citovat tolik míst ze sv. Pavla, že bych nedošel konce, kde sv. Pavel poukazuje na božské vlastnosti Kristovy a přivlastňuje mu božskou činnost. Jeho vyhláší za jediného původce spasení a jeho pokládá za rovného Otci co do podstaty.

Ať postačí z mnoha krásných míst sv. Pavla citovat pouze ona překrásná slova k Filipenským, kde píše o Kristu, »jenž jsa ve způsobě Boží, nepoložil si za loupež toho, že jest rovný Bohu, nýbrž sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem a ve vnějším zjevu svém byl shledán jako člověk« (Filip. 2, 6—7). V Kristu »přebývá všecka plnost božství tělesně« (Kol. 2, 9).

Krok za krokem hlásá sv. Pavel, že krví Kristovou jsme byli vykoupeni (Gal. 3, 13; Kol. 2, 14; I. Tim. 2, 6; I. Kor. 1, 30 atd.). A slyšte začáteční slova listu k Židům: »Druhdy Bůh na mnohokrát a mnoha způsoby mluvil k otcům (našim) skrze proroky, v těchto však dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna (svého)« (Žid. 1, 1).

e) A mohl bych se ještě tázati, za koho měli Krista *ostatní lidé, s kterými se stýkal?* Uzdravený slepý se vrhne před ním na zem a klaní se mu (Jan 9, 38). Když utišil bouři na moři, »ti, kteří byli na lodičce, přistoupivše poklonili se mu řkouce: Vpravdě Syn Boží jsi ty« (Mat. 14, 33). Marta volá: »Ano, Pane, já jsem uvěřila, že ty jsi Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi přišel na tento svět« (Jan 11, 27). Nevěřící Tomáš volá: »Pán můj a Bůh můj!« (Jan 20, 28.)

Myslím — drazí bratři a sestry! — že již i dosud citované výroky zřejmě ukazují, že Krista jeho bezprostřední

vrstevníci, apoštolové a jiní následovníci jeho považovali za Boha.

Nechci se však spokojiti s tím, co jsem dosud řekl.

3. Mezi nepřáteli křesťanství byli i takoví kritikové, *kterí začali bojovati proti Kristu tvořením legend a mytů*. Tito tvrdili, že Kristus byl sice podivuhodný, ideální člověk, ale pouze člověk a jen blouznění pozdních křesťanských století udělalo z něho Boha. Čím vzdálenější byla století od něho, tím více ideálních tahů vytvořila na něm legenda a tak prý se z něho stal Bůh.

Kdyby to bylo pravda, věru, celé křesťanství by se hned zhroutilo. Ale že tomu zdaleka tak není, k tomu by postačily důkazy již i výše uvedených údajů, které všechny svědčí, že Krista měli za Boha již i *jeho první věřící!* A při tom jsem ještě mnohé věci nepřipomněl!

Zde máte několik nových údajů:

Ze bezprostřední vrstevníci Kristovi, apoštolové a první křesťanské sněmy, věřili rozhodně v božství Kristovo, v jeho mesiášské poslání, toho klasickým svědectvím je první kázání sv. Petra o svátcích svatodušních: »Najisto tedy věz veškeren dům izraelský, že Bůh jej učinil i Pánem i Vykupitelem — toho (totiž) Ježíše, kterého jste vy ukřižovali« (Sk. ap. 2, 36). Toto vyznává sv. Petr ne snad celá století po Kristu, nýbrž 10 dní po nanebevstoupení Kristovu!

A když sv. Petr po uzdravení chromého káže v chrámě, poukazuje na utrpení Kristovo, praví: »Ale Bůh naplnil tak to, co předpověděl ústy všech proroků, že totiž Kristus bude trpěti« (Sk. ap. 3, 18). I před veleradou kněžskou veřejně vyhlásil o Kristu: »To je ten kámen, který byl zavržen od vás stavitelů, který však se stal kamenem úhelným, a není v nikom jiném spásy.« (Sk. ap. 4, 11. 12.)

Před setníkem Korneliem svědčí sv. Petr o tom, že

Kristus je »ten, jenž byl od Boha ustanoven soudcem živých i mrtvých . . . skrze jméno jeho dostanou odpuštění hříchů všichni, kdo v něho věří« (Sk. ap. 10, 42. 43).

A když ukamenovali jáhna sv. Štěpána, ten vidí Krista stojícího na pravici Boha Otce (Sk. ap. 7, 56) a Ježíši odporoučí svou duši: »Pane Ježíši, přijmi ducha mého.« (Sk. ap. 7, 59.)

Svatý Pavel po svém obrácení »hned hlásal Ježíše, že totiž on jest Syn Boží« (Sk. ap. 7, 20). »Hned«, tedy nikoliv po stoletích.

Jáhen Filip vztahuje mesiánská místa Isaiáše proroka na Krista. (Sk. ap. 8, 32 a násl.)

Celé evangelium sv. Matouše je důkazem, že mesiánská proroctví Starého zákona se splnila na Kristu.

Sv. Jan podle svého vlastního vyznání proto napsal své evangelium, »abyste uvěřili, že Ježíš jest Vykupitel, Syn Boží, a abyste měli život věčný ve jménu jeho« (Jan 20, 31).

Opravdu musili bychom spáliti Evangelia a Skutky apoštolské a všechny spisy Nového zákona, kdyby někdo chtěl popírat nad slunce jasnější skutečnost: že již apoštolové a první křesťané věřili v božství Kristovo a nevymyslila je pozdější staletí.

II. Svědectví prvních křesťanů.

A co věřili o Kristu jeho vrstevníci, to věřili o něm také první křesťanská století.

1. Pěkným důkazem toho jsou *obřady prvních křesťanů*. Podle těchto se mu jeho první následovníci klaněli, považovali ho tedy za Boha — ti, kteří přišli ze židovství, kde bylo největším hříchem, modloslužbou, komukoliv se klaněti mimo jedinému Bohu.

První křesťané pocházeli zajisté z nejzbožnějších Židů a tito se odvažují klaněti se Kristu z nejhlubšího přesvědčení. odvažují se pokládati ho za Boha! Když tak učinili, měli k tomu zajisté rozhodující důvody. Jaké to byly důvody? Z bezprostřední zkušenosti se přesvědčili, že Kristus nemůže býti pouhý člověk.

Jakým svatým zvykem bylo u prvních křesťanů zbožňování Krista, o tom nacházíme záznam z počátku 2. století. z pera jistého pohanského spisovatele.

Římský císař *Trajan* nařídil svému místodržiteli v Malé Asii *Pliniov*i, aby si lépe všiml, jaké nové náboženství tam vzniklo, kdo jsou ti křesťané; hlavně však, ať přesně zjistí, co činí při svých bohoslužbách, zda to nejsou živly státu nebezpečné?

Plinius odpověděl císaři v obsažném dopise. Dopis máme podnes zachovaný, a je to krásná pochvala našich křesťanských předků.

Nové náboženství skutečně škodí náboženství státnímu — píše v dopise — neboť pohanské chrámy se od té doby prázdní. Křesťané jsou lidé — píše dále — kteří se v určité dny (neděle) časně zrána scházejí a »vzdávají Kristu božskou poctu«.

Tak zní dopis Pliniův. Křesťané »vzdávají Kristu božskou poctu«. První křesťané, kteří pro to, že vzdávali Kristu božskou úctu, byli považováni za zločince, ani netušili, jakou velkou službu jednou, skoro po dvou tisících letech, prokáží více svých budoucích spoluvěfících! Onen pohanský místodržitel, když napsal dopis svému císaři, nemohl tušiti, že někdy tak dobrou službu prokáže kazateli universitního chrámu v Budapešti.

Neboť o čem vlastně mluvíme již celé týdny? O tom, že Kristus je opravdu Bůh. Že on sám se za Boha vydával.

o tom byla řeč. Ale za co ho považovali jeho následovníci, jeho bezprostřední okolí, jeho první učedníci? Není snad pravda, že jen pomalu, během století vyrostla postava Kristova do božských výšin a že legenda udělala z něho po-zvolna Boha?

A hle, pohanský spisovatel nám přichází na pomoc! Onen pohanský místodržitel sám viděl, jak se křesťané v neděli scházejí a jak padají na kolena, právě tak jako my nyní, po dvou tisíci letech, a v Kristu se klanějí mezi sebou přítomnému Bohu, právě tak jako my po dvou tisících letech. A kdyby první křesťané nyní povstali z mrtvých a přišli by s námi sem na nedělní mši svatou, nuž . . . věru . . . našli by mnohé věci docela jinak, než jak to bylo za jejich časů . . . na jejich oltářích nesvitilo elektrické světlo, kněz, který kázal, nestál na kazatelně, nýbrž seděl před oltářem; jejich chrámy byly chudší, jejich obřady prostší, ale v jedné věci, a to v nejpodstatnější, necítili by se cizími: když zazní zvonek, značící pozdvihování, netázali by se nikoho, co nyní bude následovat, ale spolu s námi by padli na kolena a klaněli by se Bohu, který přichází mezi nás. Neboť všichni by mohli vyřknouti vyznání, které vyřkl sv. *Athanasius* ve čtvrtém století: »Stvořené věci se neklaníme. Ale klaníme se Pánu stvořených věcí, který se stal člověkem, klaníme se Slovu Božímu. Neboť i když je jeho tělo, o sobě vzato, částí stvoření, stalo se přece tělem Božím . . . Kdo by byl tak po-šetilý, aby Pánu řekl: zanechej těla, abych se ti mohl klaněti?« (Bartmann: Dogmatik I. 375, 378.)

Ano — drazí bratři a sestry! — první křesťané se od nejstarších dob klaněli Kristu a jejich modlitba zřejmě svědčí o božství Kristovu.

2. Ale svědectvím toho je také *ohromné rozšíření křesťanství a jeho vítězství. Neboť, nebyl-li Kristus Bůh, pak*

nechápeme, že oheň, který na světě zapálil, se tak brzo rozšířil a nevyhasl do dnešního dne!

Duši starého pohanského lidstva znepokojovala především tužba: dostat se nějak do nebe a odciziti bohům svatý oheň, který je znakem všeho života. Recký Aischylos vyličil v napínavém dramatu bezvýslednost tohoto nerozumného snažení. Kristus uskutečnil to, co bylo lidem nemožné: přinesl oheň z nebe a jeho plamenem chce rozehrát každé srdce.

»Jděte a učte všechny národy.« Ještě nikdo na světě, ani jeden odvážný podvodník, ani jeden ukrutný panovník, nevydal svým věřicím *takové* nařízení!

A apoštolové Kristovi roznesou tento svatý oheň do čtyř stran světa. Není mocnosti, která by se jim mohla stavěti na odpor! Každý prostředek byl dobrý k udušení svatého ohně křesťanství — a ani jediný prostředek nebyl k tomu dostačující! Mučení, roztrhání divou zvěří, utopení, spálení . . . všechny možné muky ničí první křesťany, a *Tertulian* může při tom s odvahou napsati: »Jsme ze včerejška a již jsme všechno naplnili: města, osady, hrady, úřady, ba ještě i armádu, legie, paláce, forum, senát: nenecháme vám nic jiného, než vaše pohanské chrámy, vaše hroučící se vyprázdňené chrámy.«

Hle, že náboženství ukřižovaného, na dřevě potupy mučeného Krista, se dovedlo i přes nejkrvavější pronásledování tak brzo rozšířiti a zvítěziti: to bylo první svědectví dějin pro božství Kristovo.

*

Drazí moji! V roce 1926 konala se ve zříceninách římského Kolossea veliká slavnost: nad zříceninami cirku vztyčili kříž Kristův. Na onom místě, kde kdysi při záři po-

chodní, v záplavě květin a za zvuků hudby řvala luza, zatím co země byla zbrocena krví tisíců křesťanských mučedníků, na onom místě byl nyní zase postaven pronásledovaný kříž Kristův.

Člověk se tak zamyslí . . . Když tak tam stojíme při slavnosti na zříceninách Kolossea, hledí náš zrak upřeně na uprázdněné místo, kde kdysi sedávali císaři . . . zdá se nám, jako by se tam najednou objevily zvědavé hlavy císařů dávno zemřelých . . . tvář po tváři se objevuje, jako jsou viditelné v antickém museu Uffici ve Florencii: jeden s malou, kulatou hlavou, s krátkými vlasy . . . druhý s hlavou plešatou . . . třetí se zatrpklým zvířecím pohledem. A hledí, hledí; a zříceniny cirků — jako čilí mravenci — pokryjí lidé, všude květiny, pohyb, slavnostní lesk.

Jeden z císařů se ozve: »Co se zde děje?«

»Vznešený císaři,« odvětim mu, »tohle jsou křesťané.«

»Křesťané?« zvolá Nero. »Nuže, ani dvacet století nepostačilo k jejich vyplenění?«

Kristus žije ještě i dnes a jeho říše se rozšířila po celém světě — ale kdepak jste vy, císařové, kteří jste ho pronásledovali, a kam se poděla vaše říše? Jen si vzpomeň, císaři: ty jsi dal ukřižovat starého rybáře jménem Petra. A nyní nejkrásnější kostel na světě nazývají jeho jménem a před chrámem tohoto svatého Petra stojí 25 metrů vysoký obelisk z červené žuly, ten ty dobře znáš. Když ještě ani nebyli křesťané na světě, stál tento obelisk před chrámem egyptského boha slunce a jeden z tvých předchůdců, Kaligula, jej dal převézt před cirkus, kde křesťané byli roztrháváni dravou zvěří . . . Hleď, ten obelisk ještě i dnes stojí, jen . . . jen jeho vrchol není takový, jaký byl za tvých časů. Nyní je na jeho vrcholku 6 m vysoký kříž a v tomto kříži je uschován kus posvátného kříže Kristova . . .

a na obelisku možno čísti slova . . . slova, jejichž pravdivost hlásá dva tisíce let . . . nuže, císaři, čti, vždyť ty umíš latinsky! . . .«

Císař čte . . . začíná se třást . . . jeho tvář se znetvoří . . . zjev pomine — ale zůstaneme tam my a pokleknouce na kolena, čteme, s duší naplněnou povděkem čteme nápis na obelisku jako hlasité svědectví stoletých dějin světových: »*Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat.*« — »*Kristus vítězí, Kristus vládne, Kristus panuje.*« Amen.

VIII.

KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY. (II.)

Drazí bratři a sestry v Kristu!

Minule jsme si přečtli ona vznešená slova, která pronesl Kristus, když se loučil se světem (z evangelia svatodušní neděle): »Jděte a učte všechny národy!« tak zněl poslední rozkaz Páně a z něho zaznívají jako ozvěna ona první slova, kterými pozdravil staříčkový Simeon malého Ježíše přineseného do chrámu, aby byl představen Hospodinu.

V posledním slově loučícího se Krista se vyskytuje právě tatáž velká myšlenka, kterou vyjádřil Simeon o malém Ježíši, přicházejícím na svět: Osud jedinců a množství, budoucnost národů a celého lidstva je spojena s tímto Kristem.

Pamatujte se ještě na dojímavý výjev staříčkého Simeona?

Dítě nesou do jerusalemského chrámu, aby ho podle zákona Mojžíšova představili Bohu. Zevně není na dítěti nic zvláštního. Jeho chudá matka ho drží na rukou, tesař ji provází a zastupuje místo otcovo — to je celý jeho dopro-

vod. Dvě holubice — jen tolik je obětováno. Bohatí obětovali beránka, oni však naň neměli. Bratře, sestro! Kdybys tam byl stál v chrámě, byl bys věřil, že toto *neznámé dítě vyvrátí jednou svět z jeho pólů*? Nebyl by ses usmíval nad tímto starcem, který již odedávna čekal v chrámě na Vykupitele a nyní, osvícen silou Ducha Svatého, vidí před sebou ve své duši celý život dítěte, jeho zázraky, slova, jeho smrt, jeho uctívání a dojat zvolá: »Hle, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž budou odpírati.« (Luk. 2, 34.)

Jaký nepochopitelný výjev!

Tam stojí úctyhodný stařec a v jeho rukou neznámé dítě; před ním stojí rodičové a s dojatým srdcem poslouchají jeho slova: *Že hlavička onoho nemluvněte naroste v titánskou hlavu, kterou bude na věky pokrývati chvála a hana světa! Že z těchto očíček bude vycházet paprsek podobný blesku, po kterém se budou plazit nebo před kterým budou utíkat lidé! Že toto neznámé dítě se dneškem počínajíc stane nejaktuálnějším tématem světových dějin, ke kterému musí zaujmout každý člověk buď kladné anebo záporné stanovisko!*

Nuže, byli byste to věřili o tomto malém dítěti? A to všechno se splnilo.

Co se splnilo? To, že toto němé, v plénkách zavinuté dítě skutečně rozdvojilo lidstvo na dva tábory. Že se stalo vzkříšením nebo zatracením jak jednotlivcům, tak i národům a krajinám. Že celý osud lidstva se nyní na něm zvrtné!

To se doslova splnilo jak v minulosti, tak i v přítomnosti — a to bych chtěl ukázati v dnešním kázání. Poukázati na vznešenou postavu našeho Pána, jak během století postupuje nad krále, národy a jedince. Poukázati na onu dvoji pravdu: I. *Jak zhyne ten, kdo se postaví proti Kristu* a II. *Jak zvítězí ten, kdo pod jeho vlajkou bojuje.*

1. Tento jest ustanoven ku pádu mnohých.

Více než tisíc let před narozením Pána Ježíše ličí král David v 2. žalmu prorockým duchem, jak odevzdává Otec vládu Synovi: »Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tě. Požádej a dám ti národy v majetek a v tvé vlastnictví končiny země. Ovládej je železnou holí a jako nádobu z hlíny je rozbij. Ted' tedy, králové, buďte moudří, přijměte výstrahu, vládcové země. Služte Hospodinu s bázní, jásejte mu s uctivým chvěním. Podvolte se přikázáním, aby se Hospodin nerozhněval, ať není vaše cesta vám zkázou.«

Tak mluvil prorok David a stačí nahlédnouti do dějin 1. *národů* a 2. *jednotlivců*, abychom uzřeli pravdivost jeho slov.

1. Dějiny národů.

a) *Prvý národ, který se protivil Kristu, byl národ židovský.* K němu byl poslán Vykupitel, on ho však nepřijal — to však ještě nebylo vše: umučil ho na smrt. Na něm se naplnila slova Simeonova: »Tento jest ustanoven ku pádu mnohých...«

Ríše židovská byla několik desítek let po Kristu zpustošena.

Ale jaké to bylo zpustošení! Ve světové válce jsme hrozné věci mohli vidět, to však vidět nebylo, co se stalo v Jerusalemě, obklíčeném Římany. Mnoho strašných věcí jsme slyšeli z hrůz světové války, ale aby jedno město najednou zpustošil mor, hlad, zevní nepřítel a vnitřní sváry — o tom jsme neslyšeli.

Římský císař Titus (roku 70. po Kristu) obklíčí Jerusalema. Uvnitř města řádí falešní proroci, mor zuří a lidé hladem šílí. A nakonec nedovedou dále klásti odpor, čímžší vojíní vnikají do města. Nastane strašné vraždění... město hoří celou noc a shoří v něm celé rodiny.

»Desátého srpna roku 70.« píše dějepisec, »vyšlo slunce nad dýmajícími zříceninami města.« Za několik měsíců zahynulo milion Židů! A jaké strašné příhody! Žila v městě jedna velmi bohatá, vznešená žena, jménem Maria; tato hladem přišla o rozum a upekla svého vlastního kojence. Vyhladovělí lidé pocítili na ulici vůni upečeného masa a vnikli do domu: »Zde je pečené maso! Zabijeme tě, když nám z něho hned nedáš!« Polovici dítěte ještě měla, přinesla je, při strašném tom pohledu však se i ti zdívočili lidé zhrozili.

Titus by nádherný chrám rád byl zachoval neporušený, ale nepodařilo se to. Slovo Páně se muselo naplnit: »Nezůstane z něho kámen na kameni.« Dobyli první ohrady chrámové... jeden voják se postaví na plece druhého, hodí oknem do chrámu pochodeň, vyschlý cedr se vznítí plamenem a do ohromného praskotu a řevu vítězů se vmísí nářek umírajících kněží, kteří chtěli přinést právě poslední oběť, teď však konají modlitby umírajících. Šest tisíc jich zahyne v plamenech, schodiště jsou zaplavena krví, přilíže se Titus: aby aspoň na chvíli viděl velesvatyni, které ještě člověk, kromě židovského velekněze, neviděl! Marně: hustý dým zakrývá vše a zanedlouho je z celého chrámu pouze popel.

»Tento jest ustanoven ku pádu mnohých...«

b) Druhý národ, který se postavil proti Kristu, byl národ římský. Císařové jeho napájeli během 300 let zemi křesťanskou krví. Ty, hloučku křesťanů, můžeš snést tolik ukrutností? Můžeš vzdorovati? Budeš zpustošen! Nezůstane po tobě ani písmenka!

Vymyslili si na křesťany, že popírají Boha — oni však popírali pouze modly; že jedí lidské maso — tajemství nejvyšší Svátosti oltářní chápali tak nesprávně; že jsou

spiklenci — poněvadž se scházejí v podzemních úkrytech.

Co bude s tebou, Kriste?!

Císař *Hadrian* postavil na Kalvarii sochu nemravné *Venuše* a na hrob Kristův postavil sochu *Jupitera*. Co bude s tebou, Kriste?

Severus vydává nařízení: Křesťanem býti je zakázáno!

Diokletian po strašném pronásledování dá razit mince s hrdým nápisem: »*Nomine christianorum delete.*« — »Na památku vyhlazení křesťanů.« Co bude s tebou, Kriste?

Co bude? Křesťanství povstává z každé krvavé lázně vždy silnější! A když *Nero* zešílel, když *Diokletiana* sesadili s trůnu a zemřel jako zoufalý stařec, když *Galeria Maximia*, jednoho z nejukrutnějších pronásledovatelů, sežrali za živa červi; když *Maximinus Daja* se napojil křesťanskou krví, nakonec se otrávil, ale bylo toho jedu málo. působilo to pomalu, dlouho se svíjí pekelnými bolestmi, hrozné vidění ho straší: vidění Krista s očima, z nichž vychází blesk, a tento Kristus žádá počet za zavražděné věřící . . . císař zařve, zemře . . . ; když *Maxentius* zahynul v *Tiberu*; když *Licinius* padl zbraní *Konstantinovou* — Kristova snoubenka tam stála, zbrcena krví, ale vítězná, omlazená!

»Tento jest ustanoven ku pádu mnohých.«

Dne 9. listopadu r. 1924 bylo 1600. výročí posvěcení *lateránské* basiliky. Na onom místě, kde stál palác *Maximianův*, kde se ve svých místnostech procházel a vymýšlel nejkrutější pronásledování, stojí již 1600 let chrám, *lateránská* basilika, a nad jejím vchodem je nápis: »Hlava a matka všech církví.« Kde stál kdysi trůn císařův, tam stojí dnes trůn, který nikdy nepomine: trůn papežský. Přichází svatý *Lev* a z *kapitolské* sochy *Jovovy* dá ulít známou sochu sv. *Petra*, jejíž nohy jsou již úplně odřené ustavičnými polibky zbožných věřících.

Sv. Anežku vyvlekli 13letou násilím na hříšné místo, ale z jejího svatého pohledu proměni se hříšné místo v chrám a stojí tam dnes jeden z nejkrásnějších chrámů římských, chrám sv. Anežky na Piazza Navona. Křesťanským zajatcům dávají kopati strašně tvrdou půdu: chtějí vystavět lázně. Ó, kdyby byli věděli, že tam, kde tak úmorně pracovali pod vedením sv. Cyriaka, bude kdysi státí kostel pravého Boha pod jménem sv. Cyriaka, a jak se kdysi z této malé oratoře stane krásné dílo největšího stavitelského genia Michelangela: Santa Maria degli Angeli! Ó, kdyby byli věděli, když to kopali, že nekopají hříšné lázně, nýbrž chrám Boží!

»Tento jest ustanoven ku pádu mnohých.«

c) O tom však nemluví pouze národ židovský a římský, ale *mluví o tom celé dějiny světové!* Zahleďme se jen na kvetoucí kdysi města asijská: Efes, Antiochii, Caesarei, Nikomedii... kolik vědců, umělců, světců tam kdysi žilo... sv. Basil, sv. Řehoř, sv. Jan Zlatoústý — kam se poděla tato města? Pohleďme na severní Afriku: Athanasius, Cyrillus, Tertullianus, Klemens, Origenes, Cyprian, Augustin — jaký nádherný život kdysi — a dnes? Divocí národové, utlačené kolonie, pověřčiví pohané — protože se postavili proti Kristu.

2. Platí to nejen pro národ, ale také pro *jednotlivce*.

A zde se již nedovolávám národů, Židů, Řimanů, dějin: *dovolávám se nás samých.*

Kdyby aspoň jeden nevěřící člověk nyní slyšel má slova, odvolal bych se na jeho vlastní zkušenost: Bratře! Ty jsi mudroval, vysvětloval, že ty tak a tak... nemůžeš věřit v Krista... Pověz, bratře: Máš klid bez Krista? Při nejvýznamnějších otázkách, odkud je v tobě ten strašlivý zmatek?

Jsi tak bezpečně jist, že nemáš duši? Jsi tak jist a přesvědčen, že smrtí je všemu konec? Snadno se to řekne, ale těžce se tomu věří. Jsi jist, že po smrti nebude žádný soud? Viš tak bezpečně, že není mocného Boha Stvořitele? A když přece je, připustí snadno, aby se každý řídil podle mravních zákonů, jaké se mu hodí?!

Nedovolávám se pouze nevěrců. *Dovolávám se nás samých*; oněch smutných chvil, kdy jsme upadli ve hřích, kdy jsme odporovali Kristu. Dovolávám se tebe *samého*! Odpověz sobě samému: zda jsi nebyl sobě samému ku pádu, když jsi se odloučil od Krista? Hřích tě lákal, dodával ti odvahy, povolil jsi, ale když pak přišly na tebe strašlivé výčitky svědomí, necítil jsi pravdivost slov Simeonových: »Tento jest ustanoven ku pádu těch, kdož mu budou odpíratí!«

11. „Tento jest ustanoven ku povstání mnohých.“

Slova Simeonova však mají i pokračování — a to je naše veliká útěcha. Srovnávejme nyní pád nepřátel Kristových s vítězstvím věřících Kristových; hleďme, jak následování Krista se stává požehnáním jak pro národy, tak pro jednotlivce.

1. Viděli jsme, jak byl zpustošen Jerusaleml, který zapřel Krista. »Ale pak zhynou s ním všechna ta proroctví a sliby, jež byly dány patriarchům!« Neboj se: V Církvi se vše splní a na místo ztraceného se vše znovuzrodí. Podle plánů Božích jsme uschovali hrst letního obilí, zasejme ji, a z této hrsti zrn se z jara znovu zalidní celá země. Týž Bůh si z lidí vyvolil 12 mužů a jako jarní zrno je rozsil po celé zemi. *aby nový národ zaujal místo kdysi vyvoleného národa, jenž se stal nevěrným*; jiný, než byl národ dřívější: hranicí sta-

rého národa byla Palestina, nynější národ nemá hranic; starý národ byl omezen na jedno plémě, tento přesahuje rasové a národní hranice.

Pohanští vědci, mudrci, císaři a vojini se postaví proti 12 prostým rybářům — ale marně. Broji proti nim všemi mučidly — sekyra se vyštěrbí, meč vypadne z rukou unavených katů, a skála stojí a strom roste vždy víc a víc.

Nové a nové pronásledování — ale Církev stojí. Tak to řekl Kristus: »Hle, já posílám vás jako ovce mezi vlky!« (Mat. 10, 16.) To jest, vždy budete mít nepřátele. Ale řekl také: »Neboj se, malé stádce, neboť se zalíbilo Otci vašemu dáti vám království.« (Luk. 12, 32.) Přijdou kacíři, kteří roztrhnou šat Kristův, kteří vás budou napadat, kteří se vám budou vysmívat — nebojte se; přijdou nemilosrdní upíři, kteří chtějí vytrhnouti z duší lásku Kristovu — nebojte se!

Co vše již prožila Církev — ale kdo ji již viděl, aby se někdy byla třásla? V 18. století se proti ní spojili filosofové, vědci, básníci, romanopisci, řečníci, politikové: »Nyní tě rozšlápeme!« — ale Církev nezbledla!

Kolikrát ji už vyzváněli umíráčkem! Kdyby vůbec mohla zahynouti, muselo se to již dávno státi!

Vzpomeňme si jen na *Napoleona*: jeho moc sahala od Španělska až k Visle, od Holandska až k Řecku, kromě toho má množství spojenců; a on, polobůh, obkličí svými vojsky papeže! Papež se nebojí. Vyloučí ho z Církve. Pohleďte na staříckého papeže, jehož vyrval ze středu věřících a nemocného jej vleče z města do města . . . Tento stařícký muž se odvážil odporovati tomu, před nímž se králové a císaři zhroutilí! Kdo teď promluví? Kdo bude ochraňovat? Ten, který »byl ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých«.

Ale Kristus nemá vojáků! Nemá jich, ale má oheň — a Moskva je zničena plameny. Kristus nemá děl! Nemá jich, ale má sněhovou bouři — a smete armádu Napoleonovu. Papež se vrátí do Říma, lid oplývá radostí...

A tomu tak bylo vždycky, od chvíle, co se objevil Kristus, »veliké znamení, jemuž odporují nevěřící«. Během století si pronásledovatelé Kristovi jen změnili jméno — pronásledování se nezměnilo. Kdysi se nazývali Nero a Diokletian, dnes se nazývají pokrokaři a svobodní zednáři; kdysi hořely na náměstí římského cirku hranice pod křesťanskými mučedníky, nyní hoří nad hlavami španělských klášterníků kláštery — a Církev se netřese, nebledne, neboť zná proctví Simeonovo: »Hle, tento Kristus jest ustanoven těm, kteří proti němu bojují, ku pádu,« a zná závěr evangelia: »Já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.«

2. A slyšte a hleďte i na to — drazi bratři a sestry! — jak se staví život na stranu Kristovu! Staví se na jeho stranu *život křesťanské společnosti a osud mé vlastní duše.*

a) *Staví se na jeho stranu život křesťanské společnosti.*

Až zazní z našich rtů veliké vyznání víry: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« — jen tehdy se rozluští nádherná skutečnost křesťanství... Všechny ty miliony a miliony křížů, které stojí na křížovatkách a v polích, které zdobí věže kostelů, průčeli oltářů a zdi ložnic a které nám kynou z milionů náhrobků jako útěcha, ty všechny hlásají do světa: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« Není na světě nikoho, jenž by byl býval tolikrát namalován, jako tvář Kristova. Není nikoho, jehož životopis by byli tolikrát vytiskli, jako životopis Kristův, t. j. čtyři evangelia. Není spisovatele, jehož spisy by byli přeložili do tolika řečí, jako evangelium: celé Písmo svaté je přeloženo do více než 200 řečí, jednotli-

Kristus je i dnes střediskem světa a hranicí času v dějinách světových. V dějinách známe dvoji čas: čas před Kristem a po Kristu. Kolikrátkoliv napíše někdo dějinné datum, tolikrát beze slova holduje Kristu; tak musí činit i ne-křesťané, kolikrátkoliv piší na př. dopis; tak musí učinit i noviny, které napadají Krista, každým jednotlivým číslem. Kdo by tomu všemu porozuměl, kdyby Kristus byl býval pouhý člověk?!

Kdo by tomu porozuměl, že, ačkoliv on nebyl věhlasným vojenským velitelem, nýbrž žil v chudobě a zemřel v pohrdání, přece září oslňující jméno Kristovo při zsinálých vzpomínkách Alexandrů Velikých, Césarů, Džingischánů, Solimanů, Napoleonů? Kdo to pochopí, byl-li Kristus pouhý člověk? Kristus nebyl básník, ani filosof nebo vědec, a přece jsou přední filosofové, básníci a vědci šťastni, když mohou psáti o Kristu! Kdo to chápe, byl-li Kristus jen člověk? Byli velicí myslitelé, kteří za svého života shromáždili kolem sebe celou školu svých stoupenců — ale zemřeli, a kam se poděla jejich škola? Kde jsou nadšení stoupenci Platona, Sokrata, Aristotela? Kde je na světě byt jen jedna malá škola, která by měla své jméno podle Augusta, Césara anebo Alexandra Velikého? A podle Krista se i dnes 600 milionů lidí nazývá křesťany. A takový Augustus, César, Alexander Veliký měli přece za svého života ohromnou moc, Kristus však byl pouze chudý člověk, který zemřel na kříži. Kdo to chápe, byl-li Kristus pouze člověk?!

b) Neméně však potvrzuje skutečnost křesťanství kromě slov Simeonových také *osud mé vlastní duše*. Ještě jste necítili — drazí moji! — *jaký vítězný život znamená býti spolu s Kristem*, když jste si dovedli dáti správnou odpověď na osudově důležitou otázku: Co znamená pro tebe Kristus?

Znáte událost o Zacheovi, celníku palestinském?

Kdo byl tento Zacheus? Celník. Muž zahloubaný do starosti každodenního života, který se od rána do večera sháněl po výdělku, vybíral mýto — a při tom ne s úplně čistýma rukama... měl dobrou výživu, bezstarostný život... ale zato duši měl takovou jako miliony jiných lidí: v hloubce, v největší hloubce jeho duše se ozvala čas od času touha po Bohu, po zapomenutém Bohu. Až jednou se mu dostaly k sluchu zprávy o »novém proroku«, ten že dělá velké věci a učí podivuhodným věcem... A najednou přichází zpráva, že prorok ten bude procházeti jeho městem, Jerichem... Zmocnila se ho nepopsatelná touha: Musím ho vidět!

Ale co měl dělat? Protože byl malé postavy, nebyl by nic viděl pro ohromné množství lidí! Ale hle, tu mu přichází dobrá myšlenka: vyleze na fikovník a odtud pozoruje průvod. Pán však, který vidí i do nejskrytějšího koutku každé duše; Pán, který zpozoruje i pod tvrdým zevnějškem blikající plamének dobré vůle; Pán, jenž podle výroku jednoho světce udělá k nám právě tolik kroků, kolik uděláme my k němu, tento Pán uviděl i dychtivou touhu v hloubce duše Zacheovy, zastavil se pod stromem a k velikému podivení zástupu řekl: »Zachee, sestup spěšně dolů, neboť dnes musím v domě tvém zůstatí.« (Luk. 19. 5.)

Táhal jsem se: Co znamená pro tebe Kristus? Neboť mnoho Zacheů žije i dnes mezi námi. Lidí, které v pravém slova smyslu tlačí štvance života. Lidí, v jejichž duši tvrdá kůra dusí nejzákladnější touhy po náboženství, po Bohu, po životě věčném... ve kterých však přece ještě nevyhaslo úplně dychtění po Kristu — ó, šťastní, když se jednou setkají s Kristem! »Ustanoven je mnohým ku povstání.«

Dovedu si představit, co by se zde stalo, kdyby jednoho

dinách! Jeho věrné děti, jeho smělí vyznavači by se s nekonečnou radostí zavázali k službě v jeho průvodu, jak se také stává při průvodu o svátku Božího Těla anebo při jiném veřejném vyznání víry. Ale kolik by bylo těch nejistých, kteří se obávají lidského pohledu, pochybovačů, kteří by spěchali najmout si okno v druhém poschodí po čas průvodu, a odtamtud z okna — ach, aby je jen nikdo ze známých neviděl! — by němě pozdravovali přecházejícího Krista. To jsou ti, kterých kostel nikdy nevidí; to jsou ti, o nichž se jejich okolí domnívá, že jsou nevěrci; to jsou ti politováníhodní bratři, jejichž duši již skoro zadusila štvánice života, v kterých se však přece uprostřed všemožné uplatněnosti pozemské ozývá touha po Kristu . . . *neboť ten, kdo se aspoň jednou zahleděl do jeho požehnaných božských očí, nedovede žiti bez Krista!*

Ó, kdybyste i vy — drazí moji! — pocítili, že Pán mluví i k vám (tam nahoře v druhém poschodí, tam při filosofických studiích, tam uprostřed muk duševních problémů, tam v zábavní místnosti . . .) i k vám mluví: Sestup hned, neboť dnes musím sestoupit do tvého domu!

A jen neříkej, že k tobě již ani tak nemluví Pán, poněvadž jsi již velmi daleko od něho. Neříkej, že tě tvoje hříchy úplně a na věky zakryly . . .

Ne, to neříkej! Poslyš jen, co říká Zacheus Pánu. Zacheus sestoupil radostně se stromu a nadšeně řekl: »Hle, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásobně.« A Pán na to odpověděl takto: »Dnes stalo se spasení domu tomuto . . . Přišel Syn člověka hledat a spasit, co bylo zahynulo.« (Luk. 19, 10.)

Jen i ty naprav, co jsi pokazil! I ty uprav příbytek své duše — a Kristus zavítá k tobě!

»Hle, stojím u dveří a tluku« — praví o sobě Pán. (Apok. 3, 20.) Bratře, sestro! Neslyšíš jeho tlukotu? Neslyšíš tlukotu svého srdce? Ale tluče v něm také uzkostlivá vzpomínka mnohých starých hříchů a tluče v něm dychtivá touha po zapomenutém Kristu.

Ach! Slyš to a otevři své srdce a i tvůj duševní klid, překypující radostí, ať je zjevným důkazem pravdivosti Simeonova výroku, že Kristus je ustanoven k radosti a povstání všech, kdož se k němu přimknou a jemu věrně slouží.

Drazi moji! Znáte strašlivou smrt císaře Juliana Odpadlíka? Ohněm a mečem pronásledoval křesťanství, chtěl, aby lidstvo zapomnělo i jméno toho galilejského Krista. A když se mu podařilo zalít krví náboženskou obec křesťanskou, tázal se s vítězným posměškem jednoho křesťana: »Nuž, co dělá nyní galilejský tesař?« A křesťan mu odpověděl tichými slovy neochvějné víry: »Otesává desky na tvoji rakev.« A pro Juliana bylo skutečně zanedlouho potřebi rakve. A když ležel umírající na bojišti, nabral rukou své vlastní krve, vymrštil ji k nebi a uznal zoufalým výkřikem svou porážku: Zvítězil jsi, Galilejský!

Ano, celé dějiny svědčí o tom, že galilejský Kristus ještě vždycky zvítězil!

My mu však nechceme holdovati tak jako ten nešťastný odpadlý císař, zlomení a v zoufalosti, nýbrž chceme mu holdovati modlitbou vřelé lásky a radosti, která nás činí šťastnými: Zvítězil jsi, Pane Ježíši! Buď králem naší duše, která ti holduje! Amen.

IX.

KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY. (III.)

Draží bratři a sestry v Kristu!

Již šest neděl se zabýváme toutéž otázkou: Za koho máte Krista? Čí jest syn?

Snad již i jsou někteří, kteří netrpělivě říkají: To že by byl nejpálčivější problém? Nemáš důležitější otázku nad tuto? Raději kdybys rozluštil otázku, z čeho mám zaplatit úroky svých dluhů? Z čeho mám ošatit své děti? Z čeho mám žít? Jak se mohu dostat k práci? Jak mohu dostat nějaké zaměstnání? Ano, to jsou pálčivé otázky! Ale kdo byl Kristus a za koho ho považujeme! — Ach, z toho se, věru, neuživíme . . .

Nedivte se, že vám tuto myšlenku tak nezakrytě a veřejně předkládám. Bohužel, není to snad vymyšlený, domnělý případ, nýbrž smutná skutečnost. Tisíce, ba statisíce lidí dnes tak smýšlí, že jen z chleba žije člověk a nikoliv ze slova Božího. Duše celých zástupů se dnes nacházejí v ztrnulé atmosféře polárních krajů, kde již není více duše, není modlitby, není nedělního odpočinku, slyšení Mše svatě, přijímání svátostí, života věčného — není nic jiného než k zemi skloněná hlava, v práci zlomená páteř a shon, nemilosrdný shon po každodenním výdělku.

A přece, draží bratři a sestry, přece říkám, že nejvážnější otázka pro vás je, kdo byl Ježíš Kristus. Důležitý je také každodenní chléb, důležité jsou starosti o výživu, důležité postavení, důležité je také umístění se — ale stokrát důležitější nad pomíjivost pozemských bojů je, abychom měli neochvějně silnou viru v toho Ježíše Krista, z jehož božské

tváře jediné září již celých dva tisíce let to povzbuzení, síla a pomoc, které je zapotřebí, abychom vítězně vybojovali boj tohoto pozemského života! Dokud bude člověk na zemi, bude jeho život vždy pln bojů. Co by se tedy stalo s námi, kdybychom ztratili pramen, z kterého jediné prýští vítězná síla?

Dnes tedy ještě jednou kladu otázku: Jakým ukazují Krista dějiny? Téma dvou předešlých kázání bylo totéž, ale že Pán Ježíš nemohl být pouze člověk, že musil být něco více, to dokazuje — kromě již uvedených důvodů — ještě jedna zvláštní okolnost. Nevím, zda i na vás tak působí tato myšlenka jako na mne; ale co se mne samého týče, musím se přiznati, že neobyčejnou silou upevňuje moji víru v Krista.

Co je to za okolnost? Je to ta zajímavá a nevysvětlitelná věc, že *ani za dva tisíce let nemůžeme zapomenouti na Krista*. Nemohou naň zapomenouti ti, kdo ho milují, ani ti, kteří ho pronásledují. Kdyby byl býval pouhý člověk, jako miliardy a miliardy jiných lidí, kteří na zemi už žili, pak je tato zajímavá skutečnost pro mne nevyřešitelnou hádankou.

Pravím, na mne tak působí tato myšlenka, že považuji za vhodné v dnešním kázání ji rozvésti: I. *na vše zapomináme*, jen II. *na Krista nemůžeme zapomenouti*, III. *tedy on je nesmrtelný král věčnosti!*

I. Na vše zapomináme.

Drazi bratři a sestry! Do vody hodím kámen. Voda zažblunkne a tam, kde kámen zasáhl hladinu, začnou se vytvářet kruhy. Byl-li kámen maličký, utvoří pouze několik kruhů kolem sebe, hodil-li jsem tam však kámen veliký,

otevře se více kruhů a potrvá to delší chvíli, ale po určitém čase — ať byl kámen veliký nebo malý — kruhy zmizí, hladina se zase uklidní a na dně vody leží nehybně ať už ten velký nebo ten malý kámen.

Každý člověk je takový do vody hozený kámen na hladině ohromného moře lidských dějin. Ať jsme kdekoliv, ať je naše zaměstnání, naše vědění, náš majetek, náš způsob života jakýkoliv: vždy způsobíme na hladině vody více nebo méně kruhů. Ať mám jakkoliv prosté postavení, přece patřím k velikému universu lidstva a beze mne by dějiny nebyly tím, čím se staly skrze mne. Ovšem většina lidí je velmi maličkým kamínkem na ohromné vodní hladině: tak-tak že se po nich rozvlíne jeden anebo dva kruhy. Jsou však i tak zvaní velikáni dějin, hrdinové, panovníci, objevitelé, vědci, umělci, kteří vytvořili kolem sebe poschoďové vlny, po jejichž působení se objevily ohromné kruhy na hladině dějin... Ať jsou velcí nebo malí — konec, osud každého člověka je tentýž: když se ponoří do hloubky moře, do hloubky hrobu, vlny pomalu mizí... »Chvíle — a na vše jsi zapomněl, chvíle — a všichni na tě zapomněli.«

Marno, to je společný osud každého člověka! To je osud dobrého a také špatného. Byli mocní panovníci, jimž holdovali národové poloviny pevniny zemské — kdo dnes něco o nich ví? Byli lidé soucitní, milosrdní, u jejichž hrobu se řeklo, že »památka jejich dobročinnosti bude žiti na věky« — a dnes již ani jejich jmen nevíme.

A byli krvelační požiratelé, kteří připravili tisíce lidí o život; snad padesát roků, snad sto roků se o nich s hrůzou mluvilo — ale pak? Nic naplat! Ponořili se pod hladinu mořskou, pohltit je hrob a tím je pohltilo zapomenutí.

Ale proč uvádět takové staré příklady? Skoro ve všech rodinách visí starý obraz rodičů. Děti jej mají v uctivosti.

Ale pak přijdou do téhož přistřeší vnuci, pravnuci — obraz prarodičů již beztak vybledl: dostane se na půdu. Ano, na vše se zapomene, na vše se zapomene . . .

A nyní přichází můj velký problém, bratři a sestry! Výjimka z všeobecně platného lidského zákona: *na Krista nezapomínáme*. Krista i dnes milují takovou láskou a nenávidí s takovou nenávistí, že to nemožno pochopiti, byl-li pouze člověkem, byl-li pouze jedním z herců lidských dějin.

II. Na Krista nezapomínáme.

A) Krista i dnes milují.

1. Jen mi odpovězte na otázku: *O čem mluví vánoce? O tom, že se Kristus narodil.* Ale není to nápadné, že ani před ním, ani po něm nevzbudilo narození ani jednoho dítě takovou pozornost? Přece od té doby se již narodilo hodně miliard dětí! Děti knížecí, královské, císařské! Kdo se však o ně stará? Ano, neboť — ať je to nemluvně i dítětem nej-mocnějšího panovníka — co může znamenat celému žijícímu lidstvu a což teprve lidstvu příštích století a tisíciletí! *Pouze narození Kristovo oslavujeme i dnes! A oslavujeme je ještě i po jeho smrti.* Vždyť i my si oslavujeme navzájem své narození, také narození svých milých, svých příbuzných každý rok — ale jen pokud jsou dotyční na živu. Kdo však oslavuje narození člověka, který již umřel? Ale narodilo se jednou dítě — daleko, v skryté vesničce, v opuštěném chlévě — a ani dlouho na zemi nežilo, jen 33 roků, a přece zarylo tak hluboké brázdy do dějin, že jeho narození oslavujeme každým rokem — a to i nekřesťané! — a k tomu ještě tou nejšťastnější, nejvřelejší, pokoj a radost vyzařující oslavou.

Co je to za dítě? Skutečný, opravdový syn člověka? Nuž, jistě, že i to — o tom není pochybnosti.

Musí však býti ještě něco víc!

2. My však neoslavujeme jen památku Kristovu, *Kristus i dnes žije mezi námi*. Na Krista jsme nezapomněli: zde žije mezi námi, a denně se v modlitbě sta milionů ozývá jeho svaté jméno. Na jeho slova jsme nezapomněli; každé jeho nejmenší slovo se zde ozývá, zvučí mezi námi, jako by je byl včera vyřkl. Kde se narodil můj praděd, to nevím; co dělal můj děd ve svém 12. roce, to také nevím; jaká byla poslední slova mé babičky před její smrtí, to nevím . . . A to vše se stalo pouze před 40—60 lety. Ale kde se narodil Kristus před 2000 lety, co dělal ve svém 12. roce v jerusalemském chrámu, jaká byla jeho poslední slova na kříži, to ještě i dnes víme, každé dítě z obecné školy to ví. Srdce stamilionů tluče silněji, když vysloví jeho jméno. Útrpení stamilionů se ulehčí, když pozvednou oči k jeho kříži. Stamiliony nacházejí v něm síly ke klidnému, bezhlesému plnění povinností. Vždy byli a jsou lidé, kteří jsou hotovi podstoupit pro něho mučednickou smrt. Vždy byli a jsou lidé, kteří jsou hotovi zřici se největší světské kariéry proto, aby jemu mohli sloužit.

»Poslyšte, ctihodná sestro,« pravil jeden nevěřící člověk k sestře ošetřovatelce, když viděl, s jakou andělskou trpělivostí ošetřuje nesnesitelně vrtošivého chorého, »poslyšte, ctihodná sestro, já bych ani za 100 K denně neošetřoval tohoto nemocného!«

»Já ani za 300 korun,« odvětila sestra, a pak tiše dodala: »Ale dělám to pro Krista Pána.«

Nuž, to je to, co nechápu! Nechápu, byl-li Kristus pouze člověk, který žil, zemřel, aby ho ještě po 2000 letech tak mílovali.

3. Že Kristus je i dnes, 2000 let po své smrti, živá skutečnost v srdci stamilionů, tento fakt nikdo na světě ne-

může pochopiti, nemůže rozřešiti, leč ten, kdo ví, že *Kristus sice zemřel, ale že je také Bůh, a proto žije i nadále mezi námi.*

Tato myšlenka měla také velký vliv na vypovězeného Napoleona, který takto rozmlouval s generálem Bertrandem na ostrově Sv. Heleny: »... To je to, čemu se nejvíc divím a co přede mnou zjevně dokazuje božství Kristovo. I já jsem dovedl nadchnout zástupy, které šly pro mne do boje. Ale abych v jejich srdci zapálil svatý plamen, bylo zapotřebí mé přítomnosti, elektrické jiskry mých očí, mého hlasu, mých slov. Mám v sobě tajemství oné magické síly, která k sobě přitahuje lidi, nemohu však tuto vlastnost druhému propůjčit; nemohu ji propůjčit svým generálům; neznám to tajemství, abych své jméno a lásku ke mně zvěčnil v srdcích lidských, abych tam dělal zázraky bez pomoci hmoty. A tak tomu bylo i s Césarem, s Alexandrem Velikým. Na nás zapomenou a jména dobyvatelů budou napříště pouze tématem školních úkolů. Jaká propast je mezi mou bidou a mezi věčnou říší Kristovou, kterého miluji, kterému se kla- něji a kterého hlásají na celém světě! Což tedy zemřel Kristus? Není to vlastně život věčný? Ano, to je vlastně smrt Kristova. Nikoliv smrt člověka, nýbrž Boha.«

A Pán Ježíš zemřel před 1900 roky — ale zajdi do nejmenší vesnice nebo do kteréhokoli kostela hlavního města, najdeš tam před Božím hrobem nebo před Svátostí oltářní v kteroukoli dobu modlící se lidi, kteří se ve své víře modlí ne k nabalzamovanému, nýbrž k věčně mezi nimi žijícímu, živému Kristu... Když byl Kristus pouze člověk, nemůže se pochopiti, aby ho tak milovali!

Nuž, a jde to ještě dále: ... *aby ho i nenáviděl!*

B) Krista ještě i dnes nenávidí.

Za těchto 2000 let měl vždy a má podnes nepřátele,

kterí se satanskou nenávistí chtěli vymazati jeho jméno z lidské paměti, kteří s pekelnou lstivostí a úsilím pracují proti němu. A to zase nechápu, byl-li Kristus pouze člověk.

1. A ještě bych to chápal, kdyby tato nenávist, která trvá již celá staletí, platila nějakému krvelačnému tyranovi světových dějin, který byl kletbou svých bližních. Ale nikoliv; ne faraony, budovatele pyramid, ne v krvi se brodící Nerony, ne takového lidé nenávidí — nazaretského Krista nenávidí. To je to, co nechápu. Neboť i kdyby Kristus nebyl ničím jiným než pouhým člověkem, i tehdy je jeho osobnost nejúčtyhodnější osobností dějin. Nuž, udělal on nějakému člověku škodu? Jest něco zlého, čemu se lidstvo od něho naučilo? Což nevyhlásil velký příkaz lásky? Což neslyšeli jsme od něho podobenství o milosrdném Samariťanu? A tohoto Krista možno ještě nenávidět? Proti němu se rozvíjí zuřivost španělských revolucionářů?

Ze Kristus nebyl pouhý člověk, že musel být něco více, to ukazuje zvláštní dějinná skutečnost: Krista ukřižovali před 2000 lety a jeho požehnaná památka, síla a svatá osobnost žije i dnes pro stamiliony věřících, kteří ho milují; Kristus zemřel před 2000 lety a jeho pronasledovatelé ještě i dnes se ho bojí, ještě stále ho hledají na smrt.

2. Pozorujme věc jen zcela lidsky: je pochopitelná tato nenávist, je pochopitelný 2000letý život celého křesťanství, jeho boj, jeho trvání, jeho vítězství, není-li za tím nic jiného, než pouze ukřižovaný člověk?

»*Consummatum est*« — »Dokonáno jest« bylo poslední slovo se rtů umírajícího Krista. A když byl pouze člověk, pak znamenají tato slova konečné zklamání a zhroucení. Pak neznamenají, že se dokonalo dílo vykupitelské, nýbrž: »Všemu je konec!«

»*Consummatum est*« — »Všemu je konec.« tak se uklid-

ňoval, utištoval zástup vracející se s Kalvarie, který byl před chvílí zemětřesením a zatměním slunce tak postrašen. Není třeba míti strach! Nyní je již všemu konec!

»*Consummatum est!*« — »*Konečně je tomu konec!*« zavolal zajisté Pilát, který nenacházel klidu od chvíle, co vykonal rozsudek; tak zavolal Herodes, který byl v úzkostech, zda nenastane revoluce po působnosti Kristově.

»*Consummatum est!*« — »*Konečně je tomu konec!*« zvolali s ulehčením nepřátelé Kristovi. Dosti trápení a nocí beze spánku nám způsobil, nyní již můžeme klidně spát!

»*Consummatum est!*« — »*Nuž, tak to skončilo?*« vzlykali ve své naději zklamání apoštolové.

A když tedy Kristus takovým dokonalým zhroucením skončil svůj život, nuž, vysvětlete mi, jak je možno, že i přes 2000leté změny zařízení, názorů, zvyků a snah lidských jsme na tohoto Krista zapomenout nemohli — ba dokonce tento Kristus i dnes zaujímá význačné místo v dějinách celého lidstva. Takové místo, že ještě i dnes ho znova a znova pronásledují takovou nenávistí, aby ho konečně jednou zničili... Nač však zabíjet ještě jednou toho, který již byl o Velkém pátku zabit? Není přece zvykem zemřelého znova a znova zabíjet...!

III. Kristus, nesmrtelný král věčnosti.

Když se člověk nad takovými věcmi zamyslí, přichází mu na mysl ono vznešené místo Pisma svatého a nezadržitelná síla ho nutí, aby zvolal se svatým Pavlem: »Králi pak věků, nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu čest a sláva na věky věků.« (I. Tim. 1, 17.) Kristus byl opravdu

Bůh, neboť staletí dějin volají do světa, že on je nesmrtelný král věčnosti.

1. My známe onu bezmeznou nenávist, kterou farizeové před 19 věky napadali Krista — a hle, *tatáž plamenná nenávist* zuří i dnes proti kříži Kristovu a proti jeho Církvi! Známe onu vřelou, obětavou lásku, kterou dávali najevo následovníci Kristovi svému Mistru před 19 věky — a hle, *právě tatáž plamenná láska* hoří ještě i dnes v milionech obětavých duši. Kde nám ukazují dějiny světové ještě jeden takový případ, aby nenávist a láska vůči jedné osobě vzdorovala během 2000 let velkému zákonu času, který vše pomalu pohřbívá, na vše zapomíná!

Ano. Kristus zemřel hrdinnou smrtí pro velký ideál! Ale což nezemřely již statisíce, ba miliony lidí hrdinnou smrtí teprve před několika 20 lety pro veliký ideál a již jejich jméno je pokryto prachem a často ani nevíme, kde je jejich hrob? Když je Kristus pouze člověk, pak i jeho čeká *bez výjimky* tentýž osud.

Dějiny znají mnoho mužů, kteří pro své tyranské plány vylévali celé řeky krve a které doprovázela do hrobu kletba statisiců — ale kdo je ještě dnes nenávidí? Při smrti kolika dobrosrdečných lidí slzely již tisíce a tisíce — kdo však vylévá ještě dnes pro ně slzy?

Snad postačí, když zde zase poukáží na *Napoleona*. Jaké neblahé pověsti požívalo jeho jméno delší dobu v zemích od něho potlačených a porobených? A dnes? Sotva 100 let po jeho smrti? Třetí nebo čtvrtá generace týchž lidí již se mu obdivuje jako hrdinovi a putují k jeho hrobu do pařížské Invalidovny. A jak dovedl tento člověk vsugerovati svým granátníkům nebojácnost před smrtí, dokud měl moc! A dnes? Sotva 100 roků po jeho smrti? Kde je jediný člověk, kterého by jméno Napoleonovo nadchlo k sebemenší

odvaze? Ano, čas neúprosně zahladí každou vlnu, kterou člověk — ať je to i největší člověk — by způsobil na hladině oceánu světových dějin; když však Kristus dovedl způsobit takovou vlnu, která od té doby nezmizela, ani se nesnížila a ani nikdy se neuklidní, potřebujeme ještě zřejmější znak, že byl něco víc než pouhý člověk — že byl Boho-člověk, nesmrtelný král věčnosti?

2. Musím však pokračovati... Kristus je král věčnosti, nechápeme to však tak, že střežíme mrtvou památku jeho jména, nýbrž tak, že z něho i dnes *prýští nevyčerpatelný pramen oživující energie*.

Byl-li Kristus pouhý člověk, kdo dovede vysvětlit to nedohledné moře mravních a kulturních sil, tu bezmeznou sílu kouzla osobnosti, která nepřetržitě vyvěrá z památky tohoto, před 2000 lety jako zločince ukřižovaného člověka! Ať rozřeší tuto záhadu ti, kteří Krista považují jen za člověka!

Již jsem v jednom ze svých dřívějších kázání vzpomínal slov jednoho filosofa: »Když v neděli slyšíme zvuk zvonů, tážeme se: Nuž, je to možno? To vše zní jednomu před 2000 lety ukřižovanému Židovi, který o sobě tvrdil, že je Syn Boží?« Opravdu, nebyl-li Kristus nikdo jiný než židovský zločinec, kterého ukřižovali na dřevě potupy, pak stojíme před záhadou, z které se můžeme zbláznit. Začal ničivý boj proti Kristu, proti ukřižovanému Židovi a jeho nauce — ale zahynul v boji. Na posledním listě, který napsal, než se mu zatemnil rozum, stojí toto tajemné slovo: »Der Gekreuzigte« — »Ukřižovaný«. Ukřižovaný Kristus, kolem něhož zuřil boj během 2000 let, proti němuž se již mnozi vzbouřili, který však zůstal požehnaným králem věč-

i kolem Krista Pána. Náš konečný lidský rozum není s to úplně pochopiti tajemství vtělení Syna Božího.

Kdo si však bez zaujatosti přečte jeho život v evangeliích, kdo slyší jeho slova, vydávající svědectví o jeho božském sebevědomí, kdo vidí jeho zázračné skutky a jeho nadlidskou individualitu, kdo již pocítil svoji vlastní slabost a svou celou lidskou nemohoucnost, kdo již pocítil na vlastní duši všechnu tu skleslost a opuštěnost, kterými nás cesta naší pozemské pouti tak často vede, kdo již musil volat po milosrdenství v závratných propastech hříchu — ó, ten má dostatečný důvod k radostnému, vítěznému, životodárnému vyznání víry: »Ty jsi Kristus, Syn Boží!«

★

Draží moji! Strašná je příhoda v Evangeliiu, kde čteme rozhovor mezi d'áblem pokužitelem a Kristem na poušti. U Krista, který se postil čtyřicet dní a čtyřicet nocí, se najednou objeví padlý anděl a odvažuje se šíleného pokusu: přivést Pána Ježíše ke hříchu! Jako sykot hada ozývá se s jeho rtů svůdné pokušení: »Toto všechno tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klanět.« (Mat. 4, 9.) Se rtů Páně však zazní drtivá odpověď svatého hněvu: »Odejdi, satane!« I přistoupili andělé a klaněli se Kristu.

Satan se sice vzdálil od Pána Ježíše, ale slova jeho: »Toto všechno tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klanět« — se stále ozývají v 2000letých dějinách Církve. Co jiného jsou dějiny Církve než jediný obrovský boj kolem jediné otázky: Lidé! Za koho máte Krista? Komu se klaníte? Neboť někomu se každý člověk klaní!

Moji draží! I nás se táží dějiny: Komu se klaníte? *Kristu nebo satanovi?*

A naši odpovědi jsou slova sv. Pavla: »... Neboť byt

byli tak zvaní bohové, pro nás přece jest (toliko) jeden Bůh, Otec to, z něhož jest všecko a k němuž my jsme určeni, a jeden Pán, totiž Ježíš Kristus, skrze něhož všecko a skrze nějž jsme i my.« (I. Kor. 8, 6.)

A já se vrhnu na kolena před Kristem, jak činili nejlepší lidé lidstva již 1900 let, a řeknu spolu s nimi: Pane, musím uvěřit, musím uznat, že ty nemůžeš být jedním z nás, smrtelných, konečných lidí! Ty musíš býti něco víc, ty musíš býti Bůh! Tvého učení člověk ještě nedostihl! Tvé moudrosti se ještě filosofické systémy nepřiblížily! Tvé jméno ještě nevybílily vše ničící bouře světových dějin! Tvoje památka neleží zaprášena na policích knihoven — jako tomu je i u nejgeniálnějších lidí — nýbrž je na živu v duších sta milionů. Tvůj obraz nám nestřeží studené, bílé, mramorové sochy — jak tomu je i u největších vědců — nýbrž střeží sta miliony teplých lidských srdcí.

Ty ukřižovaný, Ty zavražděný, Ty pochovaný, Ty od nás vyloučený a přece v nás žijící Kriste, Tys nemohl býti pouhý člověk. Věřím, že jsi Syn Boha živého!

X.

KRISTOVA TVÁŘ

Drazi bratři a sestry v Kristu!

Dnes budu mluvit o tváři Páně...

O Kristově tváři? — tážete se snad udiveně. Jaký měl pohled, jaké měl oči, jaké byly jeho vlasy, jak vypadal? Nuž, to bude docela zajímavé! Vždyť každý jeho obraz, který člověk vidí, je jiný a jiný. Nespočetně mnoho umělců, malířů a sochařů nám ho během 2000 let představilo, ale ani

jeden z obrazů nebyl stejný. Teď aspoň věrohodně uslyšíme, jaké bylo vzezření Pána Ježíše . . .

Nuže — moji draží! — to vám slíbit nemohu.

Neboť jaké bylo vzezření Páně, to vám ani já nemohu říci, neboť nikdo to věrohodně neví.

Stojí za to nad touto zvláštností se zamyslit: nevíme, jaký byl zevnějšek Krista Pána, jaká byla jeho postava, jaká byla jeho tvář. Evangelisté to nepovažovali za důležité, aby zachovali pro budoucí věk pozemský zevnějšek Páně, nemáme věrohodný jeho obraz, sám Pán nekladal na to důraz, abychom věděli, jak on vypadal zde na zemi.

Proč to asi tak chtěl Pán? — naskytne se otázka. A odpověď může býti pouze jediná: proto, že Kristus Pán neklade důraz na zevnějšek, na postavu a tvář, na barvu vlasů a na pohled očí, nýbrž klade důraz na duši.

Ale i když se nám po Kristu Pánu nezachoval žádný obraz, přece můžeme nakreslit tvář Kristovu. Rozprouděné duševní city se odrážejí na lidské tváři, a ten, kdo pozná myšlenky Pána Ježíše, ten si dovede také namalovat tvář Kristovu.

I já se chci o to pokusit v dnešním kázání: namalovat tvář Páně. Podrobný portret, pravda, pro krátkost času podat vám nemohu; většinou udělám jen tu a tam tah štětcem; přece však vyzvednu na obraze dva typické rysy, které nejspíše budou zajímat srdce lidské.

1. Rysy Kristova obličej.

Kristova tvář! Kolik tváří měl asi Kristus?

Měl *vznešenou* tvář. Jaká vznešenost asi prýštila z jeho tváře, když ho zaslepení lidé chtěli jednou svrhnout se skály, on však prošel mezi nimi s takovým pohledem, že nikdo

se neodvážil na něho ruce vztáhnout! A jak vznešeně zářila jeho tvář na hoře Tábor! Na rozvlněném moři! Při lůžku mrtvé dívky! U hrobu Lazarova! A tehdy, když na hoře Olivetské vojíni před ním na zem padli!

Kristus měl také *hrozivou* tvář. Když ho opanoval svatý hněv pro znesvěcení chrámu a když bičem vyhnal z něho kupce! Když se jako ohnivý blesk ozývala jeho slova pro hříchy farizeů: »Běda vám, vy farizeové! Běda vám, vy pokrytci! . . .«

Měl *mírnou* tvář. Když hladil malé děti po čele. Když vyřkl svá věčně památná slova: »Pojďte ke mně všichni, kteří jste unaveni a obtíženi, a já vás občerstvím.«

Měl *smutně bolestnou* tvář. Když mladík, který se k němu o radu obrátil, považoval jeho učení za příliš těžké a opustil ho. Když ho v hodině smrti opustili jeho bázlivi apoštolové. Když se Petr zapřisahal, že ho vůbec nezná . . . jak bolestná asi byla tehdy tvář Kristova!

O tom všem však nechci nyní obšírněji mluvit. Nechci o tom mluvit proto, aby mi zbylo tím více času k označení dvou dalších rysů, dvou rysů, které nejvíc zajímají naši bojující a upadající lidskou duši. Náš život plný bojů čerpá nejvíce síly z povzbuzujícího pohledu Kristova, jedinou pak útěchou naši do hříchu upadlé duše je milosrdná tvář Kristova.

II. Povzbuzující tvář Kristova.

Vykupitel musel býti Bůh, aby nekonečná cena zadostučinění jím podstoupeného přinesla *odpuštění* všech hříchů světa; ale byl také člověk, aby jeho život mohl sloužit za *příklad* bojujícím, zmítaným, zápasícím, kolisavým lidem. Ó, kdo by dovedl změřiti nekonečné moře síly, příkladu,

útěchy, povzbuzení, které prýští z povzbuzující tváře Kristovy již 2000 let pro lidstvo, které je zmitáno pochybnostmi, které bojuje s skleslostí, s pokušeními a hříchem!

Proč vzal na sebe Bůh lidské tělo, lidskou přirozenost?
Aby ji zušlechtil, pozvedl, věčnými aspiracemi naplnil.

Na veliké mezinárodní trati, která vede přes Budapešť—Videň—Amsterdam — stojí vlaky za časného rána asi jednu hodinu v Kolině nad Rýnem. Mnoho cestujících využije tohoto času k prohlédnutí nádherného dómu, který se vypíná nedaleko nádraží. Je ještě časně zrána . . . celé město spí . . . ale ptáčekové, kteří se zdržují v křoví nedaleko dómu, se již ozývají. A čím více se rozednívá, tím odvážnější, tím hlasitější je i zpěv ptactva; někdy náhle přestanou . . . za chvíli začnou znova, a to buď bolestně, buď radostně, buď v chaosu, nebo melodicky . . . až najednou, náhle, jako uklidňující povzbuzení, jako oblažující útěcha ozve se v závratné výši dómu ranní hlas zvonu. To již není chaos, to již není nesmělost, tápání, to již není bolestné hledání cesty! Tam nahoře na vrcholku věže, odkud se rozléhá uklidňující hlas zvonu, tam již v plné záři svítí slunce, tam již je vše v plné nádheře. A když tyto dvoji hlasy splynou a smělý, jistý hlas zvonu se vmísí do bázlivého štěbetání ptáčků, vychází z toho jakási podivuhodná melodie: síla nadpřirozenosti přitahuje do výše přírodu — jako i Kristus proto přišel mezi nás, aby v naší řeči k nám mluvil, aby schodil naše kamenité pozemské cesty, aby nás pak na jejich konci pozvedl k Bohu. Neboť, kdyby nebyl přišel Kristus, pak bychom — podle hlubokého a důmyslného přirovnání Klementa Alexandrijského — byli podobni okřidlencům, kteří jsou krmení v tmavém sklepě, aby pak mohli býti zporázeni: nemají slunce, nemají světla, jen tupě čekají na svůj konec.

Ó povzbuzující tvář Kristova!

Právě proto prožil Kristus každý pohyb lidského života, aby nám na všem mohl sloužit za příklad. Stal se člověkem, žil lidským životem, prošel lidskými útrapami — a přece nebyl zlomený, přece nebyl malomyslný. Odvážilo se k němu pokušení, zakryla ho noc utrpení, nemilosrdně s ním zacházeli jeho nepřátelé — a on ukázal, jak třeba přemáhati pokušení, utrpení, nepřítelé. Strpěl pokušení, starými lakadly hladu, pýchy a tužby po moci se k němu blížil ďábel — a Kristus nám ukázal, jak musíme bojovati proti pokušení. Bezhvězdná noc se naň spustila na hoře Olivetské, takže z jeho krvi se potícího těla zazněl výkřik: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty!« (Mat. 26, 39) — a tím nám ukázal, jak máme přemoci utrpení. S vyplazenými jazyky, se zatatými pěstmi zuřili pod křížem jeho nepřátelé. Ježíš pak řekl: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!« (Luk. 23, 34) — a tím nám ukázal, jak můžeme přemoci své nepřátele.

Hle, povzbuzující tvář Kristova!

III. Milosrdná tvář Kristova.

Je však na tváři Kristově ještě jeden rys, který je nám mnohem bližší než ty, jež jsme si již připomněli. Je pravda, že s kterékoliv strany hledíme na tvář Páně, vše nás zaujme. Má vlastnosti, které nás naplňují strachem, a zase jiné, které nás naplňují důvěrou. Má vlastnosti, které nás ponížují na kolena, a zas jiné, které nás k jeho milujícímu srdci s důvěrou přitahují . . . Ale zda víte, který rys zajímá člověka nejvíce? *Kristova milosrdná tvář; ona láska, jak jednal Kristus s hříšníky . . .* Jak pohlédl na člověka, který oplakal svůj hřích . . . jak promluvil k ženě, cizoložnici: »Jdi

a již nehřeš! . . .« Jak pohleděl na Petra, který ho zapřel . . . Co řekl lotrovi, který se obrátil: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji . . .«

Milosrdná tvář Kristova!

Chápejme to dobře, Pán Ježiš nic na světě nenáviděl, než *hřích*. Hřích byl pro něho něco hrozného; ale nadto jen jedna věc byla v něm větší: totiž ona nekonečná láska, s jakou přijímal hříšníka, pokání činiciho. Takže farizeové mu rozhněvaně vytýkali: »Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.« (Luk. 15, 2.)

Farizeové se pohoršili tímto tahem jeho tváře; nám však je naopak největší nadějí toto odpuštění, s jakým Kristus hříšníky nazpět přijal; největší nadějí je pro nás toto nekonečné milosrdenství, které Kristus slovem a skutkem o sobě hlásal.

1. *Hlásal je slovem.* »Nepotřebuji zdraví lékaře, nýbrž nemocní,« (Mat. 9, 12) řekl jednou. »Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit,« (Luk. 9, 56) a »Přišel Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo.« (Luk. 19, 10.)

Kristus sám na sebe vztahuje slova Isaiáše, kterými prorok vyličil budoucího Mesiáše: »Třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího nedohasí.« (Is. 42, 1.)

A mám připomenout nádherné podobenství o marnotratném synu? Nebo dnešní svaté evangelium (3. neděle po Sv. Duchu), kde se předkládá příhoda o dobrém pastýři a o ztracené ovci? Pastýř neví, co má radosti dělat, že našel ztracenou ovečku . . . »Pravím vám, že tak bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými.« (Luk. 15, 9.)

Hle, v jakých duhových barvách se zračí na milosrdné tváři Kristově velikost odpouštějící lásky!

2. Ale Kristus nehlásal jen slovy své milosrdenství, nýbrž

dokazoval je také skutky. Byl tak milosrdný v udělování odpuštění, že bych musel vlastně přechíst vám celé Evangelium, kdybych vám měl vše vypočíst.

Alespoň jeden, dva případy přece připomenul!

a) S velikým křikem přivedou před Pána *ženu cizoložnici!* S jakým vítězstvím vlekou třesoucí se hříšnici: teď ji ukamenují! Veliká ošklivost zaujme duši Páně pro velikost hříchu, ale také soucit se ženou, která litovala svého hříchu. Zastávat se hříchu nemůže, nechce však ani zničit hříšníka se zlomenou duší. Jak jemně pravil tedy k farizeům: »Kdo z vás jest bez hříchu, hod' první na ni kamenem.« (Jan 8, 7.) Oni se však zahanbili a ztráceli jeden po druhém. Tu pravil Kristus k ženě tato vřelá slova: »Ani já tě neodsoudím. Jdi a již nehřeš!« (Jan 8, 11.)

Jaká milosrdná láska vůči hříšníkům! Ó, milosrdná tvář Kristova!

b) Ale ještě větší bylo to, co učinil Pán vůči *Marii Magdaleně.*

Jistý farizej jménem Šimon pozval Krista k sobě na hostinu. Zdá se, že to spíše udělal z pýchy než z úcty, neboť jinak by nebyl opominul nejzákladnějších způsobů slušnosti vůči Pánu Ježiši.

Uprostřed hostiny přijde do domu žena. »Peccatrix,« poznamenává o ní evangelista, »hříšnice.« (Luk. 7, 37.) Je jisto, že každý z hostí věděl, jakou špatnou pověst má ona žena. Zdá se však také jisto, že Magdalena neviděla nyní Pána po prvé. Snad byla i častěji v blízkosti Pána Ježíše, a její hříchem zkažená duše vpijela do sebe tu a tam zaslechnutá slova Páně, jako vyschlá země vpijí do sebe rosu: »Pojďte ke mně všichni, kteří jste unaveni . . .« — »Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní . . .« — »Nepřišel jsem povolati spravedlivé, nýbrž hříšníky . . .« Zajisté častěji sly-

šela takováto slova z úst Páně s bolestným srdcem; nyní však se již neovládla: Ať se stane, co stane, musí se pokusit získati odpuštění! Jak jí asi tlouklo srdce, když vstupovala na práh cizího domu! Co se nyní stane? Co řekne Pán, který vše ví? Bude přimá jeho řeč? Odstrčí mne? Vyžene mne? Bude nemilosrdný?

Ó ubohá, hříšná duše! Nikoli, Pán není nemilosrdný, nýbrž lidé jsou nemilosrdní! Nemilosrdní jsou farizeové, kteří s pohoršením říkají: »Kdyby tento byl prorok, věděl by, kdo a jaká je ta žena, která se ho dotýká; neboť jest hříšnice.« (Luk. 7, 39.)

Ale Pán — k podivu jich všech — vezme hříšnou ženu pod svou ochranu. Řekl k Šimonovi: »Vidiš tuto ženu? . . . Odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala mnoho . . .« I řekl jí: »Odpouštějí se tobě hříchy.« (Luk. 7, 44 a násl.)

Drazí moji! Je těžko si představit, jak působila tato slova na duši ženy, která oplakala své hříchy. Jak to? Je to možné? Nejsem již více vyvrhelem světa? Má duše již není více roztrhaným cárem? Již se nemusím více vyhýbat zraku čestných lidí? Ne! Vždyť ten, který je sama svatost, sama čistota, ten mne s láskou strpěl u svých nohou! . . .

Těžko si můžeme byt jen představit city Magdaleny . . . Anebo snad to není ani tak těžké . . . Vždyť již i my jsme zažili takové chvíle. Rozčilující okamžiky před přípravou na sv. zpověď a zpověď sama a nebeská radost okamžiků po sv. přijímání: jak to všechno mi odpustil, již zase jsem v pořádku?

Ó milosrdná tvář Kristova!

c) Ale hle, opět nový obraz: Kristus vychází časně ráno od velekněze, který ho soudil, a setkává se s Petrem, *který ho zapřel.*

nutami Petr. A nyní přichází Kristus. Co by člověk očekával? Petr teprve před několika hodinami vykonal první svaté přijímání; teprve před několika hodinami byl vysvěcen na kněze — nuže, nevytloučí po takových událostech tohoto nevděčného, nehodného zapirače z počtu apoštolů? My, lidé, bychom to byli udělali tak . . . Ale Pán? Zahleď se na Petra. Kolik bolu, kolik soucitu, kolik lásky, kolik odpuštění bylo asi v tomto jediném pohledu — Písmo svaté o tom nic nepraví. Praví jen tolik, že duše Petrova byla do hloubky otřesena. »I obrátil se Pán a pohleděl na Petra . . . I vyšel ven a plakal hořce.« (Luk. 22, 61—62.)

Ó milosrdná tvář mého Krista!

d) A nakonec ještě jeden příklad: *Kristus na kříži*. Tam stojí pod křížem i blahoslavená Panna, a člověk by čekal, že první slovo Páně bude platit jeho matce, Ale nikoliv! »Otče, odpusť jim!« (Luk. 23, 34.) Těm drzým nenávisníkům, kteří mne před chvílí uplvali, mne ukřižovali a nyní se mi posmívají . . . odpusť jim!

A lotr na pravici se ozve: »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.« (Luk. 23, 42.) A Kristus Pán obrátí k němu svou zkrvavenou tvář a praví mu hlasem odpouštějícího milosrdenství: »Dnes budeš se mnou v ráji.« (Luk. 23, 43.)

Až když se již pomodlil za své nepřátele, když již odpustil kajícímu hříšníkovi, teprve tehdy promluví k své matce, aby se s ní rozloučil.

Ó milosrdná tvář mého Krista!

★

A nyní na rozloučenou odpovězte mi — moji drazí! — na velmi vážnou otázku: *Jaká je tvář Kristova pro jednoho každého z vás? Jaká tvář Kristova žije v tobě? Neboť v kaž-*

dém člověku žije taková tvář Kristova, jak se přiblížila která duše k Pánu. Když hříchy zohyžďuji tvou duši, pak můžeš spatřiti pouze jeho bleskovou tvář. Když je tvůj život nevďěčný a nehodný křesťana, pak vidíš jen smutnou tvář Krista. Ale když miluješ Krista, když ti je vším, když s ním leháš, s ním vstáváš, pro něho trpíš, pro něho žiješ — pak ti dodá útěchy povzbuzující tvář Kristova a ve vší skleslosti pozemského života, který je pln bojů, zazáří před tebou milosrdná tvář Kristova.

Ó Pane, »ukaz nám svou svatou tvář a budeme zachráněni«!

I v mých uších zní vábení pokušení — pohleď na mne v takové chvíli svým posilujícím pohledem!

I má duše úpí pod ranami utrpení a bolesti — ó, obrať v takové chvíli ke mně svou povzbuzující tvář!

I mne se zmocňuje malomyslnost a skleslost života — ať mi v takové chvíli dodá síly tvá povzbuzující tvář!

A kdybych se v tom věčném boji někdy zapotácel a stihla by mne bolestná tragika, že bych upadl do hříchu — ó, uslyš mou lítost, která se hned ozve, a pohleď na mou kající duši svou milosrdnou tvář, která všecko odpouští...

Pane, vtesej do mé duše požehnané tahy své svaté tváře, abych nikdy v životě nebyl tobě nevěrný! Pane, nebudu zrádcem! Amen.

XI.

CO NÁM DAL KRISTUS?

(I. BOHA.)

Drazí v Kristu!

V létě roku 1907 vykonal kníže *Borghese* autem z Pekingu do Paříže cestu, která se stala proslulou. Zdolav úporné překážky, urazil ohromnou tu cestu za dva měsíce. Mezi jiným musel se prodrati smutnou, opuštěnou pouští Gobi.

Jak se tak ztěžka pouští prodírá, postřehne v dálce bod, který se stále zvětšuje a zvětšuje, až se konečně před nim vyloudil maličký, opuštěný domeček, pang-kiangská telegrafní stanice, která stojí o samotě v poušti, vzdálena osm dní cesty od nejbližšího obydleného kraje. Průvodce knížete napadla myšlenka, že by mohl podat telegram do Londýna.

Čínský úředník se ustrašeně podíval na cestujícího, přišel do rozpaků... prohlížel sazebníky... počítal... konečně vzal text telegramu a napsal naň číslo 1.

»To je první telegram?« tázal se Angličan.

»Nikoliv. To je první telegram od šesti let, od té doby, co byla stanice postavena.«

»Za 6 let nikdo nepodal telegram?«

»Nikdo!«

Drazí bratři a sestry! Početné karavany přešly o hladu a žízni podél telegrafní stanice a nikoho nenapadlo, aby využil příležitosti a vstoupil do styku s kulturním světem. Zda neputuje i dnes mnoho lidí suchopárnou pouští života? Unavení lidé, kteří si nevzpomenou, aby s Kristem a skrze něho vstoupili do styku s vyšším světem! Se skloněnou hlavou, s podlamujícími se koleny, jen tak se vlekou životní

pouští a ani zdání nemají o tom, jak blízká je jim pomáhající ruka, ruka, která přes všechny překážky pomůže: mocná ruka Pána Ježíše.

Co se skrývá v této požehnané ruce? — to bude mou otázkou v následujících kázáních. Neboť o tom, »*kdo byl Kristus*«, jsem již promluvil v minulých kázáních. Ale o tom, co chtěl, proč mezi nás přišel, která je to ona neslýchaná nová myšlenka, kterou dal světu, proč se lidstvo kolem něho rozdělilo na dva tábory a proč se vede kolem něho boj už 2000 let? — to by byly ony otázky, na které bych rád v příštích kázáních odpověděl.

Co nám dal Kristus? — táži se. A první odpověď čerpám právě z dnešního (16. neděle po Sv. Duchu) evangelia: *Kristus nám dal Boha*.

I. Kristus objevil Boha.

A) Bůh! Jak často slyšíme a vyslovujeme to slovo lidskou řečí! Je střediskem všeho, předmětem každé naší modlitby, pramenem všelike naší touhy! Dnes si již ani nedovedeme představit, že jednou tomu tak nebylo a že ústřední význam Boha v životě lidském zavedl právě Pán Ježíš.

Před Kristem zajala a podmanila člověka úplně příroda. Pohledme na život Peršanů, Egypťanů, Chaldejců, Řeků, Římanů: jejich život byl úplně vsazen do rámce přírodních sil. A tyto rámce se již mnozí lidé před Kristem snažili rozšířiti: asketové buddhismu, filosofové Řeků, železné charaktery Římanů — ale nepodařilo se jim to. Každá jejich snaha uvázla v jediné myšlence: *Homo homini deus*, pro člověka je pouze člověk nejvyšší bytostí, cti tedy k obrazu lidskému stvořené bohy, cti duchy svých předků, cti římského císaře . . . a tak dále.

Stačí jen na několik okamžiků nahlédnouti do kulturních dějin století před Kristem! V jaké děsivé torso se proměnila vznešenost a svatost Boží! Jak cenily své zuby na ubohého pohana modly, zli duchové a sochy tisíce bohů a bohyň!

I když popatříme na náboženství nejušlechtilejších pohanských národů, i jejich pojem o Bohu vázne ve velmi nízkých oblastech: přinášíme ti oběť, ale pouze proto, abys nám to vše mnohonásobně vrátil. U nich je božství pro lidi, a nikoliv člověk pro Boha jako u nás. Myšlenku božství postavili do služeb lidského sobectví, vytvořili si boha, s kterým možno kupčit a který za každou přinesenou oběť a prokázanou bohoslužbu odplatí zvonivým pozemským zlatem.

B) A do tohoto Boha nehodného torsa zasáhne Pán Ježíš a hlásá místo něho takový pojem o Bohu, jehož krásy člověk dosud ani netušil a jehož hloubky člověk vyčerpá nikdy nedovede: hlásá trojjediného — pravého Boha!

Od té chvíle, co je člověk na světě, vždy hledal a poznával Boha. Ale v tom hledání často zabloudil na bludné cesty a jeho znalost o Bohu byla vždycky nepostačující. Člověk nikdy nepřestal hledat Boha, ale i největší duchové lidstva zůstali vždycky jen *hledateli* Boha — jedině Kristus Pán byl ten, který nám Boha ukázal, který nám Boha dal. —

Největší z lidí mohli nanejvýš zvolati: »Našli jsme cestu, která vede k Bohu,« — ale Kristus řekl a jediné on mohl říci: »*Já jsem cesta!*« Nejmodřejší z lidí mohli nanejvýš dospěti k drobtu pravdy a moudrosti, ale který z nich mohl o sobě říci, co řekl Kristus: »*Já jsem pravda!*«

Nuže, co hlásá Kristus o Bohu?

a) Hlásá, že od věčnosti žije dokonalým životem jedině pravý Bůh, jenž stvořil svět, jenž jej udržuje a oň pečuje, jenž je střediskem světa, od něhož vše pochází a k němuž

se vše vrací, jenž nemá ničeho zapotřebí, jehož však tím více mají zapotřebí lidé.

Ne Bůh je zde k vůli člověku, nýbrž naopak člověk je zde k vůli Bohu. A jsem-li tedy zde k vůli Bohu, pak je mým životním cílem plnění jeho vůle, — to je ta neslýchaná nová nauka Pána Ježíše. Pozorujme jen některá jeho slova: »Sestoupil jsem s nebe, nikoliv abych činil vůli svou, nýbrž vůli toho, jenž mě poslal« (Jan 6, 38.) »Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského« (Mat. 7, 21). »Neboť kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou« (Mat. 12, 50). Od něho se naučil sv. Jan: »A svět pomijí i žádost jeho; kdo však činí vůli Boží, zůstává na věky« (I. Jan 2, 17).

Když ho jeho učedníci poprosili, aby je naučil modlití se, a Kristus v »Otčenáši« shrnul vše to, co mu nejvíce na srdci leželo, co asi bylo první, oč nás naučil prositi? »Posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi« (Mat. 6, 9 a násl.).

Ne Bůh je k vůli člověku, nýbrž člověk k vůli Bohu — to je ta nová nauka Kristova, která od té chvíle učinila život theocentrickým, t. j. učinila Boha konečným cílem všeliké lidské touhy, každého lidského plánu a každé snahy.

Víra v tohoto Boha je podstatou křesťanství. Na této ústřední myšlence Boží je vybudována celá křesťanská víra, na tom je vybudována celá mravouka Kristova, z ní prýští síla obětavé lásky ke Kristu, z ní prýští také síla, která přemáhá těžkosti v životě mravním, z ní se rodí křesťanský zrak, který se noří do dálek věčnosti!

Tento jemně vřelý a při tom přece heroických obětí schopný duševní život, který je křesťanství schopno vypěstovati,

je vysvětlitelný pouze z našeho pojmu Boha, z poznání onoho Boha, který je s to k sobě přitáhnouti a připoutati každý zájem lidské duše.

Jedním slovem bychom mohli říci, že veliká nauka Kristova pozůstává v tom, že usměrnil náboženství ze země k nebi. nebo jinak řečeno, osvobodiv je z příliš přirozeného a pozemního cíle, pozvedl je do nadpřirozených výšin.

Ne Bůh je k vůli člověku, nýbrž člověk k vůli Bohu.

b) A od Krista Pána vidíme také to, že *ne Bůh je ve světě, nýbrž že svět je v Bohu.*

Všecko vyplňuje Bůh, já jsem také v Bohu, Bůh mne pokrývá, i když já to necítím. Necítím . . . , necítím . . . A což snad cítíš ohromný počet elektrických vln radiových stanic? Ani to necítíš! Ačkoliv jsi jimi naplněn! Zkus jen chytit se antény svého radiového přístroje: přístroj bude znít mnohem hlasitěji, když drát držíš v ruce, než když jej pustíš. Jsi naplněn radiovými vlnami a nic z toho necítíš!

A od dob Kristových víme, co znamená: bez Boha. Bez Boha? — vzdejte se vši naděje! Bez Boha? — není Desatera, není poctivosti, není čisté ruky, není čistého srdce, není cti vůči rodičům, není vážnosti, není autority, není poslušnosti. Bez Boha? — není rodiny, není lásky, není vzájemné úcty; naproti tomu je . . . je od slunce odloučená tmavá hvězda . . . je ztuhlé sklepení a hniloba . . . je močál . . . je mrazivá noc, zvířecí bezcitnost.

c) Kristus tím, že učinil Boha střediskem světa a konečným cílem světa, naznačil také cíl *lidského života: ne člověk je pro svět, nýbrž svět pro člověka.*

Je-li Bůh opravdu střediskem a konečným cílem všeho, tedy je jen přirozené, že ne pro tento svět žije člověk, nýbrž dosažení našeho Pána a Boha je jediným důstojným cílem člověka a že k dosažení tohoto cíle je třeba sloužiti Bohu

v tomto pozemském životě, což je jediným důstojným obsahem tohoto života. Neboť od Krista nevíme jen to, že nás Bůh miluje a že nás vyhledává, že na nás čeká, nýbrž víme také to, že se *i my musíme snažiti*, abychom se k Bohu dostali.

Dej si pozor, bratře! Mezi apoštoly Pána Ježíše byl také Jidáš; on právě tolik viděl — slyšel — věděl o Ježíšovi jako ostatní. A přece ostatní se stali apoštoly, on však Jidášem!

Na Kalvarii visel Pán Ježíš mezi dvěma lotry. Oba byli k němu zcela blízko, stejně viděli a slyšeli Pána, — a jeden se obrátil, druhý však byl zatracen. Jaké strašlivé příklady! Může někdo býti i celá léta v nejbližší blízkosti Pána, a přece bude zatracen, neboť nespolutupůsobí s milostí Boží. Bůh chce každého zachránit, ale čeká, abychom spolupracovali s milostí, kterou nám dal. »Ten, jenž tě stvořil bez tebe, nespasí tě bez tebe,« praví svatý Augustin.

II. Kristus objevil : Bohu Otce.

Starý, příliš pozemský pojem o Bohu opravil Pán Ježíš jedním novým, dosud neslýchaným rysem, když nám ukázal Boha jako *našeho nebeského Otce*.

S bázlivou nejistotou se sice objevila takováto myšlenka i v náboženství prastarých národů, ale měla sotva více síly, než má zkoumavý paprsek vycházejícího slunce v nočním šeru; — v plné záři skvějící se slunce začalo nám svítit až v šlépějích slov Kristových: od té chvíle prožíváme v plnosti, co znamená, že můžeme oslovovati Boha takto: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!«

Tím, že nám Pán Ježíš v Bohu dal Otce, tím zároveň nám otevřel *pramen naděje a důvěry*. Kristu můžeme také děkovati za svou neochvějnou víru v Boha. Když utišil rozbou-

řené moře, vyčítá svým apoštolům: »Proč se bojíte? Což ještě nemáte víry?« (Marek 4. 40.) Nuž, takovou nepatrnou důvěru máte v Boha!

Jindy zase řekl: »Můžeš-li věřit, všechno je možno věřícímu.« (Mar. 9. 22.)

Pak zase povzbuzuje: »Mějte víru v Boha.« (Mar. 11. 22.) A od té doby, co Kristus Pán k nám takto mluvil, dovedli jsme docela jinak a) *k Bohu se modlit* a b) *docela jinak Boha od té doby milujme!*

a) *Zda se už i nemodlíme docela jinak od té chvíle, co Kristus mezi námi chodil?*

Když zajdeme kamkoliv zpět do dějin lidských, najdeme vždy jako pudový rys lidstva snahu, že člověk si hledal hmotný, viditelný předmět, kterým by mohl projevovat svůj náboženský život. Z toho také vzniklo smutné poblouznění, že si totiž dělali bůžky: neviditelného Boha si udělali nějakým způsobem viditelným, aby si ho lépe a snadněji mohli představit.

A nyní přichází Kristus a uskutečňuje prátouhu lidstva v takovém měřítku, v jakém si to člověk nikdy ani jen nensil.

Nyní už nemusíme posílati své modlitby do neznámých dálek k neviditelnému Bohu, nýbrž můžeme se modlit k Bytosti, která nejen je Bůh, ale byla také člověk jako my, byla podrobena lidským zákonům, měla lidské srdce a poznala také každou záhadu lidského srdce. Ke Kristu můžeme tak mluvit jako k nějakému člověku, o němž však víme, že »dána mu jest všechna moc na nebi i na zemi«. Jak se nám usnadnilo skrze viditelného Krista pozvednouti se v našich modlitbách k neviditelnému Bohu!

b) *Ale od té doby, co nám Kristus mluvil o nebeském*

Otci, dovedeme také s radostnou duší a opravdově *milovati Boha*.

Bratři a sestry! Nedělejme si tedy z Pána Boha torso! I tak vytýkají křesťanství, že dělá člověka úzkostlivým, zachmuřeným a ustrašeným; avšak zda existuje ve skutečnosti jasnější a ucelenější světový názor, než jaký má křesťanství? Písmo svaté nepřestává zdůrazňovati: »Služte Hospodinu s veselím« (Ž. 99, 2), tedy nikoliv s chvěním. »Přistupuji k oltáři Božímu před Boha, který mne od mládi radosti naplňoval« (Ž. 42, 4). »Radujte se před Pánem, Bohem svým« (Levit. 23, 40), tedy nemáte se chvěti.

Je-li Bůh mým Otcem, pak přestává před ním chvění, které plnilo starodávné národy před jejich pohanskými modlami. Je-li Bůh mým Otcem, pak není policajtem na rohu, který nemilosrdně stihá každý přestupek, nýbrž nám spíše dává síly k tomu, abychom jeho předpisy mohli plnit — předpisy, které nám zajišťují vlastní štěstí. Je-li mým Otcem, netrestá mne nikdy tak, aby ho trest nebolel víc než mne samého. Je-li mým Otcem, pak mne od sebe neodvrhne, dokud ve mně žije i nejmenší jiskra mé po něm dychtící vůle a lásky. Je-li Bůh mým Otcem, pak je Bůh absolutní dobro, pak je »Bůh láska« (I. Jan 4, 16). Pak má pravdu Kristus, který podle nauky dnešního svatého evangelia rozněcuje novou náruživost v člověku, náruživost lásky k Bohu a za nejhlavnější přikázání, za jediné přikázání vyhlašuje: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své.«

Svým rozumem miluji Boha, když v něho věřím.

Svým srdcem miluji Boha, když mu jsem oddán.

A z celé duše miluji Boha, když své slzy a svůj pot, své plány a své touhy, své radosti a bolesti, celý svůj život pro-sycuji láskou k Bohu.

Hle, první dar Pána Ježíše: objevil pro nás Boha a v Bohu Otce nebeského!

★

Drazi moji! Pán Ježíš se nám ve svém pozemském životě ve všem chtěl podobati — kromě hříchu. Podobati se v práci, v strádání, únavě.

Tak se stalo, že si jednou unaven usedl u studně v blízkosti města Sichar a požádal tam o nápoj Samaritánku, která tam přišla pro vodu. Žena se diví, jak může Žid od Samaritána něco chtít, vždyť Židé vyloučili Samaritány ze svého středu. A teď se zapředl zajímavý rozhovor mezi Kristem a ženou. Kristus z nápoje, který žádal od ženy, přenáší řeč na pramen života věčného, který On chce poskytnouti, a užívá zde oněch vznešených slov: »Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět; kdo však se napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízniti na věky; nýbrž voda, kterou já mu dám, stane se v něm pramenem vody vytryskující do života věčného.« (Jan 4. 13—14.)

Bratři a sestry, neodcházejte od Krista žízníce a bez pochopení! Pramen Kristův i dnes proudí! Z pramene Kristova i dnes vychází oživující voda!

Pane Ježíši, od něhož jsme se naučili znáti Otce nebeského, dej, abychom ho též tak milovali, aby láska k němu v nás byla »pramenem vody vytryskující do života věčného!« Amen.

XII.

CO NÁM DAL KRISTUS?

(II. DUŠI.)

Draží bratři a sestry v Kristu!

Co je podstata křesťanství? Která je ta úplně nová, docela zvláštní myšlenka, které se naučilo lidstvo od Krista Pána? Tuto otázku jsem položil ve svém kázání minulé neděle a první odpověď na ni zněla: Kristus nám dal Boha. On učinil naše smýšlení theocentrickým. Od něho víme, že Bůh je našim požehnaným Otcem nebeským. To bylo předmětem našeho minulého kázání.

Nyni tedy hledejme druhou odpověď na otázku, co nám dal Kristus. *Kristus nám dal duši*, t. j. od něho víme, že každý člověk má nekonečný poklad: nesmrtelnou, k věčné blaženosti povolanou duši.

Nuž, draží moji, je to opravdu tak velký objev? Je to opravdu tak velká událost, že Kristus objevil naši duši? Až v dnešním kázání uvidíme I. ty závratně vysoké perspektivy, v nichž *Kristus smýšlel o duši*, II. a hned nato nás zarazí i zmalátnující dech té pusté prázdnoty, *jak smýšlí o duši svět bez Krista*, pak opravdu procítíme, co nám dal Kristus, když nám dal duši.

První naše otázka tedy zní:

1. Jak smýšlel Kristus o duši?

Od Krista Pána víme, že každý člověk má nesmrtelnou duši, která od Boha přišla na svět a po životní pouti po-

zemské se opět navráti k Bohu, aby vydala počet o prožitém životě; jediným osudně důležitým úkolem našim je, abychom tuto duši zachránili pro život věčný, neboť »co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?« (Mat. 16, 26.)

Tak bych tedy stručně shrnul onu nauku, kterou Kristus Pán hlásal o duši a *kterou opravdu objevil člověka*. Kristus objevil člověka, poněvadž jen od něho víme, co znamená člověk 1. *pro sebe sama*, 2. *co pro ostatní lidstvo*.

1. *Co znamenáme my lidé sobě samým?*

a) Všimněme si nejdříve dějin starodávných východních národů: zda tam měl nějakou cenu a význam život jedince? Věru ne! Jediný člověk byl, jehož život měl nějakou cenu: to byl despot, tyran — ostatní miliony však byly pouze pro něho, pracovaly a umíraly pro něho.

Všimněme si státu řeckého anebo římského: měl tam nějakou cenu život jedince? Neměl! Pouze tolik, kolik užitku měl z něho stát nebo obec. Stoická filosofie sice hlásala ve svých teoriích rovnost a rovnoprávnost mezi lidmi, ale její nauka zůstala chladným svitem zimního paprsku slunečního, který nepůsobí kličení života.

Tu však přichází Kristus a od jeho narození dělíme dobu na dvě části: na dobu před Kristem a na dobu po Kristu.

Měli jsme opravdu právo takto činiti? Jest narození Kristovo ve skutečnosti taková rozhodující událost v dějinách lidstva, že se od něho muselo začít také s počítáním času?

Odpovídám na tuto otázku výrokem jednoho spisovatele nekatolika. H. St. Chamberlain píše ve svém časovém díle »Die Grundlagen des XIX. Jahrhunderts« toto: »Narození Kristovo je nejdůležitější datum v dějinách celého lidstva. Není takové války, není takového nastoupení vlády, není

přirodní události, není objevu, jehož význam by se dal připodobniti krátkému pozemskému životu Galilejce. To ukazují již téměř dvoutisícileté dějiny, ale i teď sotva jsme překročili práh křesťanství. Je v tom hluboká vnitřní oprávněnost, že tento rok nazýváme prvním a že jím počínáme náš letopočet.« (I. 42.)

A proč máme začínati náš letopočet od Krista, i na to dává odpověď: Neboť když se objeví nová síla, je logické, abychom šli až k jejímu prameni. A která je ta nová, svět přetvořující síla, kterou objevil Kristus Pán a kterou postavil uprostřed lidských dějin? Vznešená říše lidské duše!

b) Jak to? Což dosud člověk duše neměl? Ovšem, že měl! Ale člověk snad o ní nic nevěděl? Ale ano, věděl — jen — jen nevěděl, co s ní počít, nedovedl vyvinouti a užiti její síly podle příkazů Božích.

Snad jedno podobenství osvětlí tuto myšlenku. Od chvíle, co existuje země, voda a mraky, existuje také elektřina. A člověk také znal už od set a tisíců let elektřinu, ale nevěděl, co s ní počít, neboť ji znal pouze jako nebezpečný blesk, který dovede jen ničit. Až se pak lidský duch zmocnil elektřiny, tato svou dosud ničivou sílu úplně proměnila a ulehčila člověku jeho způsob života.

Takto se zmocnil také Kristus nemírných a neuspořádaných sil duše a postaviv je do služeb ustanovení Božího, proměnil celý způsob života dosavadního člověka tím, že zdůraznil ušlechtilé snahy duše a že ji postavil do středu všech zájmů: to je křesťanský světový názor. A tak jako elektřina v podobě blesku jen zabíjí a ničí, jsouc však zkrocena a brzděna, pohání vozidla, vaří obědy, přenáší zprávy a moje dnešní kázání roznáší do všech světových směrů, právě tak šlechtí, zvedá, k obětavosti vede nauka Kristova jinak vše ničící výbuchy duše.

Kristus musil přijít, aby dřívější kolektivní cenění člověka převrhl, aby hlásal hodnotu každého jediného člověka a aby tak objevil člověka pro sebe.

A tento velký objev stal se tehdy, když začal Kristus mluvit o *duši člověka* vznešené věci, jakých dosud nikdo neslyšel. Ze každý jediný člověk má duši, která je povolána k životu věčnému a která je nesmrtelná! A to i každý chudý, bídný, utlačený, ba i bezmocné dítě! Ať máš jakékoliv postavení v tomto pozemském životě — ať jsi král, dělník, učený nebo neučený, bohatý nebo chudý — nás všechny čeká jeden velký úkol v životě: zachraň si svou duši!

Jediným nebezpečím lidské duše je: hřích. A aby ji tento hřích nezničil, přišel na zem sám jednorozený Syn Boží, aby zachránil duše. Moji drazí! Jakou cenu musí mítí tedy lidská duše, jakou cenu musí mítí lidský život! Jaký to závatný objev: co znamená můj život pro mne samého!

2. Ale má to také veliký význam pro mé spolubližní!

a) Tim, že Kristus objevil v člověku k věčnému životu povolanou nesmrtelnou duši, stal se hlasatelem bratrství mezi lidmi. Každý, ať je to král, hraběnka, zametač ulic, učouzené cikáně, zdravý nebo nemocný, bohatý nebo chudý, každý má duši, která je povolána k věčnému životu, na kterou s bázlivou láskou čeká Otec nebeský, až se navrátí domů! To víme jen od Krista. A kdyby Kristus Pán ani nebyl udělal nic jiného, než že nám řekl dojímové podobenství o marnotratném synu nebo podobenství o ztraceném penízku nebo o ztracené ovečce, již tím by se byl stal největším dobrodincem lidstva.

b) Neboť víte, co dlužíme tomuto podobenství? Co dlužíme tomuto základnímu článku Kristovy nauky, že každý člověk má duši, která má věčnou cenu? Dlužíme mu to, že

hodnota lidského života byla nade vše povýšena. Ze od dob křesťanství již nemůže otec novorozené dítě shodit s tarpejských skal; že od dob křesťanství je ničení života ještě nenarozeného dítěte umělými zásahy strašný hřích, neboť i ono má již nesmrtelnou duši; že od dob křesťanství má svůj cíl i život onoho mrzáka, jenž je celá léta připoután k lůžku, a nikdo ho nesmí násilím života zbavit; že od dob křesťanství s láskou pečujeme o mrzáky, o chromé, o zestárlé, neboť i ti mají věčnou duši. *Z hodnocení duše je patrný ten křiklavý rozdíl mezi křesťanstvím a mezi pohanstvím: v křesťanství má každý jedinec cenu, v pohanství jedinec neznamená nic, může zahynout, může zmizet, jediné společenství má cenu.* Podle Krista však se v každém člověku skrývá nesmrtelná duše, každý člověk nosí v sobě stejně věčnou hodnotu, tak jsme tedy všichni hodnotami, všichni jsme si navzájem bratry a sestrami. Ze se lidé navzájem zvou bratry, že se navzájem zveme spolubližními a že si navzájem přejeme dobro, to je požehnaným darem Krista Pána. Sice i stoikové znali lásku k bližnímu v theorii — ale pouze v theorii. A také buddhismus hlásá přízeň vůči lidem, ale je to pouze světlo noční lampy v porovnání se zářivým paprskem učení Kristova!

Hle, takto smýšlí o duši Kristus Pán!

II. Co učí o duši svět bez Krista?

Jaké pochybené, jaké prázdné, jaké jalové je naproti tomu ponětí, které vyznává o duši svět bez Krista!

1. Svět bez Krista chce buď víc vědět o osudu duše, než kolik uznal Kristus Pán zapotřebí nám zjevit, a tím se dostává do bažinatého a zamženého močálu hlasatelů stěhování duší; 2. anebo o duši nic nechce vědět a tak se dostává

do vyprahlé pouště úplně vegetujícího tělesného života.

1. Jsou některé mlhavé filosofické soustavy, které úplně převracejí nauku Kristovu o duši. Tvrdí, že lidská duše si po smrti těla volí vždy znovu a znovu jiné tělo, jinak řečeno, že se *znovu zrodí*. Začíná nový život, aby činila pokání za hříchy předešlého života, a když i toto nové tělo zemře, vyvolí si tělo další, tak dlouho, až bude úplně dokonalou, a tehdy získá odměnu: rozplyne se ve velikém duchu světa. Je to nauka theosofů o znovuvtělení. Podle jednoho theosofa se člověk průměrně 5000krát zrodí, a to tak, že jedno znovuzrození se opakuje průměrně jednou za 1000 let; tak to tedy trvá asi pět milionů let, až se lidská duše navrátí do lůna praducha, do nirvány.

Tuto mlhavou, nejasnou theorii o převtělování připomínám teď jen proto, poněvadž i lidé, kteří se jinak považují za nábožné, rádi koketují s touto myšlenkou. Tato theorie nejenže nemá žádného důvodu pro své tvrzení, nýbrž se přímo protiví křesťanství.

Nejenže není ani jediného důvodu pro putování duši, ale spíše se tomu protiví každé střízlivé uvažování. Jakým převráceným věcem musí uvěřiti ten, kdo věří ve znovuvtělení! Nuž, když tvá duše již žila ve stech jiných lidských tělech, jak to přijde, že se na nic nepamatuješ, co jsi předtím byl?

Nepamatuješ se vůbec na nic! Neboť toho, nač se dovolávají jako důvod, je směšně málo. Že člověk někdy přijde do města, kde ještě v životě nebyl, a přece se mu zdá, jako by již tam byl býval; nebo o pěkném lese že řekne: to je zajímavé, to jsem již viděl...! To však není důkaz znovuvtělení, nýbrž je to pouze důkaz křehkosti naší paměti: nikoliv to jsem viděl, nýbrž něco tomu *podobného*.

Vyznavači převtělování sice zatvrzele hlásají, že oni se

věru pamatuji na svůj dřívější život: jeden z nich prý byl kdysi králem Davidem, druhý královnou ze Sáby, třetí svatým Pavlem . . . ba dokonce, když před několika lety objevili hrob Tutenchamenův, najednou si jen zde v Budapešti vzpomnělo několik theosofických žen, že byly kdysi manželkou faraona . . . Ale je nepochopitelné, že každý, kdo si tak »vzpomíná«, byl velikým člověkem, vojevůdcem, apoštolem, mocnářem ve svém dřívějším životě, a nikdo se nepamatuje na to, že by byl býval předtím Rinaldo Rinaldinem, nebo nějakým pověstným zlosynem, zločincem, tyranem — a přece účel znovuvtělení by měl býti právě ten, aby se konalo pokání za dřívější život . . . Či snad ne?

A pak kdyby znovuvtělení skutečně existovalo, co si máme tedy myslet o smrti malých dětí, které zemřely dříve, než mohly za svůj domnělý dřívější život jakékoliv pokání činit? Bylo zbytečné znovuvtělovati se, když ani o krok nepokročili v očišťování!

A jak je hrozné už jen si pomyslet, že musíme pět tisíckrát žiti, než konečně dojdeme uklidnění! Nuže, nepostačí již i jeden utrpení plný život?

A jak ničí tato nauka celý mravní řád a důležitost života! Vždyť když jednou i beztak mechanickou přesností každý dospěje věčné blaženosti, pak není rozdílu mezi dobrem a zlem, proč se potom mám hrdinně namáhati konat dobro? Pak neškodí, když tento svůj nynější život trávím v záplavě hříchů — vždyť mi ještě zbývá 4999 nových životů!

Ne, to Kristus Pán neřikal! On jasně hlásal, že celá má věčnost závisí *na tomto jediném pozemském životě*, neboť »přichází noc, kdy nikdo nemůže dělati« (Jan 9, 4).

2. Po jedné krajnosti — žel Bohu — přichází druhá: po těch, kteří při světélku putování duši mrznou, přicházejí ti, kteří v polárních zemích popírání duše úplně zamrznou.

Máš věčnou duši, zachraň si ji tím, že povedeš poctivý pozemský život! — tak zní nauka Páně; a pak se ohlédneme kolem sebe ve světě a náš pohled se upře na množství lidí, kteří nemají duši, které tak silně poutá tato země a pouze tento život, že jim nezbude ani minuta času, aby i na svoji věčnou duši mysleli. Politováníhodní, životaprázdni, pustí lidé!

Mám vám udati příklad, co se stane z člověka, když zapomene na svou duši? Přečtu vám několik řádků z okružního listu, který rozesílá jedna velká kosmetická továrna.

»Vážená milostivá! Móda se neustále mění — proč by měla zůstat vaše tvář nezměněna? A není toho ani potřeby, neboť si můžete svou tvář vhodným způsobem přizpůsobit k své toaletě. Ve své zelené toaletě nebo v novém klobouku budete pohádkově vypadati, dodáte-li své tváři vhodný tón...« A nyní ten okružní list vypočítává, jakými barvami se má naličit, vyjde-li před polednem nebo večer, při slunečním světle nebo při elektrickém světle, má-li takový klobouk a takové šaty... Lidské srdce se zhrozí, když takového něco čte, a rádo by tam zavolalo: Opravdu, milostivá, jen si pospěšte s tou žlutou nebo modrou parukou, jen si pospěšte s naličením tváře a obočí, jen si pospěšte s nalakováním krku, pospěšte si — dříve než učiní bolševismus všemu konec!

Bratři, sestry! Což Kristus ještě nežil na tomto světě? A což nehlásal, že máme i duši?! Jak budou jednou tito lidé, kteří se nestarají o vážný úkol života, vydávati počet ze všeho před Bohem, který od každého bude žádat, aby vydal počet? Ti, jen z těla pozůstávající, jen k zemi připoutaní a po věčných požitcích se shánějící lidé!

A pravím: Ani se nemusíme na to tak černě divati! Snad ani nejsou takové prázdny, tak lhostejné duše!...

Nejsou? Nuže, zase vám něco přečtu, a to z růžového, malého, v kůži vázaného notesu, který zanechala jedna dáma v autotaxiku a nad nímž zalomil rukama údivem ten, jenž jej po ní tam našel.

A co tam bylo v tom notesu? Ó, nic zlého! Nic zlého, nic ponižujícího... — Hle, zde máte záznamy z jednoho týdne:

Pondělí: Sirná lázeň..., ve 2 hodiny švadlena..., ve 3 tennis..., o 6. čaj, X. je u nás na večeři.

Úterý: V 9 hodin u holiče..., v 11 v módním salonu (tlačí mne klobouk, vlasy mi nedrží). V poledne: Kontinentál, ve 3 golf.

Středa: V 10 zkouška..., v 11 jsou A-ovi u nás na svačině..., ve 3 s Kri-kri-m k zvěrolékaři!... Opera.

Čtvrtek: V 10 hodin vstávání..., v 11 manicura..., ve 3 do »kruhu«..., v 8 divadlo.

Pátek: V půl 11. vstávání... Snídaní v cukrárně..., ve 3 tennis..., v 6 trvalá ondulace. Divadlo.

Sobota: V 10 telefonovati o klobouku, poněvadž mne ještě stále tlačí..., v 11 zubní lékař... Na oběd u X. — V 5 čaj u J-ů..., v 9 divadlo.

Hle, záznam událostí jednoho týdne! Není v tom nic zlého, není žádného hříchu, žádné zloby..., jen člověk zalomí rukama: *Pane Ježíši! Žil jsi Ty opravdu mezi námi? Hlásala tvá božská, věčně pravdivá ústa opravdu, že na tomto krátkém pozemském životě záleží vše? Že záleží celý věčný život na tom, jak toho času využijeme? Jak bude vydávati počet ze svého pozemského života vlastník tohoto malého růžového notýsku, který nezapsal ani jediné svaté, vážné datum do své knížky, ani jednu mši svatou, ani jednu svatou zpověď nebo sv. přijímání, ani jediné duchovní cvičení, ani jedinou návštěvu nemocného, ani jedinou almužnu!*

Ach, moji drazi: kolik takových růžových notýsků prodají knihkupci již i zde v Budapešti! Což v každém mají býti jen takové záznamy? V každém takové údaje, jež rez a mol kazi? Ať jsi kdokoliv, drahý bratře, drahá sestro, kteří slyšíte moje dnešní kázání, kdyby byly i v tvém notesu jen takové záznamy, vzpomeň si na onoho perského krále, který zavolal k sobě tři nejmoudřejší lidi ze svého království a otázel se jich, co považují za nejhroznější na světě. První odpověděl takto: Nejhroznější je nemoc. A druhý řekl: Nejhroznější je zestárnout. Třetí však po dlouhém uvažování odpověděl takto: *Nejhroznější je, když stojí člověk před smrtí a když má za sebou promrhaný život.*

Ano, bratři a sestry, to je to nejhroznější!

A tu se zatím zastavím a udělám tečku na konec dnešního rozjímání — nechci však skončit v náladě zbavené křídel. Vždyť to, že od Krista znám svou nesmrtelnou duši, znamená pro mne vzlet do výšin a nikoliv bezkřídle třepotání! Mně znějí v uších slova Pisma svatého: »Jsme dítky Boží. Jsme-li však dítky, (tedy) i dědicové, dědicové Boží« (Řím. 8, 16. 17). Mám nesmrtelnou duši, na kterou po útrapách pozemského života čeká věčnost Otce nebeského — tomu učil Kristus lidstvo, a když je tomu naučil, dal mu křídla.

Viděli jste již zpěvavé ptáče v zuřivé bouřce? Kolem něho vítr klátí stromy, pod ním praskají haluze, ono však zpívá . . . , zpívá, vždyť ví, i když se pod ním haluz ulomí, má ještě stále dvě křídla.

Moji drazi! Dnes, když se každý běh kolem nás řítí, když se každá hvězda nad námi zatmívá, když každá haluz pod námi praská, my, věrné děti Kristovy, víme, že máme

k životu věčnému povolanou duši, a proto i v této beznadějně tmavé noci zvedáme hlavu a říkáme: »*Pane, děkuji, že jsi mi dal tuto vznešenou víru, děkuji, že jsi mi dal duši! Neboť tím, že mám duši, jsem i dnes blažen, jsem blažen!*« Amen.

XIII.

CO NÁM DAL KRISTUS?

(III. ŽIVOTNÍ SMĚR.)

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Ruský spisovatel Tolstoj měl blouznivého ctitele v jistém maďarském malíři, který velmi toužil po tom, aby mohl shlédnouti tohoto ruského patriarchu. Prodal proto všechny své obrazy a vydal se na cestu, aby došel splnění svých tužeb a aby mohl mluvit s těшитelem opuštěných, jehož každá věta je balzámem pro trpící duši.

Musil cestovati celé dny, než se dostal do Jasně Poljany, a radosti zatlouklo jeho srdce, když si vzpomněl, že se dostal do blízkosti mistrovy. Konečně došel k domu, kde bydlil pro něho nejvýznamnější člověk na světě. Zazvonil a bázně se ubíral po schodech nahoru a — tehdy . . . tehdy se střetl s Tolstým, který spěchal dolů a který pro jakýsi rodinný spor byl celý roztrpčen a držel si hlavu v ruku. Náš malíř mu radostně přednáší, že dnešek je nejblaženějším dnem jeho života proto, že mohl k němu přijít a kde doufá, že najde lék na své trpící srdce. Tolstoj udiveně naň popatřil, zajisté politoval toho člověka a z jeho pohledu bylo možno vyčísti, že se z návštěvy netěší právě nejvíc.

On napiše své knihy a těší ho, když jsou čteny; ani proti tomu nic nenamítá, když mu z dálky blahopřejí, ba nestará se ani o to, požaduje-li někdo od něho autogram. Ale aby trpící člověk z tak daleka přišel do Jasné Poljany proto, aby našel útěchu? To věru nestojí za tolik námahy! On má právě dost svých vlastních utrpení a druhému pomoci nemůže.

A když čtu tuto divnou příhodu, objeví se přede mnou druhý obraz. Před námi stojí Pán Ježíš, před miliony trpících lidských duší, které nesou na svých rozedřených plecích životní tíže, hledají také někde úlevu a útěchu, a hle, najednou zazní slovo Páně: »Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím« (Mat. 11, 28).

Hle, moji drazí, to je třetí odpověď na otázku, již jsme si položili před třemi nedělemi!

Co nám dal Kristus? — tázal jsem se tehdy. Dal nám Boha — zněla první odpověď. Dal nám duši — zněla odpověď druhá. *Ale on dal také směr našemu životu* — odpovíme v dnešním kázání. Ne filosofové, ani vědci, umělci, vojevůdci, politikové dali lidstvu životní směr, nýbrž jediný Kristus Pán to byl, který vztáhl k nám své ruce a ukázal nám slovy nekonečnou láskou oplývajícími úplně nový, doposud neznámý směr a cestu.

I. Jaký směr určil Kristus lidstvu a II. Co nás čeká, když nepůjdeme touto cestou — na tyto dvě otázky bych chtěl odpověděti v dnešním svém kázání.

I. Jaký směr určil Kristus lidstvu.

Nedostižitelně půvabným mistrem křesťanského malířství je *Fra Angelico*, který symbolicky naznačuje na jedné

ze svých fresek okamžik, když Kristus Pán po své smrti »sestoupil do pekel« — jak to vyjadřuje naše Vyznání víry — aby duše lidí, kteří žili bohabojně, přivedl k svému Otci. Na obraze se náhle rozevrou těžká železná vrata, oslňující světlo zalévá žalář a lidé, kteří už dlouho tak čekají, spěchají ke Kristu, který zářivým gestem vztahuje k nim své ruce.

To byli vesměs lidé ctnostní, dobří, poctiví, ale žili před Kristem a jejich život se teprve teď naplnil skrze Krista.

a) I nám se, drazí bratři a sestry, *teprve tehdy vyplnila každá předtucha, každá tužba, každý náš ideál, když přišel mezi nás Kristus*. I před Kristem se sice snažili lidé ctnostně žiti, i před Kristem byla na světě ctnost, i bez Krista kvetou sice květy přirozeného dobra, ale jsou to pouze zlomky, rozpadající se mosaikové čtverečky — jediný Kristus je sjednotil v imposantní obraz, uchvacující svou jednotností.

Kvetly sice už dávno závratně vyspělé kultury — a přece neměly takové síly, která by si podmanila celý svět. Babylon a Assyrie byly ohromné světové mocnosti, vybudovaly monumentální stavby, jejich vyspělé zákony a astronomické poznatky jsou i dnes předmětem našeho obdivu — ale jejich vliv, jejich podmanivá duchovní síla nebyla s to rozeznouti se přes území Východu.

Mohutná byla také říše faraonů, její obelisky, pyramidy a ohromné bohatství jejich hrobek budi náš obdiv ještě i dnes po tisíci letech — ale, není-liž pravda, jak ztrnula a zhynula i egyptská kultura!

Mám snad poukázat i na starodávnou vyspělou kulturu Čiňanů? Na duchovní poklady Indie? Ty všechny byly omezeny jen větším či menším územím a nemohly vzbudit zájem o sebe u jiných národů.

A hle, jak docela jiná je kultura evropská! Co všechno

dala tato kultura národům, nejen Evropanům, nýbrž obyvatelům celého oboru zemského! Kolik mravního povznesení, kolik idealismu, kolik umění a vědění!

Ale, co to asi bylo, co dalo evropské kultuře tuto svět podmaňující sílu? Řecké umění a římské právo, které byly bezpochyby jejími průkopníky? Řecká rhetorika a římská technika, které nepochybně vbudovala do svých základů? Ne! Všechno to sice využila, ale ne z toho prýštila její síla, to nebylo její podstatou. Co naplnilo evropskou kulturu vítěznou silou, co bylo pramenem, živitelem a udržovatelem této kultury, to nazýváme jedním slovem: křesťanství. — Křesťanství vniklo do říše řecké a římské a zušlechťivši její již již hynoucí hodnoty, převzalo je a zachránilo. Prasilou překypující svěží národy zaštěpilo svými svatými ideály, zušlechtilo jejich divé výhonky, takže se staly cennými, a shrnulo tak do jediné kulturní jednoty všechny evropské národy. Uměním určilo vznešenější cíl a vědám otevřelo nové pole pátrání.

b) A nyní přichází naše dnešní hlavní otázka: Jaká je tedy cesta, na kterou postavil Kristus nového člověka? Anebo jinak řečeno: *Jaká je podstata, nejvnitřnější duše, oživující síla této Kristovy kultury?* Snad filosofie? Snad gotický anebo renesanční stavební sloh? Snad orba a hospodářská soustava? Snad zámořský obchod? Ano, to všechno patří k západní kultuře, ale to všechno ještě není podstatou, ještě není duší naší kultury. Nuž, mám vám říci, co je duší naší kultury? *Duší naší kultury je kultura duše*, t. j. ona Kristova *soustava víry*, která úzký pozemský obzor člověka rozšířila do dálek věčnosti, a ona *mravní soustava* Kristova, která se stala takovým pramenem morální síly evropských národů, že přemohli staleté drobné boření

Napoleon jednou řekl, že Evangelium není kniha, nýbrž živá skutečnost. Co chtěl tím naznačit? To, že ze slov vyřčených Kristem Pánem před 2000 lety proudí i dnes síla živého života. Člověk ponechaný sobě by zahynul ve hmotě: upřen-li náš zrak pouze na zem, všechny naše touhy budou mítí pozemský nádech — ale hle, přichází Kristus a zvedá naši hlavu, zušlechťuje naše touhy, rozšiřuje náš obzor. A všechno má jednu podmínku: Krista musíme přijmouti a do všech projevů našeho lidského života musíme klásti jeho vůli!

B) Citím však, že jsem se nyní dotkl takové myšlenky, jež vyžaduje podrobnějšího pojednání.

»Krista postavit do našeho života!« »Podle Krista si zařídit náš veřejný život!« »Kristem naplňovat dnešní svět!« Často slyšíme tento požadavek od naší svaté víry. Ale není to v rozporu s myšlenkami Kristovými? Dnešní svět zařídit podle Krista? Vždyť jednotlivci právě myslí, že Kristus se o svět a o pozemský život nestaral! Vždyť on vždy obracel náš zrak k věcem nadpozemským, vždy mluvil jen o těchto věcech — *co asi by řekl Kristus k dnešnímu modernímu pozemskému životu?*

Citím, že o této otázce musím zde pojednat. Někteří si totiž myslí, že Kristus se staral pouze o život nadpozemský, pro život pozemský neměl ani slova. Musíme tedy nahlédnouti, co je na tomto poněti pravdivé a co je na něm mylné.

a) Především uznáváme, že hlavní znak Krista Pána je *opravdu nadpozemský život a horlivá láska k nebeskému Otci*. Nejen řekl o sobě: *»Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mne poslal«* (Jan 4, 34), nýbrž ukázal to také celým svým životem.

b) A přes to všechno svědčí slova a podobenství Páně krok za krokem o tom, že On nejenže nebyl protivníkem

světa a pozemského života, nýbrž že všechno neživé, jako i každého živého tvora Božího přivinul k sobě dosud nevidanou láskou. V jeho poněti Boha nezůstalo nic z poněti starých, kteří si představovali Boha trůnícího daleko od světa. Jeho Bůh je všude přítomen, naplňuje všechno: vše je v Bohu. A právě to vysvětluje milý styk Pána Ježíše s přírodou, kterou si snad žádná lidská doba nedovedla tak ceniti jako právě dnešní. Pro Krista není »mrtvé« přírody, jeho podobenství a příklady jsou věčnou apologií oné lásky, již projevoval Kristus vůči nejmenším jevům přírody.

Největší ovšem byla jeho láska k lidem!

Zda by se někdo opovážil říci, že Kristus přecházel nevšímavě události pozemského života? Zda by se odvážil někdo říci, že neměl srdce pro náš smutný nebo radostný osud? Nuže, ať si přečte evangelia. Ta takřka na každé stránce svědčí o tom, jak dovedl Kristus 1. *s námi trpěti*, a 2. *s námi se radovat!*

1. Jak nám přibližuje požehnanou osobnost Páně to vědomí, že se dovedl s námi sdíleti ve všech strastech života. *Kristus dovedl s námi trpět!*

Že Kristus neměl cit pro pozemské starosti? Nuž, hleďte, jak miluje dítky (Mat. 7, 13), ale nejenže je miluje, nýbrž úplně prožívá starosti starostlivého otce (Mark. 5, 3, 6) a matky vdovy (Luk. 7, 13). Jak mile zachází s litující Magdalenou a s Petrem! Jak často piší o něm evangelisté, »že ho pojala lítost nad zástupy« (Mat. 9, 36; 14, 14; Luk. 7, 13 atd.).

Že Kristus neměl smysl pro pozemské problémy? Jak se nebojí porušit i sobotu, nebojí se ani pohoršení farizeů, běželi o vyléčení lidské bíd (Mark. 1, 2, 3; Luk. 13, 14; Jan 5, 9).

Že Kristus neměl cit pro pozemské problémy? Pozorujte.

s jakou neobyčejnou láskou promluvil k nemocným! »Synu« — říká chromému (Mark. 2, 5); »dcero« — říká nemocné ženě (Mark. 5, 34). Že neměl cit ten Kristus, jenž plakal pro zpusťování Jerusalema, a vida plačící u hrobu Lazarova »pohnul se v duchu a zachvěl se« (Jan 11, 33)? Opravdu: Srdce Kristovo dovedlo s námi spolucítit, spolusnášet starosti, spolutrpfť!

2. *Ale srdce Kristovo dovedlo se s námi i radovat!* A od Krista, jenž se s námi raduje, se ještě jasněji dovidáme, jaký směr určil On pozemskému životu. »Abstine, sustine«, to byl požadavek císaře filosofa Marka Aurelia, »zapírej se a trp«. Novoplatonici mluvili o tělu jako o »vězení duše«. Ještě i v postu vyvoleného národa jako i v přísném životě sv. Jana Křtitele se projevovala určitá chmurná a bolestná melancholie pozemského života.

Pán Ježíš to všecko nezná! Postil se sice také, ale nebyl při tom skleslý a chmurný, nýbrž říká: »Když pak se postíte, nebudte jako pokrytci zasmušili . . . Když však ty se postíš, pomaž hlavu svou a tvář svou umyj, aby nebylo zjevno lidem, že se postíš, nýbrž Otci tvému, jenž jest ve skrytě« (Mat. 6, 16—18). Nikdo neměl o životě vznešenější a vážnější poněti jako On, a přece neodsoudil drobné počestné radosti života. Přijal pozvání na oběd a nestaral se o to, že ho jeho nepřátelé nazývají proto »žrout a pijan« (Mat. 11, 19). Šel ke stolu Léviho a Šimona a Marty, šel na svatbu v Káně Galilejské, ba první svůj zázrak učinil proto, aby nebyla zkažena radost v domě svatby tím, že víno najednou došlo.

Jen tedy nerad slyším, když jednotlivci někdy tvrdí, že následovníci Kristovi musí býti vážní a přísní, ješto Krista Pána nebylo viděti nikdy se usmívati . . . Ne! Ten Pán Ježíš, který spolucítil s námi nejen v žalu, ale i v našich ra-

dostech, ten Pán Ježíš, který hlásal »radostnou zvěst« o Otci nebeském, ten nemohl býti chmurný a chladný. V Kristu nebylo ani stopy po nudě ze života; Kristus neutíkal před životem, nýbrž svým božským zrakem viděl i do nejhlubších hloubek toho života, svýma božskými rukama jej chápal, povznesl každý jeho projev, naplnil jej duchem.

Ježíš se nevyhnul tomuto světu, ale nebyl ani jeho otrokem, nýbrž *Ježíš přemohl svět* a ten nový směr cesty, který vytyčil svým následovníkům za životní cíl, ten je také pramenem tohoto kulturního triumfu, který dopomáhal národům, budujícím na křesťanském světovém názoru, již dva tisíce let k vítězství.

II. Co nás čeká, vybočíme-li z cesty Kristovy.

a) Je-li tomu všemu tak — drazí bratři a sestry! — je-li pravda, že křesťanství to bylo, jež posílilo západní kulturu, pak se nemůžeme bezstarostně divati na laicisaci dnešního způsobu lidského myšlení, nemůžeme bezstarostně hleděti na to, *s jakými překážkami zápasí a jak se zeslabila v našich dnech* síla světového názoru Kristova, víra Kristova a síla jeho mravouky.

Západ, Evropu udělalo křesťanství velkou. Je tedy osudnou otázkou, zda zůstane Západ věrný Kristu! Neboť nepopíratelná je smutná skutečnost, že od počátku novověku se započala nevěrnost křesťanských kdysi národů vůči Kristu, což se v našich dnech jen stupňuje. Nyní není řeč o vás, drazí bratři a sestry, kteří jste zde v kostele, nýbrž o našich spolubratřích, kteří nejsou ani v tomto, ani v jiném kostele. Náš vědecký, hospodářský, kulturní a státní život se vždy víc a více vymaňuje z vlivů křesťanského ducha a ještě ve zvýšené míře je to vidět v technice, v průmyslu, v obchodě,

v práci, v kapitále. Zrodili jsme se v světě emancipovaném od Krista, v němž se mu celé houfy stávají nevěrnými.

Nemůže však býti pochybnosti o tom, co nás čeká, když se od Krista odtrhneme. Co nás čeká? To, co čeká *tělo odloučené od duše*.

Jakmile jednotlivého člověka opusti duše, není ničeho, co by drželo pospolu jeho tisícové částky, a to není více člověk, nýbrž hromádka soli, uhlí, fosforu, vody, železa a ještě asi deseti různých prvků; právě tak, jakmile si společnost přestane vážit duše, není ničeho, co by ve větším sjednocení drželo pospolu — a místo organisované a uspořádané lidské společnosti zůstanou továrny, lokomotivy, žaláře, tiskárny a nemocnice.

Co nás čeká, zřekneme-li se Krista? Oslepeme na jedno oko. Hleděte jen, kolik lidí již osleplo! Tito vidí jen hmotnou stranu světa, toto oko jim zůstalo, ale nechtějí se zahleděti do hloubky zevních událostí. Oslepli na druhé oko, kterým viděli i nad svět. A jaký byl následek toho? Bolestný výbuch v duši dnešního člověka: vidí jenom boj a nezná vítězství; trpí v zápase a nečeká ho věnec; jde cestou a nevidí cíle, ke kterému cesta vede. V dřívějších společnostech byli jednotliví myslitelé odloučení od Boha. Dnes? . . . Nyní se samo smýšlení společnosti začíná vyhýbat Bohu.

Avšak marně: jedinou živou a mocnou skutečností světových dějin je i dnes jediné síla Kristova!

A když nás straší červené stíny v plamenech hořících zemí a hrozíme se následků, jaké by měl převrat na poli duševním i hmotném, pak musíme jasně vidět, co pro nás znamená Kristus a jeho světový názor. Co znamená tedy? Znamená zabezpečení klidného, lidského, spořádaného a kulturního života.

b) Společenskému převratu vypovídá každý boj: zda mu však vypovídá boj správným způsobem? Neboť pouhými důvody není možno jej přemoci, pouze propagací a řečmi není možno proti němu bojovati. Nuže, jak? Ke Kristu se navrátiti, s Kristem se zabývat!

Kolik chrámů Kristových zavřeme, právě tolik věznic můžeme otevřít zlému duchu — nebude to ani stačit, i desetkrát tolik bude málo! Neboť nezapomínejme na základní zákon kulturních dějin, který zní takto: *Každá instituce je jen potud silná a jen potud může zůstat v životě, pokud ctí ony základy, na nichž byla kdysi vybudována. A je-li to pravda — jako to pravda skutečně je! — že evropskou kulturu učinila velikou víra a mravnost Kristova, pak je také pravdou a jistým nebezpečím, že tato kultura zahyne pro nevěrné opuštění Kristova světového názoru. Jako zahynula římská světová kultura kultem hetér a histrionů, tak zahyne naše kultura kultem girl a boyů a tisíci jinými projevy mravní liknavosti.*

Draží bratři a sestry! R. 1930 objevila se ve všem evropském tisku zvěst, že celým téměř světem oslavovaná herečka (Maria Orska) spáchala sebevraždu. Měla vše, co si jen lidé přejí k požitkářskému životu, a přece zahodila svůj život.

Co zahazuje člověk od sebe? Co je hadr, co je bezcenná věc, co obtěžuje!

Což tedy tonouti v nádheře života ještě není dostatečným cílem k životu? Zdá se, že ne!

Což tedy divadlo, velký byt, auto, kožich, cestování, zábavy, to vše ještě není dostatečným cílem k životu? Zdá se, že nikoliv!

Od Krista totiž víme, že hlavní smysl života je plnění vůle Boží, a ctnostný život, práce, plnění povinnosti a obětavost — zábava však je pouze koření k tomu. Na budoucnosti lidstva pracuje tedy jen ten, kdo napomáhá lidstvu

omámenému biografy, obrázkovými časopisy a společenskými hesly znovu k pochopení toho, že přepychový život mladíků nebo dám, jejich taneční nebo sportovní úspěchy ještě nejsou největším projevem lidského ducha a že typ lidí, jenž dospívá v ovzduší rafinovaného požitkářství, nejenže se jednou sám zhrouti nad bezcílností svého vlastního života, nýbrž je také ničivým, hlodajícím červem na stromě lidské společnosti. Sám se zhroutl, neboť na škále požitků není stupňování do nekonečna; tam teploměr brzy dospěje k bodu varu, po kterém přichází už jen pálení a spálení. Ale je to také nebezpečí pro společnost, neboť v takových lidech zabíjí jediná náruživost sobectví každou lásku, každý zájem, každý soucit s bídou jiných.

Pane Ježíši, ty jsi nám určil jiný životní směr! Ty jsi »cesta, pravda a život«! Dej, aby národy, jež se ti staly nevěrnými, skrze Tebe opět přišly na cestu, která vede k pravdě a k životu! Amen.

XIV.

CO NÁM DAL KRISTUS?

(IV. CHUŤ K ŽIVOTU.)

Drazí bratři a sestry v Kristu!

Na vysoké vítězné bráně starodávného indického města (Fathepur-Sikiri) byl nedávno nalezen tento hluboce významný arabský nápis: Ježíš — pokoj s ním — řekl: Svět je pouze most, přejdi po něm, ale dům si na něm nestav!

V Písmě svatém se tato věta nenachází. Ale vždyť Pán učil mnohým věcem, které — podle sv. Jana (Jan 21, 25)

— nejsou napsány; není tedy vyloučeno, že nápis na bráně dalekého indického města pochází skutečně z úst Páně. Myšlenka sama skutečně úplně odpovídá Pismu svatému (Žid. 13, 14). Ano, svět je veliký most, po kterém musíme přejít. Komu by napadlo zastaviti se na mostě? Anebo komu by snad napadlo vystavěti si tam dům? Na mostě každý spěchá vpřed na druhý břeh. A čím jasněji vidím před sebou směr, čím jistější je přede mnou cíl, s tím větší chutí a vytrvalostí spěchám kupředu.

Co nám dal Kristus? — tázal jsem se nyní již po čtvrté. A moje dnešní odpověď zní: *Dal nám chuť k životu!*

Tato odpověď vyplývá sama sebou z důsledků dřívějších kázání. Neboť tím, že Kristus objevil pro nás Boha a duši a uvědomil nás o vznešeném a věčném cíli naší duše, tím nedal jen vznešený směr našemu pozemskému životu, nýbrž také odvahu, sílu, chuť k životnímu zápasu.

Život je pouze most. V době, když po něm kráčíš, nespouštěj ani na okamžik zraku s druhého břehu, s tvého konečného určení, a tento cíl dodá ti pak chuti k zápasu a síly k utrpení.

Základní poučení dnešního svého kázání shrnul bych do těchto tří myšlenek: Nauku Kristovu nazýváme proto »vítězným světovým názorem«, že I. *dává cíl života*, II. *chuť k boji* a III. *sílu k utrpení*.

I. Kristus dává životu cíl.

Před Kristem Pánem tápali i největší mudrci lidstva ohledně našeho konečného cíle v temnotách. Sokrates řekl: »Jak máme sloužit Bohu? Nejlépe bude, počkáme-li, až někdo přijde a naučí nás tomu.« Když Buddha umíral a jeho učedníci žádali od něho poslední odkaz, řekl jim: »Bojujte

bez přestání.« Ale když se ho tázali: »Mistře, a proč máme bojovati?« — nedovedl jim odpověděti, jen pokrčil ramenem. Předtím totiž řekl, že jest třeba o Nirvanu zápasiti, ale co vlastně ta Nirvana je, o tom se ještě podnes budhisté dohadují.

Kdo však slyšel Krista, ten ví, co hledá zde v životě. Za cenu poctivého plnění povinnosti svého pozemského života *hledá život věčný* — a to je cíl lidského života.

Teprve od dob Kristových víme, proč chodíme my, lidé, se vzpřímenou páteří a s pozvednutou hlavou. Zvíře chodí po čtyřech a hlavu má stále nakloněnou k zemi, neboť země je jeho jediným domovem: ale člověk chodí vzpřímený a zrak má upřený do nebe, neboť tam je jeho konečný, opravdový domov.

Pokud nepřišel Kristus, nevěděl člověk, proč žije. Od té chvíle však, co přišel na svět, září před námi věčná blaženost sjednocení s Bohem, kterou si musíme zasloužit vážně prožitým pozemským životem. Ale právě proto jsme od doby, co žil Kristus mezi námi, ve zvýšené míře odpovědní za to, jak prožíváme tento pozemský život, to jest, jsme odpovědní za obsah svého života.

Jako je zákonem přírodního světového řádu, že kdyby se některá hvězda vzbouřila a odtrhla se od slunce, čekalo by ji zmrznutí a tma, právě tak je neúprosnou logikou mravního světového řádu, že duši, která se v životě vzbouří proti Bohu a odtrhne se od něho, hrozí zmrznutí a bezhvězdná noc na cestách hříchu.

Proto nemůže člověk pravou blaženost nikde jinde najíti než jedině v Bohu a ve své vlastní duši, řídící se podle Boha.

11. Kristus dává chuť k zápolení.

Tím totiž, že nás Kristus Pán upozornil na to, abychom se na mostě nezastavovali, t. j., upozornil nás na to, že význam pozemského života sahá do věčnosti, uložil nám za povinnost namáhavé zdokonalování duše, ale *dal nám hned také chuť k tomuto zápasu.*

a) Když Kristus poukázal na duši, učinil pro lidstvo ohromný objev. Ukázal, že my musíme býti něco *víc než všechny ostatní stvořené bytosti*, neboť se v nás nachází taková síla, kterou můžeme přemoci každou sobeckou touhu přirozenosti, každou její pudovou sílu, každý dojem zemského osudu, jeho rány a nepříjemné příhody — a to ne sice tak, že nás nebudou více bolet, nýbrž: že je můžeme postavit do služeb získání království Božího.

Do dob Kristových byla hloubka lidské duše neznámou oblastí. On poukázal na onu v nás skrytou svatou sílu, pomocí které můžeme i bídný, zápasů plný život povznést na život skvějící se slunečními paprsky.

O mravní síle lidstva můžeme mluvit jen od časů Kristových. Zestárlý lidský rod byl v Kristu znovu omlazen.

b) A když nás Kristus uvědomil o tom, že máme duši povolanou k životu věčnému, *poukázal zároveň na všechny povinnosti*, které z toho vyplývají.

Co z toho vyplývá?

Praví nám to jasná slova Páně: »Království nebeské násilí trpí a ti, kteří násilí činí, uchvacují je« (Mat. 11, 12). A jiné slovo Páně: »Nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč« (Mat. 10, 34).

Co znamenají tato slova?

Člověk pozůstává z těla a z duše. Díváme-li se na člověka pouze biologickým zrakem, máme velmi mnohé věci

společné se zvířetem. Kultura nás pozvedá nad biologii: co jiného jsou kulturní dějiny lidstva než zušlechtění zvířecích rysů, přemáhání zvířete v člověku. Ale Kristus Pán chce víc: *přemáhání člověka v člověku, pozvednutí člověka k Bohu.*

A zde se nemohu obejít, abych neuvedl dva příklady na důkaz toho, jak opravdu silnou se stane duše, která se přidržuje Krista. Jako jmelí na vrcholu dubu, tak se zvedá do výšin člověk, jenž čerpá sílu z Krista.

Nedávno oslavoval celý vzdělaný svět 175. narozeniny velikého skladatele *Mozarta*.

Přečtu vám dopis 22letého Mozarta, který napsal po smrti své matky 3. července r. 1778 svému nejlepšímu příteli abbému Bullinger-ovi: »Bůh ji povolal k sobě. Bůh ji chtěl pro sebe, toť jsem jasně zřel — spokojil jsem se tedy s vůlí Boží. On mi ji dal, on mi ji vzal . . . Tři dni předtím se ještě vyzpovídala, přijala nejsvětější Tělo Páně a poslední pomazání . . . O jiné Vás neprosím, než abyste mi prokázal přátelskou službu a mému otci šetrným způsobem oznámil tuto smutnou událost. Bůh mu dej sílu a odvalu! Příteli! Já nejsem zarmoucen, už jsem se uklidnil! Zvláštní milostí Boží dovedl jsem všechno snést se silnou a klidnou duší. Když se nemoc stále zhoršovala, prosil jsem Boha o dvě věci: o blaženou smrt pro svou matku a o sílu a vytrvalost pro sebe a Pán Bůh mne vyslyšel a dal mi obě milosti v plné míře.« (Das Neue Reich 1931, str. 365.)

A když se člověk táže, odkud měl tento 22letý mladík tuto imponující duševní sílu, nachází na to vysvětlení pouze v upřímné, hluboké zbožnosti. Onen s věčnými starostmi a nemocemi zápasící Mozart, onen neúnavně pracující Mozart našel si čas i na to, aby i ve všední den šel na mši svatou. A nemožno bez pohnutí čísti jeho dopis, naplněný

dětinnou něžností, který napsal již jako 25letý dospělý muž 13. června r. 1781 svému otci: »... o spásu mé duše nemějte starosti, drahý otče! Já jsem sice také člověk, který klesne právě tak jako ostatní lidé, ale k své útěše bych mohl říci: kéž by i ostatní jen tak zřídka upadali jako já. Snad se domýšlíte o mně věci, které ani tak nejsou. Mou hlavní chybou je, že zdánlivě nejednám vždycky tak, jak bych měl. Ale že bych se byl vychloubal, že v postní den jím maso, to není pravda... Každou neděli a svátek chodím na mši svatou, a je-li možné, i ve všední den, to vezměte na vědomí, otče.«

Aby snad někdo tento příklad Mozartův nepovažoval za příliš starý, připomenu ještě druhý, který je úplně nový.

Jeden můj velmi jemnocitný a hlubokomyslný posluchač poslal mi před několika dny své deníky, abych si je přečetl. Slyšte jen, jaké nádherné myšlenky si zde zaznamenal o svém životním cíli.

»Život je téma, které dá Pán Bůh člověku při jeho narození, aby je vypracoval podle svých schopností. Jeden člověk udělá z něho tragedii, druhý veselohru. Někteří udělají z něho bezvýznamnou malou novelu, jiní zase nějaký zapletený román. Jednotlivci si z něho dělají překotným tempem předváděný film, pro miliony je to pouze statistický údaj. Někteří si z něho vytvoří báseň a zase jiní — ach, jak nepatrná část jich je! — modlitbu. Já, tak to cítím, tvořím si z něho chvalo zpěv, jenž hlásá radost, a přes všechno utrpení a bídu, přes všechnu šerednost, špatnost a hrůzu věří, neochvějně věří a věří ve věčnou Krásu a Dobrotu, kterou mocný a štědrý Bůh vtiskl svou nesmazatelnou pečeť na tento svět...«

Tak píše tento můj milý posluchač. Rekněte: Zda mohl

před Kristem takto smýšleti o životě i nejmoudřejší člověk na světě?

III. Kristus dává sílu k utrpení.

»Snadno se mluví tomu, kdo má ustáno na růžích!« — mohl by odvětit na to ten neb onen z mých posluchačů, jenž těžce zápasí s ranami života. »Ale ať zkusí někdo usmívati se i v utrpení a ať zkusí zůstatí odvážným a klidným i tváří v tvář smrti!«

Nuže, protože někteří tak mluví, musím poukázati i na to, že Kristus se nevyhnul ani těmto trapným okamžikům, nýbrž dal nám slovem a příkladem sílu: a) *jak k utrpení, tak i b) pro hodinku smrti.*

a) Kristus Pán nám vlastním příkladem ukázal způsob, *jak máme zapojiti utrpení do svého života* — a tím se stal svrchovaným Mistrem pozemského života. Neboť chtěj nechtěj: trpěti je lidský osud, nemůžeme oddisputovati, že utrpení náleží k úplnosti lidského života. A ne ten dovede rozluštit pozemský život, kdo se každým způsobem chce vyhnouti utrpení (neboť tu by se musel vzdálit ze světa), nýbrž ten, kdo dovede dát utrpení pravý smysl. A právě v tom pozůstává síla Kristova, že hlásal pravý život, to jest nejen jeho krásnou stránku, nýbrž také jeho černé rozvižené hloubky.

Kristus Pán řekl jednou, že ti, kteří velkodušně nesou svůj kříž, sledují ho nejbezpečněji: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne« (Mat. 16, 24).

Těmito slovy způsobil Pán Ježíš úplný převrat v tehdejší ponětí o utrpení. U něho utrpení není ranou osudu — u něho prýští ze slz požehnání a z tahů utrpení vytvoří se

požehnaná tvář nebeského Otce. A od té doby dovede křesťan snášeti utrpení, neboť zná jeho cenu. Nedávno pronesl profesor-chirurg (G. Perthes, Tübing. Naturwissenschaftl. Abb. 1. Heft, 2. Aufl., Stuttgart, 1927) ve svých článcích, týkajících se smrti, tato zajímavá slova: »Smutek a úzkostlivost mohou více trápit než tělesné bolesti; s druhé strany zase pomáhá mnoho věřícím lidem jejich silná víra více než morfiiová injekce lékaře.«

Kdo to chápe? Jedině ten, kdo zná trpícího Krista! Ano, neboť před námi kráčí, před každým trpícím člověkem kráčí náš velký božský trpící bratr Pán Ježíš, který proto vypil kalich nejtrpčích bolesti do poslední kapky, aby nebylo na světě ani jediného trpitele, jenž by si z něho nemohl vzíti povzbuzující příklad: »Vždyť Kristus trpěl víc než já!«

b) Ale Kristus nejen trpěl, ale *také zemřel na dřevě kříže* a od té doby září i nad tmavou beznadějnou branou smrti zora svatě útěchy života věčného. Kristus zaujal určité stanovisko i v otázce smrti. Nemůže býti ani opravdovým mistrem lidstva ten, kdo by nám o smrti nemohl nic říci.

Vždyť smrt je docela praobyčejná, každodenní věc; ba nejenže každodenní, nýbrž opakuje se to každou minutu, ba každou vteřinu . . . Každý den umírá na světě asi 120.000 lidí, to jest každou hodinu asi 5000, každou minutu asi 80, to jest každou vteřinu umírá tedy někdo z řad našich spolubratři . . . Jako vločky sněhu v zimě, tak padají lidé neustále do hrobu . . . ale i ten, kdo žije, nežije-liž v neustálých úzkostech? Což není každá minuta našeho života těžce vydobytý zisk? Nuže, mudrci světa, rcete, učte: co říkáte o hrozném panství smrti? Člověk bez Krista se jen zachvěje nad touto myšlenkou, a zobrazí-li smrt, vytesá smutného genia, jenž hořící pochodeň obrací k zemi.

Je všeobecně známo, že pohřební ústavy v Americe nejen

vystavují mrtvoly na smuteční katafalk, nýbrž je také ozdobují. Jejich rty a tahy pěkně upraví, tvář vybarví, takže nejedna z těch mrtvol nikdy nevypadala za živa tak svěží a živá jako po smrti. Nuž, v ceníku jistého pohřebního podniku možno čísti podobné tarify: »Vyhlazení tahů ve tváři mrtvého: tři dolary.« To by ještě ušlo. Ale nyní přichází opravdový amerikanismus: »Takové vyhlazení tahů mrtvého, aby vzbudily dojem klidné a spokojené smrti: deset dolarů.«

Nuž, to opravdu není mnoho! Kdyby se za deset dolarů dala získati myšlenka na usmívenou smrt! . . . Kdyby se za deset dolarů dala zajistiti ona uklidňující myšlenka, kterou si nikdo na světě nemůže získati kromě toho, kdo očekává ve smrti příchod Kristův . . .

A zřetelněji bych ani nemohl říci, co nám dal Kristus, než uvedu-li zase několik řádků z Mozartova dopisu, který napsal 4. dubna svému těžce nemocnému otci: » . . . Skutečným konečným cílem našeho života je vlastně smrt. Od několika let jsem se tak dobře seznámil s tímto skutečně nejlepším přítelem lidí, že nejenže nevidím žádný děsivý tah na jeho tváři, nýbrž naopak vidím tam mnoho uklidňujících a potěšujících tahů; a děkuji Bohu, že mi dopřál tuto radost (chápete mne, není-liž pravda), abych poznal smrt jako klíč k naší blaženosti. Nikdy si nelehnu, abych nemyslel na to, že (ačkoliv jsem mladý) zítra snad již nebudu — a přece nikdo, kdo mne zná, nemůže o mně říci, že bych byl k svému okolí nevlnivý nebo zachmuřený — a za toto štěstí vzdávám chválu Stvořiteli svému každý den a přeji je také každému člověku.« (Das Neue Reich. 1931, str. 365.)

Mám vám říci, co nám dal Kristus? Smrti nás nezabavil — ale zbavil nás jejího zoufalství budícího pohledu! Ten 31letý Mozart hleděl každý den do oči zarážející reality lidského

osudu, ale jeho silná, pochybnosti neznající síla ho učinila vítězným, klidným, šťastným . . .

Jak jsem to řekl na počátku svého kázání, co nám dal Kristus? Chut k životu!

Drazí moji! Pokusím se látku svého kázání shrnouti do obrazu, že jeho příkré protivy zjevně a makavě potvrdí pravdu mého tématu.

Nedaleko Lyonu leží malá francouzská vesnička Dardilly. Synáček tamějšího sedláka Matouše Vianneye, jménem Jan, hleděl v posledních letech 18. století svým udiveným zrakem, jak pochodovali husaři z blízké garnisony městečkem na svých hrdých koních . . . Mezi husary byl také jeden 27letý hnědovlasý poddůstojník.

Z dítěte rolníkova stal se potom sluha Boží, kněz malé vesničky Arsu, jehož celý skromný a ponížený život byl jedinou hořící pochodni lásky k Bohu a k bližnímu a jehož jméno — jméno svatého faráře z Arsu — přivedlo ještě za jeho života desetitisíce lidí k šlechetnějšímu životu a ještě i dnes je jeho památka požehnaná a milovaná. Z mladého důstojníka se však stal Napoleon Bonaparte, který ze své bezedné marnivosti a ze svých nezřízených vášní obětoval své přátele, svou ženu, svou viru, krví milionů obětí kropil půdu Evropy . . . a zemřel 54letý na žaludeční rakovinu na ostrově Sv. Heleny. »Ještě se člověka nikdy tak nebáli a nikdy člověka tak nenáviděli,« poznamenává o něm jeden z jeho životopisců. Hle, cesty dvou lidských životů! Oba byli postaveni na most — *jeden po něm jenom přešel, druhý na něm chtěl budovat*. Každý z nich obětoval celý svůj

sama, druhý pro Boha. A ten, jenž chtěl nabýti sebe, ztratil všecko, který však hledal Boha, ten nabyl všeho.

Bratře, sestro! Život svůj ještě máš ve svých rukou: tak jej prožíváš, jak sám chceš. Jsou lidé, kteří jenom světu žijí, jiní zase žijí podle Boha. Dříve než by sis chtěl volit, nezapomeň na poučení: *Ten, který chtěl nabýti sebe, ztratil všechno; ten však, který hledal Boha, vyhrál všechno. Amen.*

XV.

CO NÁM DAL KRISTUS?

(V. ŽIVOT VĚČNÝ.)

Drazi v Kristu!

Nejjižnější bod Afriky se nazývá »Mys dobré naděje« — »Cabo de buona Speranza«. Dříve jej však tak nenazývali. Jeho dřívější jméno bylo »Cabo tormentoso« — »Mys muk«. Podle víry tamních obyvatelů nemohla totiž ani jedna loď projíti tam, aby neztroskotala. Ale od chvíle, kdy se podařilo *Vascovi da Gama*, šťastnému objeviteli Východní Indie, proplout tam bez nehody, pluli pak za ním s dobrou nadějí i ostatní a »Mys muk« dostal od té chvíle název »Mys dobré naděje«.

I moře lidského života mělo takový trapný, mučivý mys, kterým nikdo nemohl bez ztroskotání proplout: smrt. S prázdným zrakem, se snivou nechápavostí hleděli jsme do očí té mučivé otázce dotud, než přišel Kristus Pán, který prvně prošel vítězně mysem, a my, kteří dnes plujeme po něm, již víme, že nás za černou branou smrti čeká jasnost života věčného.

Vasco da Gama proplul vítězně podél »Mysu muk« a ob-

jevil diamantovou Východní Indii; Kristus Pán však vítězně prošel branou smrti a objevil pro nás život věčný, který na nás čeká po smrti.

A to je nový dar Krista Pána pro nás a to bude také téma mého dnešního kázání.

Minulé neděle jsem mluvil o tom, že objevil pro nás Boha a duši a dal nám životní směr a vůli k životu, dnes tedy budu mluvit o tomto našem velkém daru: *Kristus Pán objevil pro nás život věčný*. Všimněme si jen, I. čemu učí *Kristus o životě věčném* a II. co *vyplývá z tohoto učení*.

I. Čemu učí Kristus o životě věčném?

1. *Kristus nám dal jasné vědomí života věčného*. Od chvíle, co člověk žije na světě, jaksi vždycky tušil tento život věčný, vždycky věřil v posmrtný život. Ať zajdeme jakkoliv daleko nazpět do dějin lidstva, jejich náboženské nauky, pohřební zvyky a ctění duchů zemřelých dávají najevo, že nijak nepokládali život lidský smrtí za ukončený, nýbrž věřili, že něco přece žije jakýmsi způsobem i ze zemřelého člověka dále.

Z toho mlhavého tušení učinil jedině Kristus Pán jasnou víru. On mluvil často jasně a veřejně o »životě věčném«. (Mat. 19, 16; 19, 29; 25, 46; Marek 10, 30; Jan 3, 36; 4, 14; 4, 36; 5, 24 atd.) On mluvil o Otci nebeském, jenž poslal svého jednorozeného Syna na svět, »aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný«. (Jan 3, 16.) On řekl o sobě: »Kdo ji mé tělo a pije mou krev, má život věčný.« (Jan 6, 55.) A on slíbil, že těm, kteří ho následují, »dá život věčný«. (Jan 10, 28.)

Kdo má život věčný? Jediné Bůh! Tedy život věčný znamená tolik co život božský! (Jan 3, 1—2.)

2. A jen od chvíle, co zazněla tato podivuhodná slova Kristova, víme, *kam vlastně směřuje náš život*. Na pasovském mostě je nápis: »Alles ist Übergang!« — »Všechno je (jenom) přechod!« Věru, tak je tomu! My jen jedeme a jedeme... Ale zamysleme se jen o této krátké otázce: *Kam vlastně jedeme?*

Země se s námi řítí šílenou rychlostí dnem i nocí — ale kam? Kdo by nám to mohl říci? Hvězdáři byli jednou toho názoru, že naše cesta směřuje k hvězdě Herkules; dnes zase se domníváme, že nás přitahuje některý neznámý bod mléčné dráhy... Ale je také možno, že tato neznámá hvězda mléčné dráhy je zase přitahována jinou neznámou hvězdou. Nevíme. Ale jedno víme: neviditelným středem tohoto obrovského světa hvězd, kolem kterého se všecko točí a kam všechno a každý směřuje: je věčný Bůh. A také od Krista Pána to víme, že i ta naše duše má jeden přitažlivý bod, který je jejím jediným, konečným cílem: nekonečně milující Bůh. Jako kámen je strhován k zemi zákonem přitažlivosti, právě tak je přitahována má duše k Bohu zákonem lásky.

To je náš konečný, jediný cíl! »A toto je to zaslíbení, které on nám zaslíbil, život věčný.« (Jan I., 2, 25.) To byl cíl spasitelské působnosti Kristovy. (Řím. 5, 21.) Proto zůstane naše duše věrna ve všech pokušeních »k naději v život věčný, který zaslíbil neklamný Bůh před věčnými časy«. (Tit. 1, 2.) Naše duše zůstane věrna, abychom »se stali podle naděje dědici života věčného« (Tit. 3, 7) a »zapsáni byli od Boha do knihy života«. (Luk. 10, 20. Apok. 3, 5.) Víme, že »odplatí každému podle skutků jeho, těm totiž, kteří s vytrvalostí v díle dobrém hledají slávy a cti a neporušenosti, životem věčným.« (Řím. 2, 6, 7.)

Ale hle, těmito myšlenkami jsem se již dostal k druhé, vážnější otázce.

11. Co plyne z víry v život věčný?

Co nám dal Kristus vírou v život věčný? Na tuto otázku bych krátce odpověděl takto, že 1. *vyměnil nám náš zrak*, 2. *vyměnil nám život* a 3. *vyměnil nám smrt*.

1. *Vyměnil nám náš zrak*. Víra v život věčný rozšířila náš zrak, který byl omezen na úzký pozemský obzor, k věčným perspektivám, že od té doby na všechno hledíme »pod zorným úhlem věčnosti« — »sub specie aeternitatis«.

a) Kdosi napsal o rozdílu mezi hudbou Wagnerovou a Mozartovou, že hudba Wagnerova nám reprodukuje nadpozemský svět, jak se nám jeví z pozemského života, zatím co hudba Mozartova nám podává život pozemský, jak se jeví s hlediska nadpozemského. Věru, ničeho nemáme dnes tolik zapotřebi, jako hleděti na každou událost mučivého pozemského života tak, jak ji pak jednou budeme viděti z věčnosti, vzlétati nad drtivé obtíže každodenního života a na tmavých cestách bouřlivých pomíjivosti světa zapalovati světlo věčnosti. Jen ten najde správné východisko ze strašného nepořádku pozemského života, kdo si v proudu chmýřivých drobností jepičího života zadrží v rukou měřitko nadčasovosti, které Kristus určil těmito slovy: »Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?« (Mat. 16, 26.)

Když Kristus prohlásil nauku o životě věčném, otevřely se nám oči, náš úsudek se změnil a od té chvíle toužím po životě věčném a nejsem spokojen se žádnou pozemskou slávou!

zvláštní »chudobinec«. Jmenuje se »Červený mlýn« a jsou tam přijímáni zbídačení a zestárlí lidé, kteří kdysi byli slavnými filmovými hvězdami, na celém světě oslavované krásavice, ale dnes jsou již jen staré ženy se svraštělým čelem a s třesoucíma rukama, skrčení starci, kteří stěží hýbají nohama . . . a jsou chudí, úplně chudí, neboť ze dne na den spotřebovali své ohromné majetky . . . a dnes již nikdo o nich neví . . . o nich, jejichž jméno ještě nedávno bylo proslaveno ve všech pěti světadílech.

Ó, víra v život věčný mi vyměnila zrak! *Já chci život věčný a nestačí mně žádná pozemská sláva! . . .*

c) V Janově, kde je hřbitov vyzdoben krásnými mramorovými náhrobními kameny, žila stará hokyně-ovocnářka, jejíž jedinou touhou bylo, aby po smrti měla též takový krásný náhrobní kámen. Proto spořila, ukládala, střídala celý život a nakonec také dostala mramorový náhrobní kámen. Jaká hrozná myšlenka: ovocem celého jejího života byl kus kamene!

Ó, mně víra v život věčný vyměnila zrak! Já potřebuji život a nestačí mi žádná pozemská sláva! . . .

2. A víra v tento nadpozemský život nejenže vyměnila náš zrak, nýbrž *také cesty našeho pozemského života.*

a) Kristus Pán nehlásal toliko onu velkou radost, že máme Otce v nebesích, nýbrž přidal k tomu také veliký příkaz, abychom byli důstojnými syny nebeského Otce (Mat. 5, 45): »Bud'te tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest.« (Mat. 5, 48.)

Od té chvíle je cestou našeho života: *pracovati neúnavně a neochvějně, aby v našich duších byl obraz Boží tím krásnější!*

Kdo může vstoupiti do života věčného? Snad ten, kdo

má křestní list? Ne! Nýbrž ten, v jehož srdci nalezne Bůh své vlastní rysy.

Řecký malíř Apelles měl ve zvyku, když si sedal ku práci, pyšně pronést: »Pracuji pro věčnost.« Nuž, s plným právem můžeme to říkat my, když věrností, plněním povinností, poctivým životem, mravností, klidně snášeným utrpením malujeme ve svých duších obraz Boží.

b) Doufám sice v milosrdenství Boží, ale nezapomínám při tom, že Kristus Pán hlásal dvoji život věčný: *věčnou blaženost a věčné zatracení*. Nezapomenu na slova sv. Pavla: »Odplata hříchu jest smrt, milodarem Božím však (jest) život věčný v Kristu Ježiši, Pánu našem.« (Řim. 6, 23.) A další jeho slova: »Co kdo bude sít, to bude i žít. Kdo totiž rozsévá na svém těle, z těla také bude sklízet záhuhu; kdo však rozsévá na duchu, z ducha bude sklízet život věčný.« (Gal. 6, 8.)

A nezapomenu také na slova Krista Pána, kterými nás stále napomíná k bdělosti v duševním boji: »Vcházejte těsnou branou; neboť široká jest brána a prostraná cesta, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají.« (Mat. 7. 13, 14.)

Nezapomínej tedy, bratře, sestro: pozemský život je předehra života věčného, předehra ve slohu romantických oper. Již v předehrách takových oper možno najít hlavní motivy, již tam v nich zaznívá »věčná melodie«. Hudební drama se tak rozvíjí ve svém celku, jako jsme to slyšeli zhuštěně v předehrě: v životě věčném se z nás vyloudí takové motivy, jaké jsme v předehrě pozemského života v sobě nashromáždili.

c) *Život věčný, život věčný! Kdo se dnes stará o život věčný? Kdo si dnes váží života věčného?* Každý si váží dob-

ře placeného zaměstnání! Váží si několikapatrového domu a auta! Váží si majetku a vkladní knížky! . . .

Kolik lidí si váží jen těchto věcí! Ale někdy se zhrozi, až jejich duše se dotkne dech hlubokého oceánu, ke kterému všichni směřujeme — ano, dnes ještě kariéra, dům, auto, majetek, peníze . . . zítra však hluboký hrob . . . A co bude potom! Zač to všechno stálo?

Ó svaté chvíle vážného zamyšlení! Bratře, sestro, ať tě kdykoliv překvapí tyto myšlenky, neutíkej před nimi, neodháněj je od sebe! Snad to bude v den Dušiček na hrobech při záři svíček . . . snad na tvé dovolené u moře, když miliony hvězd tiché noci upoutají tvou duši při procházce na břehu mořském . . . snad budeš státi nad smrtelným lůžkem své manželky a v němých bolestech musíš uznat, že zde již peníze a všechny lékařské vědomosti nedostačují . . . snad ležíš na lůžku a nemůžeš usnouti, cítíš, jak ti bije tepna, a tu si vzpomeneš, že jednou pak přestane bit . . . bratře, sestro: kdykoliv upozoruješ, že tvá duše se zamyslí nad věčností, ó, nestyď se, nezanedbej tento požehnaný okamžik, aniž napraviš svou duši!

Ve výkladech a v ulicích velikých měst může člověk vidět za každým krokem knihy nebo plakáty a na nich nápis palcovými písmenami: »*Chcete být dlouho živ?*«

To je samozřejmé! — odvěti kolemjdoucí a zvědavě si přečte vyhlášku. »Chcete-li si prodloužit život, jezte mnoho banánů . . .« »Chcete-li si prodloužit život, dejte se zapsat do našeho kursu, kde se učí správnému dýchání . . .« »Používejte těch nebo oněch tablet ke koupání . . .« »Chcete-li si prodloužit život, noste ten nebo onen kaučukový podpatek.« A tak dále. Bratři, sestry! Jak se člověk chytá všeho, co jen o hodinu prodlužuje jeho život! A hle — Kristus neprodlouží náš život jen o hodinu neb o rok — jeho slib pro-

lamuje všechny meze lidského počítání: »Kdo ji mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední.«

3. A tak se dostanete k třetí změně. Kristus Pán tím, že objevil pro nás život věčný, nejenže vyměnil náš zrak a náš život, nýbrž *vyměnil také naši smrt.*

a) Když první z bratrů Montgolfierů vyletěl do výšky, zvolala jistá stařena žalostně: »Co všechno vymýšlí člověk! Ještě se dožijeme, že vynajdou i to, že netřeba umírat... A já již budu tehdy mrtvák!« — dodala žalostně stařenka.

Nuž — bratře, sestro! — to ještě nevynalezli, že netřeba umírat, a ani to nevynaleznou. — Kristus Pán však ukázal cestu, jak možno žiti věčně! *Kristus dal vírou v život věčný smysl smrti.*

Smrt je nejvznešenější pravda životní. Kamkoliv hledíme, kamkoliv jdeme, všude tam stojí smrt. Země, kdekoliv se nacházíme, je veliký hřbitov pod námi. Humus, černá půda se utvořila z nekonečné řady obětí smrti. V minutě, v které začínáme žiti, začínáme veliký zápas se smrtí. Bylo by to věru bláznovství jen žít a žít... a nepočítat se smrtí. Vzbuditi se ráno a neřici: Snad to je poslední den. Lehnout si večer a neřici: Snad to bude poslední noc.

b) »Ach, to může býti strašné! Býti stále připraven na smrt! Žiti ve věčném strachu a chvění!«

Nuž, bratře, sestro, zde přichází veliký dar Pána Ježíše: ano, býti vždy připraven na smrt, *ale nestati se proto zachmuřeným, ochablým a nevlidným!* Báti se — ale nikoliv smrti! Nýbrž báti se urážky Boha! Báti se: znečistiti duši povolanou k životu věčnému! Báti se: utratiti život věčný!

Toho, kdo takto smýšlí, myšlenka na smrt nezbaví křidel. Kdo takto smýšlí, ten vidí v smrti spolucestovatele; je pravda, že nás povede černou branou, za branou však čeká zář,

»Nezemřete« — řekl snad Pán? Nikoliv! Nýbrž? »Bud'te připraveni!« (Mat. 24, 44).

Nuž, když je člověk na velkou cestu připraven, pak se nerozčiluje. Ten je v úzkostech a ten se rozčiluje, komu již vlak přijíždí a on by si chtěl ještě v poslední minutě své věci uspořádat. Kdo si však předem všecko uspořádal, všecko si zabalil, má listek, ten klidně očekává znamení na odjezd.

Hle, to přinesl Kristus! I před ním jsme věděli, že je onen svět. Ale před ním jsme o zemřelých říkali, že »šli bloudit do mlhavého podsvětí«. Dnes však říkáme, že »se zrodili k životu věčnému«. Není-li to zvláštní, že Církev křesťanská nazývá úmrtní den svatých »dies natalis«, »den narození«?

c) »Ale když stále mám mysliti na smrt, když na ni musím stále býti připraven, *bylo by nejlépe vstoupiti do kláštera*, položit si umrlčí hlavu vedle džbánu s vodou a suchého chleba a stále uvažovati o pomíjejícínosti světa! . . . Myšlením na smrt tuhne čilá, horečná činnost lidská! . . .«

Ach, nikoliv! Právě naopak! Otevru Písmo svaté a čtu, která to je žena, kterou Písmo svaté nazývá »silnou ženou«? A najdu tam podivuhodné věci.

Tedy kdo je podle Pisma svatého (Přisl. 31. kap.) silná žena? Žena v domácnosti, dobrá matka, horlivá manželka, která stále pracuje, drží dům v pořádku, vede domácnost, vychovává děti . . . Nuž, a smrt? Usmívá se, když se blíží smrt. Neboť ví, že plněním svých povinností si zajistila právo na život věčný. Na smrt byla vždycky připravena a myšlenka tato ji přece nezbavila křídel.

»*Usmáti se smrti do očí*,« — tak daleko to nepřivedeme. I životní pud vložil do nás Bůh a ten se zachvěje při myšlence na smrt. Ale víru v život věčný dostali jsme od Krista a ta zbaví tvář smrti děsivých tahů.

Co nám dal Kristus? — ptal jsem se na začátku dnešního kázání. Život věčný! — byla odpověď.

Život věčný? — ozve se pochybovačně v duších mnohých dnešních lidí. Život věčný! Ó, kdyby to všechno, co jsme nyní slyšeli, bylo tak jisté! Což skutečně z nás ještě něco zbude po smrti? Což nezpráchnívi z nás všecko v chladném hrobě?

Bratři, sestry! Kdyby duše některého z vás byla pokoušena chladným dechem pochybnosti, »zda opravdu naši mrtví žijí«, jenom se zeptejte onoho francouzského muže, který podnes žije v Paříži a v jehož saloně kvetou v každém období ročním čerstvé růže před sochou svatě Terezičky z Lisieux.¹⁾ Tento muž dostal ve světové válce strašnou střelnou ránu a už umíral v jakémsi anglickém lazaretu. Snad ještě jedna pomoc by byla bývala možná, ale ani ta nebyla jistá: podaří-li se vyjmouti kuli, která se však nacházela v takovém místě v těle, že dostatí se k ní znamenalo jistou smrt. Třikrát ho položili na operační stůl a anglický primář, který se chtěl pokusit o beznadějnou operaci, zahodil v posledním okamžiku po třikrát operační přístroje. A hle, po několika dnech odstěhovala se kulka záhadným způsobem bez nejmenšího zásahu lékařů na jiné místo a nemocný byl zachráněn. —

»Pane primáři,« tázal se později voják, »proč jste se třikráte za sebou vzdali té nebezpečné operace?«

»Protože jsem viděl před sebou mladou dívku, která mi vždy zachytila ruce.«

»Mladou dívku? Poznal byste ji z fotografie?«

»Ano!«

Voják mu ukazuje obraz sv. Terezičky (již zemřela a byla pochována v roce 1897).

¹⁾ P. Lhande: *Le bon Pasteur*, Par'is, 1928. Str. 57.

»Byla to ona?«

»Ano, ona!«

A od té doby vždy voní čerstvé růže v saloně tohoto muže, jemuž zachránila pozemský život pro život věčný.

Pane Ježíši, věřím, že naši mrtví žijí! Já věřím v onen věčný život, v onu věčnou blaženost! Nyní to věřím — dej, abych to jednou také uzřel! Uzřel a jednou ho také dosáhl! Amen.

XVI.

»PŘIKÁZÁNÍ NOVÉ DÁVÁM VÁM, ABYSTE SE MILOVALI VESPOLEK!«

(Jan 13, 34.)

Drazi bratři a sestry v Kristu!

Nedávno jsem se procházel krásného podzimního odpoledne v horách na Budě.

Není možno vyličiti ten klid a pokoj, kterým dýší lesy, chystající se na zimní odpočinek, jak jsou křoviny zahaleny bílým závojem pavučiny, poseté rosou jako skvoucími perlami. Všechno je tak klidné, tak tiché, tak blažené, tak svaté v těchto výšinách... Všecko je šťastné na tomto světě, jenom člověk nikoliv.

Stojím na vyhlídkové věži a pode mnou se rozkládá milionové hlavní město. Zde nahoře je všecko klidné a tiché a šťastné... Ale tam dole se statisíce lidí potí v útrapách každodenního života, v jejich životě není nic jiného než pouhá honba za každodenním chlebem, samá bída a bolest, samý boj na život a na smrt, samá nelaskavost.

Už je tomu 2000 let, co z úst Pána Ježíše zazněla ona bezpříkladně vznešená slova: »Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li mít lásku jedni k druhým« (Jan 13, 35) — už brzo bude tomu 2000 let, co nám Kristus Pán dal tento přikaz, a hle — ještě stále je člověk tím pozemským tvorem, v němž se nachází nejím lásky vůči jeho druhům!

Nedávno dolehly na náš kraj velmi brzo, již v září, kruté mrazy, které způsobily, že vlaštovky padaly ve velkém množství bezvládně k zemi, nemohouce odletět; a člověk jich litoval, posbíral je a letadlem je dopravil do teplejších jižních krajín — bylo to od nás pěkné; ale v témže čase dovedeme klidně hledět na to, jak se zimou a hladem zhrouťi nejeden z našich spolubratří a mnozí — kteří by i mohli pomoci — přejdou vedle nich bez lásky.

Láska, láska! Křesťanství má krásný název: »náboženství lásky«. A když nyní mám cyklové kázání o Pánu Ježíši, je zcela přirozené, že věnuji i této myšlence zvláštní kázání: I. *Proč nazýváme křesťanství náboženstvím lásky?* A II. *Co nám dal Kristus tím, že základem své víry učinil lásku?*

I. Proč nazýváme křesťanství náboženstvím lásky?

a) Kristus Pán vyhlásil takovéto zákony o vzájemnosti lidí, o jejich chování, o jejich snahách, o jejich vztazích, to jest o vzájemné lásce, o *kterých nemělo lidstvo před Kristem ani tušení* a které by naše lidské smýšlení pokládalo za rozvrácení Starého zákona od základu, kdyby Kristus Pán nebyl předem řekl, že »nepřišel zrušit zákon, nýbrž naplnit« (Mat. 5, 17).

»Neboť někdy byli jsme i my nerozumní, neposlušní, bludní,« píše svatý Pavel. »sloužice rozličným chťím a

rozkošem, žili jsme ve zlobě a závisti, jsouce opovrženi hodni, nenávidíce se vespolek. Když pak se ukázala dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho, (tu) nikoliv ze skutku (učiněných) ve spravedlnosti, které bychom byli vykonali my, nýbrž podle svého milosrdenství (Bůh) spasil nás« (Tit. 3, 3—5).

Opravdu, jakmile se mezi námi objevil Kristus, objevil se na této zemi, která znala dosud jen ztrnulé právo a drzé násili, *výkvět lásky a pokoje*.

Náboženství Kristovo nazýváme právě proto náboženstvím lásky, že Kristus postavil vedle práva jeho protiváhu: lásku; a jediné je-li rovnováha mezi těmito dvěma věcmi, může kvést lidský život.

b) Co hlásá tedy Kristus o lásce? Zřetelně hlásá, že od svých věřících očekává dokonalejší spravedlnost než od našich otců (Mat. 5, 20). Pominul čas, kdy platilo »oko za oko, zub za zub« — jeho zákon místo toho hlásá: »Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Oko za oko, zub za zub!“ Já však pravím vám . . .« (Mat. 5, 38 a násl.) Nuže, co nám praví? Od nynějška ať neodsuzuje nikdo svého spolubratra, aby sám nebyl odsouzen (Mat. 7, 1). Od nynějška ať zní naše modlitba takto: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Od nynějška musíš býti spravedlivý i v maličkostech. Od té chvíle musíš manželství pokládat za svátost (Mat. 19, 1 a násl.). Svě rodiče musíš ctíti (Mar. 7, 10 a násl.). A tak dále . . .

V úctě a v lásce k spolubližním dospěli i největší lidé z dob před Kristem k pouhým bledým negativům: na př. abychom špatné úmysly v sobě neživili. Kde však zůstalo učení Stoiků a Buddha od velkorysé, pozitivní, pomáhající lásky k bližnímu, od krásného výkvětu velkodušnosti? Tvoje láska ať je velkodušná: »A přinutí-li tě někdo na

míli jednu, jdi s ním (i jiné) dvě« (Mat. 5, 41). Tvá láska ať je nesobecká: »Milujte nepřátele své (dobře činite těm, kteří vás nenávidí), a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají... Neboť, milujete-li ty, kteří vás milují, jakou odplatu mítí budete?« (Mat. 5, 44, 46.) Lásku k bližnímu nazýváme prostě »službou samaritánskou« od chvíle, kdy Kristus Pán vyřkl magnu chartu lásky k bližnímu v podobenství o milosrdném samaritánu.

c) Tak nyní již chápeme, proč nazýváme křesťanství prostě »náboženstvím lásky«. Protože Kristus Pán si vyvolil za základní sloup svého náboženství lásku. Prvním sloupem je láska k Bohu, jehož musíme milovat »z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své« (Mat. 22, 38); a druhý sloup, podobně použitý jako první: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« (Mat. 22, 30.)

Podle Krista Pána je láska k lidem vlastně praktické uplatnění lásky k Bohu. je to změna na drobné peníze. Nemůže milovati Boha ten, jenž nemiluje svého druha, člověka. Nemůže sloužit Bohu ten, jenž svému bližnímu škodí. »Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smiř se s bratrem svým a potom přijď, obětuj dar svůj« (Mat. 5, 23, 24). Opět »Pokud jste co učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste to učinili« (Mat. 25, 40).

Ale vždyť je to zvrácení celého Starého zákona! — mohl by snad někdo říci. Nikoliv! Ne zvrácení, nýbrž naplnění, dovršení. Jak to vyjádřil sv. Augustin nepřeložitelnou slovní hříčkou: »Consummentur, non consumantur.«

II. Cena lásky.

To, co jsem doposud řekl — drazí moji — jsou vám věci zajisté známé. Vždyť je to všeobecně známá pravda, že křesťanství je náboženství lásky. V dalších vývodech tedy ani nechci tuto pravdu dále odůvodňovati. Že si Kristus vyvolil za základ své víry lásku, toť všeobecně známý fakt. Ale jaký to má význam pro lidstvo, jaký posvátný pramen síly stvořil tím k nejpravdivější, k nejvznešenější lidské kultuře, o tom nedovedli lidé jasně uvažovati — o tom bych chtěl nyní podrobně pojednati.

A) Během věků již častěji se vytýkalo křesťanství, že jeho *zakladatel je protivník lidského pokroku a kultury*, neboť nepřivedl lidi k žádnému technickému objevu, nesestrojil žádného stroje, nevynašel nového léku, umění nezdokonalil.

1. Kdo však takto mluví, ten nemá o kultuře ani tušení. Je sice hospodářská kultura, technická kultura, umělecká kultura — a Kristus Pán skutečně neučil lidi všem těm věcem. Nad tím vším však stojí, ba nepostradatelným základem všeho toho je *mravní kultura*, bez níž nemůže býti ani lidského života, ani pokroku — a Pán Ježíš považoval učení této kultury za důležité nade vše. *Co znamená láska pro kulturu?* Na tuto otázku možno odpověděti jen tehdy, když správně a jasně chápeme, co rozumí Evangelium »láskou«. Neboť Evangelium dává tomuto slovu mnohem vznešenější a důslednější význam, než jak se běžně používá toho slova.

2. Co znamená tedy láska ve smyslu Evangelia?

Znamená pramen nesobeckosti, sdílení naší duše a našich hodnot jinému. Láska je síla, která nás vyzvedá z úzkého kruhu sobeckosti. Láska je mocnost, která napomáhá zájmům a potřebám jiných. Evangelium lásky je tedy Evan-

Takto-li chápeme lásku, hned vidíme, že pouze almužnictvím nemůže býti vyčerpána. I almužnictví je část lásky, ale láska je kromě toho i něco jiného! Princip lásky je nejhlavnějším odzbrojením lidského sobectví a tím také jedinou překážkou barbarství, směřujícího k vykořistění a k potlačení jiných.

Zda také víme, co to znamená? Co znamená dovésti potlačit nejsilnější, nejstarší pudovou touhu: sobectví? *Znamená to nejpravdivější práci kulturní!* Neboť kultura — ať na ni hledíme s kterékoliv strany — znamená ukázněnost: zatlačení ničivé síly potoka zpět do původního řečiště, uzavření rozpínajícího se a výbuchem hrozícího plynu do kotle, zachycení drtivé síly blesku do drátu, a tím spíše: *zatlačení slepých sil, rozpínajících se a vybuchujících v hloubce pudové lidské přirozenosti do etického řečiště.*

Nuže: Kdo učí nesobeckosti a sebekázi, ten koná nejkrásnější práci kulturní! Kdo však nebrzdí stavidla sobeckosti, ten slouží smrti a pomijivosti! A právě to je rozdíl mezi kulturou Kristovou a kulturou světa: tato pochlebuje silným, násilníkům, mocným, těm, kteří druhé ničí, ale v tichosti z nich hlodá a nakonec je nechá shniti; zatím co myšlenka Kristova snad přivede k zamyšlení, ba někdy i postraší ty, kdož překypují zdravím a oplývají životními radovánkami, ale činí to jenom proto, aby je zachránila před shnitím a zánikem, který by je jinak očekával.

3. A kdyby někdo kroutil nad tím hlavou a i nadále by zdůrazňoval, že křesťanství jsou přece na úkor jeho příliš přísné názory a zdůrazňování lásky, neboť k životu národů není zapotřebi nadpozemské vážnosti a pokojné lásky, nýbrž slunečního paprsku pozemské radosti a síly — pak pravím, je-li někdo tohoto názoru, tomu by prospělo poučení se z minulosti o *osudu řecké a římské říše.*

Zda byla kultura tak skvělá, jasná, překypující radostí, zdravá a bohatá jako kultura řecká? Vždyť jsou i dnes lidé, kteří dychtivě touží po »krásné kultuře smyslnosti«, jak nazývají kulturu řeckou. Kdyby se však vrátila tato minulost, jak cize by se mezi námi cítila. Mezi námi lidmi, kteří jsme se již od tehdejška naučili reální vážnosti života, jeho hloubce, kteří dnes již víme, že pozemský život lidský není časem marnivých zábav, nýbrž úkolem našim je dosíci poctivým plněním povinností našeho vznešeného cíle. Řek se usmíval, ale cíle — pro který je vlastně hodno žít — neznal. Zůstaly nám nádherné řecké sochy, ale ani jedna z nich nemá oči, každá z nich je slepá: neboť slepý byl celý řecký svět v otázce ohledně cíle člověka.

A zda bylo říše, která by byla politiku potlačování a nešetrnosti tak uplatňovala jako starý Řím? A nač zahynula tato nešetrná mocnost? Na vlastní nemohoucnost. Neboť ničím neomezené násilí ukovalo okovy duchovního otroctví na davy a nebrzděná hýřivost pak je hlodajícím červem na stromě národů.

4. A nyní si všimněme *účinnosti Evangelia a jeho radostné zvěsti*.

I Evangelium hlásá činnost, ale staví ji do služeb nejvznešenějšího cíle; tento cíl je: *Kultura Království Božího*. Jak velkolepý je ten cíl, právě tak obrovskou práci vyžaduje jeho dosažení. Zatím co od křesťanství odloučený názor světový požaduje neomezené uplatňování a rozvinutí práv jedince a v tomto směru také slibuje podmanění světa (ačkoliv i to zůstane pouhým slibem!), považuje křesťanství tento život za příliš úzký, příliš brzo pomíjející, aby celou svou účinnost postavilo do jeho služeb. V jakýsi nadpozemský život věřil sice i pohanský člověk, ale jenom křesťanství se pozvedlo na onu výši, odkud tento nadpozemský

život osudně ovlivňuje plné prožití a nároky tohoto pozemského života. A právě na tomto se zakládá jedna z nejpůvodnějších nauk Kristových, že *při světle nadpozemském změnil celou naši theorii hodnot a všechno naše smýšlení*. Jiným slovem bychom to také mohli vyjádřiti: od dob Kristových ohromně stoupla hodnota člověka, ale právě tak stoupla také práce, která nás čeká k dosažení našeho vznešeného cíle. Kristus nám za konečný cíl stanovil dosažení věčného Boha, a tím nám otevřel bezpříkladný pramen šlechetné chuti k práci a snaze po vyšších věcech.

B) Dobře však vím — drazi moji — že nejedni z vás zavrtí nad tím, co jsem řekl, pochybně hlavou.

Co jsem to vlastně řekl? To, že Kristus Pán za konečný cíl postavil před nás dosažení života věčného a tím otevřel pro člověka hojný posilující pramen ušlechtilé chuti k práci a snaze po vyšších věcech. — »Což tento cíl může být pramenem chuti k práci? namítne někdo s pochybností. *Dosažení Boha pramenem chuti k práci?* Já naopak jsem si myslel, že životní boj, shon po majetku, peníze jsou pramenem chuti k práci. Ale nikoliv dosažení Boha!«

1. Jaký to omyl, drazi moji! Peníze rozlučují lidi, Bůh je sjednocuje. Co znamená v penězích, v majetku výhru pro jednoho, znamená pro druhého ztrátu. Peníze nemůže každý mít stejně, Boha však ano. Čím více dám z peněz někomu jinému, tím méně zbude mně, avšak čím více dám někomu z Boha, to znamená, čím více se namáhám, aby druhý Boha poznal, čím blíže jej přivedu k Bohu, tím více poznám Boha i já sám a tím blíže se dostanu sám do jeho oblažující blízkosti.

A tak uskutečňuje křesťanství to, co se zdá nemožné: každý může neomezeně vyvinout svou chuť k práci a svoji snaživost, aniž by snad zkracoval nároky jiných nebo jim

snad křivdil. A tak jenom v křesťanství se může uskutečnit nádherná myšlenka: »Leben heisst lieben!«

Ano, práce vykonávaná k získání království Božího je práce kulturní v nejušlechtilejším slova smyslu, neboť se koná pro takový cíl, nad nějž si člověk ani radostnější vymyslet nemůže: pro umělecké vytvoření nesmrtelného individua, pro získání věčných pravd, pro vytvoření obrazu Božího na duši člověka. Duch Evangelia tedy ne že by se protivil kulturní práci, nýbrž ji pozvedá a zušlechťuje; zušlechťuje ji tím, že pozvedá každý pohyb a způsob kulturního života do výšin života nepomíjejícího.

2. Ostatně, že kromě zásadní úvahy to potvrzuje také skutečnost, na to stačí poukázat v jediné větě. *Náboženství Evangelia se stalo opravdu pramenem takové kultury, že její výšiny dosud člověk nedosáhl, kultury křesťanské.*

Evangelium má tak daleko jiný, božský kulturní program, že od té doby se úplně změnil lidský ideál na světě. Technika, stroj, hmota udělá člověka snadno otrokem, a kultura Kristova ho osvobozuje z otrockých pout.

A nyní již správně chápeme slova Páně, pro něž obyčejně napadají kulturní sílu křesťanství: »Duch Páně nade mnou; proto pomazal mě, zvěstovat evangelium chudým poslal mě, uzdravovat zkroušené srdcem, ohlásit zajatým propuštění a slepým prohlédnutí, propustit utisknuté na svobodu.« (Luk. 4, 18—19.)

Ano: Pán Ježíš chce uzdravit ty, kteří se domnívají, že vidí, zatím co je pozemské statky oslepují — uzdravit je, aby opravdu viděli, viděli své věčné povolání. Uzdravit ony chudé, kteří se pokládají za bohaté a spokojené uprostřed pozemských pokladů. Uzdravit ony hbité pracovní nohy, které přes to, že jsou na smrt upracovány, se domnívají, že

jsou zdravé, zatím co belhají a kulhají ve světle života věčného.

3. Po tomto všem se odvážím vyslovit i konečný závěr dnešního kázání.

Co nám dal Kristus? Dobrotu — a to je *nejhlavnější kulturní hodnota lidstva*.

1. Dobrota? To je *nejhlavnější kulturní hodnota*? tážeš se. Jak možno takového něco říci? Hodnota je syčící parní kotel, hodnota je vrtule hučícího letadla, hodnota je hřmíci Diesselův motor — ale dobrota?

A já přesto opakuji: *ona dobrota, které se člověk naučil od Krista, je nejhlavnější kulturní hodnota*. A to vidím z toho, že jsme dospěli k nelidskému životu, ačkoliv máme ohromné množství kotlů, vrtulí a motorů — *ale nemáme v sobě dost dobroty*. Ano, i kotel i stroj i motor patří k našemu životu, ale kdo by popíral, že tento strojový život se jen tehdy zušlechti a promění v život lidský, když mezi kolečka těch strojů budeme také kapat hodně olejových kapek Kristovy dobroty. Když svého koně popleskám a dám mu cukru, když služce poděkuji, že mi přinesla sklenici vody, když uznám, že kuchařka dobře vaří, když nosiči sám pomáhám, co dovedu, když svého šoféra nenechám celé hodiny čekat na zasněžené ulici, když soucítím s bolestí jiných, když se těším z radosti jiných, když jsem k sobě tvrdší a k druhým mám ohled . . . nač pokračovat: *když jsem dobrý podle dobroty naučené od Krista*.

2. Ale dobrota je slabost! — řekneš snad. Slabost, která nesluší velkorysému mužskému životu.

Nuže, Napoleon žil snad dostatečně »velkorysým« živote! A přece, když se musel z Egypta náhle vrátit do Paříže, aby udělal pořádek, a jeho loď byla nedaleko Marseille zasažena dělovou ranou z anglické lodi, která ji pronásle-

dovala a jeden námořník padl do vody a kapitán francouzské lodi chtěl pokračovat v cestě, neboť mnohem důležitější věci byly teď v sázce než život jednoho člověka — nuže, tehdy vydal Napoleon rozkaz: »Ne! Zastavit a zachránit tohoto člověka!«

Hle, někdo může i při velkorysé životní práci být soucitný a pozorný, ba bez dobroty si lidský život nedovedeme ani představit. Bez dobroty nemůže být ani pravá kultura, neboť duší kultury je kultura duše. Člověk je rozený egoista — z egoismu se však kultura nerodí, pouze bezduchý boj o chléb.

•

Drazí bratři a sestry!

Do klenotnického obchodu přišel jistý pán a žádal jakousi maličkost, amulet pro štěstí. Klenotník mu předloží množství takových maličkostí, emailovou muchomůrku, stříbrnou pavučinu, zlatou hvězdičku, komíníčka, diamantovou podkovu. Pán si prohlédne celou sbírku a pak povídá:

»Ani jedno mi nevyhovuje, chtěl bych něco jiného.«

»Co to má být, prosím?«

»Srdíčko. Srdíčko ze zlata.«

»To bohužel nemám,« dí klenotník, »zkuste to snad někde jinde.

Pán se vzdálí, vyhledá ještě asi tři klenotnické obchody, srdíčko však nikde nedostane. Všude se vymlouvají, že srdce nemají, protože vyšlo z módy. Dotyčný pán se na konec netrpělivě rozčilí a povídá:

»Co mám teď dělat? Kde najdu v tom velkém městě malé srdečko?«

Roztrpčeně odchází z obchodu, klenotník však za ním volá:

»Zkuste to u nějakého obchodníka se starožitnostmi, tam je snad ještě naleznete . . .«

Drazí moji! Zda není největší ztrátou i pro dnešního člověka to, že »zlaté srdce vyšlo z módy«? Ze zestárla a do komory na veteš se dostala ona láska, pozornost a laskavost, kterou kdysi nazývali »zlatým srdcem«.

Zlata však má člověk dost, jenom srdce k tomu nemá! Víte, kolik je na světě zlata? Kdosi už i to vypočetl. Na zeměkouli je tolik zlata, že by se z něho dala udělat 77 km dlouhá, 3 cm tlustá a 6 m široká silnice. Ohromná cena! Tolik zlata je roztroušeno na světě! A jaký je z toho užitek? Žádný! A lidstvo přece není blažené. A kdyby ho bylo desetkrát tolik? Byl by snad člověk šťastnější? Nikoliv! Ale ovšem byl by blaženější, byl by klidný, pokojný, jasnost by zalévala jeho duši, jako vrcholy lesů za krásného podzimního dne, kdyby . . . kdyby měl v sobě větší *lásku*, kterou přinesl na svět Kristus, když řekl: »Přikázání nové dávám vám: abyste se milovali vespolek.« (Jan 13, 34.)

Hle, látka mého dnešního kázání shrnuta do jedné věty: *Kristus Pán přinesl mezi nás lásku a bez lásky Kristovy není lidského života!*

XVII.

KRISTUS A PRÁCE.

Drazí bratři a sestry v Kristu!

V Anglii byla nedávno veliká stávka horníků. Dělníci trávili celé dny nečinně.

Ale nebylo tomu tak všude.

V dolech v skotském městě Carfinu trávili horníci dobu

stávky tím, že budovali kosteliček ke cti svaté Terezie z Lisieux. Základy kostela vykopalo sto dělníků za jeden den, dvě stě jich dopravovalo stavební hmoty, při stavbě zdi pomáhal každý.

Člověk čte tuto zprávu a nechce věřit svým očím: stávající dělníci, kteří stavi kostel! Což je to vůbec možno? Zda nepatří k stávce hostinec a pobuřování? Možno bojovat pro poctivější, lidštější, důstojnější život, aniž se staneme nevěrci a nepřáteli Kristovými?

Hle, v cyklu kázání o Kristu Pánu dostali jsme se dnes k takovémuuto předmětu, jehož časovost, ale zároveň také choulostivou povahu zajisté všichni dobře chápeme.

V minulých nedělích zabývali jsme se oněmi základními pravdami, jimž se naučil svět od Krista Pána, a jež tvoří podstatu křesťanství: Bůh, jako nebeský Otec lidstva, Kristus, Syn Boží, duše, cíl mého pozemského života, život věčný... to jsou základní články nauky Kristovy.

Kristus Pán však měl kromě toho také slovo i k projevům života pozemského. Vždyť ten, jenž hlásal, že dosažení cíle věčného závisí na poctivém plnění povinností života pozemského, chtěl také svým božským duchem nasytiti každý pohyb našeho života pozemského.

Jaké jsou různé poznávací znaky života? Pohyb, příčinnost, práce. Od chvíle, kdy Bůh stvořil první dva lidi a vykázal jim ráj, »aby jej obdělávali a střežili« (I. Mojž. 2, 15), je ustavičná práce životem člověka na světě. Představuji si, co bychom asi viděli, kdybychom jednou časně zrána mohli obletět celou zeměkouli. Sirény továren začínají hučet, dynama se točit, z kotlů vystupují páry, jeřáby skřípou... a všude na celém světě nastupují do práce miliony a miliony lidí, aby dosvědčili pravdivost Písma svatého: »Člověk se rodí k práci, pták k letu« (Job 5, 7).

Vítězným hymnem práce se ozývá dnes celá země — co tomu říká křesťanství? Jak zní nauka Kristova o práci a o otázkách souvisících s prací? Je pro práci nebo proti ní? Souhlasí s naší horečnou pracovitostí, nebo ji zakazuje? Dává nám k práci povzbuzení, nebo se na ni dívá s pochybností? Jaký názor má náboženství Kristovo o práci, o dělnících, o obdělávání půdy, o majetku, o kapitálu, o soukromém vlastnictví? Hle — drazi moji — tyto palčivé a časové otázky čekají na pojednání v dnešním a v příštích kázáních.

Abych se touto otázkou mohl podle možnosti co nejpodrobněji zabývat, věnuji ji více kázání. Dnes bych chtěl odpovědět jenom na první otázku: *Čemu učí Kristus o práci?*

1. Zda učí něčemu Kristus o práci?

Čemu učí Kristus o práci, na tuto otázku mohu dát pozitivní odpověď až v II. části svého kázání. Předem se musím pokusit o rozbor mylného názoru.

A) Za každým krokem slyší člověk výtku, podle které křesťanství slouží pouze světu nadpozemskému, pro tento svět, pro bolesti a strasti tohoto světa prý nemá žádného slova, je slepé a hluché vůči nádhernému rytmu práce. Křesťanství se stará pouze o dobrou smrt — říkají — a nikoliv o dobrý život. *Horečný pokrok kultury nic neziskává křesťanstvím . . .*, a proto Evangelium nedovede již určovat směrnice života dnešního člověka, neboť je v něm řeč pouze o skromné poddanosti, o tichém snášení a o věčné tužbě po nadpozemské blaženosti. Dnešní člověk, stravovaný horečnou činností, potřebuje jiného evangelia . . .

Hle, takto a podobně znějí výtky. A my musíme zřetelně odpovědět na otázku: *Zda má Kristus vůbec slovo k pracu-*

jičimu lidstvu? Zda dovede Evangelium strojům dobývajícím svět, a tichým laboratořím, jež odhalují tajnosti světa, technické a duševní práci, určití směrnice, dodávati sílu, zda je dovede posvětit?

Neboť nedovede-li to, pak je křesťanství ztraceno, pak patří křesťanství minulosti. Člověk dneška chce pracovat, je nabit touhou po činnosti, děláním plánů, tvořivosti — co má tehdy začít s náboženstvím, jež nejvyšší jeho myšlenky nedovede podporovat?

Hle, problém! A odpověď naň není tak jednoduchá.

B) Není to jednoduché hlavně proto, že je v tomto tvrzení — jak tomu bývá v každém omylu — i trochu pravdy, a oddělit pravdu od omylu není tak jednoduchá věc.

Co je pravdivého v tomto smýšlení?

Pravda je to, že Kristus Pán opravdu nepřišel na svět proto, aby usměrnil technické, sociální, hospodářské, lékařské, umělecké, vědecké zařízení lidstva. Ne, proto nepřišel! On přišel proto, aby nás vykoupil z hříchů a dopomohl nám k životu věčnému. To je tedy úplná pravda, že Kristův světový názor nepovažuje pozemský život za konečný cíl, nýbrž život věčný, a proto nám napomáhá k dosažení tohoto cíle.

Kristus Pán však hlásal také to, že *život věčný si zasloužíme poctivým plněním povinností života pozemského!*

Tedy i když život pozemský není konečným cílem v očích křesťanského člověka, na každý způsob je aspoň prostředkem, nepostradatelným prostředkem k dosažení konečného cíle. Tak tedy Kristus zaujal stanovisko i k projevům života pozemského a zahrnul to všecko také do své spasitelské práce. Tedy ačkoliv konečným cílem pro křesťana není majetek, práce, civilisace a kultura, Kristus přece měl o tom

všem svou nauku, k tomu ještě svou povyšující a zušlechťující nauku.

Musíme tedy jasně zříti, že Kristus není zásadním nepřitelem majetku, radosti a práce. Evangelium svatého Lukáše mohli bychom na příklad docela klidně nazvat hymnem povzbuzujícím k práci. »Pracujte ze všech sil a přinášejíce všecky oběti, pracujte o dosažení království Božího!« — Tot je krátký obsah evangelia sv. Lukáše.

A království Boží už je věru souhrn všeho dobra! Abychom ho dosáhli, a také jiným tam napomáhali, nesmíme se obávat ani nejhorší práce! Království Boží je jak jmění, tak i práce — takové jmění, kterého možno dosíci jen prací, těžkou prací. Řekněme to jasně: *Království Boží je kultura, opravdová věčná kultura*, a kdo nás k dosažení jeho povzbuzuje, ten nás povzbuzuje k nejcennější kulturní práci.

A také to je skutečnost, že Pán Ježíš nebyl tak zvaným fanatickým apoštolem kultury, který vidí jediný cíl života a celý obsah lidského bytí jedině ve věčné, nikdy nepřestávající produkci a práci. Ano: i té je zapotřebí, potřebí je produkce, potřebí je továren, potřebí je technického vývoje, potřebí je dílen, potřebí je pšenici zasetého pole, ale . . . ale »ne samým chlebem živ jest člověk« (Mat. 4, 4) — slyšíme napomenutí Páně — nejen z uhelných dolů, z ovládnutí moře, z regulování vod, z využívání elektřiny živ jest člověk!

Všeho toho je zapotřebí — ale všechno to o sobě ještě nečiní blaženým! Což to musím právě člověku dneška dokazovati? Vždyť, kdy vyráběl člověk tolik jako dnes? Kdy hučelo tolik strojů, tkalcoven, motorů a turbin jako dnes? A zda je blažen dnešní člověk?

V Brazílii se urodí tolik kávy, že nedávno vysypali do

može 500.000 pytlů a podle nejnovějších zpráv topí i lokomotivy kávou. V Kanadě se urodí tolik pšenice, že ji krmi zvířata. Jinde zase se urodí tolik bavlny, že bavlníky jsou po desetitisících vymycovány . . .

Hle, kolik pracuje a produkuje dnešní člověk — a přece není blažený!

II. Co učí Kristus Pán o práci?

Když jsme to tedy už zjistili, můžeme se pokusit o pozitivní rozřešení otázky: *Co tedy učil Kristus o práci?* Neboť nyní již pochopíme jeho nádherné myšlenky, pochopíme, že jeho nauka zaplavuje trojím požehnáním práci člověka. *Kristus práci A) povznesl, B) posvětil, a C) správně ji ocenil.*

A) Kristus povznesl fysickou práci z onoho ponižujícího ponětí, jež v té době bylo o práci všeobecné.

V době Kristově smýšleli jak Řekové, tak i Římané o tělesné práci se stejným pohrdáním. I jeden z nejušlechtilejších nesmrtelných řeckých mudrců Plato hlásal, že svobodného občana je každé řemeslo tak nedůstojné, že třeba mu je prostě zakázat a ponechat je otrokům.

A nyní přichází Kristus! Je pravda, že nepřišel proto, aby snad změnil ponětí o práci, ale mimochodem to učinil také. A je-li dnes všeobecně známo rčení, že »práce není hanbou« a je-li pro nás dnes tak samozřejmé, že »kdo nepracuje, nemá práva na život«, nemusíme býti vděční za tuto základní změnu jedině Kristu Pánu? Tomu Kristu Pánu, který přišel na svět jako syn tesaře; který trpěl, aby jeho protivníci naň proto ukazovali prstem: »Hle, to je syn tesaře« (Mar. 6, 3); který celé své mládí ztrávil v dílně tesařově; a který prvé své apoštoly vyvolil z rybářů . . . Ano,

Kristus nepřišel proto, ale přece to udělal: vlastním příkladem tak vysoce pozvedl práci z jejího nízkého postavení, že zatím co před ním i obyčejní lidé práci zavrhovali, po něm, podle jeho příkladu, přišlo do zvyku v křesťanských královských rodinách středověku, že se každé královské dítě naučilo nějakému řemeslu.

Hle, veliká změna, kterou přineslo křesťanství! Svět bez Krista vidí v práci těžkou ránu osudu, neštěstí, fysické zlo. Podle křesťanské nauky však práce není pro nás dopuštěním Božím, — vždyť i před pádem do hříchu musel člověk pracovat, — nýbrž práce je zákonem lidské přirozenosti, a k tomu ještě zákonem povznášejícím, neboť i tím se stáváme podobnějšími Bohu, jenž stvořil svět a jenž neustále pracuje na zachovávání světa, a Kristu Pánu, který pro spasení světa vykonal neuvěřitelně těžkou krvavou práci.

Když se Bůh Stvořitel nestyděl za práci a když se Kristus Pán práci nevyhýbal, pak nemůže býti na světě člověka, který by se za práci měl stydět, není člověka na světě, který by bez práce měl právo na život! Ať jsi bohatý nebo chudý, silný nebo slabý, muž nebo žena, učený nebo neučený, chlapec nebo děvče, majitel továrny nebo dělník, nepracuješ-li buď rozumem nebo rukama — nejsi člověkem! Neboť k zdokonalení naší lidskosti patří širší rozvinutí naší inteligence, naší síly a naší vůle, čehož jedině prací můžeme dosíci — a to buď prací tělesnou nebo rozumovou.

B) Tím však také již poukáží na další požehnání Páně: *Kristus práci posvětil*. Příčina, že nastala tato veliká změna, je v tom, že Kristus práci nejen zušlechtil, nýbrž ji také posvětil, ba *povýšil ji přímo na bohoslužbu!*

Práce bývá právě tak namáhavá, právě tak trpce těžká, jako byla předtím — ale není už tak slabá duše, která oživuje pracující tělo. Od dob Kristových stala se práce část-

kou kříže; částí onoho kříže, který každý člověk je povinen nésti, chce-li kráčet v šlépějích Kristových. »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne.« (Luk. 9, 23.)

Nuže, který je ten kříž, který každé boží ráno snad nevolky a nerad musí každý člověk znovu a znovu vzít na svá ramena? Je to kříž každodenní práce. Kutati v dolech, zvedat břímě, vytápět kotel, vésti kancelář, vykonati své soudcovské, profesorské, inženýrské, kněžské povinnosti, starat se o kuchyni, držet v pořádku byt, starat se o děti . . . všechno to je stejně těžké a únavné jak pro křesťana, tak pro nekřesťana. Ale dělá-li to křesťan všechno se zrakem pozvednutým ke Kristu a s ochotou, že tím plní vůli Boží, pak jeho práce bude nesení kříže, kterým následuje Krista, bude to tedy bohoslužba.

Nepřeháníme, řekneme-li, že práce, kterou člověk vykoná na základě uložení Božího k splnění vůle Boží, je bohoslužbou!

C) A nyní přichází třetí požehnání práce od Pána: *Kristus práci také správně ocenil.*

Práce — marně bychom to popírali — byla vždycky těžká a znamenala vždycky také únavu pro člověka. Nejedna řeč užívá téhož slova k vyjádření »práce« a »bolesti« nebo »utrpení«. Tak latinské »labor« neznamená jen tolik co »práce«, nýbrž také tolik co »utrpení«. Právě tak francouzské »peine« a německé »Arbeit« (arapeit) a tak dále . . .

Ozývá-li se tedy dnes s jedné strany shonem za práci celý povrh zemský, na druhé straně však práce přece zůstává těžkou a únavnou — dal nám Pán Ježíš opravdu požehnaný dar, když nás naučil, jak máme práci správně oceňovat.

Starý pohanský svět zavrhoval práci, dnešní pohanský

svět práci zbožňuje a dělá ji samocilem, Kristův světový názor však stojí uprostřed mezi oběma krajnostmi: ctí práci, ale vidí v ní pouze prostředek a nikoli konečný cíl člověka.

III. Kristus a dělník.

A) Je-li, drazí moji, všechno tak, jak jsme si to řekli, pak se nemůžeme zbaviti bolestného výkřiku. Jestliže práce v ušlechtilém slova smyslu může tolik býti vděčná Kristu, jestliže jen od časů Kristových dovedeme správně oceňovat práci, *nuže, proč vidí část dělnictva v Kristu protivníka?*

Ano, to je naše nejbolestnější rána, to je náš nejtrapnější problém: odtržení našich pracujících bratří od Krista, »syna tesařova«.

Kladu otázku a nedovedu na ni dáti odpovědi. Citím tu smutnou skutečnost a nedovedu ji uznat za správnou.

Proč se odtrhla velká část dělnictva od Krista? Což nevydal on první zákon na ochranu dělnictva, když prohlásil světu: »Hoden jest dělník mzdy své!« (Luk. 10, 7). Což nehlásá to jeho náboženství, že ujímání mezd dělníkům je do nebe volající hřích?

B) »Hlásá to, hlásá!« ... slyšíme na to odpověď, ale je to pouze v katechismu vytištěno, *v životě se však z toho nic neuplatňuje!* Ujímání mezd? Což nevíš, za jakou hladovou mzdu nechají dělníky pracovat páni mamonu? Ba, musíme býti spokojeni, když nás i za to milostivě přijmou ... My nejsme proti Kristu, nýbrž proti křesťanství, které takto chápe nauku Kristovu, které chrání kapitalismus a beze slova se dívá na naše vykořisťování ...«

Drazí moji! Jsou to trpká slova, ale kdo se jim může divit? Kdo zná tu nelidskou bídu, kterou jsou zmitány miliony

našich pracujících spolubratři, ten se jim nemůže divit, i když ví, že zdaleka nemají pravdu a že se mýlí.

Mýlí se v tom, že křesťanství hledí beze slova na nesvědomitou spekulaci a zneužití kapitálu. Což to nebyl římský papež, jenž před 40 lety vydal proti sociálním nespravedlivostem encykliku »Rerum novarum«? A což to nebyl římský papež, jenž znova a ještě pádněji zdůrazňoval sociální spravedlivost v encyklice »Quadragesimo anno«?

Mýlí se i v tom, že křesťanství zastává přehmaty kapitalismu. Ano: křesťanství chrání oprávněnost osobního vlastnictví, neboť odstranění osobního vlastnictví by znamenalo smrtelnou ránu lidské chuti k práci. Ale nechrání, ba směle bičuje nesvědomité kořistění a zneužití osobního vlastnictví.

Sám princip je potřebný, důležitý; bez osobního vlastnictví nemůže kulturní lidstvo býti živo. Ovšem člověk všechno dovede zkazit, všeho dovede zneužít — i osobní vlastnictví. Naše země se za žádných přeměn nestane rájem; my očekáváme splnění spravedlnosti ve věčném království Kristově: »Nového však nebe a nové země očekáváme podle zaslíbení jeho, ve kterých spravedlnost přebývá« (II. Petr 3, 13).

Ale když úplná spravedlnost zde na zemi nikdy nebude, proto Církev pracuje, aby aspoň nebyla tak veliká nespravedlivost, jaká je nyní. Nuže, co dělá křesťanství? Svět proměnit nemůže, snaží se však změnit lidstvo, z něhož svět pozůstává. A když má dnes kapitalismus tolik nesvědomitých výrůstků, pak neříkejte: hle, křesťanství selhalo, nýbrž: hle, jak málo křesťanští jsou ještě lidé! Pracujme o to, aby se jimi stali! Neboť hle, zde máme velikou myšlenku křesťanství: kapitalismus nemůže udělat svatým — ale svatými chce udělat kapitalisty!

»Udělat svatými kapitalisty? Což viděl svět už kdy takový zázrak?«

Ano, viděl, drazí moji, a kdyby jich svět následováním nauky Kristovy tím víc viděl, pak by se snadno rozřešily nejtěžší problémy dnešního lidstva. Nedávno se slavilo 700. výročí smrti takového »svatého kapitalisty«. Svaté Alžběty Durynské, královské dcery, která měla hojnost všech pozemských statků, která byla bohatá, mladá, krásná, bydlela v nádherném zámku — ale kterou zachránila láska Kristova, jež plála v jejím srdci, od všeho nebezpečí pozemského bohatství a udělala z ní dobrodinkyni trpících spolubratři.

Pane Ježíši, naplň nás, chudé i bohaté, dělníky i zaměstnavatele, duchem svaté Alžběty, a *znovu naleznou klid své zápasící, bojující, unavené děti! Amen.*

XVIII.

KRISTUS A MAJETEK. (I.)

Drazí bratři a sestry v Kristu!

Obyvatelé malé bavorské vesnice Oberammergau udělali v XVII. století při řádění nakažlivé choroby slib, přejde-li nákaza, že budou hrát každých deset let pašijové hry. I v létě roku 1930 přihlíželo mnoho tisíc lidí ze všech konců světa s uchvácenou duší těmto hrám, jež představovaly bolestné utrpení Pána Ježíše. A víte, který výjev působí nejvíc na člověka vzdělaného a zabývajícího se společenskými problémy? Ne křížová cesta, ne ukřížování, ne okamžik Kristovy smrti... ó, vždyť to je všechno dojmavé... ale vzdělaná část publika je nejmlčelivější, nejdojatější při umývání nohou při poslední večeři.

Když se Pán zvedne s lehátka a svým tichým, mlčelivým gestem při umývání nohou udělá přímo revoluci, vyvrátí každý názor, jež dosud lidstvo vyznávalo o vážnosti, o moci, o velikosti . . . Pán neřekne ani slova, nerevoltuje ani proti jedné společenské třídě, nehlásá, že »bohatí patří do pekla«, »ať zhyne kapitalistická společnost«, »dolů s pány« — ne, o tom všem neřekne ani slovo, . . . klidně, mlčky vstane On, Syn Boží, mocný Pán světa a jeho Stvořitel, a klekna před prosté rybáře, myje jim nohy.

Dojímavé poučení umývání nohou musí přeletět jako blesk nad temnou oblohou dnešní Evropy. Neboť, víte-li, co tím chce říci Kristus?

Riká tím asi to: rozdíl mezi lidmi nemožno odstranit. Kolik je lidí, tolik je také schopností. Vždy budou na světě učení a neučení, silní a slabí, zdraví a nemocní, bohatí a chudí, zaměstnavatelé a zaměstnanci. A nepřišel jsem pobuřovat třídy proti sobě, nepřišel jsem rozohnit nenávist, nepřišel jsem zničit autoritu, nýbrž . . . nýbrž přišel jsem naplnit silnější, výše postavené, vzdělanější, bohatší tou myšlenkou, aby se snažili vzájemnou láskou vyplnit mezery mezi jednotlivými třídami.

Syn Boží, jenž umývá lidem nohy! Jaký to vykřičník v dnešním světě, který je zmitán nerozluštitelností sociálních problémů! Ne technický pokrok rozluští sociální problémy, ani sebe výtečnější společenské a hospodářské zařízení samo (ač i to je potřebné!), nýbrž konečné rozluštění jen tehdy může být bezpečné, jestliže pán umyje nohy sluhovi, to jest jestliže symbolicky Kristova příkladu použijeme k zušlechtění svého každodenního života, svého chování, svého jednání.

To je to téma, to choulostivé a životně důležité téma, je-

hož pojednání jsme započali minulou neděli a o kterém bych nyní rád pokračoval.

Z napjaté protivy mezi kapitálem a prací, majetkem a bídou, bohatstvím a chudobou třese se dnes celý svět. Co učí Kristus o práci? — O tom jsem mluvil minulou neděli. *Jaké je jeho stanovisko k soukromému vlastnictví, k pozemskému majetku, k bohatství a chudobě?* O tom budu mluvit dnes a při příští příležitosti. Vizme tedy I. *Co učí Kristus o majetku?* a II. *Co plyne z tohoto učení?*

I. Co učí Kristus o majetku?

Jednou jsem již poukázal na zajímavou skutečnost, že nejroztličnější světové názory se snaží Krista Pána si přivlastnit. Tak nadlidsky velká je jeho individualita, že každý směr by ho chtěl pokládat za svého. Byli lidé, kteří Krista nazvali »prvním komunistou«, neboť Kristus zvolal skutečně s vyhrůžkou: »Běda vám bohatým!« (Luk. 6, 24). Někteří chtěli v něm vidět sociálního spasitele, anebo, hruběji vyjádřeno, »prvního socialistu«.

A) Povšimněme si tedy zblízka, co učil Kristus o soukromém vlastnictví, o jmění, o pozemských pokladech?

Stanovisko Páně vůči jmění se vlastně nachází ve výjevu o bohatém mládenci a v horském kázání.

a) Jednou přišel ke Kristu ušlechtilý mladík a z jeho slov planulo nadšení, když promluvil ke Kristu: »Mistře dobrý, co dobrého mám činit, abych obdržel život věčný?« Kristus mu na to odpověděl: »Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání.«

A mladík mu odvětil: »To všecko zachovával jsem od svého mládí. Čeho se mi ještě nedostává?«

Tu se Pán hluboce zahleděl na mladíka. Vidi, že tento

bohatý mladík touží po větším stupni dokonalosti, než jakého dosáhnou průměrní lidé; a nyní mu již povídá: »Chceš-li dokonalý býtí, jdi, prodej, co máš a dej chudým, a budeš mítí poklad v nebi; a pojď a následuj mne.«

To však bylo mnoho pro mladíka, toho schopn nebyl, raději opustil Pána.

A se rtů Páně, zatím co smutně hledí za odcházejícím, se ozve stesk: »Vpravdě pravím vám: Boháč vejde těžko do království nebeského.«

Učedníci jsou udiveni. S tím nepočítali! Což nejsou bohati blažení? Nejsou právě oni oblíbenými dětmi Božími, které obdařuje pozemskými statky?

A Kristus neodvolává ani jedno slovo, nýbrž ještě silněji zdůrazňuje: »Dítky, jak těžko jest vejiti do království nebeského těm, kteří doufají ve statky!« (Mar. 10, 24).

Apoštolové byli nyní již úplně zmateni. Nuž, ale když je tomu tak, kdo tedy bude zachráněn? Vždyť ten bohatý mládenec byl jistě jeden z nejlepších? Vždyť takhle nikdo nedojde spásy?! . . .

A tu se ozve Pán a jeho slova jsou jako rozlitý olej na rozzuřených vlnách. Pán ukáže záchrannou stezku: i bohatý bude zachráněn, jestliže si je vědom své slabosti a hledá oporu v Bohu, jestliže se poctivě snaží svým majetkem plnit plány Boží, neboť tehdy milost Boží tak získaná vyváží silu zlata, jež přitahuje k zemi. »U lidí je to nemožné, ale u Boha je všechno možné.«

Tak se končí výjev mezi bohatým mládencem a Kristem.

b) Ale abychom myšlenky Pána Ježíše vůči majetku ještě lépe poznali, postavme vedle nich také myšlenky *horského kázání*.

Slova *horského kázání* hlásají s otevřeností myšlenky Kristovy o ceně chudoby a dobrovolného zříkání! Hle, toto

řiká Kristus v řeči horské: »Blahoslavení (jste vy) chudi, neboť vaše jest království Boží. Blahoslavení, kteří nyní lačníte, neboť budete nasyceni. Blahoslavení, kteří nyní pláčete, neboť budete se smáti. Blahoslavení budete, když lidé vás budou nenáviděti, a když vás vyobcují a potupí a jméno vaše jako špatné vyvrhnou pro Syna člověka. Radujte se v ten den a veselte se, neboť, hle, odplata vaše hojná jest v nebesích« (Luk. 6, 20—23).

To jsou myšlenky řeči horské.

B) Nyní však, když někdo povrchně přečte uvedené projevy Krista Pána, může se nad nimi snadno pohoršit, neboť vidí v nich odsouzení horečné kulturní práce lidské na zemi. Kdo však vnikne v hlubší význam těchto myšlenek a přibere k tomu projevy, které pronesl Kristus Pán jindy, ten vidí, že Kristus tím nejen neodsoudil kulturu, nýbrž že z nauky hlásané Kristem o majetku *vyplývá vlastně člověku jediné důstojná pravá síla kultury.*

a) Slova Kristova jaksi vyvažují lidskou přirozenost, která beztak je velmi náchylná k zemi a hmotě, a pozvedají ji z okruhu sobeckých pudů pozemských do zájmové sféry Boží a říše duše.

Co je asi nejhroznějším pramenem každé lidské zloby a nemilosrdnosti na světě? Co rozděluje přátele, příbuzné, bratry a mění v peklo soužití nejbližších příbuzných? *Sobectví!* A slova Kristova právě tomu dávají smrtelnou ránu! Neboť výše uvedená slova nejsou ničím jiným, než smělym zdůrazněním toho — o čem mluvit je ovšem dosti nepříjemné — že totiž zničení mamonismu, rozřešení přehmatů kapitalismu bude jen tehdy možné, dovedeme-li v jednotlivostech rozřešiti tyranství hrabivosti, a že i milionář může býti křesťanem, jenž neholduje vyděračství, a že i nejchudší proletář může býti otrokem mamonu.

Slova Kristova jasně ukazují, že nikdo není povinen všechno své jmění rozdělit, že každý si může shromažďovat jmění, ale ukazují také, proč je nebezpečné velké jmění duši člověka. Proto, že takový člověk snadno uloží ve své jmění všechnu svou naději, svou důvěru, svou touhu, svou snahu, a ztratí důvěru v Boha. Neboť takovému člověku se snadno stane svět cílem a zemský požitek bude jedinou jeho touhou. Snadno se mu stanou peníze bohem; v té duši, v které jsou peníze bohem, tam pravý Bůh místa nenajde.

b) A jestliže tak chápeme slova Kristova, pak nebudeme kroutit hlavou nad jeho tvrdými slovy: *»Běda vám bohatým!«* (Luk. 6, 24) — řekl jednou Kristus.

Mnozí zneužívají těchto slov Páně. Zneužívají jich ti, kdož je vykládají v komunistickém zabarvení, jako by se Pán byl vyjádřil proti všemu soukromému vlastnictví.

O tom není ani řeči! *»Běda vám bohatým!«* — znějí vážná slova Páně. Ale z celé soustavy učení Páně je jasné, na jaké lidi myslí.

Zajisté už všichni jste slyšeli o zvláštní specialitě velkoměst: o pronajímání smetišť. Za právo prohlídky vídeňského smetiště platí na př. jedna firma městu ročně 50.000 šilinků, na základě čehož má právo prohrabávati odpadky kostí, nádobi, skleněné věci a jiné, a vyzískat ze smetiště peníze. Vyzískat peníze ze smetiště — jak to zvláštně zní! Avšak není třeba se zastavovat nad prací firmy, která zpeňžuje smetiště, — vždyť to je docela poctivé zaměstnání. Ale věru zastavit se máme a zhrozit se, kolik lidí dnes si dovede získat peníze ze smetí, — z mravního smetí! Kolikrát 50.000 šilinků, kolikrát 100.000 K se shrabuje obrazy, filmy, knihami a divadly, obsahujícími mravní smetí! Nuž, takovýmto byla pronesena těžká slova Páně!

»Běda vám bohatým!« (Luk. 6, 24). Běda vám, kterých

se zmocnil ďábel peněz a pro peníze ničíte mravnost, věrnost, přátelství, domov, víru! Běda vám, kteří jste s to zanechat v nelidské bidě své dělníky, a z jejich ukrácených mezd hýřit! Běda vám, kteří penězi všechno koupíte: rozkoš, nádheru, čest, nevinnost — a zlomená lidská srdce a nakažené lidské duše dovedete bez mžiknutí oka vyhodit na ulici jako vytlačený citron. Běda vám, vy nasycení penězi, vy, kteří penězi všechno zkazíte, kteří penězi svádíte k hříchu! Peníze vás udělají nejen bezcitnými, nýbrž také slepými a hluchými; hle, slyšte tedy neslýchané slovo, že se i vy zachvějete: »Snáze jest velbloudu projíti uchem jehelním, než boháči vejít do království nebeského« (Mat. 19, 24).

Hle, tak musíme chápati slova Páně; a nikoli tak, že On každý majetek odsoudil a každého bohatého považuje za zatraceného. Vždyť on sám měl bohaté následovníky: Maria a Marta, Salome, Nikodem, Josef z Arimathie. Jeden z jeho nejmilejších přátel, kterého také vzkřísil z mrtvých, byl bohatý Lazar. U něho se často zdržoval a odpočíval Pán. A rád vstoupil také do domu bohatého Zachea. Toho bohatce, jenž dovede svou duši více cenit než peníze, Kristus nezatrácuje; toho, jenž je milosrdný, jako je Otec nebeský milosrdný; který, když chudému pomáhá, pomáhá Kristu; jehož ruce jsou čisté, oči soustrastné, srdce štědré — toho nezavrhuje.

II. Co vyplývá z učení Páně?

Z všeho toho, co jsme doposud slyšeli o názorech Kristových o soukromém vlastnictví a o majetku, plynou velmi vážné důsledky. A ačkoli úplnost učení Páně budu moci vyjádřit až v příštím kázání, přece nemohu opominout, abych už při dnešní příležitosti nepoukázal na to a ono naučení.

A) Výslovně chci vyzvednouti, jak bezpodstatným a nedůstojným se ukazuje útok jednotlivých filosofických směrů a filosofů při správném poznání učení Páně. Zde myslím na ty — bohužel — výborným perem pišící filosofy, kteří s velkou nenávistí napadli křesťanství, protože ono je — podle nich — nepřítelem jmění, blahobytu, veselí, síly a je *pouze evangeliem chudých a bídných* a nemá povzbuzujícího slova pro člověka silného, chuti po práci kypícího a v kulturní práci se potícího.

Kdyby to bylo pravda, znamenalo by to nehodnost a smrt křesťanství v očích moderního člověka. Ale že tomu tak není, o tom nás přesvědčí i to, co jsme doposud slyšeli.

Ale přece, i když tomu tak není, když Kristus opravdu nejen že není nepřítelem horečné pozemské činnosti, nýbrž přímo od každého očekává nejpřesnější plnění povinnosti svého postavení, jak se mohl utvořit ten názor, jako by evangelium bylo jen pro slabé, nemocné a upadlé, a nesvědčilo by silným, toužícím po práci a překypujícím zdravím! »Evangelium je pro děti a pro ženy a nikoliv pro pracující, silné muže!« Odkud pochází ta nebezpečná myšlenka?

a) *Ze špatného výkladu výroků evangelia.* Kristus Pán říkal opravdu takovéto a podobné věci: »Nepotřebuji zdraví lékaře, nýbrž nemocní. Nepřišel jsem volat spravedlivé, nýbrž hříšné ku pokání« (Luk. 5, 31). A své vlastní působení vyznačil takto: »Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým se zvěstuje evangelium« (Mat. 11, 5).

Ale zda možno tyto věci po krátkém uvažování vykládati v uvedeném slova smyslu? Nikoli!

Neboť jenom se vmysleme do postavení zdravých, kypících silou mládí, bohatých, blažených a pak se tažme: Což jsme skutečně mohli očekávat, aby se Kristus v první řadě

postavil vedle nás a aby v *první řadě* nám hlásal evangelium? Nám, kterým se nyní dobře vede? Nám, kteří všechno na světě máme, my že bychom měli větší právo na Krista, než slabí, chudí, nemocní zmitaní? Není-liž pravda, už ta pouhá myšlenka je čirá nespravedlnost!

b) Nuže, a když si k tomu přimyslíme, že každý mladý, jenž překypuje zdravím, začne zase vadnouti! Ze z každého šťastného může být ještě nešťastný! Z každého silného slabý! Nikdo na světě nezůstane silný a mladý; a když se dostane do řad unavených, slabých, nemocných, zklamaných, plačících a umírajících, pak uvidí, jak moderní, jak časové, jak požehnané je evangelium Kristovo, které bylo v první řadě hlášáno slabým a chudým! Když se během let začíná z našich rukou vymykat tento svět, začínají se vymykat úkoly tohoto světa, jeho naděje a radosti, křesťana se nezmocní beznadějná bolest hrozná pomíjivosti, nýbrž zmocní se ho radost z druhého světa, evangelium slíbeného.

Je pravda, že pro ten druhý, trvalý, věčný svět teprve tehdy chtít pracovat — je už pozdě. Tehdy nás už síly opustily. Bůh očekává od mladosti naši práci pro věčný domov duše. Očekává, abychom tehdy pro něho přinášeli oběť, když ještě my máme zanechávat svých hříchů, a ne tehdy, když už nás opouštějí naše hříchy v starobě.

c) A abychom to dovedli, proto zdůrazňuje od počátku evangelia pomíjivost a marnost světa a neužitečnost pozemských statků. I Kristus hlásá, že síla, zdraví, mládí, tužby . . . všechno to jsou hodnoty, ale jen tehdy, když . . . když jimi nevyhledáváme jen pomíjivé statky! Evangelium je tedy opravdu evangeliem práce, ale takové práce, která smrtelného člověka činí nesmrtelným. Kdo žije podle evangelia i tehdy, když je ještě mladý, zdravý, práce schopný a činností rozohněn, ten uplývajícími lety chápe tím více, že pra-

coval o takové práci, o kterou se vylomí i zub času, všecko ničící: o získávání věčné říše pro duši. Tedy ani evangelium neučí trpkosti, jež se vyhýbá světu, chmurné nečinnosti; i evangelium chce, abychom byli mladí, silní, práce schopní — ale abychom v první řadě nehledali takových pokladů, které nás dřív nebo později opustí, nýbrž takových, které mají trvalou cenu pro život věčný.

B) A zde jsme dospěli k druhému, nádhernému naučení: Lidstvo, které by si bez výhrady a v úplnosti osvojilo Evangelium a uvedlo je v skutečnost, zastavilo by navždy tření mezi jednotlivými společenskými třídami.

a) Je zajímavé, že už i pohanstvo pocítilo potřebu tohoto společenského vyrovnání, které vnesl do světa Kristus umývající nohy, a ne-li vícekrát, aspoň jednou v roce, v den římských saturnálií, posluhovali páni otrokům.

Co tam bylo pouze jednodenní výjimkou, to jemnocitnost, vynalézavá a pozorná láska k druhému učinily základní položkou říše Kristovy. Kdo mi slouží, vůči tomu musím býti pozorný — nejen zpropitným (neboť tím se nemůžeme úplně odvděčit za práci vykonanou duší); kdo pro mne koná jakoukoliv práci, i když mi boty čistí a ulici zametá, když v továrně dělá látku na můj oděv, když z hloubky dolů krumpáčem dobývá uhlí, které zahřívá mou ložnici... vůči všem těm býti pozorným, uctivým, laskavým, — ó, kdyby se to dělo, existovalo by ještě sociální nebezpečí?

b) A když si všimneme společenské charitativní činnosti, kterou v skřípajícím, třesoucím se stroji hospodářského života právem nazýváme »sociálním olejem«, nuže, již sama sociální myšlenka: abych se vžil do bídy svého druhu, abych ve službě svého spolubližního zapomněl na sebe, již sama tato myšlenka je nejvlastnějším ovocem náboženské dobrosrdečnosti Kristovy. Uznáváme, že dnešní technika

sociální činnosti, ochrana mladých, spolky, orgány a dobročinné ústavy jsou plodem nových dob. Avšak nejvnitřnější pohonnou silou každé sociální činnosti je přece jen onen duch Kristův, jehož kolébka stála v Betlemě, a tudíž každý pluh zdařilé sociální činnosti oře na náboženské půdě.

Každý však musí uznat, že kdo se opravdu chce dostat k duši trpících, kdo chce býti oporou chudých, ochranou ohrožených a kdo chce pozvedat ty, kdož upadli, ten nejdříve sám musí být prosycen silným náboženským přesvědčením. Přesvědčením, jež pobízelo sv. Pavla k této neumdlévající práci: »Láska zajisté Kristova nás pudí« (II. Kor. 5, 14). V tom pozůstává *náboženská hloubka sociální činnosti*. Jen náboženská myšlenka nám zjevuje i v nejchudším a nejzpuštělejším člověku nesmrtelnou duši; to nás nabádá, abychom brzděním svých rozmarů byli sociálními i k našemu nejbližšímu okolí. Náboženská myšlenka zachraňuje sociální činnost od nebezpečí, které mu jinak snadno hrozí: aby se nestala pouhou zpráchnivělou frází a parádností.

★

Draží moji!

V jedné povídce Tolstého se vyjadřuje hraběnka o služkách takto: »Což není to podivné, že tato děvčata vylévají naše umyvadlo a dávají vyvětrat naše postele, abychom si mohly zahrát Chopina?« Věru, je to podivné! A kdo se tomu nediví, kdo to považuje za zcela přirozené, kdo se ne snaží uvést v souvislost práci svých bližních s vynalézavou a pozornou láskou nohy umývacího Krista, ten ať se pak nediví, až jednou přijde bolševismus, rozláme klavír a zatopí v kamnech notami Chopinovými.

hu? S malátnými povzdechý očekávat nebe? Se založenýma rukama civět po pečeném holubu?

Zdaleka ne! Kdyby tomu tak bylo, pak by víra Kristova byla opravdu nepřítelkou kulturního pokroku a rytmu horečné lidské práce.

Ale tomu právě tak není! Dobrý křesťan se modlí, zpovídá, chodí k svatému přijímání, posti se a chodí na mši svatou, — ano, to všechno dělá, a při tom ukázněje v sobě vášně nelaskavosti, netrpělivosti, lenivosti a sobectví, vůči jiným je milý a snášlivý, k sobě je přísný a nad to všechno plní své povinnosti až do napětí všech sil tam, kam ho postavilo jeho pozemské povolání. Ať se někdo sebe více modlí, je-li při tom rozmarný, neukázněný, nic nedovede odpustit a prominout, — ten věru není křesťan. A když někdo i každý den přistupuje k svatému přijímání, ale zanedbává své povinnosti a je nesnesitelně nelaskavý, — ani ten není křesťan!

Ale — moji drazí — my chceme být křesťany, jak si to Pán Ježíš přeje: ať jsme bohatí nebo chudí, učení anebo neučení, významní nebo prostí, chceme být k sobě samým tvrdí, ukáznění, přísní, k spolubližním však uznalí, snášeliví a k pomoci pohotoví.

A bude-li někdy hrozivý problém sociální otázky rozřešen, rozřeší jej jedině lidstvo, které bude žít takovýmto křesťanským životem! Amen.

XIX.

KRISTUS A MAJETEK. (II.)

Draží bratři a sestry v Kristu!

Ke komu se postaví Kristus: zda k tomu, kdo svou nesvědomitou chamtivostí všechno chce shrabat pro sebe, nebo k tomu, kdo brutální revoluci chce druhému všechno vzít? O této otázce jsem mluvil i minulou neděli. Ale už tehdy jsem připomněl, že při dnešní příležitosti budu znovu o tom jednat i své už minule pronesené myšlenky znovu a znovu opakovat; vždyť tato otázka je tak osudně důležitá pro dnešní společnost, že nemožno o ni dost mluvit.

Tak zarážející je bida, že ani nad tím se nemůžeme pohoršit, když z tábora ubohých se ozývají i nespravedlivé stížnosti.

Z úst chudých stále častěji slyšíme trpkou žalobu: »I Církev je na straně bohatých! Co se ta stará o chudé lidi? Neboť kdyby se starala, nemohla by mlčky hledět na naši bídu . . .«

Sotva najdeme dnes důležitější a choulostivější otázku pro křesťanskou kazatelnu, než je tato. Zkoumejme tedy dnes dále otázku, kterou jsem nadhodil ve svém kázání minulou neděli: I. *Jaké názory má Pán Ježíš o majetku*, II. *jaké názory má o něm křesťanství* a III. *jaké názory má křesťanství o dnešní hospodářské soustavě světové*.

I. Jaké názory má Kristus o majetku?

Všimněme si tedy, jaké názory má Kristus o majetku. Zda je pravda — co jednotlivé směry tvrdí — že Kristus majetek odsoudil a bohatým že přidělil peklo?

A) Abychom na to mohli dát odpověď, musíme nejdříve jasně vidět, co je *jmění*, co je *bohatství* a *kdo je bohatý člověk*?

Co potřebujeme k výživě, to ještě není jmění, nýbrž nutný prostředek k životu. Jmění začíná tam, kde někdo majetek shromažďuje jen pro majetek — jako pro konečný cíl — tedy jmění, které tedy pro poctivou výživu není nutné.

Když něco vydělám, ale zase to musím vydat na výživu, to ještě není jmění. Majetným člověkem můžeme tedy nazývat jen toho, který bez starosti dovede žít, aniž by svou práci si opatroval prostředky k výživě, nebo který je za svou práci honorován tak skvěle, že mu téměř celý příjem zbývá.

A i výživou nemyslíme jen nejminimálnější potravu a šatstvo, nýbrž všechno to, co v sobě zahrnuje pojem »lidský«. A tu nejsem »člověk« již tím, že se žívím, nýbrž tím, že mám i duševní působnost a duševní nároky.

B) A po těchto věcech se nyní tážeme, jaké názory má Kristus o jmění.

Na tuto otázku jsme při minulé příležitosti hledali odpověď z vypravování o bohatém mládenci z evangelia a ze slov horského kázání. Dnes začnu odpověď podobenstvím Kristovým o boháči a o chudém Lazarovi. (Luk. 16, 19 až 31.)

Abych získal času, podobenství samo nepřednesu, vždyť i tak známe osud boháče bez srdce, který ani drobtů nechtěl dát chudému Lazarovi a který proto byl po smrti zatracen.

a) Dobře si všimněme, drazí bratři a sestry: boháč byl zatracen ne proto, že byl bohatý, ale proto, že *neměl srdce*! To, že bohatství je hřích, že soukromý majetek je zlo a loupež, to Pán neučil ani v tomto podobenství, ani při žádné jiné příležitosti. Ba, vedle svých chudých apoštolů-rybářů

měl i bohaté následovníky: Marta a Maria, Lazar, Josef z Arimathie, Nikodem, Šimon farizej atd. A kdyby byl Kristus odsoudil každé bohatství, nebyl by zajisté přijal ani jednou pozváni na oběd od boháčů.

b) Naopak zase je nepopíratelné, že i když Kristus neodsoudil majetného člověka, přece i v tomto podobenství jako i při mnoha jiných příležitostech jasně poukázal na *nebezpečí jmění*, jako jsem to již v minulém kázání podrobně vyličil, tak na př., když řekl: »Jak těžko vejdu do království Božího ti, kteří mají statky« (Luk. 18, 24). »Vpravdě pravím vám: Boháč vejde těžko do království nebeského« (Mat. 19, 23).

A hlavně pronesl Kristus Pán výrok, který se velmi snadno špatně vykládá a který již často také špatně vyložili, a pronesl zase druhý výrok, který mnozí zase špatně chápou.

»*Běda vám bohatým!*« (Luk. 6, 24) — řekl jednou; a »*blahoslavení chudí*« (Luk. 6, 20) — pravil na jiném místě. Nuž, to první je děsivá, nepříjemná vyhrůžka, to druhé zase je skoro neuvěřitelné tvrzení.

Ale zda skutečně chce Pán odsouditi každého, kdo má jmění a zda pokládá za blahoslaveného každého, kdo je chudý? To by byla částečná přisnost a na druhé straně by to zase znemožnilo lidský pokrok a klidný společenský život. Neboť kdo by pracoval, kdo by obětoval svůj klid pro práci, kdyby to, co vydělá, nemohlo mu patřit? Kdo by spořil, kdyby na to, co si uspořil, nemohl počítat v stáří? Co by bylo ze společnosti bez zásady soukromého vlastnictví?

O tom však není ani řeči! Není o tom ani řeči, že by se zde Kristus byl postavil proti soukromému majetku! »*Běda vám bohatým!*« — řekl. Ale koho zde myslel »*bohatými*«? Ty, kteří vidí ve svém jmění svůj životní obsah, svůj ži-

votní cíl; kteří si myslí, že jejich pozemský poklad jim vynahradí i každou duševní potřebu; kteří se zahrnují a uspokojují penězi a kterým peníze jsou jediným ideálem, jediným cílem a bohem. A kteří jsou to ti »chudí«, které Kristus nazývá blahoslavenými? Ti, jejichž duše nejsou vyplněny pozemskými poklady, kteří si zachovají svou svobodu vůči pozemským požitkům a touží a snaží se o to, aby svůj život naplnili pravým, cenným obsahem: kteří hlubokou touhou své duše hladoví a žizní po pravdě.

Když tedy Kristus mluví o »bohatých« a o »chudých«, o »nasycených« a »hladových«, nemyslí jen na pozemské poklady a pozemskou práci, nýbrž v první řadě na ony věčné poklady, pro něž vykonaná práce je jediným důstojným obsahem pozemského života. Kdo to ví, ten nebude evangeliu vytýkati, že hlásá nečinný fatalismus a že tvrdě znějící »běda« Pána Ježíše odnímá člověku chuť k práci.

c) Když však ještě dále zkoumáme názor Pána Ježíše na pozemské jmění, přijdeme na to, že v této otázce je ještě ohromný rozdíl mezi názorem Kristovým a názorem světa. Bohatým svět pochlebuje a padá před nimi na kolena, zatím co podle Krista *bohatství nedává žádnou přednost*, ba je spíše na závalu a pramenem větších nebezpečí. A když takovýto boháč popase své oči na svých pokladech, ozve se z jeho rtů pyšné uspokojení: »Duše, máš mnoho zboží složeno na mnoho let; odpočivej, jez, pij, vesel se« (Luk. 12, 19). Takovýmto boháčům volal Pán »běda« a o takových řekl, že těžko se dostanou do království nebeského.

Ale zda plyne z toho také, že se tedy chudí beze všeho dostanou do nebe? Někdo by na to odpověděl snad kladně, vždyť Pán řekl »blahoslavení chudí«. Avšak neřekl to úplně tak, nýbrž: »Blahoslavení chudí duchem,« což ovšem neznamená, že blahoslavení jsou neohrabaní a hloupí, nýbrž bla-

hoslavení jsou ti — ať již mají nějaké jmění anebo ne — kteří svá srdce nepřipoutávají k pozemskému jmění, jejichž každou snahou a každou touhou nejsou jen peníze a peníze, kteří — ať jejich pozemská pout vede po cestě rovné nebo trnité — svůj zrak nikdy neoddáli od svého věčného cíle.

Bohatý nemá u Boha přednost před chudým — to nás uklidňuje. Ale zda z toho následuje také, že ani chudí nemají žádnou přednost před bohatými? I mají! A ta přednost pozůstává v tom, že nejsou vystaveni nebezpečí bohatství, jež ubijí duši. A v tom smyslu praví Pán: »Blahoslavení chudí, neboť vaše jest království Boží« (Luk. 6. 20).

Když tedy nyní postavíme otázku, zda Kristus odsuzuje každého boháče, odpověď naše už nebude těžká. Kristus nemluvil proti oprávněnosti soukromého majetku, neodsuzuje spořivost, jež myslí na budoucnost a poctivě střežení jmění, neodsuzuje každého boháče, jen... jen toho, jenž má mrtvé ruce.

Který boháč má mrtvé ruce? Ten, vedle kterého se nehybně rozkládají poklady, ale jejich majitel neví, co s nimi. Ten boháč má mrtvé ruce, který si svým jměním nabývá jen pozemských cílů a pozemských hodnot, které mu však smrt odejme. Mrtvá je ruka, která pracuje jen pro smrt a pro hrob. Kristus se skutečně ozývá proti takovému jmění a proti takovému životu. Neboť on chce z každého našeho pozemského pokladu vynést věčnou hodnotu a do každé naší pozemské práce chce zasít semena, jež vzkličí do věčnosti.

Co požaduje tedy Kristus od jmění? Aby naše duše nebyla připoutána k penězům, aby peníze nebyly naším bohem, abychom mnoho nespolehali na sebe, abychom ne-

byli pyšní a nadutí — to je jedna věc. A druhá věc je: abychom jménem vykonali tolik dobra, kolik jen dovedeme.

II. Jaké názory má křesťanství o jmění.

Zde zase musím odpovědět na novou otázku: zda zůstalo křesťanství vždy věrným tomuto učení Kristovu? *A odpověď bude kladná v největší míře.*

A) Ale udržení té věrnosti stálo křesťanství neuvěřitelný boj *s lidským sobectvím a s lidskou hrabivostí!* Člověk byl vždycky sobecký a hrabivý a takový je také dnes — ale to nesmíme vyčítati křesťanství; onomu křesťanství, které se již 2000 let pokouší alespoň tolik odesat z toho sobectví, kolik je jen možno. Nepoměrné rozdělení jmění dnešní doby a nesvědomitost jedné části majetných lidí je na mile daleko od Kristovy myšlenky, ale proto nemožno volati k odpovědnosti křesťanství, které vždycky poukazovalo na tyto bolestné rány odvážným slovem.

Že chudobným je třeba pomáhati každým darem schopnějších, tomu jsme se naučili od Krista Pána, jenž nám pověděl podobenství o milosrdném samaritánovi. Ale ani almužnictví není základem křesťanského smýšlení; toť jen poslední pomocný prostředek. Jeho podstatou je práce! Kdo nepracuje, ten ať ani nejí — to je pravda; lenivý ať zhyne hladem; avšak nemůžeme mluvit o království Kristově na zemi, dokud jsou lidé, kteří poctivě chtějí pracovat, ale práci nedostanou a musí hynout hladem!

B) Neříkejte, že je to pobuřování, že je to velmi tvrdá řeč! Je to příliš ostrá řeč? Ne! Křesťanství vždycky tak mluvilo; vždycky se odvažilo tak mluvit.

a) Poslyšte jen, co píše sv. Pavel efeskému biskupu Timotheovi: *»Boháčům toho světa prikazuje«* (I. Tim. 6, 17) ..

tak znějí slova apoštolova. Nuž, to je ostrá řeč! »Přikazuj boháčům.« Jako kdyby oni byli zvyklí na to, aby byli poslušní! Každý jim pochlebuje, před jejich penězi se otvírá každá brána požitku, moci a vyznamenání, — ale ty, sluho Boží, přikazuj jim!

A co jim máš přikazovat? »*Ať se nepyšní a neskládají své naděje v nejisté bohatství.*« Věru ani to není tak snadný příkaz, aspoň tehdy nebyl tak snadný, když peníze a jmění byly tak pevně v rukou lidí, že předchůdcové mohli zajistit klidný osud národů. Dnes? Jako by bylo i boháčům již snadnější nespolehat. Neboť dnes se již skoro den co den naplňují slova apoštolova před našimi zraky: »*Ať neskládají své naděje v nejisté bohatství.*« Dnes? Nastane bankový krach, přijde katastrofa na burse, přijde blesk z jasného nebe — a kdo včera byl boháčem, může dnes jít žebrať.

Nedávno cestovalo několik amerických milionářů na oceánském parniku a příjemně se bavili, tančili, jak už na takových luxusních parnicích je zvykem. A poslouchali radio. Najednou radio přineslo novou zprávu: »*Obrovský krach na newyorské burse!*« Před chvílí ještě vesele se bavící lidé zblednou, zastaví se jim tlukot srdce, konec každé dobré nálady . . . Když nasedali na loď, byli milionáři, a nyní ztratili všechno své jmění . . . »Boháčům toho světa přikazuj, ať se nepyšní a neskládají své naděje v nejisté bohatství . . .«

Ale dále zní příkaz apoštolův: »*. . . Ať činí dobře a bohatnou v dobrých skutcích, ať jsou štedří a sdilní!*« Neboť co činí člověka nejvíce podobným štedrému a milosrdnému Bohu? Co jiného, jako když i on následuje Boha v štedrosti.

Hle, přece jen ostře mluvil apoštol! Ale byl proto snad svatý Pavel komunistou? Zdaleka ne! On neodsuzuje soukromé vlastnictví, nýbrž hrabivost, nesvědomité shromažďo-

vání majetku, nesvědomitou »chtivost peněz« (I. Tim. 6, 9) a nesvědomité nakládání se jměním.

b) Zda zůstalo křesťanství věrné učení Kristovu? Slyšte jen, jaká zajímavá, ale zároveň také jaká ostrá slova promluvil před půl druhým tisíciletím svatý *Jan Zlatoústý* k boháčům. Slova, která snad nikdo lépe nepochopí než dnešní lidstvo.

Tak promluvil k boháčovi bez srdce: »Ty jsi až k přesyce a Kristus přece nejedl ani tolik, co měl potřeby. Ty jsi vybrané pečivo, on však neměl ani suchého chleba. Piješ tharské víno, a jemu, žiznivému, nedáš ani sklenici studené vody. Ty odpočíváš na měkké, pestrým kobercem pokryté posteli, a on hyne zimou . . . A to neříkám o těch, kteří zvou ke svým stolům nemravné ženštiny (k takovým nemluví, jako nemám ve zvyku mluvit k psům); nemluví ani o těch, kteří nespravedlivě zbohatli a kteří cizím naplňují žaludky, neboť s těmi nemám co činit, podobně jako nemám co činit s vepří a s liškami; nýbrž mluví k těm, kteří užívají vlastního jmění, ale druhým z toho nedají nic a své dědictví po otcích spotřebují sami. Ani ti nejsou zbaveni hříchův! . . . Hrozíš se nad těmito slovy? Nuže, zhroz se nad svými skutky!« (In Math. 48. hom. 78, 79).

c) Zda zůstala Církev věrna učení Kristovu? Nuže, jen si přečtete ten smělý okružní list, který vydal maďarský biskupský sbor o této otázce 14. září r. 1931, v němž můžeme čísti takovéto věty:

»Bůh dal všechny poklady světa celému lidstvu, aby jich využilo a nikoliv, aby se jím klanělo, a lidstvo se blíží k záhubě a úpadku, jestliže se pokouší oklamat Boha a místo aby mu sloužilo a všeho stvořeného dobra užívalo podle jeho záměrů, dělá si z tvorstva Božího modly a hledá v nich namísto v Bohu svou blaženost. Modly si dělají lidé i dnes

ze zlata a tak se klanějí pozemskému jmění, tomu podřizují celý svůj život tak, jako by jen ono bylo konečným cílem jejich života. Proto doléhají na národy tresty, že nehledajíce svou pozemskou blaženost v plnění vůle Boží, v službě falešným preludům jsou zmateni, závidějí si modly svých srdcí navzájem, tedy nejsou ani s to, aby se bratrsky snášeli, ba neznají ani řeč jeden druhého, tím méně smysl svých dovedných svízelných záležitostí.

Pán Bůh stvořil pro každého bez rozdílu statky pozemské, On nestvořil bohaté a chudé, nýbrž On stvořil jen lidi, na které se bez rozdílu vztahuje jeho darovací listina, kterou po stvoření člověka shrnul v těchto slovech: „Naplňte zemi, podmaňte ji a panujte na ní“ (Gen. 1, 28). Podle nařízení Otce nebeského má tedy na pozemské statky a prostředky výživy právo každý a proti jeho svatému nařízení hřeší ten, kdo se sobeckou duší vylučuje svého spolubližního z užívání darů, které mu byly Prozřetelností svěženy. Ale už svatý Pavel povídá: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí“ (II. Thes. 3, 10). Ale kdo pracovati chce, kdo nechce dni svého žití ztrávit v nečinné lenivosti, nýbrž chce uskutečnit nařízení Boha, který zákonně ustanovil lidstvu, aby v potu své tváře jedlo svůj chléb, toho od tohoto práva a od té povinnosti není dovoleno vylučovati nedokonalými hospodářskými zařízeními a nesprávným postavením sobectví jednotlivců na místo vůle Boží. A když vidíme, že dnes tisíce a miliony lidí marně vztahují ruce po každodenním chlebě, neboť se na nich naplňují slova prorokova, že „maličtí žádali chleba, a nebylo nikoho, kdo by jim ho dal“ (Pláč Jer. 4, 4), pak musíme poukázat na povinnosti bohatců, že práci a chléb dáti je zákonem Božím, jestliže však vymizel lidský cit diktovaný bázní Boží z jejich duší, pak je úkolem státní moci činiti taková opatření a vydávati ta-

kové zákony, pomocí kterých se ti, již chtějí pracovati, dostanou k práci a hladovějící k chlebu.« ...

Jaká pravdivá, jaká rozumná a jaká smělá slova!

c) A nyní se tažme: Jaké názory má křesťanství o pozemském jmění. *Zda chce mít za věřící boháče, nebo chudé lazary?*

Ani jedněch, ani druhých. Neboť v obou těchto stavech vidí velké nebezpečí pro spásu duše.

V boháči, který všechno má, se snadno vytvoří názor, že on nepotřebuje ničeho, ani Boha. Snadno takový člověk také žije jako ten, který jediné a výlučně žije jen pro svět.

Proto praví Pán v podobenství o rozsevači, že semena, značící slova Boží, bývají v takovémto případě udušována »od péče o bohatství a rozkoši života« (Luk. 8, 14).

Avšak právě tak nebezpečná pro spásu duše je také velká bída. Hmotná bída je nejstrašnějším svědcem k hříchu. Když žaludek je zmitán hladem, nemožno se modlit! Nemůže *křesťanským* životem žít ten, komu bída nedovolí žít ani životem *lidským*! Aby někdo mohl býti křesťanem, musí nejprve býti člověkem; kdo tedy pro strašnou bídu nemůže býti ani člověkem, jak můžeme očekávat, aby byl víc, aby byl křesťanem?

Nuže, když není našim ideálem ani hrabivý mamonismus, ani hadrovitý proletarismus, nuže, co tedy?

To, co vyjadřuje už starozákonný svatopisec, když se obrací k Bohu těmito vroucími slovy: »Žebroty ani bohatství nedávej mi, uděl jen potřebných věcí k živobyті« (Přísloví 30, 8). A to, co vyjadřuje sv. Pavel slovy: »Nic jsme zajisté nepřinesli na ten svět; patrně, že také nic nemůžeme odnésti. Majíce pak obživu a oděv, spokojíme se s tím. Kdo však chtějí bohatnouti, upadají v pokušení a v osidlo (ďáb-

lovo) a v mnoho žádosti nerozumných i škodlivých, které vrhají lidi ve zkázu a záhubu« (I. Tim. 6, 7—9).

A nyní dospíváme k třetí otázce dnešního kázání:

III. Jaké názory má křesťanství o dnešním hospodářském zařízení ve světě?

A) Mezi mamonismem a bolševismem se zmítá svět v boji na život a na smrt a ať se člověk připojí k té nebo oné straně, zahyne. *Vyléčení může přinést jen onen Kristus*, jenž pronesl ono památné podobenství o boháči a o Lazarovi, podle jehož nauky tedy jak bohatí tak i chudí vždy na světě budou, ale běda těm boháčům, kteří byli skoupí a nespravedliví!

Pán Ježíš mluví jen o věčném zatracení, které čeká ty, kteří nesvědomitě nakládají s penězi, neboť to je vlastně jejich konečný trest; ale dnešní otřesy ve světě rýsuji jim již na tváři i hrůzy pozemského trestu: zda bychom se museli strachovat před proletarismem, který všecko smetá, hříšné a nevinné jednakým způsobem ničí, kdyby bylo mělo lidstvo tolik síly, aby se uplatnily sociální myšlenky uložené v evangeliu?

B) Neboť to nejen nezapíráme, nýbrž otevřeně voláme do světa, že *rozdělení bohatství a chudoby právě neodpovídá názoru, který křesťanství vždycky hlásalo*.

Ó, věru nepravdivý je urážlivý obraz moskevský, že Kristus je španělskou stěnou, za kterou se skrývá nesvědomitě vykořisťování!

Nemůže býti křesťanským ideálem onen hospodářský a společenský řád, jehož vrchol se zaskvívá v blahobytu, jako se leskl vrchol egyptských pyramid v paprscích vycházejícího slunce, jejichž podstavce však jsou zaroseny slza-

mi, potem a krvi milionů! Oprávněnost a potřebu soukromého vlastnictví křesťanství uznává, ale zase jen slova Kristova chrání před strašným nebezpečím zvráceného kapitalismu. »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti . . . Nemůžete Bohu sloužiti a mamoně« (Mat. 6, 24).

Kdo slouží mamoně? Co je ten mamonismus, který podle slov Kristových máme pokládati za hrozné nebezpečí? Ona nesvědomitá snaha, která vždycky a všude hledá jen peníze a zisk, která vždycky ze všeho jen peníze chce vykroutit a před níž nic svatým není, ani mravnost, ani poctivost, ani slzy, ani bída, ani pravdivost, ani právo, ani všeobecné dobro, ani lidská důstojnost . . ., nic na světě: jen peníze, peníze! Ó, ano: na tom už není ani stopy po křesťanství!

Ne! Ta skutečnost, že na pařížském psím hřbitově (Asnières) se nacházejí takové pomníky pro některé psy, že z toho, co stály, by se mohlo uživit dvacet chudých rodin — to už nemožno srovnati s křesťanskou myšlenkou. A zatím co v okolí Paříže sta a sta lidí mrzne a hladoví, kvetou i v největší zimě na hrobech některých psů tak bujně květy, že z této ceny by se mohlo padesát zmrzlých lidí najist — ne, to už nemožno srovnati s křesťanskou láskou! »Ó Sappho, věrná a šlechetná družko« — čteme na jednom psím pomníku — »když tvoje duše nebude následovat mou duši do neznámých končin, pak nechci přijít do nebe!« Zdá se mi, že takový člověk se ani nemusí strachovat, že přijde do nebe!

•

Moji drazí!

Tvrdou pravdu jsem vám dnes musel říci, ale to nebyla má slova. Toto hlásal sv. Pavel, svatý Jan Zlatoústý, sbor maďarských biskupů, Lev XIII. a papež Pius XI. A abych

shrnul všechny myšlenky dnešního kázání, stačí, poukáži-li na dva výjevy, které jsou výmluvnější než každé jiné slovo, *jaké rozřešení očekává ten trapný problém bez Krista a jaký s Kristem.*

Bez Krista?

Nuž, hleďte na nerozumné činy boháčů ve velkém městě! Dnes, když je svět pln vyhublých dětí a zimou se třesoucích lidských spolubratří, dnes zde na zemi žijí mezi námi i takoví lidé, kteří — jako jsem nedávno četl ve zprávě ze San Franciska — si v jistém hotelu objednali oběd, který pro osobu stál 1000 dolarů, to je asi 30.000 K. Zatím co se v celé Evropě, ale také v Americe, celé miliony nezaměstnaných trápí s vyhladovělými žaludky, snědli tito lidé s klidným svědomím menu, jehož první chod byl hrad, vystavěný z karet, z kaviáru a z kousků jater a v hradním příkopě tekla nejdražší whisky, poslední chod byla švýcarská vesnice, vystavěná z nejvybranějších sladkostí na světě, a ze studně vesnice vytékalo šampaňské víno . . . Hle, rozřešení sociální bídy bez Krista!

A s Kristem?

Nedávno jsme oslavovali sedmisté výročí smrti velké světky lásky k bližnímu, sv. Alžběty. I ona měla tak velké jmění, že by ji bylo stačilo na tisícidolarové obědy. I ona měla takový hraběcí zámek, z kterého se mohla klidně dívat na běh světa jako tito američtí milionáři. Ale zda víte, čím se od nich lišila? Tím, že byla celá oddána Kristu a smrtelně vážně brala nauky Kristovy. Proto nejedla tisícidolarové obědy, jen aby tím více mohla dáti chudým. Ale ani s tím nebyla spokojena. Svatá Alžběta sestoupila z výšin wartburského hradu do hlubokého údolí utrpení, strádání a ponížení, aby se odtud pozvedla do závratných výšin lásky k Bohu a k bližnímu a tím rozřešila sociální otáz-

ku tehdejší doby klidným a bezeslovným vítězstvím křesťanské lásky a spravedlivosti.

Pane Ježíši, kolem nás se zmitá svět v nerozřešených společenských problémech. *Uchop naši bezvládnou, nemocnou ruku a vyved tento zmitaný svět pomoci své nauky do klidné, blažené říše! Amen.*

XX.

NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA. (I.)

Draží v Kristu!

V uměleckém akademickém museu v Petrohradě byl kdysi nádherný obraz slavného ruského malíře Nesterova. pod kterým byl podpis: »Svatá Rus«. Tento monumentální výtvor zabral celou stěnu. Obraz představoval typický pahorkovitý ruský kraj s bublajícími potůčky, do dálky se vinoucími cestami, po stranách cesty byly štíhlé osyky; tu i tam stála chalupa, kaplice, věž kostela . . . a na celém obraze byl zástup lidí.

V popředí obrazu je vidět chrám s dveřmi otevřenými dokořán, před dveřmi stojí Kristus v bílém rouše, a jeho pohled jako by objímal celý nezměřitelný ruský kraj a všechen ten lid, který spěchá k němu. Část zástupu již dospěla k němu a padá před ním na kolena; jiní teprve jen ruce vztažují k němu, ale na jejich tvářích již září nadpozemská blaženost, kterou Pán dává svým následovníkům . . . Jakési nepopsatelné kouzlo vycházelo z tohoto obrazu, takže návštěvníci musea stáli před ním celé hodiny.

Jakže jsem to řekl před tím, draží moji? »Tvář lidí září onou nadpozemskou blažeností, kterou Pán dává svým ná-

sledovníkům.« Ale vždyť On to nesliboval! Svým následovníkům nesliboval blaženost! On sliboval »kříž«! »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne« (Luk. 9, 23) — to řekl Pán. A já přesto opakuji a znovu tvrdím, že následovati Krista je blaženost, ba že *následování Krista je největší a jediná pravá blaženost člověka!* Co znamená následování Krista, proč a jakým způsobem třeba Krista následovati a jak se staneme opravdu blaženými, když budeme Krista následovati — hle, těmito otázkami se budeme zabývati v příštích třech kázáních.

Zkoumejme především tuto otázku:

1. Proč musíme Krista následovati?

A) Když si všimneme onoho obětíplného boje, *který lidstvo vede, aby si podmanilo svět a rozšířilo kulturu*, dospějeme k zajímavému poznatku, že i za zdánlivými neplodnými a bezcennými oběťmi a pokusy se jeví hlubší touhy lidské duše.

Proč se vydal na př. Nobile na svůj let k severnímu pólu, který stál tolik lidských životů? Proč chce člověk bez přestání létat z Paříže až do Tokia? Proč nestačí New Yorku 58patrový dům, proč musí být nyní již 70 až 80patrový? Proč stavějí den ze dne vždy silnější a silnější motory a obdivuhodnější stroje? Proč chceme vždy vyletět do větší výšky a ponořit se do větších hloubek? Proč? Proč ten věčný neklid: vždy jen něco víc, něco vyššího, rychlejšího, většího? Je pravda, že také proto, že nás k tomu pobízí boj o každodenní chléb, životní boj, uplatnění se . . .

Ale nejen proto!

Konečné vysvětlení na to je neklid naší lidské duše, kte-

rá od Boha pochází a k Bohu směřuje, což sv. Pavel vyjadřuje těmito slovy: »Pokud jsme doma v těle, dlíme v cizině od Pána« (II. Kor. 5, 6). Nebo jak to vyjadřuje člen holandské továrnické rodiny Verkade, která se z protestantismu navrátila do katolické Cirkve, v nadpisu své knihy: »Die Unruhe zu Gott.« »Boha hledající neklid.« My lidé jsme zde na zemi jako ptáče v kleci. Zajisté jste si již všimli, že ptáci, když se už vysvobodit nemohou, aspoň nejčastěji a nejraději vysedávají na nejvyšším bidle v kleci: vždyť se nezrodili k tomu vězeňskému životu! I my lidé jsme zde na zemi jako ztroskotanci, které bouře vyvrhla na rozbouřeném moře, ale náš zrak je vždycky upřen do dálky, kam vlastně patříme.

B) A hle, nyní se před nás postaví Kristus a svým následovníkům slibuje, že je zbaví úzkých pout hmoty. Následování Krista je nejsilnější motor. Následování Krista je největší výška! Následování Krista je nejzávratnější hloubka!

Neboť Kristus věru nepotřebuje takových učedníků, kteří se obdivují jeho slovům, a nepotřebuje posluchačů, kteří mu nadšeně tleskají. Kristus potřebuje následovníků, kteří za ním jdou, jdou onou křížovou cestou následování Krista, která je hrbolatá, kamenitá, těžká a krvavá, ale na jejímž konci očekává duši, která Boha našla, oblažující harmonie klidu!

Právě to je nejhlubší smysl a největší význam Kristova života, jeho narození, utrpení a smrti, že skrze něho se *můžeme státi novými lidmi, můžeme se úplně změnit*. Slyšme jen slova sv. Pavla: »Je-li tedy někdo v Kristu, jest novým stvořením; staré věci pominuly; hle, všecko se obnovilo. Ale to všecko přichází od Boha, který nás smířil s sebou skrze Krista« (II. Kor. 5, 17—18).

Skrze Krista jsme se narodili k novému životu!

A v čem se zakládá ten nový život? S Kristem žítí v nej-
užším styku, »v Kristu žítí« (Kol. 2, 6) — neb jinými slovy:
»Krista následovati.« Neboť »s Kristem ukřižován jsem; žiji
pak nikoli více já, nýbrž žije ve mně Kristus« (Gal. 2, 20).

Jeden z nejvýznačnějších výroků, jež Kristus řekl sám
o sobě, zní: »Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává ži-
vot za ovce své« (Jan 10, 11).

Křesťanstvo bylo tak dojata tímto srovnáním, že to bylo
znázorněno také v nespočetných obrazech a sochách, ba
i nejstarší socha, která se nám zachovala, představuje Kris-
ta co »dobrého pastýře«. Zajisté všichni jste již viděli onen
útěchyplný obraz: Kristus pase mnoho a mnoho ovcí a tu
jedna z nich se zapletla do šípkového keře, Pán se k ní něž-
ně sklání a běže na ramena supějící ovečku.

Jak útěchyplný je pro nás tento obraz! Kolik duší, opla-
kávajících své hříchy, se před ním již modlilo: Pane, já
jsem to krvácející nevěrné dítě v křoví. Ó, pozvedni mne
nazpět k sobě, abych ještě jednou mohl býti tou čistou,
věrnou ovečkou a abych Tě mohl znovu následovati!

C) Bůh a má duše — to jsou dva póly křesťanského ná-
boženství! Má duše musí z Boha žítí už zde na světě, aby
pak našla Boha v životě věčném. Bůh a má duše! Nikdo
ať se mezi tyto dvě věci nestaví co zeď!

Což není Kristus zdi, překážkou mezi mou duší a Bohem?
— nadhodí snad někdo úzkostlivou otázku. Zda to není
překážka, že my křesťané nejčastěji myslíme na Krista Pá-
na, když mluvíme o Bohu?

Ó, nikoliv! Už i proto ne, že přece víme, že Kristus je
opravdu Bůh, druhá božská osoba, a když se nejčastěji
obracíme k němu, činíme to proto, že on je vtělený Bůh, on
je vnímavelný, viditelný, on se mezi námi zjevil. Aby však

viditelná, pozemská podoba Kristova nebyla překážkou mezi duší a Bohem, postarala se i o to naše svatá katolická víra s nekonečnou něžností, když se nepozastavuje u Krista, nýbrž skrze něho se modlí k Otci nebeskému, když na konec svých modliteb dokládá: »Per Dominum nostrum Jesum Christum, Filium tuum...« »Skrze Pána našeho Ježíše Krista, syna tvého, který s tebou a s Duchem Svatým žije a králuje na věky věků...«

Ó, nemusíme se nad tím vůbec pohoršovati, že my, když hledáme Boha a k němu směřujeme, při tom následujeme Krista a jemu se svěřujeme.

Neboť Kristus nás ve všem předčil a ve všem byl před námi. V historicky přesně vypočitatelném čase žil Někdo na této zemi, jehož celý pozemský život byl stálou modlitbou, bylo to jediné plnění svaté vůle Otce nebeského. Někdo, jenž od této svaté vůle nikdy v životě ani na okamžik, ani na krok neodbočil. Někdo, jenž se i v okamžiku své smrti nemodlil za sebe, a ne pro sebe žádal odpuštění, nýbrž pro jiné. Někdo, jehož celý život vedle lásky k Bohu byl plnoucí pochodní lásky k bližnímu, něžnosti, shovívavosti, pozorné a pomáhající lásky... a tento Někdo takto mluvil k lidem: »Pojďte ke mně všichni« (Mat. 11, 28), ale »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne« (Luk. 9, 23). Hle: proto následujeme Krista! Hle: proto musíme Krista následovati!

A zde se nám nadhodí druhá otázka: Když Krista následovati musíme, v čem vlastně pozůstává následování Krista, jak máme Krista následovati?

II. Proč máme Krista následovati?

Jednou oznámili Alexandrovi Velikému, že jeden z jeho vojinů se choval velmi zbaběle vůči nepříteli.

»Jak se jmenuješ?« — táže se velitel třesoucího se vojína.

»Alexander,« odvětil vojin.

»Alexander?« povídá císař. »Viš, že i já se tak jmenuji? Tak buď změň své jméno nebo své chování!«

Moji drazí! Jak mnohým z nás by mohl vyčítati Pán Ježíš: Cože? Ty se vydáváš za křesťana a přece takový život vedeš? Zaměň si buď jméno nebo život!

Křesťanství totiž není pouhé jméno, nýbrž je to život; následování Krista tedy neznamená pouhý záznam v matrice, nýbrž je to boj vedený pro dozrání a zdokonalení duše!

A) Počítejme s touto skutečností: *Kdo chce po stopách Páně kráčet, ten nebude mít snadnou cestu!* Neboť Krista následovati znamená tolik, jako stále bojovati s nízkými tužbami lidské přirozenosti k hříchu nakloněné. Krista následovati znamená býti vždy na stráži vůči pokušením těla, světa a zlého ducha. Krista následovati znamená nikdy nespustit s něho zrak a z tohoto stálého pohledu na Krista čerpati sílu k nepřetržité bdělosti. Anebo jinými slovy: Krista následovati znamená do slova plnit vážné napomenutí Páně: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; duch zajisté hotov jest, ale tělo slabé« (Mat. 26, 41), řekl jednou Pán. A jindy zas: »Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« A zase jindy: »Nikdo, jenž položil ruku svou ke pluhu a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království Božimu« (Luk. 9, 62).

Jak jednoduchá je ta poslední myšlenka a jak hluboká nauka se v ní skrývá! Rolník oře. Jeho zrak je stále upřen

dopředu, aby pluh jel rovně. Ohlíží-li se stále dozadu, bude brázda klikatá; takový člověk se k této práci nehodí. A tak rovněž jen ten může mít cenu co dělník na poli Páně, jehož zrak i ruce, mysl a vůle jsou vždy upřeny na práci o duši. Polovičatou prací, s ohlížením se dozadu i dopředu, sloužíc při tom Bohu i hříchu — nemůže nikdo vyniknout.

B) Ale Pán Ježíš pronesl o svém následování ještě přísnejší výroky! Učil, že *k dosažení věčného cíle není nikdy žádná oběť dosti velká! Ať tomu cokoliv stojí v cestě, musím se toho zříci.* »Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrz je od sebe; neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla« (Mat. 5, 29—30). Jak to? Smíme si vyloupit oko? Smíme si utnouti ruku? Ne. Tak to Pán nemínil. Nýbrž: když tě tvůj přítel, zábava, četba, známost, styk atd., kdybys to vše více miloval než světlo svého zraku a i kdyby to bylo s tebou více srostlo než ruka s tvým tělem, ale když tě to přesto svádí k hříchu, když je to překážkou k dosažení života věčného, zanechej to. I tehdy, kdyby s tím byla spojena velká hmotná škoda, a i kdyby přerušení hříšného styku působilo na tvůj cit jako operační nůž — nic naplat! »Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život věčný však ztratil?« (Mat. 16, 26). Hle, v tom pozůstává podle Krista jeho následování!

C) A že to křesťanství skutečně pochopilo a vyznávalo, že pro získání života věčného není nikdy žádná oběť dostačující, na to podává svatý Pavel velmi pěkné přirovnání, které zvláště dnešní člověk, dnešní mladá, sportující generace snadno pochopí. Apoštol mluví jednou o sportovním vítězi, který vytrvalým, dlouhým tréninkem a mnohým sebezapíráním se připravuje na veliký zápas, jen aby mohl býti vítězem! Takto píše ve svém listě ke Korintským: »Ne-

víte-liž, že ti, kteří běží o závod, všickni sice běží, ale (jen) jeden dostává cenu vítězství? Tak běžte (i vy), abyste dosáhli. Každý však, kdo závodí, zdržuje se všeho; a oni (čini to), aby obdrželi věnec porušitelný, my však korunu neporušitelnou. Já tedy běžím nikoli tak, jako na nejisto« (I. Kor. 9, 24—26).

Život křesťana je tedy — podle svatého Pavla — veliký závod. A když závodníci nelituji oběti předepsané pro čas tréninku a ani největšího napětí sil po čas závodu, a při tom jen jeden si může odnésti cenu a i to je jen porušitelný věnec, — zda bych se já měl zaleknout hrbolaté cesty následování Krista, kde každý může vyhrát první cenu, a k tomu ještě cenu, která potrvá na věky, a která se nikdy neporuší?

II. Je následování Krista zapíráním světa?

Ale právě v souvislosti s výše uvedenými slovy svatého Pavla musím odbočit a dotknouti se všeobecně mylného názoru. Často je slyšet, že následování Krista, to jest vážný křesťanský život dělá žití člověka pochmurným, mrzutým a nudným. »Křesťanství nemá pro život ani jediné dobré slovo! Křesťanství dělá rozhled člověka černým a jeho mysl trpkou. Křesťanství je popíráním života.« — A nyní se táží: Co je na tom pravdivého?

A) Především něco musíme uznat. Křesťanství nemá ani jediného povzbuzujícího slova pro takový život, který každou snahu a každou ambici omezuje *pouze na tento svět*. To je pravda! Takovýto život křesťanství podporovati nechce. Neboť víte-li, jaké hrozné věci plynou z hesla »jenom jez a pij a bav se, neboť to je životní cíl«? Víte-li, co by to mělo za následky? To, že většina lidí nedosáhne svého

životního cíle. Každá jiná stvořená bytost dosáhne svého určení, jen právě člověk ne. Neboť nikdy při žádném společenském zařízení, ani při kapitalistickém, ani komunistickém, ani na severním pólu, ani na rovníku nebude lidský život pozůstávat jen z jedení, pití a ze zábavy.

Takovéto chápání života věru že nedostane povzbuzení od křesťanství!

B) Ale tím spíše napomáhá křesťanství druhému názoru na život, který je pro člověka jediným důstojným ceněním života. Kristus nepopírá, že člověk pozůstává také z těla, tedy žije také z chleba; ale při tom zase říká: »Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích« (Mat. 4, 4). To jest, čím cennější je naše duše než naše tělo, tím důležitější je mít před očima při oceňování života triumf ducha, triumf duše!

Opravdovým cílem života je dospěti tam, kde se člověk stane účastným života Božího. Sem však mohu dospěti, srovnám-li svou vůli s vůlí Boží a pak se uskuteční slovo Kristovo: »Království nebeské jest ve vás« (Luk. 17, 21).

Proč vlastně je člověk na světě?« — slyšíme dnes často trpkou otázku. Hle, každý by to chtěl vědět! A kdo nám na to dá uklidňující odpověď? Jedině křesťanství. »Vždyť království Boží není pokrm a nápoj, nýbrž spravedlnost a pokoj a radost v Duchu svatém; neboť kdo tímto slouží Kristu, libí se Bohu« (Řím. 14, 17—18).

C) Kristus neřekl, že křesťan se o svět nemá starat, ba dokonce — případně — celý svět si podmanit; nýbrž že si nesmí podmaňovati svět tak, aby ho to stálo duši. To tedy uznáváme, že cesty vedoucí ke Kristu jsou cesty kamenité, ale hned k tomu také přidáme: *následování Krista přece není útěk od světa!*

Hrbolaté cesty následování Krista! Je pravda, Kristus už

pro nás zemřel a výkupné za nás zaplatil, ale abych se i já stal účastným zásluh Kristových, aby krev Kristova i mne obmyla, k tomu je také potřebí mé vlastní součinnosti. Kdyby chyběl Kristus — marná by byla moje námaha. Ale chybi-li má součinnost — tak pro mne marně žil a zemřel Kristus! Není-li pramene, zahynu žizní. Ale kdyby ten pramen byl sebe vydatnější, jestliže se však neskloním k němu a nečerpám z něho, zase jen žizní zahynu.

Tak také chápeme snahu po následování Krista. Člověk i po Kristu zůstane člověkem; i v nás změněných křesťanech zůstaly naše staré touhy: zůstal nám hlad, žízeň, pud sebezáchovy a záchovy rodu, zůstal nám temperament, touha po vědění, zůstaly nám naše smyslné touhy. Tak tedy v čem vlastně pozůstává ta změna? V tom, že to všecko v nás sice zůstalo, ale už nejsme nečinnými otroky těchto věcí, nýbrž, když chceme — když chceme! — pomocí Kristovou můžeme nad tím vším býti pány.

Proto tento boj vedený o toto panství, o tuto nadvládu, nazýváme následováním Krista a na konci tohoto boje nás čeká »uložena koruna spravedlnosti« (II. Tim. 4, 8).

Kdo pod tímto zorným úhlem zkoumá myšlenku křesťanského sebezapírání a sebeovládání, kdo spolu s knihou Job vyznává, že »dnové člověka jsou jako dnové nádeníka« (Job. 7, 1), ten nebude vytýkati křesťanství, že je nepřítelem pozemského života, člověka, lidského těla. Ne! Následování Krista znamená opravdu sebeovládání, sebekázeň, sebezapírání, ale je to taková kázeň, která nás nedusí, nýbrž pozvedá, jako lidská kultura ukázněje a mezi břehy vtlačuje řítící se potok, podobně tak činí s párou v kotli a s elektřinou v drátě, — to vše však nedělá proto, aby to zničilo, nýbrž proto, aby to udělala užitečným.

Ano: křesťanství požaduje, abychom byli na stráži vůči

svému tělu a abychom mu nedali vše, co slepý pud požaduje. Ale proto v těle nevidí nepřítele, nýbrž vidí to, co viděl svatý František z Assisi, když nazval tělo »bratrem oslem«. Tedy »bratr« a nikoliv nepřítel, ale přece jen »osel«, kterého je třeba držeti na úzdě.

Hle, jaká nepochopitelná síla v následování Krista! Žijí zde na světě lidé velmi bohatí; žijí penězům, požitkům, moci . . . žijí všemu, jen Kristu ne; jejich smrtelné lože obklopují úzkostlivé duše a jejich pohřbu se zúčastní tisíce — ale za několik let neví o nich nikdo nic. Naopak, před sedmi sty lety zemřela 24letá žena, svatá Alžběta, u jejíhož smrtelného lůžka podle vypravování legendy stál pouze jeden jinoch, který byl celý pokryt vyrážkami a kterého Alžběta tak dlouho ošetřovala, — ale, hle, památka na ni i dnes po sedmi stech letech na nás zářil

»Toto tedy pravím a osvědčuji v Pánu, abyste již nežili tak, jak i pohané žijí v marnosti smyslu svého, jsouce zatemnění v rozumu, odcizení od života Božího« (Ef. 4, 17 až 18). »Napomínám vás, abyste žili hodně toho povolání, kterým jste povoláni« (Ef. 4, 1). »Aneb nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha Svatého, který jest ve vás, kterého máte od Boha, a že nejste svoji? Vždyť jste koupeni za cenu velikou. Nuže, oslavujte (a noste) Boha v těle svém« (I. Kor. 6, 19—20).

Hle, nejkrásnější myšlenka následování Krista: oslavujme a nesme Boha ve svém životě!

*

Drazí moji!

Když z Egypta vysvobozený národ židovský byl na cestě poušti do zaslíbené země otců a dostal se na hranice Edomitů, poslal Mojžíš posly k edomitskému králi a žádal o vol-

ný průchod pro svůj lid. Jeho poselství králi znělo: »Nechť, prosím, projdeme skrze zemi tvou, nepůjdeme přes role, ani přes vinice, aniž pítí budeme vody z či studnice; cestou královskou půjdeme a neuchýlíme se ani napravo ani nalevo, dokavad nepřejdeme mezi tvých« (IV. Mojž. 20, 17).

Hle, jak poučný výjev toho, jak máme my putovati poušti života do zaslíbené země Otce nebeského, do říše věčné! Jen nepítí z nakažených pramenů! Jen nejisti z lákavých jedovatých bobulí! Jenom se neodkloniti ani napravo, ani nalevo z cesty, kterou nám Kristus určil a kterou máme kráčet! »Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají!« (Mat. 7, 14) — zvolal jednou Pán.

Pane Ježíši! Pomáhej nám jíti úzkou cestou, projíti těsnou branou a tak dojíti k Tobě! Amen.

XXI.

NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA (II.)

Draží bratři a sestry v Kristu!

Před několika lety 12. října večer byli obyvatelé Rio de Janeiro svědky nezapomenutelných událostí. Nad městem se zvedá do výše 900 metrů vrch Corcovado; na vrcholu této hory byla dvouletou prací postavena socha Krista v obrovských rozměrech a v onen večer se konalo slavnostní posvěcení, a to skoro neuvěřitelným technickým řízením.

Biskupové, státníci, diplomaté a ohromné zástupy, asi na 200.000 lidí, stáli na vrchu kolem sochy a když nastal přesně určený čas počátku slavnosti, právě v té chvíli v Římě, tedy ve vzdálenosti 8000 km od sochy, Marconi, geniální

vynálezce, otočil jednoduchý elektrický vypínač a v tom okamžiku za úžasu stotisícového zástupu se objevila obrovská socha Kristova v oslepující záři reflektorů a v tmavé noci ozářený a ruce rozpínající Kristus jako by znovu byl pronesl svá památná slova: »A já, budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě« (Jan 12, 32). Přes krajiny, oceány, vrchy, doliny se v okamžiku promítla elektrická energie krátkovlnné italské stanice a uvedla v činnost stroje brasílských elektrických závodů, které zaplavily světlem sochu Kristovu.

Člověk se zamyslí nad tímto nejnovějším vynálezem techniky a bezděčně mu napadá přirovnání: Hle, zda nezáří nám podobně svatá postava Krista Pána i přes závratnou perspektivu 2000 let? Co provedl Marconi, bylo bez pochyby veliké zdokonalení techniky: ze vzdálenosti 8000 km zaplaviti záři reflektorů sochu Kristovu! Ale co je to vše v porovnání s požehnanou silou Krista, který ještě i dnes, i přes ohromné vzdálenosti 2000 let, na každém místěčku ve světě vyzařuje ze sebe osvětlující, posilující a k následování povzbuzující energii! »Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím« (Mat. 11, 28) — zní už skoro 2000 let slovo Kristovo a miliardy a miliardy uklidněných, uspokojených, utišených lidských duší vydávají o tom svědectví pravdy.

Hle, pokračování našeho tématu, které jsme minulou neděli započali: následování Krista! V minulém kázání jsme zkoumali otázku, proč máme Krista následovati, a dnes celý čas věnujeme otázce, jakým způsobem máme následovati Krista. A všechno to, co bych chtěl dnes říci, mohli bychom shrnouti do těchto tří myšlenek: *následování Krista I. se neprojevuje jen řečí, II. ani ne jen srdcem, III. nýbrž především a v první řadě našim životem.*

I. Následování Krista se neprojevuje slovem.

A) Z nauky Pána Ježíše vyznívá za každým krokem napominání, že jeho pravé následování se zdaleka nemůže vyčerpávat ve věcech zevnějších. Dobře víme, jak přísně odsoudil Pán ty, kteří na zevnějšek sice zachovávají předpisy náboženství, ale jejich vnitřní duševní život vyvrací jejich zevnější náboženskost. Řekl to sice o starozákonních farizeích, ale řekl by to také o dnešních: »A všechny své skutky činí, aby je lidé viděli« (Mat. 23, 5). »Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, neboť čistíte číši a mísu po vrchu, uvnitř pak jsou plny loupeže a nečistoty« (Mat. 23, 25). »Běda vám, . . . neboť podobáte se hrobům obileným, které zevně se jeví (lidem) úhlednými, uvnitř však jsou plny kosti umrlčích a všeliké nečistoty« (Mat. 23, 27).

Jak jasně ukazují tato tvrdá slova názor Páně: nesmíme se zastavit jen u zevnějšího plnění příkazů!

B) Jaké to napomenutí pro mnoho lidí dnešní doby! Je možné, že všechno zevnější udělají, co naše svatá víra předpisuje v zájmu duše . . . , ale také farizeové udělali všechno, ba udělali ještě víc, než bylo předepsáno, a všechno to jim neprospělo ke spáse, neboť uvnitř nebyli těmi, jakými se zdáli zevně, a to proto, že jim uvnitř chyběla pravá láska k Bohu. A zde máme zase slovo Páně: »Neboť pravím vám: nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského« (Mat. 5, 20).

Tedy ještě nenásleduje Krista ten, kdo vykonává své modlitby, zpověď, svaté přijímání, chodí na mši svatou a se posti — to vše je potřebné, ale samo o sobě to ještě nestačuje; ale k opravdovému následování Krista je také potřebí úplné vnitřní proměny, aby ony zevnější projevy byly přirozenými projevy v nás hořící vnitřní víry a lásky.

Takto praví Pán: »Což mám činiti s tebou, ó Efraime, což mám činiti s tebou, ó Judo? Ano, vaše dobrota jest jako oblak ranní a jako rosa jitřní pomíjející! . . . Nebo milosrdenství si oblibuji a ne oběť« (Oseáš 6, 4—6).

Moji drazí!

Kolik oprávněných výčitek by nám s tohoto hlediska i dnes mohl činiti Pán! Výčitky těm, kteří horlivě klečí v kostele, ale doma jsou rozmarní a nesnesitelní. Výčitky činiti těm, kteří ve svaté zpovědi často prosí o odpuštění svých hříchů, ale sami tak těžko odpouštějí jiným. Kteří při svatém přijímání často berou na svůj jazyk nejsvětější Tělo Páně, ale právě tímto jazykem dovedou své bližní pomlouvat, odsuzovat . . .

»Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo čini vůli Otce mého, jenž jest v nebesích« (Mat. 7, 21).

Čili jinými slovy: následování Krista se neprojevuje jen řečí!

II. Následování Krista se neprojevuje srdcem.

Následování Krista se neprojevuje ani v první řadě srdcem a city.

A) Je pravda sice, že i náboženská duše má takové chvíle, kdy' jaksí předem pociťuje sladkosti života věčného. Může prožiti v sobě teplé okamžiky vnuknutí, v kterých — jak to viděli tři apoštolové na hoře Tábor — vidí téměř otevřená nebesa a v záplavě slávy klaní se Pánu.

Ale nesmíme se mýlit! Ony teplé, blažené, samou vůní oplývající květy na cestě následování Krista se nenacházejí jaksí samozřejmě a nepatří jaksí se samozřejmostí k znakům správnosti našeho náboženského života. K blaženým

okamžikům na hoře Tábor pozval Pán jenom tři ze svých apoštolů a ostatních devět nenechal jich se zúčastniti. A přece muselo těch devět právě tak vydržet jako ti tři! Kdyby se nám tedy na našich ukázněných a s modlitbou spojených životních cestách nezableskla v duši vnitřní útěcha, ba naopak, kdybychom se museli celé měsíce ba roky ubíratí tmavou nocí duševní vyprahlosti, — ať nám to je lhostejné, budeme se tedy ubíratí! Ano, naše zápasící duše se může modlit i za to, aby nás Pán pozvedl do takových výšin, kde naše srdce téměř cítí teplotu blízkosti Boží, ale když Pán považuje za účelnější, aby naši pokoru, trpělivost a věrnost vystavil zkoušce v duševním boji, pak si vzpomeňme na slova Kristova: »Nedomnívejte se, že jsem přišel uvésti pokoj, nýbrž meč« (Mat. 10, 34).

B) A když jsem před chvíli musel pronést vyčítavá slova vůči náboženskosti, která zůstává na povrchu, tak musím také říci několik slov pro ty, kteří jsou opravdu nábožni a *přece trpí duševním suchem*. Neboť jsou někteří, kteří si žalostně stěžují, že se už celá léta pokoušejí vážnou duševní prací přiblížiti se Kristu, zdá se však, jako by se byli od něho vzdálili! Teď máme více neklidu, více duševních úzkostí, více hříchů . . .

Avšak není toho více! V saloně své staré, zanedbané duše jste nepozorovali pavučinu a špínu v koutech, zatím co váš dnešní zjemnělý duševní pohled je zneklidňován již i malým, sotva viditelným prachem.

Je opravdu možno, že cesta vaší duše vede někdy celá léta suchou pouští, podobnou Sahaře, kde je všechno únavné a nic nechutná . . ., ale nyní už víte, není-liž pravda, že následování Krista se neprojevuje v citech, ani v srdci.

A když nám i chybí uchvacující vidiny a útěchyplné okamžiky na hoře Tábor, jako chyběly devíti apoštolům, naše

věrnost nesmí ani tehdy klesnout. Neboť nikoli citová změkčilost je znakem následování Krista, nýbrž vytrvalost, věrnost, pokora, pravdivost, snášelivost . . . slovem neutuchající nošení kříže. Nyní vede cesta Saharou, nyní je cesta cestou křížovou, ale dívej se na konec, viz ozářené velikonoční ráno, které je na konci křížové cesty! To činí opravdu následovníkem Kristovým, jak píše apoštol: »Proto neklesáme na mysli . . . Neboť (nynější) soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou« (II. Kor. 4, 16—17).

Neboť ani ti, kteří byli účastni útěchy na hoře Tábor, si tam nesměli »vystavět stánky«, ačkoliv si svatý Petr chtěl navždy zajistit tyto blažené minuty. Ne! Pán na ně volá: Vstaňte a pojďme. Pojďme? Kam? Rekl to již několik dní předtím: do Jerusalema! A co tam bude, v Jerusalemě? Krvavé utrpení a smrt Kristova. Ach, nuže, to je následování Krista! Hora Tábor trvá — i těm, kteří mají na ni účast — pouze několik minut, ale přichází Jerusalem, přichází život, kamenitá cesta, utrpení! Při vznešeném obřadu nedělní Mše svaté bývá naše duše povznesena do požehnané nálady nebeské blaženosti, — ale pak . . . pak vyjdeme z kostela a přichází život, všední život, množství starostí, pokušení a zápasů: a nyní zůstat věrnými, nyní vydržet! To je následování Krista: z neděle najíti cestu do každodenního života, z chrámového ticha do hluku ulice, z pokoje na oltáři do životního boje, z hory Tábor do Jerusalema! A když nás na konci nedělní Mše svaté kněz propouští slovy »Ite missa est!«, máme s nahromaděnou vytrvalou silou, věrností a láskou k nošení kříže se vydat do zápasu nového týdne.

Hle, zde už se nacházím v třetí části odpovědi: následování Krista se neprojevuje slovem, ani srdcem a city, nýbrž — naším životem!

II. Následování Krista našim životem!

Pravé následování Krista se tedy neprojevuje jen slovem, ani v první řadě v srdci a v našich změkčilých citech, nýbrž hlavně a v první řadě našim životem: *životem, který směřuje ke Kristu a zachovává jeho přikázání i za cenu největších obětí*. Neboť zda jsi pravým následovníkem Kristovým, pozná se z toho, A) *v jaké blízkosti jsi ke Kristu sám*, B) *a pak, jak se snažíš pomáhati jiným dostatí se do oblažující blízkosti Kristovy?*

A) *V jaké blízkosti jsi sám ke Kristu*, to má dva poznávací znaky: a) *jaký vedeš boj o duchovní život*, a b) *jak snášíš utrpení pozemského života*.

a) *Následování Krista znamená sílu v našem boji*. Pokřtěná duše je jako louka za časného jara: nemá, klidná, plná semen nádherných květin, plná kořenů — ale potřebuje oživovacích paprsků slunečních, aby všechny tyto hodnoty se z ní dostaly k životu.

I má pokřtěná duše je plná možností božského života, ale k tomu, aby se rozvinula v květ, potřebuje oživující teploty následování Krista. Ono rozvinutí v květ, ono duševní dozrávání se nám podaří jenom bojem. Krista následovati tedy znamená tolik, jako stále býti v boji — s čím? S přehnanými požadavky pudových žádostí, se špatným příkladem a se světem, tisíci pokušeními k zlému svádějícími. A mimo to každý projev svého života jak individuálního, tak rodinného a společenského nasytiti myšlenkami Kristovými. Hle, těžká, kamenitá, ale královská cesta následování Krista!

Za starých dob bylo potřebí mučednickou smrtí vyznávatí Krista, dnes to třeba činiti mučednickým životem, — a neodvážil bych se rozhodnouti, co je těžší. A na nás čeká to druhé.

Mám připomenouti několik příkladů těch, kteří porozuměli následování Krista? Porozuměl mu svatý Vincenc Paulánský, který se před každým svým činem ptal: »Co by nyní dělal Kristus na mém místě?« I já si mám často postavit tuto otázku, a kdyby to Kristus neudělal, kdyby do této společnosti nešel, na tento film by se nepodíval, tuto knihu by nečetl, tuto podezřelou zábavu by netrpěl, pak to ani já nemohu činiti, vždyť »jsem následovník Kristův!« Ano, kdo takto žije, ten porozuměl, co znamená následování Krista.

Následování Krista porozuměl Windhorst, k němuž, když ještě byl vrchním radou v Hannoveru, přišla žena a požádala ho o rozvod svého manželství, poněvadž prý to se svým mužem už dále nevydrží: každý večer přichází domů opilý jako snop a dělá pak ohromný rámus. Onen muž se ji tázal: »A vy, milá paní, co děláte vy tehdy?«

»Samozřejmě, že já taky nemlčím.«

»Nuž, tak se zdá, že u vás chybí nějaký kus nábytku.«

»Jaký?«

»Klekátko k modlitbě. Zaopatřte si klekátko a když se váš muž navrátí domů opilý a dělá křik, pak vy rozmlouvejte raději s Bohem než se svým manželem.«

Ano, kdo takto žije, ten porozuměl, co znamená následování Krista.

Mám vám uvést ještě další příklad? Nedávno stálo zajímavé auto na jisté peštské ulici, jež patřilo jistému z našich vynikajících profesorů chirurgů. Nebylo na autě nic zvláštního, jen jeden zajímavý nápis. Na předku auta, kde jiní zpravidla upevňují různé pověřivé figurky, aby je ochraňovaly před neštěstím, byl maličký plakátek s nápisem: »Jsme katolíci. V případě neštěstí dejme si zavolat kněze.«

Ano, následování Krista porozumějí ti, kteří bojují podle

myšlenek Kristových, kteří žijí podle zákonů Kristových a kteří chtějí umřít posílení silou Kristovou.

b) Ale následování Krista není jen silou v zápase, nýbrž také *útěchou v utrpení*. Jaká odvaha, jaká jasnost se objeví v naší duši v temných chvílích utrpení, když pozvedneme oči ke Kristu, který pro nás trpěl

Je výjev z utrpení Páně, který během století zobrazovali jak malíři tak i sochaři se stejnou oblibou ve sterých obměnách: »Kristus na hoře Olivetské.« V krvavém potu klečí v nočním tichu v zahradě Getsemanské Kristus, jehož čeká smrt. V dáli se už řítí branou zahrady tlupa vojáků, vedená Jidášem, ... ale Pán z toho všeho nevidí nic: jeho trpící zrak hledí na anděla, který mu podává kalich útěchy.

Proč milovali malíři tolik tento okamžik? Snad pudově pocítili onu neobyčejnou sílu útěchy, která z něho plyne pro trpícího člověka! Padají na tebe rány osudu, trpkost, nepochopení, lidská zloba, ale ... ne na to se divej, můj drahý, ne na to, kdo ti to způsobil ... Tvůj zrak ať je upřen jen na utěšujícího anděla a ptej se: *Pane, co chceš ode mne tímto dopuštěním?*

Byl jsi pomluven? Nenadávej na pomluvače, nýbrž ptej se: Pane, čemu mne chceš tím naučiti? Ne snad tomu, abych si i já od nynějška lépe dával pozor na své řeči o jiných, když nyní cítím, jak může lehkomyšlné slovo pálit! Ztratil jsem majetek? Pane, čemu mne chceš tím učit? Nebyly snad peníze dosud jediným mým cílem, mou touhou, snahou a úsilím? Což nechtěl jsi nyní můj zrak obrátit k věcem věčným? Udělal jsi něco dobrého a sklídl jsi za to černý nevděk? A nyní jsi ztratil chut, a chceš se uzavřít? Nel Nýbrž taž se: Pane, čemu mne chceš tím učit? Zda jsem nevyhledával ve svých dobrodiních příliš lidskou chválu a uznání? Ale nyní jsi mne naučil, abych pro tebe dělal dobro a u tebe

hledal odměnu . . . Hle, jakou útěchou je následování Krista v utrpení! A kdyby přes to mnoho našich otázek zůstalo bez odpovědi — a zůstane jich — pak řekněme s pokornou duší s Kristem krví se potícím: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty!« (Mat. 26, 39.)

B) Ale následování Krista se ani tím nevyčerpává. Nevyčerpává se tím, snažíš-li se sám dostat do jeho blízkosti. Nýbrž: zda se snažíš také *jiným pomoci dostat se do oblažující blízkosti Kristovy*.

Neboť jsem-li skutečně křesťan, to jest člověk, který je naplněn vědomím oblažujícího života s Kristem, pak se nespokojím s tím, že sám mám ten oblažující poklad, nýbrž snažím se — podle rozkazu Páně — »býti světlem« (Mat. 5, 14), které svítí světu; »býti městem«, jež leží na hoře a ukazuje lidem směr cesty. Čím více prožívám radost, co znamená náležeti Kristu, tím silněji hoří ve mně onen svatý oheň, který usiluje i jiné pro Krista získati, svou rodinu, své děti . . . získati tento celý zbědovaný, znechucený dnešní svět . . . získati ne dotíravými kázáními, ne věčnými výčitkami, nýbrž svým příkladným, usměvavým harmonickým životem, který bude mnohem více působit.

Nuže — bratře, sestro! — chceš býti pravým následovníkem tohoto Krista? Chceš býti dobrým křesťanem?

Chci, chci . . . jen pověz, co mám dělat!

Hleď, drahý bratře: jsi dobrým křesťanem, když . . . když jsi světlem, které jiným svítí na cestě k Bohu . . .; když jsi teplem, byť to bylo slabě plápolající ohnisko, u kterého se posilní vyhnanci života . . .; když jsi potokem, byť to byl sebe tišeji plynoucí potůček, při kterém najde pocestný občerstvení . . .; jsi-li loutnou, při jejímž konejšivém zvuku si staří nepřátelé podají ruce . . .; jsi-li pšeničným zrnkem, které

zaseješ do duše jiných, aby myšlenky života věčného v ní dozrávaly...; jsi-li pochodní, která hoří v službě Boží a každodenního života...; jsi-li mořským okem a na hladině své křišťálové vody obrážíš Boha. Jestliže jsi všim tím, pak i v tvé duši přes dvoutisíciletou vzdálenost zazáří obraz Kristův, pak jsi následovník Kristův — *jsi dobrý křesťan!*

*

Draží bratři a sestry! Mluvil jsem o následování Krista, o těžké cestě Kristově, která však byla cestou královskou.

Po nejednom kázání slyší člověk poznámku: Nuž, je to pěkné... pěkné..., ale v dnešním světě to už není možno zachovávat! »Že až k svatebnímu oltáři musí každý žiti čistě, protože Kristus to žádá...«, pěkné, pěkné, ale zachovávat to nemožno! »Že i v manželství je dovoleno žiti jen podle příkazů Božích,« »že zpronevěřiti a klamati není dovoleno,« »že je třeba býti mírným, pokojným a snášlivým,« pěkné, pěkné... ale to nemožno zachováti, Krista následováti není možno.

Ó, neříkejte, že to není možno! Řekněte, že je to těžké! Ano: žiti podle mravů Kristových je těžké, ale... ale jediné zasloužilé!

Když ovšem...

Když ovšem nechceme pochoditi tak, jak pochodili oni krásní bílí holubi v povídce jisté maďarské spisovatelky...

Věc se měla takto: Hejno krásných bílých holubů, kteří byli chováni na velkém hospodářství, se jednou rozhodlo, že založí holubí spolek. Vedoucí funkcionář hned při prvním shromáždění pronesl následující řeč: »Velevázení soudruzi holubové! Založením našeho spolku svítá nám nová doba. Už jsme měli dost dosavadního krotkého života holubiho, sbírání pšeničných zrn. Ani my nejsme méněcennější

národ, než ostatní drůbež na dvoře. A když ta může hrabat na smetišti, proč bychom i my tam nemohli hrabat? A když prasatům je dovoleno válet se v blátě, proč to není dovoleno i nám? Proč se mluví již od stvoření světa o holubi čistotě? My, pokrokoví holubi, víme, že tato holubi čistota je vlastně předsudek z temného středověku, který nás zbavuje množství požitků. Ode dneška už nebudeme dbáti středověké zaostalosti, nýbrž ano, půjdeme...! Půjdeme rozhrabovat smetl na smetiště! A půjdeme se koupat do louže!»

Ohnivá řeč byla odměněna jednohlasným vrkáním na souhlas a všichni se dali za vedoucím — směrem k louži...

Jak nerozumní holubi odtud vyšli, o tom snad nemusím ani mluvit...

Ale kdyby se našel nerozumný člověk, který by se dal falešnými hesly omámit a následoval by tyto holuby, ten ať se rozpomene na poučení z dnešního kázání: *následovati Krista je těžké... těžké... ale jedině zasloužil!* Amen.

XXII.

NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA. (III.)

Drazí bratři a sestry v Kristu!

Světověznámý německý pedagog (Foerster) vypráví zajímavou historii o vedoucím úředníku výborně situované advokátské kanceláře.

Vedoucí kanceláře dostal jednou na vánoce od svého šéfa dopisnici z Florencie. Na dopisnici bylo vyobrazeno narození Kristovo od kteréhosi starého umělce. Na pravé stra-

ně vidět klečící pastýře, jak zbožně naslouchají radostné zvěsti andělově, na levé straně je svatá rodina celá ozářená, kolem dokola je pak všechno naplněno plesajícími anděly. Takové kouzlo a teplo vychází z obrazu, že vedoucí kanceláře se nad tím zamyslí: On si křesťanství tak nepředstavoval! Trápení sebe... odříkání... věčný smutek, to považoval za křesťanství!

Vzal tedy tu krásnou dopisnici a postavil ji na svůj psací stůl mezi kalendář a dopisní vážky. Za den se tolikrát podíval na ten obraz, že večer, když si ulehl, viděl jej téměř úplně zřetelně před sebou... Jako by dnes byl večer Božího hodů... vzduch je plný příjemné vůně, teploty, kouzla... všechno je naplněno usmívajícími se anděly... A tu mu kmitla hlavou myšlenka: narození Kristovo přece znamená i něco jiného tomuto trpkému, zablácenému světu, než jsem si doposud myslel! I pro můj vlastní život to něco znamená! Co byl vlastně můj znavený život? Byl takový jako ten kalendář na mém psacím stole; každý den utrhnu z něho list, a kalendář se tenčí, až se pak nakonec dostane do papírového koše. Ach, jak nebezpečně se tomu podobá můj celý dosavadní život! Ale zpívající andělé mi nyní zavolali do uší: Ano, sebezapírání, sebeovládání, ale ne proto, abys tím v sobě potlačil svou lidskost, nýbrž abys živ jsa s Kristem, stal se cennějším člověkem.

A v duši k smrti znaveného člověka se nyní opravdu narodil Kristus. A příští den, právě tak jako předtím, zaznívalo v kanceláři klepání psacích strojů, dopisy šly právě takovým návaem jako předtím, spisy se právě tak kupily — ale už žil Kristus v jeho duši, a hle: jeho nervy to klidněji snášely, jeho rozkazy byly laskavější, ba měl dokonce čas zeptat se hochy-poslička, zda se už uzdravila jeho churavá matka. Zaprášená, nevlidná kancelář se naplnila anděly...

Drazí moji!

Takto zní tento krátký příběh — a z dvou příčin hlavně jsem jej uvedl na začátku dnešního kázání. Za několik dní budou skutečně vánoce a právě v těchto dnech bude pošta roznášet na tisíce dopisůch usmívající se anděly. A pak ještě taji se v této milé epizodě také poučení z onoho tématu, o kterém jsem již dvě neděle mluvil a o kterém chci znovu mluvit. V jaké politováníhodné opuštěnosti se nachází člověk, kterému se Kristus ani dnes ještě nenarodil — a v jaké oživující betlemské záři prožívá život ten, kdo se bez rozmýšlení postaví do řad následovníků Kristových! Bude se to tedy úplně hodit k svaté náladě předvánočních dní, když v dnešním kázání I. budeme hledat příčinu, *proč nechápou a proč nenásledují i dnes mnozí Krista*, ačkoli II. *plyne z následování Krista taková radost a blaženost*, když víme, III. *jak máme Krista následovati*.

I. Proč nechápou Krista?

Mnozí z dnešních lidí nechápou proto myšlenky dítěte betlemského, že kdyby je chápali, museli by viděti své vlastní odsouzení.

A) Betlemské dítě, ono pokorné dítě, odsuzuje *pýchu a bezuzdnou ctižádost mnohých*.

To byl první hřích člověka: ctižádost!

»Budete jako Bůh!« — šeptal pokušitel v ráji prvním lidem. A od té doby kolika lidem znamenala ctižádost pád: »Chci zaujmout místo Boha!« Snad to neprojevoval tak veřejným výrokem, ale svým životem. Sám si předpisují mravní zákony, a co se starám o to, zda Bůh to neb ono dovoluje čili nic?

»Budete jako Bůh!« Vědění bude vašim bohem, všechno

budete vědět — a věřit nic! Čím dál tím více vědět! Toho bylo člověku třeba! Uvěřili jsme tomu! A doplatili jsme na to! A jak trpce jsme se zklamali! Nepohoršujte se, když to vyřknu, vždyť je to pravda: Čím více člověk ví, tím nebezpečnější zlosyn se z něho stane, když . . . když vedle jeho vědění protivahou nepoložíme právě tolik mravní dobroty.

Stačí vědění k blaženosti? Nuže, řekněte, kdo je největší zlosyn na světě? Dábel, není-liž pravda, který byl kdysi pod jménem Lucifer nejmoudřejší stvoření na světě: vedoucí andělů!

Stačí vědění k blaženosti? Všimněte si velkých zlosynů — jsou to vesměs rozumní, důvtipní lidé, lidé s mnohými vědomostmi!

Stačí vědění k blaženosti? Všimněte si novin: Kolik strašných zločinů se stává už i za jediný den! Ale ještě nikdy nevlévalo do lidí vědomosti tolik škol, tolik tiskáren, knihoven, tolik laboratoří co dnes!

Stačí vědomosti k blaženosti? Co vědí lidé z chemie, z fyziky, z techniky — a nemají-li k tomu odpovědnou mravní dobrotu, všech svých vědomostí využívají na hromadné vraždy ve válkách . . .

Hle, mnoho lidí nechce chápati a následovati Krista proto, že pokorné Dítě betlemské odsuzuje jejich ctižádost, sobeckost, pýchu.

B) Ale nechápu a nenásleduji Krista také proto, že ono betlemské Dítě odsuzuje *povrchní, nedbalý, se zevnějškem se spokojující život mnohých*. Čím je něčí duše chudší, vyprahlejší, tím více se vrhá na využívání vnějšího světa a chtěl by nahradit ztracený vnitřní ráj rájem zevnějším. Ale zda má nějakou cenu všechna ozdoba, hedvábi, auto, nádhery pro toho, jehož duši šírají hřichy a stravuje oheň ne-

klidu? Chudé betlemské Dítě to hlásá světu: před Bohem nemá ceny drahokam, auto, šat, vznešený původ, nýbrž: duše, jediné duše. Ne to, co *máš*, nýbrž to, co *jsi*!

Jaká tragedie, že toho podivuhodného učení svaté noci betlemské svět ani dnes chápati nechce! Chápati, že následování Krista neznamená plouti po růžových oblacích, nýbrž opravdové následování Krista vrhá své paprsky na každý projev života jednotlivcova, společenského a praktického. Chápati, že čím více se vzdaluje lidský život, život právní a společenský, od zákonů Kristových, tím menší vážnost mají zákony lidské a tím menší pevnost lidské instituce. Chápati, že jen tehdy může býti »na zemi pokoj lidem dobré vůle«, vzdáme-li nejprve »slávu na výsostech Bohu«.

Dnes všechno chceme sanovati: sanujeme banky, sanujeme hospodářství, sanujeme obchod — jen na nejdůležitější sanaci bychom zapomněli: *na přivedení churavé lidské duše nazpět k Bohu*! Vždyť vždycky zůstanou pravdivá slova Lenauova: »Ohne Gott der Weg ist schaurig« — »Bez Boha je cesta hrozná.« Proč zůstávají ta slova pravdivá? Protože bez Boha je společenský a hospodářský řád stavbou bez základů, která visí jen ve vzduchu, a proto člověk ve svém egocentrickém životě nikdy nenalezne klid a pokoj. Že Bůh je pólem vesmíru, v němž jediné spočívá osa světa, tomu nás učí Kristus. Svět není soběstačný, jak se domnívá člověk omámený technickým pokrokem, a člověku nestačí svět sám.

Neboť člověk po řecku sluje: *ἡδὴρωπιος*, což znamená: vzhůru hledící! Pak je pochopitelné, že nemůže býti blažen ten, kdo svoji konečnou blaženost hledá jen zde na zemi, zatím co vira v Krista, která zvedá náš pohled do výše, činí nás šťastnými už i zde na zemi!

Jak nás činí šťastnými?

11. Jak šťastným činí člověka následování Krista.

»Hle, stojím u dveří a tluku« (Apok. 3, 20), praví Pán v knize Zjevení. Jistý umělec tato slova také vymaloval. Na obraze stojí u dveří Kristus a zvedá své ruce k tlučení. Syn malíře si prohlíží obraz a povídá:

»Otče, na obraze je chyba!«

»Proč?« táže se otec.

»Na dveřích není kliky a tento strýček tam nemůže vejít,« zněla odpověď.

»Synáčku,« odvětil otec, »co se ti zde zdá chybou, to odpovídá úplně skutečnosti. Tento strýček je Pán Bůh. Dveře se otvírají do lidského srdce. A srdce má kliku uvnitř. Aby Pán tam mohl vkročit, je třeba dveře z nitra otevřít.«

Ano, moji drazí, z vnitřku je třeba Kristu otevřít dveře. A kdo to udělá a Kristu dá přístup do největší hloubky své duše, tomu se rozplývá v duši jasnost vánoční noci a oblažující láska.

Proč přišel Pán Ježíš?

A) Aby ukázal život hodný člověka a B) aby dal silu k dosažení této podivuhodné výšky.

A) Kristus přišel proto, aby ukázal život *důstojný člověka*.

»Život důstojný člověka!« Jaká to známá fráze! Kde jsme to už vlastně četli? »Život důstojný člověka . . .« Ovšemže! Na oněch křiklavých plakátech, kterými si před volbami některé strany zajistit hlasy občanstva. »Dělníci, chudí, hladovi! Chcete život důstojný člověka? Nechcete dále trpět, aby nad vámi vládl velkokapitál? Hlasujte pro X. Y!«

Moji drazí! Ze hladovi se chtějí ze své biedy dostat, že touží po poctivém životě, po chlebě, po bytech, to je zcela samozřejmé. Ale zda je to všechno ten »život důstojný člo-

věka«? A zda ti boháči, kterým to závidějí, opravdu žijí »životem důstojným člověka«?

Ó, k tomu je mnohem více potřebí než bytu, chleba a topiva! I toho je potřebí, ale je také něčeho jiného potřebí!

a) »Život důstojný člověka« znamená v první řadě takový život, jehož cíl dobře známe. Zda může vésti život důstojný člověka ten, kdo s hlavou upřenou na zem tluče svůj život, den za dnem, jeden trpký rok za druhým — ale neví, proč to všechno dělá a co ho čeká po tomto životě?

b) A pak »život důstojný člověka« znamená, že dopomůžeme lepší stránce svého já k nadvládě v nás; že pevnou rukou uchopíme černé síly v nás se skrývající, brzdíme náruživosti; abychom byli míli, shovívaví a abychom rádi odpouštěli; abychom zlem neodpláceli . . . Ano, to je život důstojný člověka, a Kristus nám tento život ukázal.

c) Dále »život důstojný člověka« znamená, abychom se ranami osudu nedali trpce zkrušit, abychom nesnášeli neštěstí se zvířecí resignací, nýbrž abychom si z každé zkoušky utesali schodiště, po kterém se dostaneme o stupínek dál k sebeovládání, k sebekázi, k lidštějšímu životu.

Kdo neuznává, že to je pravý člověka důstojný život? Kdo nevidí, že kdo toto dává lidstvu, ten mu dává víc, než mu mohou dátí všechny vynálezy na světě! Neboť technika nám napomáhá v tom, abychom přemohli veliké síly přírody, ale nás čeká ještě větší úkol: totiž my musíme přemoci nespořádanost své vlastní přirozenosti a státí se tak opravdu člověkem. Umět si vyrvati z ohromného množství zápasů a pokušení v každodenním životě svou lidskou důstojnost, v pozemském životním boji nikdy nezapomenout na konečný cíl, státí se pánem nad zlými náklonnostmi lidské přirozenosti — tomu nás učil Kristus, tedy jedině On nás naučil »životu důstojnému člověka«. Proto můžeme říci, že od dob

Krista Pána žije mnoho chudých, prostých lidí v malé chaloupce mnohem lidštější život než snad některý boháč v paláci.

B) Ale Pán nám nedal jen nahlédnout do nádherných výšin života člověka opravdu důstojného, nýbrž dal nám také síly, *abychom jich dosáhli*. Právě to je podstatou následování Krista. Podstatou neumdlévajícího šplhání z nížin pudového života tělesného k oživujícím výšinám nad hmotou vítězíci duše.

Kdybych měl užiti zcela moderního přirovnání, řekl bych, že *následování Krista je neustálé horolezectví a věru vysoká turistika*. Tohoto zajímavého přirovnání užívá Rituale, liturgická kniha Církve, kde najdeme pohromadě všechny obřadní modlitby k svěcením a žehnáním pro různé potřeby životní. Toto Rituale se stále rozšiřuje, neboť se objevuje stále potřeba svěcení a žehnání vždy nových a nových předmětů a životních prostředků. Je tam zvláště žehnání pro automobily, telegrafy, lodi, stroje, lokomotivy, letadla. Nedávno byla tato kniha rozšířena novou žehnací formulí: »Žehnání horolezců!« V této modlitbě se nachází to zajímavé přirovnání, které jsem výše uvedl. Žehnání zní takto:

Prosíme, Pane, požehnej tyto provazy, hole, motyky a jiné zde přítomné nástroje, aby ti, kteří jich užívají mezi hlubinami a roklemi, v ledu, v sněhu a bouřích, byli ode všeho zla a nebezpečí uchráněni, na vrchol šťastlivě dospěli a k svým se bez úrazu navrátit mohli, skrze Krista Pána našeho. Amen.

Modleme se! Na přímluvu sv. Bernarda, kterého jsi dal za ochránce obyvatelům a cestovatelům alpským, ochraňuj, Pane, své služby a dopřej jim, aby, stoupající na výšiny, dospěli též na horu, kterou jest Kristus.

Kristus, jakožto hora! Konečný vrchol tvrdé, únavné tury našeho života! Jaká to nádherná myšlenka! Jak výstižně se tu vyjadřuje následování Krista.

Všimněme si tedy, jak se máme pustiti do toho horolezectví, jak se dostaneme na horu, která je Kristus?

III. Jak máme Krista následovati?

Řekové měli za to, že kdo alespoň jednou viděl sochu Dia od Feidia, ten nemůže býti již úplně nešťasten. Nuž, to je pouze pořekadlo; ale je svatá pravda, že kdo Krista jednou dobře poznal a jeho krásu viděl, ten naň nemůže více zapomenout.

Jak máme Krista následovati?

a) *Miluj Krista!* Miluj Pána, toho »krásného Ježíše«! Mysli naň častol! Rozmlouvej s ním! Pros ho o radu! Polož si častěji otázku: Co by dělal Ježíš v tomto nebo v tomto postavení? To je právě následování Krista. Je možno, že budeme muset říci se sv. *Augustinem*, který se po hříšném životě obrátil: »Ó, proč jsem tě tak pozdě začal milovat?« Ale aspoň nyní tak budeme činit! Abychom nemuseli v poslední své minutě říci: »Ó, proč jsem tě chtěl pozdě milovat?!«

U jistého německého básníka můžeme čísti následující verše:

»Ja, ich weiss, woher ich stamme:
Ungesättigt, gleich der Flamme
Glühe und verzehr' ich mich.
Licht wird alles, was ich fasse.
Kohle alles, was ich lasse:
Flamme bin ich sicherlich.«*)

Ano, jsem plamen, řeřavý plamen je má duše, je to jiskra z nekonečného moře ohně božství. Jsem-li jiskra, pak musím hořet! Jsem-li plamen, musím plápolat! Hořet svatým, čis-

*) Ano, vím, odkud pocházím: nenasytný, jako plamen hořím a stravuji se. V světlo se mění vše, čeho se dotknu, v uhlí vše, co zanechám: plamen však jsem jistotně.

tým ohněm! Plápolat do výše, k nebi, k věčnému domovu, k Bohu! »Oheň na zem pustit jsem přišel, a co chci (jiného), než aby se vznítily?« (Luk. 12, 49.)

Ó Pane Ježíši, Ty vidíš, že můj plamen ještě dýmá — očist jej! Pane můj, ty vidíš, že už sotva hoří — rozněť jej v mohutný plamen!

Kdy tedy milujeme Krista? Když to říkáme? Ne! Nýbrž: když vstoupíme do jeho šlépějí.

b) V kroč do šlépějí Kristových! Kristus se stal člověkem, aby nás vykoupil a aby nám dal příklad k správnému životu. Kristus i učil, i dal vznešená pravidla pro lidský život; ale věděl, jak slabá je lidská vůle a že si budeme stěžovat, že jeho zákony jsou příliš těžké. Nuž, a proto sám chtěl před námi kráčet cestami ctností. Nečinil tak jako farizeové, kteří jiným předpisovali těžké zákony, ale sami ani maličkem nepohnuli. Ó, nikoliv! Kristus se dovolával svého vlastního příkladu: »Vy mě nazýváte Mistrem a Pánem; a dobře pravíte; jsemť zajisté« (Jan 13, 13). »Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete pokoj duším svým; neboť jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké« (Mat. 11, 29, 30).

Hle, jako člověk — dává příklad, jako Bůh — dává sílu! Nejen že přitahuje, nýbrž také posiluje. Kdo si jednou zamiloval Krista, cítí, jak musí za ním jít. Zacheus vyleze na strom, jen aby mohl Krista vidět! Matouš zanechává celní stůl, jen aby mohl Krista vidět! Kdo se jednou zahleděl na toto betlemské Dítě, ten ho už nemůže zapomenout. Ó, kéž by tomu bylo skutečně tak! Kéž bych nikdy, nikde, za žádných okolností na Krista nemohl zapomenout!

c) Vstup do šlépějí Kristových zvláště v nesení kříže!

Nikdo nemůže být učedníkem Kristovým, nenese-li velkou dušně kříž svůj!

Jak máme nositi kříž? Tomáš Kempenský takto píše: Všude stojí kříž, jen na tebe čeká, abys jej vzal na svá ramena. Ať jdeš kamkoliv, před křížem se ukrýt nemůžeš. Neboť ať jdeš kamkoliv, vezmeš s sebou i sám sebe, a ať jdeš kamkoli, musíš býti trpělivý vůči sobě. Na každé cestě tě ať stojí před tebou ukřižovaný Kristus. Na každou otázku od něho žádej odpověď. Každou svou bolest vlož do jeho zraněných rukou: Pane, chci tě následovat!

Jsi unaven? I Kristus byl unaven. Jsi smuten? Kristus byl též. Tolik dobrého činiš a přece tě nikdo nemá rád! Ani s Kristem tomu nebylo jinak. Kolik neporozumění, kolik utrpení musel snést! Což můžeš ty vůbec býti nespokojen? Nechtěl by ses státi podoben Pánu? Nechceš se modliti se svatým Augustinem: »Prosím tě, Pane, Ježíši, aby mi všechno bylo trpké, jen ty buď mi sladkým. Neboť ty jsi ona nepochopitelná sladkost, kterou se všechno osladí.«

Hleď, bratře, sestro: utrpení je na světě chtěj nechtěj! I nevěrec trpí, ale se skřípajícími zuby; i věřící trpí — ale s pohledem na kříž.

Nová Guinea má nádherný přístav: obklopuje jej mohutný horský hřeben a nádherné okolí... ale kapitán lodi z toho všeho nevidí nic, neboť moře je plné skal, a on musí stále hledět na bíle natřený kříž na břehu: tam musí řídit loď, neboť jinak ztroskotá! Rozumíte-li tomuto velkému naučení? *Vždy hledět na Krista, abychom mezi nebezpečnými úskalími života bezpečně pluli a abychom jednou mohli klidně zakotvit na břehu našeho věčného domova, který nám slibuje odměnu za všechno strádání.*

Hle, v tom pozůstává následování Krista!

Moji drazí! Ještě několik dní a budou zde vánoce. Děvčátka a chlapečkové, sourozenci, kteří se snad celý rok hádali, přitahují večer své židle ke kamnům, a s takovou klidnou myslí se dívají ven oknem na padající vločky sněhu: »Ty, za čtyři dni už přijde Ježíšek!«

Pak se skloní nad papírem a s velkou tužkou v ruce něco píší a píší. Mamička se ptá: »Co píšeš, miláčku?«

»Dopis Ježíškovi, co mi má přinést o vánocích!« odvěti dítě.

Řekni jen, bratře, sestro, i ty jsi psal někdy dopis, není-liž pravda?

Nechtěl bys i nyní psát?

Nesměj se! Nesměj se, že ty už jsi »dospělý!« Dávej jen pozor; takto piš ten dopis:

»Drahý Ježíši! Já už nejsem dítě, ale proto dovol, abych vždy zůstal tvým dítětem. Hleď, víš, co já žádám od tebe na vánoce? Abych dobře zahrál úlohu, kterou jsi mi určil na zemi! Abych věřil v tebe s neochvějnou vírou. Hleď, jsem hříšník, ať se stanu zase tvým dítětem s čistým srdcem! Ať jsem kapkou z Tebe, nekonečného moře dobroty! Ať jsem jiskrou z Tebe, z ohnivé lásky, která rozněcuje svět! Ať jsem ozvěnou na tvé volání, ó slovo Boží, jenž jsi se stal člověkem! Ať následuji Tebe, božský Mistře! Ať jsem Tvým dítětem, dobrotivý Bože, abych pak po obětavé, vytrvalé, věrné a únavné cestě svého života *dostal se vítězně na vrchol, kterým jsi ty, Pane můj! Amen.*«

XXIII.

PŮLNOČNÍ POZDRAV KRISTU.

Draží bratři a sestry v Kristu!

V této požehnané, svaté noci, v jejímž tichu zaznívá nebeský zpěv andělů, v této tajuplné noci se nesluší člověku mluvit. Nyní nemožno mluvit, jenom se modlit.

Nuž, pojdte, bratři a sestry, všichni, kteří jste zde přede mnou v chrámě, i vy, kteří roztroušeni po světě mne nyní slyšíte, pojdte, klekneme si v myšlenkách před betlemské jesle. Jak dojmavé je už jen pomyšlení, že srdce tisíců a desetitisíců našich spolubratří se ohřeje dnes v této studené noci, když můj hlas se z tohoto chrámu roznese po tom tichém, němém prostoru a zavolá k modlitbě každého bdělého z blízkých i dalekých polí a lesů, hor a údolí, měst a vesnic.

Bratři, sestry, slyšíte má slova?

Modleme se!

Člověk mluvit nemůže, když andělé zpívají. Jen je nechme radostně zpívat a naše srdce, naše vděčné lidské srdce ať tluče. Mluvit nyní nemožno, jen děkovat a prosit.

1. *Děkujeme Tobě, malý Ježíši, za všechno!*

a) Děkujeme Ti za tuto požehnanou noc, jejíž třpytivá hvězda první zazářila světlem na naši smutnou cestu, vedoucí hlubokou tmou. Neboť, co víme o Bohu, o sobě a o svém životě, tomu nás naučila zář této noci. Kdo je Bůh, ten Bůh, jenž nekonečnou mocí stvořil svět a otcovským srdcem miloval člověka, to víme od Tebe, malý Ježíši, a Tobě za to děkujeme. Co je člověk, a co jeho nesmrtelná duše, ze svatého Srdce Božího pocházející, to víme od Tebe, malý Je-

žíši, a Tobě za to děkujeme. Odkud jsme přišli na tuto zem a kam bude směřovat náš život za hrobem, to víme od Tebe. malý Ježíši a Tobě za to děkujeme.

b) Ale děkujeme ti především ne tolik za to, co jsme od Tebe slyšeli, nýbrž za to, co jsme od Tebe *obdrželi*; ne tolik za to, čemu jsi nás naučil, nýbrž co jsi za nás obětoval!

Jakou cenu musí mít naše duše, naše tolikrát zanedbaná, tak potřísněná, tolikrát hříšnému zahynutí a smrti tak lehkomyslně vystavená duše, když Ty, Syn Boží, ses neostýchal za ni v chladné prosincové noci sestoupit do bídné stáje? Děkujeme Ti, Kriste, že jsi mezi nás přišel a děkujeme Ti za to, co jsi pro nás vykonal.

Děkujeme Ti za každý okamžik tvých 33 roků zde na zemi. Děkujeme Ti za přebývání mezi námi, děkujeme za všecku únavu. Děkujeme za každou krůpěj krve, již jsi za nás vylil. Za poličky, jež jsi pro nás snášel; za výsměch, za poplvání, za trnovou korunu, za Tvé rány, křížovou cestu, a za bolestnou smrt, kterou jsi nás vykoupil... Malý Ježíši, hleď, v této požehnané noci Ti za to vše děkujeme!

2. Ale nebyli bychom lidmi, trpícími, zápolícími lidmi, kdybychom Tě *hned o něco neprosili*.

Nezlob se, malý Ježíši, že naše žebrácky chudá stížnost i v této požehnané noci zaznívá k Tobě a o pokoj prosí Tebe utrápená duše zmitaného lidstva.

a) Pane, my věříme, co předpovídal o Tobě prorok Isaiáš, že v tvé říši budou v klidu vedle sebe bydliti vlk s beránkem, rys s kozlátkem (Is. 11, 6) a že tam »zkují v radlice meče své, a svá kopí v srpy ženců« (Is. 2, 4). Ano, věříme, že tento požehnaný pokoj by rozkvétal na zemi, kdyby lidé ochotně vzali na sebe tvé jho, které je sladké, a tvé břímě, které je lehké. Pohleď však kolem sebe, ty betlemské děťátko, ohlédni se kolem sebe po 2000 letech po

svém narození a slituj se nad námi! Ó, jak mnoho je těch, kteří o Tobě ještě ani neslyšeli! A ještě i mezi těmi, kteří se nazývají tvými věřícími a křesťany, ještě i mezi těmi je mnoho takových, jejichž neukázněný, lehkomyšlný a nemravný život je přímo výsměchem jejich křesťanského jména... A hle, vidíme, co je důsledkem toho, vidíme a vzdycháme pod tím!

b) Malý Ježíši! Ty jsi řekl, že »po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým« (Jan 13, 35), a dnes přece plane bezmezná pekelná nenávisť jak v srdci jednotlivců, tak i celých národů a nevíme, kdy zableskne ze chřtánů děl postrach nové války mezi národy, anebo kdy vzplane bratrovražedný boj mezi jednotlivými společenskými třídami. Jaká je mezi námi nelaskavost, nesoucit, váda, hněv a nenávisť!

c) Malý Ježíši! Ty jsi řekl »Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já vám dávám« (Jan 14, 27). To jsi jednou řekl, ale kam se od nás vzdálil pokoj, kdo žije dnes klidným, tichým, pokojným životem? Nemáme pokoje sami s sebou, poněvadž jsme si neudělali pořádek v pralese svých pudů, svádějících nás ke hříchu, a nemáme pokoje s druhými, pokud sami jsme nedospěli k pokoji.

V betlemské noci zpívaly dva sbory: čisti andělé v nebi a pastýři dobré vůle na zemi. Ze zpěvu čistých srdci a z duší dobré vůle vyznívala sláva Bohu a pokoj lidem. Nyní však je mezi námi málo čistých srdci a málo je duší dobré vůle, a proto není »sláva Bohu«; a protože nedáváme slávu Bohu, nedostáváme ani »pokoj lidem«.

Neboť ještě je jen naše jméno křesťanské, náš život však nikoli, proto jsme zmítáni v bolestech tragického smrtelného zápasu, proto jsou naše snahy stíhány nezdarem a proto se

dostává do slepé uličky každá naše nová cesta započatá novou nadějí.

Malý Ježíši, prosíme tedy Tebe, abychom tím více mohli Tobě náležeti! Prosíme Tě, abys v této chladné bezhvězdě noci, která doléhá na lidstvo, znovu zazářil svou betlemskou září a z úst zpívajících andělů ať slyší každý člověk, ať pochopí a uskuteční ve svém životě tvé poselství: »Nebojte se, neboť hle, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel« (Luk. 2, 10—11).

*

Bratři, sestry, všichni, kteří jste mne nyní slyšeli v této noci, naplněné zpěvem andělů, poklekněte si tiše ve svých světničkách a se sepjatýma rukama, s dojatou duší a s pokorným srdcem opakujte za mnou:

*Ó malý Ježíši, miluj nás! Ó malý Ježíši, pomoz nám!
Ó požehnaný betlemský Ježíši, neopust nás nikdy! Amen.*

XXIV.

KRISTUS, MISTR ŽIVOTA.

Draží bratři a sestry v Kristu!

Světověznámá spisovatelka, Selma Lagerlöfová, napsala dojmavou legendu o Kristu pod titulem »Šátek Veroniky«.

Císař Tiberius leží na ostrově Capri v hrozné nemoci: dostal malomocenství, nikdo mu nemůže pomoci. Jeho stará věrná chůva Faustina se nyní pokouší o to poslední: odcestuje do Palestiny, aby vyhledala Pána Ježíše.

Dostane se tam právě ve chvíli, když Kristus na své poslední cestě nese kříž svůj na Golgotu. S hlubokým soucitem podává svůj jemný šátek Pánu... na šátku zůstanou

tahy po zakrvavené tváři Páně, a tento šátek nese domů svému umírajícímu pánu. A když těžce nemocný císař uvidí krví a slzami zahalenou tvář Krista a na ní ty svaté oči, které jako by žily a hořely v ohni . . . dlouho, dychtivě se dívá na šátek a pak bolestně zvolá: »Je to člověk? . . . Faustino, proč jsi nechala tohoto člověka umřít? Ten by mne byl uzdravil . . .« Pak se nemocný císař dá položit na zem, klekne si před zkrvavený obraz Kristův a začíná: »Ty jsi ten člověk! Ty jsi ten, kterého jsem vidět nikdy netroufal.« Poté ukazuje na svou vlastní znetvořenou tvář a na své rozviklané ruce, a pokračuje: »Já a všichni ostatní, my jsme dravá zvěř a netvorové, ale ty jsi člověk . . . Slituj se nad mnou! Tvůj čistý pohled by mne byl uzdravil . . .« Tak vzlykal trpící těžce nemocný císař, a hle, v následujícím okamžiku vstal uzdraven se země . . .

Takto se končí legenda Lagerlöfové.

»Ty jsi ten člověk!« Ty jedině, Kriste, můžeš nám lidem se znetvořenými tvářemi a s chorými dušemi pomoci! Náš život je pln nemocí, ale Ty jediný jsi mistr života, a kdybychom šli za tebou, jistě bychom se uzdravili! *Kriste, Ty jsi mistr života!* Nauč nás tedy v dnešním kázání tomu: *I. jak snadný a šťastný by byl život s Tebou a II. jak těžký a nesnesitelný je život bez Tebe!*

I. Život s Kristem.

A) Když mluvíme o Kristu jako o mistru života, musíme především jasně vidět — moji drazí! — že Kristus se jen těm může stát mistrem života, *kterí jsou opravdu křesťany.*

a) A — bohužel — zde musím poukázat také na smutnou skutečnost: *I z těch, kteří se podle Krista nazývají »křesťany«, žijí mnozí bez Krista.*

Jak je to možné? Tak, že křesťanství není zevnější forma, nýbrž vnitřní život přetvořující síla. Řekl to Pán Ježíš, když takto pravil k Nikodemovi: »Vpravdě, vpravdě pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (Svatého), nemůže vejít do království Božího« (Jan 3, 5). Řekl to sv. Pavel, když mluvil o »novém stvoření« (II. Kor. 5, 17). Řekl to svatý Petr, abyste se »stali účastni božské přirozenosti« (II. Petr 1, 4).

Naproti tomu co však vidíme v životě mnohého křesťana? To, že pro něho křesťanství není krevní oběť, který vychází ze srdce a roztéká se po celém těle, a u něho náboženství a život nejsou zapojeny v celek, jak by tomu mělo býti, nýbrž postupují vedle sebe, jako by jedno o druhém nic nevědělo. Takovýto člověk chodí sice do kostela, také se modlí, chodí na mši svatou, v pátek se posti — ale pak? . . . pak se ve svém rodinném životě, ve svých zábavách, ve svých plánech, v práci, ve svých zásadách se vůbec neliší od nekřesťana. »Něco jiného je náboženství, a něco jiného je obchod!« slyší člověk z úst takovýchto lidí. A v takové chvíli si vzpomene na onoho římského legionáře, který se modlil k Hermovi, aby mu pomáhal v krádeži, aby pak z ukradených věcí mohl něco obětovat Jupiterovi. Moji drazí! Při prvním slově, při prvním setkání, při prvním gestu by muselo býti zjevno: zda jsme křesťany či nikoliv!

To bych chtěl konstatovat jako prvé.

b) Musím však poukázat ještě na druhou pravdu. Když řekneme, že Kristus je mistr života, zdaleka nechceme tím tvrditi, že kdo je věrným následovníkem Kristovým, tomu se každá tužba na světě splní. Jsou lidé, kteří si takto představují následování Krista a když jim Kristus nesplní každou jich myšlenku, touhu a prosbu, hned mu ukáží záda, neboť — jak praví — »náboženství nic nepomáhá«.

Nuže, těm musíme jasně říci, že Kristus nezaložil žádnou úrazovou pojišťovnu a svým následovníkům neslibil ochranu před neštěstím. Musíme jim říci to, co řekl svatý Pavel Římanům: »Království Boží není pokrm a nápoj, nýbrž spravedlnost a pokoj a radost v Duchu Svatém« (Řim. 14, 17).

B) Tedy jakým právem můžeme přece tvrdit, že život s Kristem je lehký a šťastný? Jakže se stává Kristus mistrem života?

a) Tak, že *dává svým následovníkům vnitřní stálost, sebe-důvěru, duševní sílu a klid*. Jako se námořník dovede orientovat na moři, pohlédne-li na nebe, právě tak nás řídí na moři života pohled na Krista. To je naše svatá spokojenost, že máme milostivého Otce v nebi, bez jehož vědomí nám ani vlas s hlavy nepadne; toto naše vědomí, že každá z vůle Boží vykonaná práce a všechno ve jménu Božím snášené utrpení se bude jednou jako drahokam stkvíti na vítězné koruně v životě věčném; tato svatá víra, že ať staneme před Bohem po jakémkoliv, ale svědomitě vyplněném povolání na zemi, bude naše životní cesta ústít v blažené říši jeho milujícího srdce — všechno to dává podivuhodný klid, usměvavou dobromyslnost, odvahu a sílu našemu životu. A protože to všechno víme od Krista, proto ho nazýváme »mistrem života«.

b) »Žijeme ve vážné době« — slyšíme za každým krokem stížnost zoufalých lidí. A i když je to pravda, přece to není něco úplně mimořádného na tomto světě. Svět věru není nějaký pohodlný ráj, nýbrž je to »slzavé údolí«, místo tréninku a boje vedeného pro život věčný. A kdo zná dějiny, ví, že na tomto světě bylo vždy více boje než míru, a že nejen dnešní člověk si může stěžovat, že žije ve vážné době, neboť zrovna takovým právem si mohli stě-

žovat naši předkové, kteří žili po zhroucení římské říše, nebo při stěhování národů, anebo v době reformace a protireformace, nebo za francouzské revoluce atd. Moji drazí! Následovníci Kristovi si tedy nestěžují a hlavně se nezhroutí, nýbrž spíše si všimnou, že v plánech božské Prozřetelnosti je proto také boj a zápas, aby se člověk dlouhotrvajícím pokojem nestal velmi pohodlným a pyšným, nebo aby se nezachranitelně nepřipoutal k pomíjejícím radostem smyslového života. Neboť při věčném pokoji, při dobrém životě a odpočívání by nás to věru stihlo! Zato však v boji se naučíme poznávat rozdíl mezi zlatem a bezcenným plískem, mezi pravou věčnou cenou duše a mezi pomíjivostí světskou. V míru si nashromáždíme množství model a jen oheň bídý je promění v ssuť. Není i dnešní naše katastrofální doba takovým soumrakem model? Kdo ji prožije vítězně? Jediné pravý následovník Kristův!

Jak se může člověk dožít dlouhého věku? — tázali se nedávno jednoho 86letého starce. A odpověď zněla:

Když stárneš, jez jen polovici z toho, co jsi dříve jedl, ale spi dvakrát tolik, vody pij třikrát tolik a směj se čtyřikrát tolik.

Nuž, dobře: směj se čtyřikrát tolik! Kdyby to bylo tak snadné! Kdo se však dovede ze srdce smát v těžkém životním boji? Nebo kdo dovede jen klidně se usmát, když nad ním již stojí smrt s kosou? Kdo to dovede? Jediné ten, kdo v celém životě chtěl následovati Krista!

Zda neuznáme tedy, jaká je škoda a ztráta pro nás, dnešní lidi, že jedny odžene úmorné tempo života, druhé zase shon po smyslných radostech života tak daleko od Krista, od mistra života!

c) Avšak — a to je naše další zjištění — *před Kristem nemůže uniknout nikdo, každý hledá Krista!*

α) *Hledají ho jeho věřící, duše, které žízni po něm a které obětavou láskou, sebekázní a sebezapíráním věrně kráčeji cestami jeho následování, a to často i v potu tváří.*

Ale hledáte ho i vy, pochybovačné a tápající duše naší doby, které jste již vyzkoušely všechnu lidskou moudrost, ochutnaly všechnu filosofii a světové názory, a přesto ještě vždy se sháníte s neklidnou a s nespokojenou duší po jediném, pravém, klid poskytující záři, hledáte toho, který řekl o sobě: »Já jsem cesta, pravda a život.«

Hledáte ho i vy, oběti povrchních požitků, které přemohl svět, krev, zlato, pudový život, hledáte ho, když po promarněných dnech a prohýřených nocích se ozve ve vás bolestná nostalgie neukojených hloubek duše.

Hledáte ho vy, kteří jste zkusili života, hledáte toho, který řekl o sobě: »Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím« (Mat. 11, 28).

Ó — moji drazí — jen kdyby dnešní člověk měl trochu volného času, aby mohl myslet také na sebe, aby sám se sebou porozmlouval, aby se zadíval do nerozluštěných problémů života — věru, našel by Krista!

β) Našel by ho, jako ho našel dlouho bloudivší *svatý Augustin*. Zda víte, jak on píše o prvním kroku svého obrácení? »Tehdy jsem obrátil svou pozornost především k vlastnímu nitru.« A jak dospěl k tomuto kroku? Především musel sám na sobě, na těle a na duši vyzkoušet, co znamená: býti člověkem; člověkem, jenž touží po pravdě, po klidu a po odpovědi; člověkem, jenž je zmítán vlnami vášně, hněvu a neklidu a při chudokrevné výživě pohanské filosofie bojovat s tímto lidským osudem. Dříve se musel zahledět do očí světu, jenž zeje prázdnotou a nezná Krista, aby pak mohl ocenit sílu záře, jež proudí ze zraku Kristova.

když dal zavolat k sobě svou dceru a takto se s ní loučil: »Drahá Margitko! Život svůj jsem skončil, vážky jsou hotové.« Pak vzal do rukou bibli, kterou měl vždycky u sebe, přivinul ji na srdce a ukazuje na ni, pronesl jasně znějící slova: »To je jediné, co je pravdivé.« To byla poslední slova umírajícího spisovatele: »To je jediné, co je pravdivé.« Kdo neslyší v těchto slovech ozvěnu věčně krásných slov svatého apoštola Pavla: »Nikdo nemůže položit základ jiný mimo ten, který jest položen, a tím jest Ježíš Kristus« (I. Kor. 3, 11). A kdo neslyší z toho ozvěnu slov Páně: »Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest; i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň, a bude hořeti« (Jan 15, 5—6).

Opravdu, kdo se při světle této myšlenky dívá na dějiny, ten nemůže nepostřehnout, že na cestách národů je tolik zlomených a odřezaných ratolestí: lidé a instituce, světové názory a podniky, které snad byly odvážnými začátky a velikými kroky, ale na mylných cestách. »Grandes passus extra viam« — jako to říká sv. Augustin.

A toto zjištění sv. Augustina už přenáší naši pozornost na druhou část našeho dnešního tématu: *Jak těžký a nesnesitelný je život bez Krista!*

II. Život bez Krista.

A) V Berlíně existuje velmi zajímavý zábavní podnik (nemohu jej jinak pojmenovat): *Planetarium*.

Co je to za podnik?

Zde se ukazuje hvězdnaté nebe. Slunce pomalu zapadá, zmizí za záclonou a v nastávající tmě se najednou nad hla-

vami diváků zaleskne celé hvězdnaté nebe. Velký vůz . . . Orion . . . Hle, tam to je polární hvězda! . . . Tam zase vychází měsíc a s klidnou důstojností se projde po nebi! Pak se objevují oběžnice a proběhnou svou eliptickou dráhu . . . Na rtech diváků neustává údiv . . . Člověk cítí přímo zblízka dech všemohoucího Boha.

Pak je konec představení. Houf lidí se vytlačí na ulici, na hřmotnou ulici velkoměsta, a v tom okamžiku také zmizí z naší duše myšlenka na Boha. Ó Pane, jak jsi se vzdálil od nás dnešních lidí! Anebo spíše: jak jsme se my vzdálili od Tebe! Miliardy hvězd Tě znají a holdují Ti, ale ten velký lidský svět, ten dnešní pobloudilý život, kde Ti ten holduje? Na kostelních věžích se sice ještě tyčí kříž, v té neb oné školní učebně je ještě zavěšen kříž, ještě i ve světnicích některých rodin . . . Ale dále, dále! Kde vidíme, Pane, Tvou stopu? Kdo myslí na Tebe v hluku ulice? Kdo se stará o Tvá přikázání ve víru života?

B) Zda přehání ten, kdo tvrdí, že dnešní člověk se pokusil žiti bez Boha a bez něho se zařidit! »Náboženství je dnes tak zastaralý pojem, kterého vůbec nepotřebuji« — myslel si, a podle toho také jednal. Hospodářství a technika — to je důležité, a nikoliv náboženství a ethika. Proč bych se modlil »chléb náš vezdejší dej nám dnes«, když veliké parníky převážejí přes oceán kanadskou pšenici a ohromné lokomotivy pak dopravují k nám na kolejích každodenní chléb. Práce je výrobní faktor a nikoliv modlitba!

Dnes už jsme přišli na to, že práce bez modlitby — je setí bez žně! Dnešní člověk produkuje ohromné množství hmotného zboží, mnohem více, než kdykoliv předtím — ale z toho množství zboží se přece nestal šťastnějším. V této nervy bičující nejistotě dnešní doby, s kterou si leháme každý večer a s kterou se probouzíme každé ráno, v této

smrtné nejistotě už jsme *přišli na to, že Bůh, Kristus, víra a náboženství jsou takové skutečnosti, s kterými je třeba počítati i v hospodářském životě!* Jinak rodí hmotný pokrok jen napětí, jen společenské třenice, a proto se cesta společnosti bez Krista žene do chaosu, do anarchie a do revoluce. Dnes jsme již *přišli na to, že kdo nemá Krista, co mu to prospěje, když všechno ostatní má. Přišli jsme na to, jak se doslova naplňuje na takovém lidstvu slovo svatého Písma: »Praviš: Jsem bohat, ano, zbohatl jsem a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že ty jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý« (Apok. 3, 17).*

Není šťastný a není dobrý člověk, protože — jím chtěl býti bez Krista!

C) Ať člověk cestuje kamkoliv a vyhlíží oknem z vlaku, vidí na všech stranách silné dráty na vysokých železných sloupech; je to vedení proudu o vysokém napětí z elektrických centrál. Po takovémto vedení dostává se z velkých centrál do sta a sta vesnic, měst, domů, dílen a továren světlo, teplo, pohyb. Když se však vedení jen na jednom místě přetrhne, zavládne tma, zima a nehybnost nad celými krajinami.

Takovouto svítící, oteplující a oživující centrálou pro lidskou duši je svatá osoba Pána Ježíše Krista. Po neviditelných vláknech náboženského života získávají od něho srdce stamilionů zář víry, teplotu duševního života a hybnou sílu milosti . . . ale, běda, v mnohých dnešních duších bylo vedení přerušeno. Některý přerušil spojení sám, v jiných je zase přerušili zcela mistrně druzí, kteří chtějí pobouřit svět. Vždyť, není-liž pravda, je všeobecně známo, že při vypuknutí revolucí vzbouřenci především přeruší vedení. Už celá staletí přerušují zlomyslné ruce ono vedení, které spojuje duši člověka s centrálou, jež oživuje celý svět, s Bohem,

a pak se ještě divíme, že na nás dnes doléhá tmavá noc nejistoty a na mrazivé cestě tápeme kolem sebe s malou nadějí, že najdeme cestu k východu?

Zda nás nezarazí, co řekl nedávno na americkém kongresu lékařů o souvislosti moderní civilisace, o kultuře strojů, která nezná odpočinku, a o duševních nemocech jeden z nejslavnějších amerických lékařů Dr. *Charles H. Mayo*? Zde máte jeho výrok doslova: »V nemocnicích Spojených států je každé druhé lůžko zabráno duševně chorými, choromyslnými, idioty a slabomyslnými. Příčina: náš neklidný život. Ten nám ničí rozum a sílu. Moderní překotné tempo probouzí v člověku touhu, aby konečně našel klid za cenu jakoukoliv.« (»Schönere Zukunft«, listopad, č. 24, r. 1931.)

Hle, jak pravdivá jsou i dnes ona vznešená slova, která kdysi napsala svatá *Kateřina Janovská*: »Chceš, abych ti krátce řekla, co je Bůh? Nenalezne klidu ten, kdo se od něho odtrhl.« Jaká to hluboká myšlenka! Jsi neklidný, nepokojný? To proto, že nemáš Boha!

Ale nyní věc obrátím! Naopak, když máme Boha, pak zaplaví naši duši neochvějný svatý pokoj! *A proto je život s Kristem lehký a šťastný! A proto je život bez Krista těžký a nesnesitelný!*

★

Mojí drazi! Zajisté ne mnozí z vás znají ten chvályhodný prastarý zákon švýcarského kantonu Tessino, podle kterého se každý úřední dokument musí začínati těmito slovy: »Nel nome del Signore.« (»Ve jménu Páně.«)

Před nedávném se i tam našli lidé, kterým tento pěkný zvyk staletí byl trnem v oku a podali návrh kantonální radě, aby tento zvyk vyřadila z platnosti. Rada vypsala na první listopad r. 1931 o svátku Všech svatých hlasování o tom, zda lid chce, aby úřední listiny se i nadále začínaly

jménem Božím, což jinými slovy znamená, zda chce svou věrnost k náboženství tímto milým zevnějším znakem vyznávat. A zda víte, jak se rozdělilo 24.000 odevzdaných hlasů? 7.000 hlasovalo proti, ale 17.000 chtělo nadále zachovati a také zachovalo pěkný zvyk svých otců a od té doby se zase každá listina začíná slovy: »Nel nome del Signore«, »Ve jménu Páně.«

Moji draží! V době, kdy beznadějnost se jižjiž začíná zmocňovat dnešního lidstva, v době, kdy pesimističtí filosofové nás chtějí spřátelit s fatální myšlenkou »Zahynutím západu«, zvedají věřící Kristovi i nyní důvěryplně své hlavy »ve jménu Páně«. My sice také vidíme známky rozkladu, i nás zaráží mravní úpadek, ale to je jen jedna strana obrazu. Na druhé straně však vidíme i povzbuzující znaky. Vidíme ony dospělé, kteří kdysi bloudili bez Krista a nyní našli zpáteční cestu k Mistru života — vidíme je a máme radost z nich! Vidíme naši mládež, v jejíž řadách stále roste nadšený zástup, který žije životem čistým a směle vyznává svou víru — vidíme to a máme z toho radost! V našich plnicích se chrámech vidíme, jak se stále víc a víc lidí zachraňuje z chladného objetí bezbožnosti hřejivou blízkostí Boží.

Život je i pro nás těžký, ale Kristus, »Mistr života«, a my budeme zápolit se životem »ve jménu Páně«, neboť v uších nám stále zaznívají slova žalmisty:

Nestaví-li Hospodin domu,
marně se lopotí, kteří jej stavějí.
Neostřihá-li Hospodin města,
nadarmo bdi, kdo je hlídá (Ž. 126).

Není-liž pravda, moji draží, všichni chceme ze své duše utkati roušku Veroniky, do níž nesmazatelně vtiskneme po-

XXV.

BEZ KRISTA?

Draží bratři a sestry v Kristu!

Při dnešní příležitosti budu pokračovat v tématu, které jsem započal minulou neděli. Budu v něm pokračovat 11. kapitolou z první knihy Mojžíšovy, v které je řeč o stavbě babylonské věže, když si lidé řekli navzájem: »Pojďme, nadělejme cihel a palme je v ohni . . . Vystavme si město s věží a vrch její ať sahá k nebi, proslavme tak své jméno« (I. Mojž. 11, 3—4).

Moji draží! Kdo by nezpozoroval, jak výstražně se podobají tato pyšná slova řeči mnoha dnešních lidí! I dnes se mnozí pyšní tím, že naše doba obohatila lidstvo za několik desetiletí tolika technickými vynálezy, kolik nám nedaly všechna dřívější tisíciletí dohromady! A to je také pravda. Ale pravda je také, že přece nemáme klidu, nemáme pokoje, nemáme lidského života!

A proč asi? Co to čteme v Písmě svatém? Proč nebyla dostavěna ona babylonská věž, jejíž vrch měl sahati až do nebe? Proto, že Bůh zmátl jazyky lidem, kteří mu pyšně vzdorovali, takže si pak nerozuměli.

Zda není to i naši nesnázi, že *lidé, národy, rasy, země, si navzájem nerozumějí*? Babyloňané, kteří se odvrátili od Boha, si nerozuměli, protože měli zmatený jazyk; dnešní lidstvo, které se vzdálilo od Krista, si nerozumí navzájem pro nebrzděné sobectví, pro bezmezný shon po zájmech a pro vražedný třídní boj. Máme techniku, máme průmysl, máme obchod, a přes to všechno, jak ukazuje bábelská zmatečnost, která na nás doléhá, je třeba ke klidnému lidskému

životu ještě něco jiného, a člověk se stane nešťastným, když prodá prvorozenecké právo duše za talíř čočky hmotných statků.

Chybi nám zdraví duše a sanace duše. A toho nejsme také, ponechání sami sobě, schopni. Hrabě Münchhausen se v bajce sice dovedl pozvednout se země tím, že se sám chytil za vlasy — ale to se stalo pouze v bajce. Pokud však tato duševní sanace nenastane, potud se čistě hospodářskými opatřeními nemůže pozvednout z bažinaté půdy hospodářské krise.

Babylonská věž stojí před naším zrakem jako křiklavý příklad a poučení z ní bych chtěl v dnešním kázání rozvésti jako pokračování svého minulého kázání: *I. My jsme také bez Krista chtěli stavět, avšak II. bez Krista není možný klidný, člověka důstojný život.*

I. Stavěli jsme bez Krista!

A) Jednou vystoupili farizeové tak útočně proti Pánu Ježíši, že jím odpověděl těmito vyhrůžnými slovy: »*Já jdu, a budete mě hledati a ve mém hřichu zemřete!*« (Jan 8, 21.)

Vyhrůžka z úst Páně, která nás zaráží. Všechno jsem učinil — vy však jste zůstali zatvrzeli. Učil jsem vás — a vy jste překrucovali má slova, vykládali jste je špatně, vysmívali jste se jim, zacpávali jste si uši. Mohl bych způsobit, že bych na vás poslal blesk, že bych pod vámi otevřel zem . . . nečiním to. Neučiním nic jiného, než že klidně od vás odejdu — *ale vy zahynete v této opuštěnosti!*

Což se nesplňují slova Páně doslovně v dnešním světě? Splňují se na tom *člověku*, který ukazuje Kristu a jeho mravním zákonům záda; v kterém však dřív nebo později zavzlyká touha duše, ponechané sobě samé, po Kristu; ale

splňují se tato slova také na *lidstvu*, které si chtělo svůj život zařídit bez Krista, které však musí nyní přihlížeti, do jakých slepých uliček vedou všechny jeho cesty!

B) Novodobou lidskou společnost jsme stavěli celá století bez Krista, zatím co už dnes můžeme viděti, že jednostranným pěstováním techniky a vědy dostalo se lidstvo do slepé uličky, z které je tak těžko najít východisko. Pocho-dili jsme tak jako Goethův »Zauberlehrling«, který lehko-myslně vyvolal duchy, ale zažehnat jich už pak nemohl.

Technika budovala stále novější, rychlejší a silnější stroje a dala je do rukou člověku. Chemie a fyzika objevuje vždy mocnější zákony přírody a dává je do rukou člověku. Kdo je vlastně tento člověk, do jehož rukou se dostávají vždy nové a silnější stroje, motory a objevy? Kdo je to ten člověk? Nebrzděnými zvířecími pudy sem a tam zmitaný tvor — když ho Kristus nebrzdí.

Zda to není nerozumné jednání, když dáváme někomu do rukou vždy nebezpečnější síly, a při tom opomíjíme, abychom ho také duševně v právě takové míře posilovali? Když někdo zamontuje do auta silnější stroj, zda není při tom také nejprimitivnějším požadavkem, aby tam zamontoval také lepší a silnější brzdy? My však jen zesilujeme vždy více v rukou člověka stroje, dynama, koňské síly, propelery — a při tom zapomínáme zesilovati v duši člověka bázeň Boží, cit odpovědnosti, poctivost, svědomité plnění povinnosti a lásku Boží!

Jen se ohlédněme kolem sebe, co se děje v dnešním světě, a nebudeme muset dlouho hledat jasný důkaz na to, že všechno zůstane jen heslem, ilusí, hradem z karet — dokud se jednotlivec nesnaží státi se lepším, ušlechtilejším, poctivějším, křesťanštějším. Zda nevidíme, že všechno musí hy-nouti: civilisace, kultura, jmění a lidský život, dokud v člo-

věku skryté sobecké hodnoty, touha po moci a po počitcích nenajdou protiváhu v kultuře duše, v Kristu? Zda nevidíme, že naše politika, naše hospodářství, naše vědomosti a celá naše technika bude hynouti v konečném chaosu, dokud každý jednotlivec nebude dbáti o to, aby na svém místě, tam, kam jej postavilo jeho životní povolání, byl lidštější, obětavější, trpělivější, dovedl se zapřít a nebyl tak sobecký — a byl podobnější Kristu! Z dnešního našeho úpadku, jakoby z trosk zřícené babylonské věže, volá k nám konečné poučení, že pravý pokrok nemůže býti bez rozmnožení dobroty srdce, pravá kultura nemůže býti bez kultury duše. *to jest: lidský život nemůže býti bez Krista!*

A my jsme při tom ještě jakž takž křesťany! My ještě žijeme v slunečním světle 2000leté křesťanské minulosti. Co však znamená pro nás Kristus, to jen ten národ dovede procítit, který je svého náboženství zbaven tyrany. Jak strašná to musí býti noc: naroditi se, trpět a zemřít, aniž by Kristus stál u naší kolébky, u našeho lůžka a u naší rakve! Jak hrozný musí býti život *bez Krista!*

II. Bez Krista zahyneme!

Citím však — moji drazi — že to vše jen tvrdit nestačí — musím to také dokázat. Kladu proto otázku: Je tomu skutečně tak? *Zda svět skutečně zahyne bez Krista?* A má odpověď na to zní: Ano, zahyne, poněvadž A) *svět bez Krista je svět bez mravnosti*, B) *svět bez pořádku*, a C) *svět bez pokoje*.

A) *Svět bez Krista je svět bez mravnosti*. Volnost života bez mravnosti je jen s počátku lákavá, jen s počátku omamuje, a to jen ty, kteří jsou nízké přirozenosti. Jen ti si myslí, že odhodili od sebe tihu, když odhodili kamenné desky

Desatera. Ale jak brzo se musí přesvědčit, že bez těchto zákonů, které nás váží a naše cesty usměrňují, stane se celý náš život bezcenným! Stane se bezcenným, neboť odbočil na nepravou cestu.

Lidsky žiti znamená tolik, co plnění úkolů. Tim prázdnější bude tedy život, čím méně úkolů bude před ním stát. »Není daleka chvíle« — píše španělský filosof José Ortega y Gasset — »kdy z celého okrsku zemského, jako vyti nesčetných psů, bude vystupovat k hvězdám výkřik a bude žádat sílu, která by rozkázala a vyměřila denní práci a povinnost.«

Tak se zdá — moji drazi — jako by tato chvíle již byla nastala.

Kdo necítí, že osa světa se vyšinula ze svého ložiska? Kdo necítí, že dnešní lidstvo, od chvíle, co ztratilo své spojení s Bohem, bloudí bez cesty, bez cíle, bez domova? Jeho duše, toužící po Bohu, hledá ve všem »náhražku za Boha« a proto se vrhá žíznivě na vědu, na peníze, na požitek, na umění, na kouření, na pití, na tancování, na morfium, na kokain . . . na všecko, jako nerozumný noční motýl na klamavé světlo . . .

A konec?

A konec toho je, že po záplavě sensací a pikanterii, po věčném weekendu a hlučném jazzbandu, po omamující směsi zápachu z alkoholu, z kávy, parfumu a ličidel, bolesti zavzlyká světem neuspokojená, vyhladovělá lidská duše, toužící po pokoji a radosti.

Mám vám uvést příklad, co bude z mravnosti bez Krista? Německá lékařka uveřejnila nedávno rozmluvy, které se odehrávaly v ordinaci s ní — a člověku skoro tuhne krev, když čte tyto otázky s chladnokrevnou zlomyslností lékaři přednesené. (Viz »Kölnische Volkszeitung«, květen.

č. 23, roč. 1931.) Přichází jeden z pacientů a praví: »Prosim, pane doktore, nejlépe by bylo otci dáti injekci; stále si stěžuje, proč se má ještě dále trápit?« Přichází druhý: »Bylo by lépe, kdyby už matka zemřela; je velmi slabá; nemůžeme dále čekat, postel bychom také potřebovali.« Třetí praví: »A že tento člověk nemá odvahy otevřít plyn! Zdráv už beztak nebude, a žena sama by se lépe probíla životem...« A tak to jde dále! Vesměs případy, které se skutečně udály!

Pomyslete si, moji drazí, co bude z takové společnosti, kde není více místa pro Krista! Především rodiče se zdráhají mít děti, jak to už nyní s hrůzou pozorujeme; ale pak se děti budou zdráhat trpět staré rodiče, jak toho asi budeme brzo svědky. Dosud rodiče mysleli, že je snadnější bez dětí se probíjet životem, nyní si pak děti myslí, že snadnější bude náš život, když staří rodiče nám nebudou více zabírat postel!

Mám vám uvést další příklad, co bude z mravnosti bez Krista?

Bez Krista se přetrhne každý provaz! Starý básník ještě řekl: »Láska je nitka, která svazuje srdce; manželství je provaz, který svazuje ruce. Nitku ještě lze přetrhnout, provaz však ne!«

Ano, to bylo kdysi, ale co je dnes? Jak se trhají manželské svazky! Ještě tomu není ani tak dávno, co se opovrhovalo ve společnosti tím, kdo při svém manželství žil s druhou osobou; dnes už je žena, která žije přes tři léta s týmž mužem, nudná! V dnešním otupělém světě už je dokonce rozlučování nejsvětějších svazků výdělečným pramenem. Poslyšte jen, jaká nabídka přišla kdesi nedávno každému novomanželskému páru od jistého podniku: »Čeho máte zapotřebí? Všechno vám dodáme! Příčiny manželských

rozluk, od jednoduchých až k nejkomplikovanějším, nezdařilé vyrovnávací pokusy. Chcete-li se rozloučit, obraťte se na nás. Naše práce je rychlá, přesná, laciná a spolehlivá. I na splátky!« (Podpis.)

Drazí bratři a sestry! *Svět bez Krista — je svět bez mravnosti!*

B) Ale jde to ještě dále: *Svět bez Krista — je svět bez pořádku!*

Jakási bolestná tragedie provází cesty lidstva: když se nám daří, páli nás dobré bydlo, když nás stihne nehoda, zhroutíme se jako prázdný měch. Když se v míru celá desetiletí lidstvo klidně vyvíjí, když poctivá práce dochází své odměny, když vědci a umělci mohou klidně pracovat, když se může stavět, tvořit, navrhovat a zvelebovat, tehdy nám dým domýšlivosti zatemní mozek a člověk si říká: Jsem soběstačný! Nepotřebuji Spasitele, nepotřebuji Krista!

Ještě tomu není dávno, co jsme prožívali takové nešťastné období — a dnes vzdycháme z téže příčiny. Kdy bylo na světě více vědců než právě dnes? Kdy se psalo tolik knih, kdy slyšel člověk tolik poučení, kdy dělal člověk tolik objevů v říši přírody? A přece: jaký babylonský zmatek vládne ve všem! Máme telefon, který tak sbližuje vedoucí národů k sobě, jako nikdy dosud; máme železnice, letadla, radio, což by vše mělo sloužit k tomu, aby nás navzájem přibližovalo — a přesto ještě nikdy jsme nebyli navzájem tak vzdáleni jako dnes! Nikdy nekonali vedoucí národů tolik porad a konferencí, a přesto jsou rozpory na každé z nich vždy větší. Ještě nikdy nebyla na světě taková úroda, nikdy ještě nebylo tolik surovin k dispozici, v jednotlivých zemích ještě nikdy nebyla skladiště obilí tak přeplněna, a přes to — všude je velká nezaměstnanost a velká bída!

Což nevidíme — moji drazí — že když jsme se odtrhli

od Krista, odtrhli jsme se od přirozených zákonů lidského spolužití, od základních předpokladů lidského vývoje?

Musel by býti slepý, kdo by z každodenního zhroucení nejnovějších lidských dějin nepřišel na to, že proto všecko kolísá a se hroutí, že jsme stavěli na slabých základech. Přiznejme se: klamali jsme se, když jsme se domnívali, že můžeme pouze na člověku, t. j. na tak zvaných »lidských právech« vybudovat život. Člověk se ukázal k tomuto úkolu velice slabým a nedostačujícími se ukázala také ona »lidská práva«, která nebyla výhonkem »práv Božích« a která nebyla zušlechtěna Kristem. Ale když se nás tak zmocnila ona zvířecí sobeckost a onen »boj všech proti všem«, uznejme aspoň na konec svatou pravdu dávného napomenutí Kristova: »Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje« (Luk. 11, 23). *Uznejme, že svět bez Krista — je svět bez pořádku!*

C) A konečně: *Svět bez Krista — je svět bez pokoje!*

Na eucharistický kongres r. 1926 v Chicagu cestoval jsem na jedné z největších lodí na světě, zvané Olympic, která má 46.000 tun. Nemusím snad mnoho vykládat o ohromném přepychu, jaký na takovém obrovském oceánském parníku je viděti. Cestujících bylo asi 3000, služebního personálu 800 osob. Ani nejmodernější velkoměstský hotel nepřekoná v přepychu takovýto parník. Salon, kuřárna, knihovna, tělocvična, plovárna, každý den vycházející noviny... bezpříkladný přepych v šestiposchodové lodi a bezstarostná zábava cestujících celý den... Jednou ukázali nám také strojovnu... ty obrovské strojové kolosy, jejichž neustálý den i noc trvající hluk přibližuje parník 40kilometrovou rychlostí za hodinu k břehům Ameriky. A viděl jsem dole, hluboko pod hladinou moře, na dně lodí polonahé strojníky se zpocenými tvářemi v té peklné

výhni . . . a viděl jsem v jidelně tak nelidsky přeplněné spaci sítě s elegantními stewardy . . . a přišly mi na mysl všechny ty nerozluštěné problémy dnešního technicky převyvinutého života . . .

Co se zde dá dělat, drazi bratři a sestry? Vyhladit, odstranit všechny přepychy na světě? Ale když nebude těchto cestovatelů světem, pak nebude ani možnosti práce, nebude ani výdělku! A naopak, podržíme-li si úroveň dnešní civilizace, bude to stát strašné oběti: krev, pot, trapné oběti našich spoluobčanů! Co se zde dá dělat? Kdo rozřeší palčivý problém bohatých a chudých? Kdo nám dá zde odpověď? Kdo stvoří zde pokoj v rozbouřených duších? *Kdo zachrání civilizaci, ale tak, že člověka přes to za ni neobětuje?* A vůbec zda existuje nějaké řešení pro nejpálčivější problém naší doby, pro sociální otázku? Neboť jak se věci nyní mají, to není v pořádku, to není správné řešení — to cítíme. Ale také není řešením odstranění soukromého vlastnictví, neboť tím přestává nejhlavnější popud pro čilou lidskou činnost a pracovní ruce člověka ustrnou; není řešením bolševism, neboť uvolněné lidské pudry zase zničí lidskou kulturu . . . Což je tedy vůbec nějaké řešení?

Je — ale jedině u Krista! U toho Krista, který nám všem poručil, abychom se navzájem milovali, abychom si navzájem pomáhali. Ale nejen to, ale také, abychom byli spravedliví jeden vůči druhému! U toho Krista, který prvý hlásal, že všichni jsme si bratry: zaměstnavatel i zaměstnanec, velký i malý, silný i slabý, učený i neučený. U toho Krista, jehož apoštol napsal: »Neste břemena jeden druhého a tak naplníte zákon Kristův« (Gal. 6, 2).

Neboť přiznejme se, ať rozumujeme jakkoliv, ať se vyjadřujeme jakkoliv, v otázce vždycky zůstane palčivý bod: *Proč, proč?* Proč je to tak, že jsou chudí a že jsou bohatí?

Že jsou lidé, jejichž celý osud jest pln blahobytu, a jsou jiní, jejichž poduška je každou noc smočena slzami? Proč? A na to nedovede odpověděti žádná filosofie, žádný světový názor uspokojivým způsobem, jedině světový názor Kristův, jedině říše Kristova.

Království Kristovo je království, které napomíná bohaté k spravedlivosti a k činění dobrých skutků k získání zásluh, a chudým dává sílu k nesení kříže a tím k získání zásluh.

Království Kristovo je království, v němž je rodinný život svatý a dítě je nazýváno »Božím požehnáním«.

Království Kristovo je království, v němž každý dělník dostane svou spravedlivou mzdu a každý zločinec dostane svůj zasloužený trest.

Království Kristovo je království, v němž má každý čisté ruce, čisté srdce, čisté tužby.

Království Kristovo je království, v němž chodí s pozdviženou hlavou poctivost a hřích se stydí v temnotě plisnivých sklepů.

Království Kristovo je království, v němž . . . ale proč pokračovat dále?! Kde jsme my od toho? — slyšíme stížnost. Ó, jsme toho velice vzdáleni! Ale — moji drazi — nebědujme, že jsme ho vzdáleni, nýbrž *snažme se* o to, aby se co nejdříve rozšířil mezi námi duch Kristův, a *modleme se*, aby přišlo mezi nás, chudé, zmítané, v agonii se nacházející lidi, království Boží a aby se děla vůle jeho, jako v nebi, tak i na zemi.

Neboť dokud nepřijde toto království, dotud nebudeme mít pokoj. Kristus byl jednou ukřižován a od té doby je stále znovu a znovu křižován — a přesto volá po něm celý lidský život, neboť *neexistuje ani jeden životní problém, který bychom bez něho dovedli uspokojivě rozřešit!*

Drazí bratři! Italská vláda podnikala v posledních letech dalekosáhlé vykopávky na území Říma, aby ze starých památek, jež byly časem pohřbeny, co nejvíce jich vynesla na denní světlo. Při vykopávkách narazili také pod velkou autostrádou na starodávný pohanský chrám, na chrám pythagorovců, kteří si vytyčili za cíl své činnosti úplnou mravní obrodu celé společnosti.

Koho by neuchvátil hluboký symbol tohoto objevu: *chrám pod silně frekventovanou silnicí!*

V jak zoufalém zmatku shání se dnešní lidstvo po východisku, ale má při tom jedinou chybu: že nekope do hloubky, k svatyni, která je ve hloubce duše zakryta ssutinami! Zapomněli jsme na to, že »chrám musí nésti tíhu silnice«; že jen nadzemská víra nám dodá zář rozřešení pro pozemské problémy; a že nejdříve musíme v hloubce své duše znovu v klidu vystavěti svatyni víry v Boha a jedině tehdy můžeme vítězně bojovati s temnými silami sobectví, hrabivosti, nelaskavosti, které nás strhují do hloubky. Naopak, jestliže životní boj ssutinami zakryje v naší duši svatyni, z níž se ozývají hymny, které patří do jiného, ušlechtlejšího, vyššího světa, pak se nedivme, že na naší obloze také zhasnou orientační hvězdy kultury, civilisace, lidského života.

Vždyť jaká všelijaká hesla slyšelo již dnešní lidstvo! Hesla, která slibovala zlepšení, klid, blahobyt, pokoj a dobrý život — a nakonec každé se rozprchlo jako prskavý benátský oheň a po něm přišla ještě větší temnota.

Dnes jsme však už z toho vyvázli. Víme, že prázdnotě našeho pustého života nic neodpomůže, než absolutní věčná Pravda.

My potřebujeme Boha, jenž k nám mluví a k němuž i my můžeme mluvit.

Potřebujeme Boha, který pracoval a trpěl za nás, a pro něhož i my dovedeme pracující a trpící snést život!

Potřebujeme Boha, k němuž se můžeme v neštěstí uchýlit a jemuž se v pokoře klaníme, daří-li se nám dobře!

Potřebujeme Boha, který dává přikázání a jemuž se můžeme podrobit!

Proč bych měl ještě dále pokračovat? *Potřebujeme našeho Pána Ježíše Krista! Amen.*

XXVI.

SELHALO KŘESŤANSTVÍ?

Draží bratři a sestry!

O Ludvikovi IX. (svatém), králi francouzském, zaznamenaly dějiny, že se místo titulu »Ludvík, král Francie« s oblibou jmenoval »Ludvík z Poissy«; neboť v tomto městě byl pokřtěn a tímto svým pojmenováním chtěl král dáti najevo, jak je hrdý na křesťanství.

Křesťanem býti! — zda jsme i my, kteří jsme se narodili co křesťané, tak sebevědomí a hrdí na to! A jsme-li, zda má dnešní člověk právo, aby se radoval z křesťanství? Vánoční anděl kdysi oznamoval: »Nebojte se, neboť hle, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil se vám dnes Spasitel« (Luk. 2, 10, 11). Znamená však Kristus dnešnímu lidstvu opravdu radost, má křesťanství opravdu pro lidstvo nějakou cenu? Zda by ještě i dnes mohl říci sv. Pavel o Kristu: »Ježíš Kristus (jest) též včera i dnes i na věky« (Žid. 13, 8)? Nebo mají pravdu ti, kteří nám vytýkají: dnes už je křesťanství na soumraku, dnes už křesťanství selhalo?

Této otázce se musíme rozhodně zahledět do očí.

Neboť že dnešní lidský život má nějakou podstatnou organickou chybu, že něco kolem nás opravdu selhalo — to je nepochybné. Že z rozviklané budovy dnešního společenského řádu vypadl důležitý základní kámen, že v životě tohoto utrápeného, cestu hledajícího, zbědovaného, pobouřeného lidstva chybí něco podstatného, důležitého, to je jasné. Co však chybí a co selhalo? — kladu otázku v dnešním svém kázání. Zda selhalo křesťanství, anebo zda selhalo lidstvo, jež se chtělo zařídít bez křesťanství? Zda je našim neštěstím to, že jsme křesťany, nebo to, že jimi právě nejsme? A hned na začátku své řeči postavím thesi: *Právě proto jsme chorobní, že nejsme křesťany.*

Jak se dá dokázat toto tvrzení? 1. Především tak, že vyzkoušíme, *jak nekřesťanský je dnešní svět*, a pak se nedovedeme divit výsledku, že 2. *bez Krista nedovedeme ničeho dosíci.*

1. Jak nekřesťanský je dnešní svět!

Svět s Kristem — nebo svět bez Krista! Svět s Bohem — nebo svět bez Boha! To je nejhlubší, nejpalčivější problém dnešní doby.

A abychom na to dovedli odpovědět, nesmíme zamhouřit oči před dvěma bolestnými skutečnostmi.

A) Především nesmíme zamhouřit zrak před tou bolestnou skutečností, že i mezi těmi, kteří se narodili jako křesťané, kteří takto jsou zapsáni v matrikách, kteří svou křesťanskou víru veřejně nikdy neopustili, že i mezi těmi je ohromný počet takových, *z kterých víra vymizela, kteří se o víru nestarají a hlavně podle předpisů víry nežijí!*

a) Počet křesťanů je veliký, ale — kdož ví, kolik platí

Když se nějaký čínský nebo africký pohanský cestovatel dostane do jakéhokoliv světového města křesťansky zvané Evropy a tam se ohlédne kolem sebe, zda pocíti všechno pronikající a všechno přetvořující dech křesťanství? Zda se v celém našem veřejném životě, v jeho projevech, v programech divadel a biografů, v obrázkových časopisech, v bankách a úřadovnách, v továrnách a nemocnicích... obráží zář křesťanského světového názoru? Jak smýšlíme o manželství, jak o uzavírání obchodu a o slušnosti našich zábav, jak smýšlíme o celém životě — zda je to vesměs křesťanské smýšlení?

I u nás je mnoho křesťanů! Kde však najednou zmizeli, když je marně hledáme v řadách předplatitelů katolických časopisů, nebo v řadách pracovníků pro křesťanskou charitu, v řadách voličů křesťanských stran?

b) Co asi je příčinou tohoto bolestného chladu vůči víře? To, že tito lidé si *nedovedou utvořit správný obraz o Kristu Pánu!* Mnozí, kteří se dnes chovají vůči němu chladně, stali by se nadšenými následovníky Kristovými, *jakmile by jej lépe znali.*

To je neštěstí pro víru mnoha lidí, že neznají *nauku* Kristovu, křesťanství, nýbrž znají jen *učedníky* Krista, křesťany. A ti věru — bohužel — někde víc, někde méně zůstávají za Kristem. Ale pro křehkost těchto nebuď chladným vůči Kristu a vůči jeho pravdám! Nestav se mezi ty, o nichž Shakespeare říká, že si více cení zlatý prach, než zlato, které je trochu zaprášené. Bratře, sestro, nepohoršuj se tedy křesťany, jejich slabostmi, jejich nedostatky — vždyť i oni jsou lidé! Alespoň nepohoršuj se tak, aby zanikla tvá víra v Krista samého!

Přichází první — který je citlivější na duši — a stěžuje si: »U vás je všechno jen předpis, dogma, práce rozumu.« To

jsou ti, kteří se nikdy nezahleděli do oceánu citu, jenž plave v hloubce Kristova srdce.

Přichází druhý — člověk rozumu — a stěžuje si: »U vás je všechno sama změkčilost, extase, citovost.« To jsou ti, kteří neznají budovu naší víry, která je vystavěna neotřesnou logikou.

Přichází třetí: »Nemohu býti křesťanem, vždyť potom pro myšlenku na přísného věčného Soudce, pro nebezpečí zatracení nebudu mít ani jeden klidný okamžik!« To jsou ti, kteří nevědí, že Kristus není jen přísný Soudce, nýbrž také »přítel hříšníků«, který proto přišel, »aby hledal, co bylo ztraceno«.

Přichází čtvrtý: »Nemohu býti křesťanem, neboť ti křesťané, kteří jsou činní ve světě, vedou veliké řeči, životem však nijak neukazují, co křesťanství je!« Ale — můj drahý! — což jsi neslyšel už tisíckrát zdůrazňovati, že v tom skutečně netkví křesťanství? Což jsi neslyšel již tisíckrát povzbuzení: Následuj také svým životem Pána a nejen slovem vyznávej svou víru v něho! Jakou cenu by mělo vychvalovat Boha jazykem, kdyby naše slovo bylo srdcem vyvráceno?

Hle, první smutná skutečnost: i ti, kteří se vydávají za křesťany, i ti bývají často velice vzdáleni Kristových ideálů.

B) K tomu se však druží ještě další, mnohem bolestnější zjev: že kromě lhostejných ve víře jsou dnes i takovi, *kterí veřejně bojují proti Bohu*.

Sotva se najde země v Evropě, kde by se nevedl tišším nebo odvážnějším hlasem otevřený boj proti Bohu, a budeme přímo si protírat oči, neboť sotva budeme s to uvěřit, když čteme, že jen pro děti a pro mládež vychází v Evropě 59 takových časopisů, které veřejně provádějí protináboženskou propagandu. Moji drazi, což se vám, kterým je jméno

Boží svaté, nezachvěje při tom srdce? Toto zapírání Boha není již knihovým filosofováním starých polovědců, není to více vypínání se dvorských filosofů stylu Voltaireova — je to již pohyb masy, která hrozí smetením lidského života!

Ale když na jedné straně čteme den ze dne o hrozných údajích pronásledování Krista, na druhé straně když zase den ze dne vidíme, že i život křesťanů je často v takovém ostrém nesouladu s učením Kristovým, pak již dovedeme odpovědět na otázku: Zda selhalo křesťanství?

Nikoliv! Ne křesťanství selhalo, nýbrž na okraj zahynuti se dostalo lidstvo, které chtělo žiti bez křesťanství! Neboť jako se ze Židů od té chvíle, co zavraždili Krista, stal bludný Ahasver: právě tak i lidstvo, které zavraždí v sobě Krista, stane se bloudícím Ahasverem ve velikém labyrintě života.

II. Bez Krista nedosáhneme ničeho!

Víte, kdo vyjádřil v poslední době klasickým způsobem myšlenku, že bez Krista se nedostaneme nikam? Jeden řečník 11. listopadu r. 1931.

Tento den, jako výročí příměří, byl oslaven se vzpomínkou na zemřelé hrdiny. A při jedné řeči zazněla tato slova: »*Kdyby svět v roce 1919 byl následoval nauku Kristovu, mohl býti dnes každý šťastný a bohatý.*«

Je záhodno nad těmi slovy se zamyslit. Zamyslit se nad nimi a doplnit je. Neboť v těchto slovech se skrývá platná pravda nejen pro rok 1919, nýbrž pro všechny časy: Kdybychom byli následovali Krista, byli bychom šťastni; ale protože jsme ho nenásledovali, jsme nešťastni.

A) Křesťanství je náboženství miru, radosti a šťastného uklidnění, — nyní však není nikde na tomto světě miru.

A není proto, že nejsme s dostatek křesťany. Tedy nikoliv křesťanství selhalo!

a) Kristus, »kníže míru«, při jehož narození ohlašovali andělé pokoj lidem dobré vůle, který slibil: »Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já vám dávám« (Jan 14, 27), a jehož nejmilejší pozdrav apoštolům byl »Pax vobis!«, »pokoj vám!«.

Tehdy bychom byli opravdu křesťany — a tehdy bychom také uviděli, jak docela jiný by byl svět kolem nás — kdybychom uskutečnili věčně krásná slova sv. Pavla: »Lásku mějte neličenou, nenávidíce zlého a přidržující se toho, co jest dobré. V příčině lásky bratrské vespolek se milujte srdečně, v uctivosti předcházejte jeden druhého, co do pečlivosti nebudte liknavi; duchem buďte vroucí sloužice Pánu; v naději se radujte, v soužení buďte trpělivi, na modlitbě vytrvali... Radujte se s radujícími, plačte s plačícími... Možno-li, pokud jest na vás, mějte pokoj se všemi lidmi... Každý mocností vyšším poddán buď; neboť není moci, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou... Nikomu nezůstávejte nic dlužni, leč abyste se milovali vespolek; neboť kdo miluje bližního, zákon naplnil... Počestně choďme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblect se v Pána Ježíše Krista« (Řim. z kap. 12 a 13).

Kde jsme my od toho?

Ále pak neříkejme, že křesťanství selhalo!

b) Svoboda byla vždycky ideálem člověka, pro jehož uskutečnění proléval v dějinách tolik krve, že sotva se najde idea, která by byla stála více krve než tato. Ale cenu má a člověka důstojna je jedině ta svoboda, která koření v zákonech tkvicích v naší přirozenosti, jakož i v úctě a poslušnosti k zákonům, nám takto zjeveným. Bez toho si nedove-

deme představit ani individuální ani společenskou svobodu.

Je tedy s podivem, že v zápětí nemírné svobody dnešního světa nastává hynutí jednotlivce i společnosti? Když loď neposlouchá kormidelníka, pak se poddává vlnám. Ale tím také zahyne!

Jistý francouzský senátor najal si v jistém pařížském hotelu byt na měsíc a jako předplatné dal 150 franků. Hotelier se ho ptal, přeje-li si stvrzenku.

»Není třeba,« odvětil senátor. »Stačí, že to viděl Bůh.«

»Což vy věříte v Boha?« táže se hostinský.

»Samozřejmě. Vy také, není-liž pravda?«

»Ne, pane, já nikoliv.«

»Tak? Pak tedy přece prosím o stvrzenku.«

A měl pravdu. Neboť bez Krista, bez víry v Boha, neexistuje pevná mravní spolehlivost, a tudíž nemůže býti ani řeči o důstojném lidském životě.

Na to přišel také *Strindberg*, který sám na sobě vyzkoušel barbarství moderního mravního zmatku a nakonec se musel přiznati: Pochodil jsem jako onen námořník, který se vydá na moře, aby objevil novou zemi. Kolikrátkoliv se mi zdálo, že jsem objevil neznámý ostrov, zblízka jsem po každé poznal, že to byla vždycky naše stará bible.

B) Co může Kristus říci dnešnímu člověku — táži se mnozí. Nic! — zní tu i tam odpověď. Dnešnímu člověku může jedině stroj, železnice, auto, parník něco povědět, ale Kristus?

a) Ani zdaleka však tomu tak není! Jak touží dnešní člověk přes všechnu techniku po něčem jiném!

Před několika lety vyšla kniha italského myslitele *Papiniho*. Spisovatel hledal harmonii života na různých cestách nejzatvrzelejšího popírání Boha a zesměšňování Krista. A když přes všecko badání a zkoumání zůstala v jeho duši zející prázdnota, ustranil se na patnáct měsíců do samoty.

Tam našel Krista, kterého dosud popíral, a s Kristem svou duševní harmonii. A tu napsal svou knihu »Storia di Cristo« (Život Kristův).

A hle, co zde vidíme? Není sensačnějšího románu, který by byl na světovém knižním trhu tolik vyhledáván, jako kniha tohoto spisovatele, který se navrátil ke Kristu. Toto gesto bylo jakoby pudový záchvat lidstva, octnuvšího se v strašné bidě, kterým sáhl po Kristu, jako tonoucí po stéble, jako po jediné, poslední, konečné pomoci. Neboť, zdaž víte, jak upravuje život člověka proud náboženského života, jenž vychází z Krista a směřuje ke Kristu? Tak jako Golfský proud reguluje teploturu oněch břehů, které omývá. Člověk, jehož duši neprochází a ji neupravuje život Kristův, ten se buď spálí ve výhni nebrzděných smyslových požitků, nebo ztuhne na mrtvolu v polárních končinách odvážného rozumování.

b) Není-liž pravda, moji drazí, že rozumná hospodyně, když jde nakupovat, snaží se vždycky nakoupit zboží nejlepších a nejznámějších značek. Nuže, my nyní již vidíme, že jedinou spolehlivou značkou v životních otázkách je: *svatý kříž Kristův!* K živobytí je potřebí potravy a je potřebí také peněz, ale ani plný žaludek ani plné kapsy nejsou rozřešením problému existence.

Evangelium svatého Lukáše vyličuje, jak apoštolové vyšli jednou za noci lovit ryby. Pán Ježíš však s nimi nebyl. Marně však vyzkoušeli všechnu svou obratnost, marně vyhazovali znova a znova sítě, jejich námaha však byla bezúspěšná. Za svitání se objeví Pán a káže Petrovi, aby vyjel s ním na rybolov. »Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nechytily, ale k slovu tvému rozestru síť« (Luk. 5, 5). A zahrnuli ohromný počet ryb...

Moji drazí! Což necítíte, v jak beznadějně tmavé noci

pracuje dnešní lidstvo? Jak se napínají naše svaly, jak z nás teče pot, jak hučí sirény továren, jak krouží letadla, jak hučí dynamy — a přece, přece... kde je úspěch naší práce? »Pane, celou noc jsme pracovali, ale — bez Tebe; a bez Tebe ničeho jsme nedosáhli!«

Bez Krista jsme chtěli udělat šťastným své srdce, neboť jsme nevěděli, jak podivuhodná věc je toto lidské srdce! Jak malé a jak ohromná je jeho touha! Pohodiš-li je psovi, nenasytí se z něho; a zase když srdci dáš celý svět, nebude mu to stačit. Dnes už vidíme, že lidské srdce nenajde nikde pokoje, kromě u Krista.

Zde tedy stojí přede mnou Kristus, jako sněhem pokrytý horský štít, a zvedá mě, volá a posiluje mě! Skrze něho se stávám člověkem. A dokud bude člověk žít na světě, bude vždycky potřebovat Krista, neboť potřebuje vždy silné paže, která jej zvedá z hloubek, potřebuje milosrdného srdce, které jej zbaví hříchů.

To je má silná, živá a oživující víra v Pána Ježíše Krista. Není v tom žádná přecitlivělost, není v tom rozplývavý, mlhavý sentimentalismus, není v tom nesmělost, která se bojí světa a vyhýbá se světu, nýbrž je v tom svět přetvořující síla, hřích přemáhající ochota k oběti a vzlet, který dodává chut k životu. Neboť kolikrátkoliv vyřknu vědomě své vyznání víry: »Věřím v Ježíše Krista«, ozve se v této větě každý nedohledný poklad nadpřirozeného života, který tato slova znamenají: Syn Boží, Vykupitel, Dobrý Pastýř, Betlem, Nazaret, Tábor, Golgota, vánoce, Veliký pátek...

Hle, má víra není měnící se cit, ani nestálá nálada, není jakési subjektivní snění na růžových oblacích — ó, nikoliv! Nýbrž má víra je historicky ověřený Bohočlověk, Kristus, který mezi námi opravdu žil, trpěl, zemřel a vstal z mrtvých, před nímž se mohu na kolenou modlit:

Pane, měl jsem žízeň a v bažinách jsem ji chtěl uhasit, ale nyní už přicházím k Tobě, z něhož pramení vody věčného života!

Pane, byl jsem unaven, a k močálu na pokraji cesty jsem se nakláněl a hledal úlevy, nyní však již k Tobě přináším svou umdlévající duši.

Nyní již vím, že ty jsi jediná krása a věčná Blaženost.

Spasiteli Kriste, přijď tedy mezi nás, kteří jsme slepi a žizni zmoření, abychom se všichni mohli zahledět do tvých očí a pít z tvých rukou, *neboť kdo se třebas jen jednou zahleděl do tvých požehnaných očí, tomu bude tmavou nocí každé světlo lákavého světa . . . a močálem bude každý hříšný požitek světa tomu, kdo třebas jen jednou se mohl napít ze živého pramene tvého nejsvětějšího srdce. Amen.*

OBSAH

I. VĚCNÝ KRISTUS A ČLOVĚK DNĚŠKA	5
I. Je to důležité pro naši víru	7
II. Je to důležité pro náš život	10
II. JAK MÁME HLEDĚTI NA KRISTA?	15
I. Každý sice hledí na Krista, ale nevidí ho	16
II. Jak se dívati na Krista?	17
III. KDO JE KRISTUS?	26
I. Za koho již považovali Krista	28
II. Za koho máme Krista my	32
IV. KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ TO JEHO SLOVA	37
I. Kristus »Syn člověka«	38
II. Bytnost Kristova je totožná s Otcem nebeským	40
III. Božské sliby a vyhružky Kristovy	43
IV. Kristus — Bůh — Spasitel	45
V. KRISTUS JEST BŮH: HLÁSAJÍ TO JEHO SKUTKY	47
I. Zázraky Kristovy	49
II. Prorocví Kristova	53
VI. KRISTUS JEST BŮH: TO HLÁSA JEHO ŽIVOT	56
I. Tajemná dvojlost	58
II. Kristus byl prost všeho hříchu	59
III. V Kristu byla každá ctnost	62
VII. KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY (I.)	66
I. Co říkají o Kristu jeho vrstevníci	67
II. Svědectví prvních křesťanů	71
VIII. KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY (II.)	76
I. Tento je ustanoven ku pádu mnohých	78
II. Tento je ustanoven ku povstání mnohých	82
IX. KRISTUS JE BŮH: HLÁSAJÍ DĚJINY (III.)	89
I. Na vše vzpomínáme	90
II. Na Krista nezapomínáme	92
III. Kristus nesmrtelný král věčnosti	96
X. KRISTOVA TVÁŘ	100
I. Rysy Kristova obličej	101
II. Povzbuzující tvář Kristova	102
III. Milosrdná tvář Kristova	104

XI. CO NÁM DAL KRISTUS? (I. BOHA.)	110
I. Kristus objevil Boha	111
II. Kristus objevil v Bohu Otce	115
XII. CO NÁM DAL KRISTUS? (II. DUŠI.)	119
I. Jak smýšlel Kristus o duši	119
II. Co učí o duši svět bez Krista	123
XIII. CO NÁM DAL KRISTUS? (III. Životní směr.)	129
I. Jaký směr určil Kristus lidstvu	130
II. Co nás čeká, vybočíme-li z cesty Kristovy	136
XIV. CO NÁM DAL KRISTUS? (IV. CHUŤ K ŽIVOTU)	139
I. Kristus dává životu cíl	140
II. Kristus dává chuť k zápolení	142
III. Kristus dává sílu k utrpení	145
XV. CO NÁM DAL KRISTUS? (V. ŽIVOT VĚČNÝ.)	149
I. Čemu učí Kristus o životě věčném	150
II. Co plyne z víry v život věčný	152
XVI. »PŘIKÁZÁNÍ NOVÉ DÁVÁM VÁM, ABYSTE SE MILOVALI VESPOLEK« (Jan 13, 34.)	159
I. Proč nazýváme křesťanství náboženstvím lásky?	160
II. Cena lásky	163
XVII. KRISTUS A PRÁCE	170
I. Zda učí něčemu Kristus o práci	172
II. Co učí Kristus Pán o práci?	175
III. Kristus a dělník	178
XVIII. KRISTUS A MAJETEK (I.)	180
I. Co učí Kristus o majetku	182
II. Co vyplývá z učení Páně?	186
XIX. KRISTUS A MAJETEK (II.)	192
I. Jaké názory má Kristus o majetku?	192
II. Jaké názory má křesťanství o jmění?	197
III. Jaké názory má křesťanství o dnešním hospodářském zařízením ve světě?	202
XX. NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA (I.)	205
I. Proč musíme Krista následovati?	206
II. Proč máme Krista následovati?	210
III. Je následování Krista zapíráním světa?	212
XXI. NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA (II.)	216
I. Následování se neprojevuje slovem	218

II. Následování se neprojevuje srdcem	219
III. Následování Krista našim životem!	222
XXII. NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA (III.)	227
I. Proč nechápou Krista?	229
II. Jak šťastným činí člověka následování Krista	232
III. Jak máme Krista následovati	235
XXII. PŮLNOČNÍ POZDRAV KRISTU	239
XXIV. KRISTUS, MISTR ŽIVOTA	242
I. Život s Kristem	243
II. Život bez Krista	248
XXV. BEZ KRISTA?	253
I. Stavěli jsme bez Krista!	254
II. Bez Krista zahyneme!	256
XXVI. SELHALO KŘESŤANSTVÍ?	264
I. Jak nekřesťanský je dnešní svět	265
II. Bez Krista nedosáhneme ničeho!	268

VYTISKLY
Č.A.T. ČESKOMORAVSKÉ AKCIOVÉ TISKAŘSKÉ
A VYDAVATELSKÉ PODNIKY V PRAZE

T i h a m é r T ó t h

VLASTNOSTI BOŽÍ

Slavný kazatel a vynikající homiletik podává v tomto souboru přesvědčivým způsobem podstatu vlastností Božích. Podtrhuje výmluvně, že se nemůžeme spokojit tím, že jest Bůh, nýbrž že se musíme snažit Boha poznat zblízka. Kde se náš rozum zastavuje, přichází na pomoc mocná ruka: silná ruka víry. Proto vysvětluje T. Tóth v této knize onen článek Creda, který je základním kamenem naší víry: Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe a země. Poutavá kázání Tóthova přivádějí nás svou živou mluvou k hlubinám této víry. Cena výtisku v celoplátně K 35.-.

CHARAKTERNÍ JINOCH

Otázka charakteru je nejvážnější věcí v lidské společnosti. Její síla a její zdraví tkví v pevném charakteru mužů, což znamená, že charakterní muž si má ušlechtilé zásady nejen osvojit, nýbrž i podle nich jednat. K neocenitelným přednostem promluv T. Tótha patří jasnost a názornost výkladu, který je zároveň prostý i hluboký. Tyto dvě skutečnosti projevují se i v jeho úvahách o charakterním jinochu, které si s užitekem přečte nejen ten, jemuž jsou určeny - mladý muž - nýbrž i dospělý. S 20 kresbami A. Zábranského. Brož. K 24.-, váz. K 34.-.

U knihkupců.

VYŠEHRA D, Praha II,
Karlovo náměstí číslo 5

VER SACRUM

Knihovna náboženských spisů, jež ožívují nejvýznamnější události křesťanství a pomáhají proniknout k hlubinám víry

F. M. WILLAM

ŽIVOT MARIE, MATKY JEŽÍŠOVY

Evangelia zmiňují se velmi stručně o Matce Kristově, Matce celého křesťanstva. Autor skutečně povoláný podává nám v obsažné knize tolik podivuhodného, že teprve snad po přečtení knihy chápeme, že jenom skrze Marii jsme byli přivedeni ke Kristu a jenom skrze ni můžeme s Kristem žít. 32 vyobrazení podle původních fotografií.

Příklad P. Ant. Striže. K 55.—.

F. J. WEINRICH

U MU Č E N Í P Á N Ě

Obráz umučení Pána našeho Ježíše Krista, vyprávěného jeho katy, anděly a lidmi. 12 vyobrazení podle fotografií brodesholmského oltáře mistra Brüggermanna. Příklad J. Beránka. K 20.—.

A. HELLO

PO DO B I Z N Y S V A T Ý C H

Knih, která nám odhaluje krásu a velikost světců. 15 reprodukce obrazů starých mistrů. Příklad Sig. Boušky O. S. B. K 33.—.

J. HOLZNER

A P O Š T O L P A V E L

Apoštol národů, který stál celou svou duší ve službách Kristových, je kreslen v obdivuhodné fresce a četba díla zanechává v naší duši trvalé stopy. 48 vyobrazení a mapa. Příklad J. Beránka. K 84.—.

K dostání u knihkupců.

NAKLADATELSTVÍ VYŠEHRAD

Praha II, Karlovo náměstí číslo 5

T i h a m é r T ó t h J E Ž Í Š K R I S T U S

Jsou mezi námi lidé, kteří se podle Krista nazývají „christiani“, křesťany, ale jak málo vědí při tom o Kristu, jak málo ho znají a milují, a především, jak málo lidí žije podle jeho vůle. To byla myšlenka T. Tótha, která jej vedla k přednesení a vydání tohoto cyklu kázání. Kniha „Ježíš Kristus“ chce odpomoci nevědomosti o Kristu; její ústřední myšlenkou jsou proto slova Credo: „Věřím v Ježíše Krista“. Víra v Ježíše Krista je základním článkem křesťanské víry; je klíčem k ní a základem všech svátostí, které jsou průchody milostí Kristových. Kdo nevěří v Krista, v Syna Božího, ten nemůže být křesťanem. Mnozí lidé si nedovedou učinit správný obraz o Kristu. A jistě by se mnozí, kteří se k němu chovají chladně, stali nadšenými následovníky Kristovými, kdyby ho lépe poznali. Kristus byl jednou ukřižován, a od té doby je stále znovu a znovu křižován, a přesto volá po něm celý lidský život, neboť neexistuje ani jeden životní problém, který bychom bez něho dovedli uspokojivě rozřešit. To jsou základní myšlenky tohoto díla Tóthova.

*Stran 273. Cena brož. K 35.—,
váz. K 45.—.*

U knihkupců.

VYŠEHRA D, Praha II.
Karlovo náměstí číslo 5